

- seu aliter impedito, vt post Ioann. Andr. & Cardin. secundum stylum Romanæ Curie docet Vestr. *dist. num. 10. cum seq.*
- 19 Idoneitas autem principaliter in sequestro circa duo in præsentem requiritur, videlicet circa curam Ecclesiæ, & circa curam reddituum, vt bene considerauit Imol. *hic notab. 5. & probat text. in sequentibus verbis, ibi, qui plenam de ipso, &c.* merito igitur debet sequester in tribus præcipue idoneus esse, in fide, seu bona fama, in facultatibus, seu patrimonio, & in Ordine, quem sequestratum beneficium requirit, vt docent Bonif. *hic num. 2. & 3.* Vestr. *d. lib. 7. cap. 2. in princ. Caroc. d. p. 2. quest. 1. num. 2.*
- 21 *Quæ plenam de ipso, &c.* Licet attento iure communi, de quo in *cap. ult. hinc tit. cum similibus*, quando reus possessor à sententia contra eum lata appellat, rei petitæ fructus, non autem res ipsa sequestrari debeant, in hac tamen noua Ecclesiastica beneficij sequestratione non tantum fructus, sed & ipsum beneficium in totum sequestratur, vt notat gloss. *verbo beneficium hic*, omnes in *cap. examinata de iudic.* atque ita ille, qui beneficium vsque ad tempus sequestrationis possidet, non poterit amplius in eodem beneficio pendente sequestro se intromittere non solum colligendo, seu recipiendo eius fructus, sed nec Ecclesiæ inserviando, Missas celebrando, vel verbum Dei prædicando, vel etiam reliqua Ecclesiastica Sacramenta tanquam Parochus, seu Rector illius beneficij ministrando, vt in terminis docent Vestr. *d. cap. 2. num. 2. Chald. Pereira d. quest. 21. n. 52. post med. Caroc. d. p. 2. quest. 1. num. 4.*
- 23 Per hanc igitur Ecclesiasticæ beneficij sequestrationem ab Ordinario factam, quamuis ipse non exprimat, ipsius tamen beneficij possessio adeo in sequestrum recta via transferatur, vt possit ipse valide, & recte omnia ipsius beneficij iura exercere, iuxta doctrinam gloss. *verbo beneficium, in præsentem*, vbi etiam notauit Abb. *num. 8.* Vestr. *Caroc. & Chald. Pereira proximi me citati locis.* Vnde fit quod cum persona illa apud quam beneficium sequestratur ipsum possideat, & debeat, plenamque de eo curam habere debeat, vt text. habet, recte fit quod si tale beneficium fuerit Episcopatus, vel alia dignitas, ad quam pertineat beneficium conferre, eligere, vel præsentare, sequester hæc omnia pendente lite facere poterit, vt ex hoc text. deducunt Card. *num. 9. hic*, Innoc. in *cap. examinata de iudic.* vbi etiam Imol. *num. 11.* Felin. in *cap. Bertoldum n. 29. cum seq. de re iudic. Corral. lib. 3. miscel. cap. 2. num. 16.* post alios Cened. *præf. & canon. quest. lib. 1. quest. 10. num. 3.* Nicol. Garc. de *benef. part. 5. cap. 6. à princ.*
- 25 Excommunicationis sententiam, &c. Notatur ad hoc quod excommunicationis sententiam ipso facto incurrit præsumentes impedire sequestrationem factam per loci Ordinarium de beneficio Ecclesiastico pro triennium pacifice non possit lata in Curia Romana vna sententia diffinitiuam in possessorio, vel proprietate contra ipsius possessorem, vt per Soar. *tom. 5. disp. 23. sect. 8. num. 1.* Lauor. de *Indulgent. part. 2. c. 13. num. 41.* Filliuc. *tratt. 14. num. 67. vers. prima*, teftero alios ego ipse de officio Episcopi *par. 3. alle. 50. n. 220.* secundum Lugdunen. impress. addit nouissime Bonac. de *ensor. extra Bullam disp. 2. quest. 2. puncto 25.*
- 26 Ipso facto, De vi, & effectibus horum verborum dixi in *tratt. de dictionib. v. infruct. dist. 178.* secundum Lugdunen. impress.
- 27 Et nihilominus si de ligationibus, &c. Litigans igitur, qui sequestrationem huiusmodi impedit, vel sequestratos fructus occupare præsumit, vltra sententiam excommunicationis, quam ipso facto incurrit, eo ipso cadit à iure, quod habebat in causa, vt docent Viuiam. in *praxi iuris lib. 8. c. 8. num. 12. in ult. impress. Petre l. 1. vers. querere oportet, tit. 10. lib. 3. Ordin. pag. 661.* Gonzal. *dist. 5. 7. proam. n. 45. vbi n. 46.* libid. penam huius text. tanquam odiosam non extendi ad casum similem, & vltra terminos, de quibus loquitur, & *num. 59.* subiungit quod vacat ipso iure beneficium per violationem sequestri imposito vigore sententiæ diffinitiuæ in Romana Curia prolata in causa beneficii. Vtrum autem beneficium, quod vacat per violationem sequestri possit impetrari per quemcumque, & an comprehendatur sub claus. *fine alio quouis modo, &c.* vide Mohed. *decis. 2. sub hoc tit.*
- Premissa ne dum circa futura, &c.* Procedit ergo text. in *præsentem* in causis tunc per appellationem pendentibus, vt obseruat Gonzal. *d. 5. 7. proam. num. 92.*
- Non obstante si contra, &c.* Notatur ad hoc quod opponens de nullitate sententiæ non potest exulare sequestrum, atque ex capite sententiæ nullæ petens relaxationem sequestri non auditur, sicuti docent Vestr. *dist. lib. 7. cap. 2. Caroc. d. part. 2. quest. 1. num. 25.* Marecot. *dist. lib. 2. cap. 77. n. 4. cum duob. seq. Aluof. Ricc. dist. collect. 223. vers. ampla dispositionem*, Gonzal. *dist. 5. 7. proam. num. 77.* quod tamen limitatur, vt non procedat quando opponitur nullitas ex defectu iurisdictionis, hæc enim sequestrum impedit, vt notant post alios Vestr. *dist. cap. 2. num. 7.* Caroc. *dist. quest. 1. num. 15. & 35.* post gloss. *vlt. in præsentem* communiter receptam, quam singularem videt Cardin. *hic num. 1.* & ad quam, teste Imola, quotidie omnes Aduocati concurrunt, illam allegantes ad hoc quod vbi lex vel statutum tollit facultatem dicendi de nullitate contra sententiam, vel actum, non intelligitur sublata facultas dicendi de nullitate ex defectu iurisdictionis, seu persone iudicis, vt ad eam commodius notabimus.
- Vtrum autem huius text. sequestratio per satisfactionem, vel cautionem reuocatur, seu impediatur, ab aliquibus in dubium reuocari solet, in quo negatiuam partem sustinent Ioan. Andr. in *addit. ad Spec. sub hoc tit. vers. quid si sequester*, Curt. in *tratt. de sequestro. num. 55.* Vestr. *dist. lib. 7. cap. 2. num. 9.* Caroc. *dist. part. 2. quest. 1. num. 10.* Sicut etiam non reuocatur quamuis prima sententia contra possessorem beneficij in Romana Curia lata per secundam in eadem Curia confirmetur, sed in alijs victoria expectanda est, iuxta nostrum text. vt post alios resoluit Vestr. *dist. num. 9.* & post Roman. *conf. 405.* notat Caroc. *dist. quest. 1. num. 21.*
- In gloss. *Contra possessorem.* Notatur ad hoc quod si in Romana Curia prima sententia pro possessore beneficij feratur, secunda verò in eadem Curia contra ipsum pro petitore promulgetur, sequestrationi locus non erit, vt per Vestr. *d. lib. 7. cap. 2. n. 7.* Chald. Pereira *dist. lib. 1. quest. 21. num. 63.*
- In gloss. *Diffinitiuam, ibi, est autem interlocutoria, &c.* Notatur ad hoc, quod vbiuque pendente principali controversia contingit disputari super aliquo emergenti, sententia exinde tanquam inter principium & finem cause lata dicitur interlocutoria, vt per Surd. de *aliment. tit. 9. quest. 7. num. 2.* Menoch. *conf. 360. n. 1.* Azaved. *l. 3. à num. 7. tit. 18. lib. 4. noua recopil. Cardof. in praxi iudicum, verbo sententia num. 4.*
- In *ead. gloss. ibi, diffinitiuam verò, &c.* Notatur ad hoc quod omnis illa sententia censetur merè diffinitiuam, quæ definit articulum, de quo principaliter mota fuerat questio, vt per D. Barbof. in *d. l. si debitori num. 204. ff. de iud.*
- In gloss. *Possessorio, ibi, etià super possessore fertur sententia diffinitiuam.* Notatur ad hoc quod sententia, quæ

ferretur super possessione, de qua principaliter agitur, & sic in causa, & iudicio postlitorio diffinitio est, vt per Marant. de ordine iudic. 3. p. 6. princ. n. 15. Menoch. remed. ult. recuper. poss. lib. 1. n. 51. & remed. 3. reuocanda, & n. 8. 41.

38 In glos. Beneficium ibi, intra ergo beneficij, &c. Notatur ad hoc quod sequitur plenum curam habere debet de beneficio, cuius possessio est sequestrata, & est illius legitimus administrator, sicut is, qui Sede vacante administrat, vt per Gig. de pens. quest. 72. n. 2. 39 In glos. Triennium ibi, nec puto sufficere annu triennium inchoatum, &c. Notatur ad hoc quod huiusmodi triennium completum, & consummatum debet esse, nec sufficit inchoatum, aut incomptum, vt per Velt. dist. lib. 7. cap. 2. n. 8. Chald. Pereira dist. lib. 1. quest. 21. n. 54.

40 In glos. Locum Ordinarium ibi, & nota casum in quo de causa deuoluta ad Curiam se inferior intramittit, Obsecrat Caroc. d. p. 2. q. 1. n. 16. Gonzal. ad reg. 8. Cance. 5. 7. prog. n. 47.

41 In glos. Nullatenus ibi, in contrarium videtur, &c. Absolutionem abque forma prestita in hoc text. ab excommunicatione valere per hanc glos. in vltim. opin. tenent Card. hic. quest. 6. & alij, quos refert, & sequitur Cotar. in cap. alma mater part. 1. §. 11. n. 7. in med. vers. etenim, licet in presenti de hoc dubitauerint. Abb. Imol. & Barbat. atque contrarium tenuerit Bonifac. sequutus priorem opinionem huius glossae, quam Ias. sequitur in l. vlt. ff. de feris n. 25. & plures alij eandem annotauerunt ad hoc quod dictio, nullatenus, inducit decretum irritans, seu irritum decernens contrarium actum, quod minime obicit priori sententiae, siquidem id intelligendum est nisi materia subiecta dicat actum aliquem abque ea forma validum fore, glos. n. cap. pueri. l. 9. 1. Plura de dictione, nullatenus, dixi latè in meo tract. de dictionib. 25. usque dist. 126. secundum Lugdun. impress.

42 In glos. non obstante, ibi, sententia nulla non meretur habere nomen sententiae ita Tiraq. in l. 1. vlt. §. 6. hoc sermo limit. 1. n. 9. ff. de verb. signific. Et ideo non transit in rem iudicatam, Azueed. l. 2. n. 23. tit. 17. lib. 4. noua Recop. Amat. Roder. in pract. videndi, seu examinandi processum cap. vlt. p. 2. n. 10. & 11. Chald. Pereira. quest. forens. lib. 2. q. 37. a. princip. Nec parit exceptionem rei iudicatæ, l. 4. §. 2. condemnati. ff. de re iudic. Tiraq. de retractu lig. §. 1. gloss. 2. a. n. 5. Rebuffi. tom. 1. ad leges Gallia tit. de sententi. execut. ar. vlt. n. 4. pag. mibi 256.

43 In ead. glos. ibi, licet alia nullitas non possit opponi, illa tamen opponi poterit per quam negetur iurisdictio. Notatur ad hoc quod exceptio nullitatis sublata, non censetur sublata, quæ ex iurisdictionis defectu provenit, sicuti docent Dec. conf. 8. Alexand. conf. 79. n. fin. lib. 7. Vant. de nullit. tit. ex defectu iuris. l. 4. n. 4. Anton. Gabr. lib. 6. commun. tit. de statutu. conclus. 3. Menoch. remed. 3. recuper. n. 13. & conf. 2. n. 152. Couar. pract. cap. 25. n. 4. 1. princip. Ioan. Garc. de nobilit. gloss. 1. §. 2. n. 24. Hieron. Magon. Lucens. decisi. 22. n. 18. Veral. decisi. 97. n. 4. lib. 1. Nicol. Resner. Gem. decisi. 21. n. 26. lib. 4. Camil. Borrel. in summa decisi. tit. 41. a. n. 86. quod adeo verum est vt quamvis se de nullitate non oppositurum quis iurasset, tamen hanc nullitatem ex defectu iurisdictionis opponere potest, pro vt ex Fel. & alijs inducit Crauet. conf. 183. n. 16.

45 & post alios resoluit Anton. Gabr. tom. 3. commun. opin. lib. 6. de statutu. conclus. 3. n. 6. pag. mibi 315. cum talis dictionis iurisdictionis dicatur insanabilis, Verall. decisi. 38. n. 2. lib. 3. Thom. Titiu. Penetia decisi. 11. n. 2.

46 lib. 2. Camil. Borrel. dist. tit. 31. n. 124. ita vt nec de partium consensu acta per iudicem sic incompeten-

tem nulliter facta consualidari possint, ex Thom. Titiu. decisi. 68. n. 4. & lib. 1. Camil. Borrel. dist. tit. 41. n. 191. contra Stephan. Gratian. disceptat. forens. cap. 16. n. 35. nisi sententia iustè lata ex eisdem actis approbaretur, secundum Gam. decisi. 219. Cabed. part. 1. decisi. 6. n. 6. vlt. Camil. Borrel. dist. tit. 41. n. 90. Bapt. Cost. de facti scientia. gem. 1. dist. 100. n. 78.

Vnde nullitas, quæ provenit ex defectu iurisdictionis, quandoque etiam termino elapso allegari, & proponi potest, secundum Azueed. l. 2. n. 26. tit. 17. lib. 4. noua Recop. & adhuc sententia lata, vt tradunt Perez l. 2. vers. dubitatur vtrū tit. 6. lib. 3. Ordinarum, pag. 180. & tit. 16. eod. lib. 3. pag. 757. Gam. de Sacrament. pract. n. vltimo supplicio damnatus q. 5. n. 25. Azueed. ad Curiam Pisianam lib. 4. cap. 6. n. 31. & l. 7. n. 25. tit. 18. lib. 4. noua Recop. cuius executionem exceptio huiusmodi nullitatis impedit potest secundum Gam. Lusit. decisi. 341. Cabed. part. 1. decisi. 22. Mendez à Castro in pract. seculari Lusit. lib. 3. cap. 21. n. 44. Chald. Pereira quest. forens. lib. 2. q. 36. a. n. 12. Alex. Trentaling. variar. lib. 2. tit. de execut. rei iudicatæ. resoluit. 1. n. 8. & etiam post tres sententias conformes, sicuti docent Hippol. conf. 31. n. 37. cum seqq. Perez l. 1. tit. 8. lib. 3. Ordin. pag. 601. Gutier. pract. lib. 1. q. 96. n. 8. Trentaling. citato loco.

DE PROBATIONIBUS.

TIT. VII.

SVMMARIVM.

- 1 Verba litterarum Apostolicarum, quibus Papa primum factam narrat, plene probant, si super illis gratia, vel intentio Papa fundatur, & n. 2.
- 2 Papa assertio assertanti de suo facto proprio, ita probat vt in contrarium probatio non admittatur.
- 3 Verba enunciativa Simi Potificis, seu alterius Principis super facto alieno, quamvis super eo innitatur intentio rescribentis, regulariter non probant.
- 4 Principi assertenti de benemeritis est credendum.
- 5 Papa, seu alterius Principis assertioni creditur præsumptio, scilicet quousque non constat de contrario, vt n. 7.
- 6 Narrativa Papa de facto alieno Motu proprio est standum, donec contrarium probetur.
- 7 Enunciativa Papa etiam in facto alieno in antiquis plene probat.
- 8 Principi attestationsi statim, quamvis narret factum prædecessoris.
- 9 Papa, & alij Principes seculares superiorem non recognoscentes, non autem inferiores gaudent prerogativa huius text.
- 10 Pope litteris creditur attestantibus tale beneficium fuisse in eius manibus resignatum.
- 11 Papa quoties assertit renunciationem factam fuisse in manibus commissarii, aut Ordinarii, vel alterius, tunc eius assertioni non statim.
- 12 Legati de Latere attestatio de consuetudine plenam probationem facit.
- 13 Inferiores a Papa habentes facultatem conferendi, & recipiendi resignationes beneficiorum, non possunt committere receptionem resignationis, & collationem.
- 14 Principis assertio recipit probationem in contrarium per iudicium.
- 15 Presumptio iuris, & de iure admittit probationem in contrarium per iudicium.

CLEM

CLEM. Litteris. Vnic.

ERNA narratiua in litteris Apostolicis, super quibus fundatur gratia, vel intentio Papæ proprium factum narrantis, plenam fidem faciunt. Colligunt ex Ordinarij. Lap. Abb. Imol. Zabarell. Panorm. Paul. de Eleazar. Bonif. de Vitalin. Viuian. in *raison. lib. 2. pag. 146.* Alagona in *compendio, pag. 257.* remissive Cafal. in *annotat.* & Ximen. in *concordant. part. 1. & 2.*

Hanc eandem conclusionem ex hoc text. desumit Tiraquel. de *restit. lib. 4. gloss. 14. num. 49.* vbi intelligit quando Papa de suo ipsius facto agit, non sic de alieno, Mafcard. de *probationib. concel. 139.* vbi dicit quod assertio Papæ attestantis de suo facto proprio ita probat, vt in contrarium probatio non admittatur, & *concl. 621. num. 3.* vbi quod enunciativa verba Summi Pontificis, seu alterius Principis super facto alieno, quamuis super eo innitatur intentio rescribentis, regulariter non probant, Menoch. *conf. 2. numer. 19.* vbi quod verba enunciativa Principis probant, Ioan. Garc. de *nobil. gloss. 2. num. 10. cum segg.* vbi quod Principi afferenti de benemeritis est credendum, Aloyf. Ricc. in *collect. decis. part. 9. collect. 1825.* vbi quod verba narratiua Papæ inducunt probationem, Ceual. *commun. contra communes, tom. 4. quest. 897. num. 178.* Flamin. Parif. de *resignat. benef. lib. 8. quest. 11. d. num. 1.* Azeved. ad *tit. 2. in rubr. num. 212. lib. 6. noua recap. & 18. num. 3. cum segg. tit. 1. sed lib. 6. Rot. in Oxmen. beneficij 24. Oziobris 1611. coram Cardin. Sacrato, impressa per Farin. decis. 361. num. 1. part. 2. recent. Iacob. Valde de dignitate Regum, Regnorumque Hispanie c. 22. num. 10. vbi tradit Gallos non admittere decisionem textus in *presenti.**

Vnde hic text. folet allegari ad hoc quod assertio Summi Pontificis creditur, vt per Xuar. *alleg. 8. n. 20.* Mafcard. de *prob. concel. 1143.* Valasc. *conf. 167. num. 10.* Farin. in *praxi crimin. part. 2. q. 63. num. 79. cum segg.* & sic alterius supremi Principis, sicut docent Bart. in *ambitiosa, num. 28. ff. de decr. ab ord. facien. Gozadin. conf. 8. num. 43.* Curt. iun. *conf. 157. num. 14. & 21.* Afflict. in *cap. 1. n. 27. qui successest. Ruin. conf. 31. num. 10. volum. 1.* Gramm. *conf. 100. num. 66.* Alexand. *conf. 15. vol. 5.* Socin. iun. *conf. 65. num. 10. & conf. 66. num. 6. vol. 1.* Rip. *resp. 1. num. 28. part. 1.* Mandel. *conf. 75. num. 6.* Natt. *conf. 487. num. 39. vol. 3.* Franc. Bec. *conf. 56. num. 23. vol. 1.* Menoch. *conf. 1. num. 8. & conf. 2. num. 19. & conf. 402. num. 25.* Anton. Gabr. *communium iur. de prob. concel. 2.* Maf. de *prob. concel. 1227. num. 1.* Ceual. d. *tom. 4. q. 897. num. 179.* Ocha. Glor. *resp. 1. part. 1. num. 61. & resp. 3. num. 7.* vide nouissime Castil. *tom. 7. de tertius cap. 6. per tot.*

Intellige præsumptiue, quousque non constat de contrario, vt per Roman. *conf. 369. num. 38.* Ruin. Crauet. de *antiqu. tempor. p. 1. num. 13. & conf. 235. n. 42.* Anton. Gabr. d. *concl. 2. n. 49.* Menoch. d. *concl. 100. n. 25.* Mafcard. d. *concl. 1227. n. 64. & 67.*

Narratiua Papæ de facto alieno Motu proprio est standum donec contrarium probeatur, vt per Cardin. *bic. quest. 10.* Petr. de Anchar. *quest. 1.* Imol. in *4. col. vers. prædicta,* & alios, quos refert, & sequitur Put. *decis. 101. alias 100. lib. 3. in correctis.*

In antiquis enunciativa Papæ etiam in facto alieno plene probat, Rot. *decis. 142. n. 6.* apud Farin. in *1. collect. nouissimarum, alias part. 4. diuers.*

Principis etiam attestationi statim, quamuis narrat factum prædecessoris, sicuti docent in *presenti*, Imol. *col. pen. vers. idem per omnia,* & Cardin. *quest. 9.* Parif. *conf. 99. num. 3. vol. 4.* Rip. *resp. 1. num. 28. lib. 1.* Gabr.

d. *concl. 2. num. 17.* Mafcard. d. *concl. 1227. n. 48.* Flamin. d. *quest. 11. num. 11.*

Litteris nostris. Ergo procedit tantum in Summo Pontifice, vt tenent Paul. de Castr. Gemin. Felin. Alex. Ias. Dec. Curt. iun. & Crauet. quos refert Anton. Gabr. d. *concl. 2. num. 20.* & Mafcard. d. *concl. 1227. num. 24.* Flamin. de *resign. lib. 8. quest. 11. num. 6.* sed extendi etiam ad Principes seculares superiorem non recognoscens sustinent Doctores citati à Gabr. num. 18. & Mafcard. num. 23. Flamin. num. 7. proxime citatis locis, & ex Bellog. & Rendina tradit Ceual. *diff. tom. 4. q. 897. num. 179.* & ideo in aliis inferioribus prærogatur huius text. locum non esse obseruant Gabr. d. *concl. 2. num. 21.* Mafcard. d. *concl. 1227. num. 26.* & Peregr. de *iure fisci, lib. 4. tit. 5. num. 26.*

Aut resignatione beneficij, &c. Notatur ad hoc quod creditur litteris Papæ attestantis tale beneficium fuisse in eius manibus resignatum, vt per Flamin. Parif. de *resignat. benef. lib. 8. quest. 11. num. 1. cum segg.* vbi num. 10. ampliat vt procedat non solum si attestetur fuisse in suis manibus factam resignationem, & ab eo receptam, sed etiam si attestetur in manibus prædecessoris, & per ipsum acceptatam, & num. 13. limitat quoties Papa affert renunciationem factam fuisse in manibus Commisarii, aut Ordinarii, vel alterius, quia tunc eius assertio non statim, & mon. 16. limitat etiam si Summus Pontifex aliter renunciationem talis beneficij esse factam coram se in eius manibus per procuratorem, quia tunc licet probet huiusmodi assertio renunciationem, non tamen probat illum fuisse verum procuratorem, & habuisse legitimum mandatum.

In gloss. *Reservat. ibi, Salua consuetudine Curie, &c.* Notatur ad hoc quod Legati de latere attestatio de consuetudine plenam probationem facit, vt per Gondisal. in *tract. de Legat. in 6. quest. 1. part. col. 4.* Alexand. *conf. 106. num. 13. lib. 2.* Flamin. Parif. d. *lib. 8. quest. 11. num. 31.* vbi etiam post Mafcard. *concl. 269. num. 7.* id procedere ait in iis, quæ veniunt de iure Ordinario ex effectu Legationis.

In gloss. *Commisfisse. ibi, nisi tamen posset concedere facultatem recipiendi, &c.* Notatur ad hoc quod inferiores à Papa habentes facultatem conferendi, & recipiendi resignatione ex beneficiorum non possunt committere receptionem resignationis, & collationem, vt per Flamin. Parif. de *resignat. benef. lib. 7. q. 29. num. 1.*

In gloss. *Fecisse narrari. ibi, nisi contrarium probetur.* Ergo Principis assertio recipit probationem contrariam per indirectum, vt per Mafcard. de *probationib. concel. 1236. num. 39.* Rot. *decis. 523. num. 7.* apud Farin. in *1. collect. nouissimarum, alias part. 4. diuers.* vbi decium constat quod contra attestationem Papæ factam Motu proprio admittitur probatio in contrarium.

Et hinc inferri solet ad hoc quod præsumptio iuris, & de iure admittit probationem in contrarium per indirectum, vt tradunt Mafcard. *concl. 1371. n. 44.* Saneh. de *matrim. lib. 7. diff. 37. num. 33.*

De Testibus.

TIT. VIII.

SYMMARIVM.

1. Iudei, & Sarraceni conuinci possunt per testes Christianos, non obstantibus contrariis privilegijs Regum, & Principum quibus si utantur, subtrahitur illis

illis Christianorum commercium, & num. 2.

- 3 Exhortatio licet videatur consilium, est tamen reverentia, cui necessario parendum est.

CLEM. Cūm Iudai. I.

IN D. & Sarraceni convinci possunt per testes Christianos, non obstantibus privilegiis Regum in contrarium; & si Iudai, & Sarraceni præsumerint talibus privilegiis uti, illis subtrahi debet Christianorum commercium, & si opus fuerit Christiani censura Ecclesiastica compellantur ab eorum communione abstinere. Colligitur ex Ordin. Lap. Abb. Anch. Imol. Zabari. Panorm. Paul. de Eleazar. Bonifac. de Vitalin. Viuiam. in ration. lib. 2. pag. 186. Alagon in compend. pag. 275. remissus Casal. in annot. & Ximen. in concord. part. 1. & 2.

- 2 Hanc eandem conclus. ex hoc text. deducunt Perez per text. ibi. in l. 32. gloss. 1. post princip. tit. 3. lib. 8. Ordin. Marquard de Sulanis in tract. de Infidelib. p. 2. c. 5. num. 9. in princ.

3 In gloss. Exhortamur, ibi, licet autem hac exhortatio videatur consilium, est tamen reverentia, cui necessario parendum est. Vide Tiraquei de penis causa 35. num. 4. Aviles ad cap. 1. Pratorum, verbo Mandamentum, num. 7.

SUMMARYM.

- 1 Testes publicati attestacionibus produci non possunt etiam in causa appellacionis super eisdem articulis, vel directo contrariis, & num. 2.

3 Testes in causa appellacionis produci non possunt super eisdem articulis, vel directo contrariis, & num. 4.

5 Declaratur text. in l. 207. §. 5. qui autem, C. de appellat.

6 Declaratur text. in l. fin. C. eod. tit.

7 Testes nulliter recepti per iudicem possunt, & debent iterum examinari etiam post publicatas attestaciones.

8 Articulus novus dicitur, qui directo addita aliqua qualitate non deducta primo contrariatur.

9 Testes post publicationem possunt ex consensu litigantium produci super eisdem articulis, vel directo contrariis.

CLEM. Testibus. II. & ult.

- 1 Publicatis attestacionibus non licet accipere nec eosdem testes, nec alios super eisdem, vel directo contrariis articulis, tam in causa principali quàm in causa appellacionis, quia in utraque subornatio est timenda. Colligitur ex Ordin. Lap. Abb. Anch. Imol. Zabari. Panorm. Paul. de Eleazar. Bonif. de Vital. Viuiam. in ration. lib. 2. pag. 187. Alagon in compend. pag. 276. remissus Casal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2.

2 In principali causa, &c. Colligitur ex text. publicatis, seu editis attestacionibus vtiorem testium productionem non dari super eisdem articulis, vel directo contrariis, de quo late egi ad c. ex tenore 21. hoc tit. in Decretal. ubi circa hoc sedecim retuli limitationes.

3 Sic non debet in appellacionis causa licere. Colligitur ex text. in causa appellacionis non posse produci testes super eisdem articulis, vel directo contrariis, de quibus in prima instantia actum est, ita gloss. verbo in appellacionis, Cardin. num. 2. & alij, in presenti, Couar. practica. 18. num. 6. Marant. de ordine iudic. part. 6. de

testium product. num. 22. Petrez l. 4. tit. 1. lib. 3. Ordin. Roland. conf. 45. n. 14. lib. 2. Malcard. de probat. quest. 5. à num. 45.

4 Ratio est, quia in causa appellacionis datur eadem ratio, quæ in causa principali apparet, siquidem item periculum, & idem timor subornationis resolat, ut fateatur Pontifex in presenti, versiculum non minus, quia data ratione necessario dari debet eadem dispositio, iuxta reg. l. illud, ff. ad legem Aquil. Accedit quod licet instantia appellacionis alia esse videatur, non tamen diversa reputatur, & uti talis licet diversum tribunal efficiat, non tamen diversum omnino iudicium in effectum constituit, ac proinde cum res non in diversio, sed in eodem iudicio pertractetur, arg. text. in l. 1. in fin. ff. ad Turpil. aduertit in specie Cardin. in presenti, n. 3. in fin. utique necessario dicendum videtur quod in illo similiter testes produci nequeunt super eisdem articulis causæ, vel directo contrariis illius.

Non obstat text. in l. 207. §. 5. si quid autem, C. de appellat. ubi manifestè probari videtur in causa appellacionis, & ita in secunda instantia licitum esse non allegata allegare, & non probata probare, quod etiam dicitur text. in l. per hanc, ubi Bart. C. de tempor. appellat. quia reiecta aliquorum responsione asserentium hæc iura correcte esse, & emendata, responderet procedere quando super novis articulis dependentibus ex prioribus, qui uti tales tantummodo in eadem instantia proponi possunt, ut aduertit Alberic. in d. l. per hanc num. 2. & 5. testes producantur, tunc enim non est inconueniens, ut recipiantur sicut in causa principali, prout aduertunt eleganter Innocent. in c. fraternitatis, num. 2. de testibus, ubi Abb. num. 3. Bellamer. n. 42. & Minling. num. 9. per text. quem sic intelligunt, in cap. ex tenore, in c. tam litteris, & in cap. causam que 19. hoc tit. in quibus terminis procedit etiam text. in cap. Ioan. 10. versic. cum igitur, de fide instrument. secus verò esset super eisdem articulis, quibus testes iam fuerunt recepti, iuxta resoluta in dist. cap. fraternitatis.

Nec etiam obstat text. in l. fin. C. hoc tit. satisfit enim si dicas verum quidem esse textum illum agere de articulis antiquis, in quibus testes fuerunt recepti, interim tamen non à iudice habente iurisdictionem ad recipiendos illos, sed ab arbitrio carente illa, ex reg. text. in l. priuatorum, C. de iuris d. omn. iud. & ea de causa minus iudicialiter iuxta decisionem text. in l. 1. ff. de arbit. Vnde nil mirum si quantumcumque fuissent publicatæ illorum depositiones iidem testes iterum, atque etiam alij super eisdem articulis possint interrogari, & examinari, excepto casu, de quo ibi.

In gloss. Rite ibi, quia si receptio testium non teneret, & c. Notatur ad hoc quod testes nulliter recepti per iudicem, possunt & debent iterum examinari, etiam post publicatas attestaciones, ut per Soar. exam. 1. comm. opin. lib. 4. tit. 10. n. 316. pag. 552. Farin. in praxi crimin. part. 2. q. 75. à num. 358.

In gloss. Directo contrariis, ibi, essent autem directi contraria, & c. Notatur ad hoc quod articulus novus dicitur, qui directo addita aliqua qualitate non deducta primo contrariatur, ut per Xuar. alleg. 5. num. 1.

In gloss. Producere, ibi, contra partem inuitam, & c. Notatur ad hoc quod post publicationem testium possunt ex consensu litigantium produci testes super eisdem articulis, vel directo contrariis, sequuntur Abb. num. 4. Felin. & Imol. num. 6. & Bellam. num. 20. ac Paris. num. 53. in cap. fraternitatis, hoc tit. Lanfranc. in reper. cap. quoniam contra num. 73. de probat. Duen. reg. 23. num. 2. Mench. vsus frequent. cap. 31. num. 20. ad fin. Farin. dist. quest. 75. num. 179. Succ. de aliment. tit. 3. priuileg. 75. num. 3.

De

De Iureiurando.

TIT. IX.

SUMMARIUM.

- 1 *Iuramenta, quæ Romana Ecclesia præstant Romani Principes, fidelitatis existunt.*
- 2 *Imperator unctionem, consecrationem, & Imperij coronam accipit à Summo Pont.*
- 4 *Scholaris notorie peritus quando gradum suscipit licentiatum non debet examinari.*
- 5 *Imperator ante confirmationem, & coronationem non est Imperator.*
- 6 *Papa cognoscit de causa, vel dubio aliquo inter ipsum, & Imperatorem.*
- 7 *Arnulphus Caroli Magni filium numquam ab antiquis scriptoribus Imperator fuit nominatus, sed semper Rex.*
- 8 *Imperator coronatur triplici corona.*
- 9 *Parentela appellatione quæ veniant? remissine.*
- 10 *Electus duobus in discordia uterque administrat quando sunt suffragii utriusque pares.*
- 11 *Imperator si non potest recipere coronam in loco debito, nihilominus auctoritatem administrandi recipere potest à Colonienſi Archiepiscopo.*
- 12 *Donatus Constantini facta Ecclesia Romana ubi discutitur, ostenditur.*

CLEM. Romani. Vnic.

REGES Romanorum, qui succedunt Imperio, iurant fidelitatem Ecclesie Romanæ, vt fecerunt Henricus, & eius prædecessores. Colligunt ex Ordin. Lap. Abb. Anchar. Imol. Zab. Panorm. Paul. de Eleazar. Bonif. de Vitalin. Viuian. in ration. lib. 2. pag. 238. Alagona in compendio, pag. 302. remissive Ximen. in concordant. part. 1. & 2.

2 *Nec unctionem, consecrationem, &c.* De hoc latè dixi in collect. ad cap. venerabilem, num. 5. cum seqq. de elect. in Decretal. & ibi citatis ad de Anast. Germon. de sacrorum immunit. lib. 3. in proam. num. 5. Ioan. à Cochier in schol. ad preces primarias Imperat. sect. 1. verbo confirmationem, pag. 18.

3 *Quæ à Græcis Imperium transiit in Germanos.* De hac Imperij translatione dixi latè in collect. ad d. cap. venerabilem, num. 3. de elect.

4 *Cuius etiam nos, & Fratres nostri aliqualem prius notitiam habebamus.* Hinc colligit Rebuff. de priuileg. schol. priuileg. 86. quod scholaris notorie peritus quando gradum suscipit licentiatum non debet examinari.

5 *Ego Henricus, Romanorum Rex auctore Domino futurus Imperator.* Ergo nullus ante confirmationem, & consecrationem dicitur esse Imperator, sicut docent Petre 1.2. vers. ex quibus tit. 6. lib. 1. Ordin. pag. 155. Cott. in memor. verbo Imperator. §. 2.

6 *Auctoritate Apostolica, &c.* Notatur ad hoc quoddam de causa, vel dubio aliquo inter Papam, & Imperatorem cognoscit Papa, vt per Petre 2. de iure fisci, lib. 1. tit. 1. num. 34.

7 *In gloss. Futurus, ibi, vides enim quod etiam approbatus ab Ecclesia, &c.* Hinc rectè animaduertit Cardin. Baron. tom. 10. annalium Ecclesie sub anno Christi 888. Arnulphum Caroli Magni filium nunquam ab antiquis scriptoribus Imperatorem fuisse nominatum, sed semper Regem, eo quod nefas esse Imperatoris nomen assumere nisi illud ab Apostolica Sede collatum esset, vñctus itaque, & coronatus demum Impera-

toris nomine donabatur, vt per Rest. Castald. in tractat. de Imperat. quest. 45. num. 1.

In gloss. S. figur. ibi, Rex Romanorum coronatur triplici corona, &c. Coronatur igitur Imperator triplici corona, prima ferrea, idque Aquiligrani, quam recipit ab Archiepiscopo Colonienſi; secunda argentea, quam Italiam ingressus recipit à Mediolanenſi Archiepiscopo; tertia aurea qua per Papam Romæ in Ecclesia S. Petri ad altare S. Mauritij coronatur: quid autem istæ coronæ designent, consule Rest. Castald. de Imperat. q. 35. Catol. Sigonius lib. 7. de Regno Italie, Azor. institut. moral. part. 2. lib. 10. cap. 5. vers. quicquid senserunt, Cott. in memorabil. verbo Imperator. §. 2. pag. mibi 424.

In gloss. Parentela. ibi, & ponitur pro affinitate. Parentelæ appellatione quæ veniant, dixi latè in tractat. de appellat. in verborum utriusque iuris significat. appellat. 183.

In gloss. Reges ibi, quod duobus electis in discordia uterque administrat Rex, &c. Sequitur Castald. de Imperat. q. 70. & Azor. institut. moral. p. 2. lib. 10. cap. 6. q. 2. vers. insuper quæri solet: vbi intelligit cum electores ita dissentient vt sint suffragii utriusque pares, hoc est, cum tres vnum eligunt, & totidem eligunt alterum in Imperatorem.

In ead. gloss. ibi, quod si Imperator non possit recipere coronam in loco debito, nihilominus auctoritatem administrandi recipere potest à Colonienſi Archiepiscopo. Ita Castald. de Imperat. q. 49. Ioan. à Cochier in schol. ad preces primarias Imper. schol. 1. verbo Advocatum denotasti, pag. 19. vbi dicit hoc verum nisi sit à Papa confirmatus.

In gloss. Constantinus, ibi, disputant aliqui an donatio per Constantinum facta Ecclesie Romana, &c. De hac donatione latè egi de offi. & potest. Episc. p. 1. tit. 3. cap. 1. num. 77. cum seqq.

De Exceptionibus.

TIT. X.

CLEM. Excommunicationis. Vnic.

EXCOMMUNICATIONIS exceptio potest semper opponi etiam postquam lis fuerit contestata, & iudex præfixit terminum preceptum ad probandas exceptiones dilatorias, & declinatorias, & terminus fuerit transactus. Colligunt ex Ordin. Lap. Abb. Anchar. Imol. Zabarell. Panorm. Paul. de Eleazar. Bonifac. de Vitalin. Viuian. in ration. lib. 2. pag. 250. Alagona. in compendio, pag. 308. remissive Ximen. in concordant. part. 1. & 2.

Hanc eandem conclusionem ex hoc text. desumunt Specul. in tit. de except. §. 2. vers. sed nunquid. Felin. in cap. exceptionem, num. 12. vers. primo igitur, hoc tit. in Decretal. Soar. de Pace in pract. tom. 1. part. 1. temp. 5. num. 59. Surd. de alimen. tit. 8. priuileg. 83. num. 4. Peregr. de iure fisci, b. 3. tit. 1. num. 14. Mulcatel. in praxi civilis Neapol. p. 3. gloss. similes, num. 2. Amat. Rodet. in practica videnti, & examinandi processum, cap. 5. n. 72. Anton. Ricc. de iure personarum extra gremium Ecclesie existens, lib. 4. cap. 3. num. 27.

Amplia, vt procedat etiam si iurauerit non opponere exceptionem excommunicationis, quia poterit nihilominus illam opponere iuramento non obstante, nam talis oppositio non concernit ius partis, sed publicum, cui non potest iuramento renunciant,

vt

vt per Felin. in cap. intelleximus sub num. 7. versic. item facit. de iudic. & in cap. exceptione. n. 1. hoc. tit. Gemin. in cap. 1. ad fin. princip. eod. tit. Anton. Riccial. d. c. 31. num. 28.

DE SENTENTIA, & RE IUDICATA.

De Sententia, & re iudicata.

TIT. XI.

SVMMA RIVM.

- 1 Sententia tres contrarias in quavis causa reportans de illarum nullitate non agit, nec excipit ipsarum executione non facta, ac respicit etiam pendencia, & num. 2.
- 2 Tertijs pro suo interesse potest de nullitate, dicendo impedire executionem etiam trium sententiarum conformium.
- 3 Sententia executio, vt impediatur debet prius pronuntiari super ipsius nullitate.
- 4 Nullitas vbi apparuerit ex inspectione ipsius sententia, vel ex eisdem actis, tunc opponi potest contra tres sententias conformes.
- 5 Commissio data ad exequendum tres sententias conformes intelligitur de validis.
- 6 Nullitas ex defectu iurisdictionis potest opponi etiam contra tres sententias conformes.
- 7 Sententia dua conformes ex statuto Urbis faciunt iudicatum inter ciues Romanos.
- 8 Sententia appellatione an & quando veniat diffinitiva, & interlocutoria, remissiva.
- 9 Sententia dicuntur conformes quando vna confirmat aliam.
- 10 Conformitas trium sententiarum vt appareat, non requiritur quod prima expresse confirmet secundam, secunda tertiam, sed quod in substantia idem contineant.

CLEM. Vt calumniis. I.

Item, qui in beneficiis, vel alia quavis causa tres contra se in petitorio, vel offensorio sententias reportauit, ad gendum de nulli aut ipsarum, vel aliquis ex eis nullatenus admitti debet, donec huiusmodi sententia plenarie fuerint executioni mandata. Colligunt ex Ordin. Lap. Abb. Anch. Imol. Zab. Panorm. Paul. de Eleaz. Bonifac. de Vital. Vinian. in ration. lib. 2. pag. 286. Alagona in compendio pag. 323. remissive Casal in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2.

Hanc eandem conclus. ex hoc text. desumunt Barbat. conf. 10. lib. 1. Socin. reg. 162. Ga. Caball. in addit. ad conf. 18. Anton. de Butrio lib. R. Roman. singul. 291. Hippod. de Martil. sing. 10. Branor. à Sole in quest. legal. q. 4. num. 84. Martin. de Olano in autum. lit. E. n. 23. Mich. Grass. tom. 2. commun. opinion. lib. 7. tit. 16. n. 116. pag. 181. & Fichar. ibid. lib. 8. tit. 18. pag. 316. Anton. Gabr. commun. lib. 2. tit. de execut. rei iudicata conclus. 1. Gutier. pract. lib. 1. q. 96. num. 1. cum segg. Menoch. de arbit. casu 9. per tot. & casu 202. num. 52. & conf. 149. num. 39. cum segg. & conf. 353. num. 40. cum sequentibus, vbi limitat quando nullitas ex actis manifeste appareat, vel alius, Mascard. de probationib. conclus. 686. num. 3. cum segg. Marches. de cōmissioib. part. 3. § 4. cap. 4. pag. 139. cum multis segg. Ceval. commun. contra commun. q. 8. 3. num. 98. & n. 104. & q. 830. num. 52. latè Card. Tusch. pract. conclus. tom. 2. lit. C. & conclus. 374. à num. 1.

vbi multipliciter ampliatur, Stephan. Gratian. d. script. forens. cap. 42. à princip. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 56. num. 67. Chald. Percita quasi forens. lib. 1. quest. 36. num. 7.

Limita primò in tertio, qui pro suo interesse potest opponere de nullitate sententia, impedire executionem etiam trium sententiarum conformium, vt per Benitend. Benonien. decif. 67. num. 12. Cou. pract. cap. 15. num. 9. Mich. Grass. tom. 2. commun. opinio. lib. 7. tit. 16. num. 115. vers. secundo limita. pag. 282. & n. 120. pag. 283.

Secundò limita si victor est passus quod per victum probetur nullitas, nam ad impediendam executionem sententia debet pronuntiari super ipsa nullitate, & tunc impediatur executio, vt per Hippol. consil. 19. num. 9.

Tertiò limita in exceptione nullitatis notorie, vbi nullitas apparuerit ex inspectione ipsius sententia, vel ex eisdem actis, quia tunc poterit opponi contra tres sententias conformes, ita Beltran consil. 150. in fin. lib. 2. Franc. Marc. decif. 489. in fin. Hiero. Gabr. conf. 43. num. 47. & 48. Cassian. conf. 68. num. 70. Hippol. consil. 64. num. 26. & consil. 89. num. 1. Couar. pra. cap. 15. num. 1. in fin. Card. Tusch. d. conclus. 374. num. 2. Steph. Gratian. d. cap. 42. num. 2. & cap. 118. num. 48. Et idè commissio data ad exequendum tres sententias conformes intelligitur de validis, secundum. Gonzal. ad reg. 8. C. de iud. gloss. 57. num. 20.

Quartò limita in nullitate, quæ ex defectu iurisdictionis provenit, hæc enim o pponi potest etiam contra tres sententias conformes, sicuti docent Anch. conf. 62. num. 3. vers. non obstat, Gig. de personis q. 100. num. 20. Hippol. consil. 81. num. 37. cum segg. Cou. pract. cap. 15. num. 4. Perez. l. 1. tit. 8. lib. 5. Ordin. pag. 600. Gutier. pract. lib. 1. q. 96. num. 8. Cardin. Tusch. d. conclus. 374. num. 5. Franc. Marc. d. decif. 469. in fine, part. 1.

Contra quem tres sententia, &c.] Ex statuto Urbis, lib. 1. cap. 178. dua sententia conformes faciunt repudiatum inter ciues Romanos, incolas, & districuales, vt censuit Rota decif. 647. n. 1. apud Farin. par. 1. recent. vbi subdit quod huiusmodi statutum seruatur in omnibus Curias, ac etiam in Rota.

In gloss. Contra se. ibi. de tertio, qui vult propter suum interesse executionem sententia impedire. De hoc dixi supra limit. 1. num. 3.

In gloss. Sententia. ibi. per quod patet, &c. An & 10 quando appellatione sententia veniat diffinitiva, & interlocutoria, latè dixi in tract. de appellat. verborum viriusque iuris signif. appell. 241.

Illud aduertere oportet quod sententia dicuntur conformes, quando vna confirmat aliam, sicuti docent Couar. pract. cap. 25. num. 5. & 6. Anton. Gabr. commun. tit. de execution. rei iudic. conclus. 1. num. 35. & seg. Theaur. decif. 228. num. 2. Sard. conf. 102. num. 9. & 10. quos refert Rot. in vna Romana pecuniaria 23. Iunij. 1614. coram Vbaldo, impressa per Farina. decif. 647. num. 1. part. 1. recent. Immo ad hoc, vt constet de conformitate trium sententiarum, non requiritur quod prima expresse confirmet secundam, & secunda tertiam, sed sufficit quod in substantia idem contineant, sicuti docet Bald. in l. creditor, c. nom. de sorte, num. 1. ff. de solutio. & censuit Rot. decif. 98. num. 1. par. 1. recent. & quod non adit dissimilitas circa substantiam, vel qualitatem principalem, Alex. conf. 77. num. 1. vers. sicut ergo, lib. 2. & fuit resolutum in vna Brachar. fructum 18. Aprilis. 1625. coram bonis memoris Buratto.

SVMMA

SYMMARIVM.

- 1 Sententia lata contra citatum extra citantis territorium existentem nulla est ipso iure, & num. 2.
- 2 Crimen læsæ maiestatis committitur in confederatione, seu liga facta cum hostibus Principis.
- 3 Citatio quod quis veniat responsurus in loco notorie non tunc, arctat citatum ad comparandum.
- 4 Citatus sibi imputare debet si non potest tunc comparere in loco non tunc ob inimicitias a se causatas.
- 5 Citari nullus potest à iudice extra suum territorium.
- 6 Delicti ratione sortitur quis suum locum, quo deliquit.
- 7 Crimen læsæ maiestatis non committitur nisi per subditum.
- 8 Domicilium licet quis mutet, & illud transferat in aliud Regnum, tamen ratione originis semper remanet subditus primo Regi.
- 9 Citatio cum a iure proveniat naturali, à Principe tolli non potest.
- 10 Sententia absque citatione etiam à Principe lata nulla est.
- 11 Lex in qua ponitur verba per que redditur irrita, & inanis actio, & passio, que in poenâ criminis per legem imposita est, sententiam à iure latam continet.
- 12 Verbum duplex seu geminatum futuri temporis ubi in eadem constitutione esset, tunc est lata sententia.
- 13 Citatio non arctat etiam sine appellatione ad comparandum in loco notorie non tunc.
- 14 Captus ad poenam, vel periculum mortis si relaxetur iuramento suo de redeundo ad carcerem certo die si mori erat iniuriosa, redire non tenetur.
- 15 Delinquens est ad locum delicti remittendus quamvis detentus sit à iudice originis, vel domicilii.
- 16 Index à quo petitur remissio delinquentis debet adhibere cognitionem verum qui petit remitti re vera delictum commiserit.
- 17 Feudum ligum quod dicatur, offenditur.
- 18 Homo ligum cuius non potest esse iudex alterius.
- 19 Ispatronatus non perducitur per consiliacionem iudicis secularis.

CITEM. Pastoralis. II. & ult.

- 1 Sententia lata contra citatum extra citantis territorium existentem nulla est ipso iure, & ideo declaratur hic Sententiam Henrici Imperatoris contra Robertum Regem Sicilię esse nullam Colligitur ex Ordinarij, Lap. Abb. Imol. Zabarell. Panorm. Paul. de Elez. Bonifac. de Vital. Viulan. in ration. lib. 2. pag. 187. Alagona in compend. pag. 323. remissio Casal. in ann. & Ximen. in concord. p. 1. & 2.
- 2 Hanc eandem conclusionem ex hoc text. desumunt Mich. Grass. tom. 2. communis opin. lib. 7. tit. 8. num. 33. pag. 245. Perez l. 1. gloss. 1. pag. 483. in princip. tit. 2. lib. 3. Ordin. Lancel. Concord. in text. omnium iudicum, lib. 2. cap. 1. §. 3. vers. 3.
- 3 Confederationes, & conspiraciones, &c. Notatur ad hoc quod crimen læsæ maiestatis committitur in confederatione, seu liga facta cum hostibus Principis, vt per Farinac. in praxi crimin. part. 5. quest. 113. num. 52.
- 4 Ego igitur quod Rex ipse, &c. Notatur ad hoc quod citatio quod quis veniat responsurus in loco notorie non tunc, non arctat citatum ad comparandum, vt docent Bonacof. commun. crimin. p. 1. verbo citatio. pag. 24. Menoch. conf. 100. num. 138. cum segg. vbi n. 208. subdit quod citatus sibi imputare debet si non potest tunc comparere in loco non tunc ob inimicitias

Barbosa. Collect. Tom. II.

à se causatas, Bernard. Græu. ad practic. Camer. Imper. lib. 1. concl. §. 2. confid. 1. D. Barbof. in l. si quis ex aliena, num. 46. ff. de iudic.

Desperet igitur, &c. Notatur ad hoc quod nullus citari potest à iudice extra suum territorium, vt per Rebuff. tom. 3. ad leges Gallie tit. de citat. art. 1. gloss. 1. num. 2. Baptif. Colla. de remed. subdit. remed. 16. a. n. 7. Caril. Botrel. in summa omnium decis. tit. 4. de citat. a. num. 62.

Verum est quidē si in eodem districtu fuisset inuentus, Notatur ad hoc quod ratione delicti sortitur quis forum eo loci, quo deliquit, de quo dixi in collect. ad cap. postulasti 14. de foro comper. & ibi citatis addo Hieron. Buccaron. de different. inter iudicia ciuilia & crimin. differ. 1. 30. num. 1.

Rursum non est silentio relinquendum, &c. Notatur ad hoc quod crimen læsæ maiestatis non committitur nisi per subditum, vt per Clar. in §. læsa maiestas, n. 6. Menoch. conf. 99. a. num. 19. Peregr. de iure fisci lib. 5. tit. 1. n. 8. Decian. in tract. crimin. lib. 7. cap. 8. num. 5. & cap. 12. num. 10. & cap. 19. num. 5. Aloyf. Ricc. in collect. dec. p. 4. collect. 1. 446. Molin. de iustis. tract. 2. disp. 658. v. item vt aliquis, Bernard. Muscatel. in praxi crimin. tit. de crimine læsæ maiest. n. 14. Matt. de iurisd. p. 4. casu 133. n. 16. Farin. in praxi crimin. lib. 7. cap. 8. num. 5. & cap. 12. num. 10. cum segg. vbi num. 2. 58. subdit etiam per hunc text. quod ad hoc vt crimen læsæ maiestatis commissum dicatur ab aliquo, sufficit quod sit subditus ratione domicilij. Sic etiam per hunc text. dicit D. Barbof. in l. heres absens, §. proinde in art. de fororacione argo. n. 7. ff. de iudic. quod si d. et quis mutet domicilium, & illud transferat in aliud Regnum, tamen ratione originis semper remanet subditus primo Regi, ac proinde si illum offendat, incurritur crimen læsæ maiestatis.

Que à iure provenit naturali, &c. Notatur ad hoc quod citatio cum à iure proveniat naturali à Principe tolli non potest, de quo plures citati Doctores in collect. ad cap. 1. num. 7. de caus. posses. & propriis. quibus addo nouissime Orlau. Gloriet. resp. 7. num. 51.

Sententiam, & processum omnes, &c. Notatur ad hoc quod sententia absque citatione etiam à Principe lata nulla est, vt per Soar. tom. 2. communis opin. lib. 7. tit. 14. n. 125. pag. 266. Chald. Pereira in l. si curatorem, verbo cum non absimili, num. 7. vers. quod autem, C. de integ. restitut. minor. Aloyf. Ricc. in collect. decis. part. 5. collect. 1753.

Esse omnino irritas, & inanes. Notatur ad hoc quod lex in qua ponuntur verba per que redditur irrita, & inanis actio, aut passio, que in poenâ criminis per legem imposita est, sententiam à iure latam continet, vt per Satyr. in clau. Regia, lib. 3. cap. 8. num. 26.

Notatur etiam ad hoc quod vbi in eadem constitutione esset duplex, seu geminatum verbum futuri temporis, tunc est lata sententia, vt per Tirraquel. in l. si quando, verbo reuertitur, num. 47. & 46. C. de renu. cand. donat.

In gloss. Notorio ibi, quod non solum assignato loco notorie non tunc possit appellari etiam exceptio non opposita, sed etiam, quod sine appellatione citatio non arctet. Ita Bernard. Græu. ad practic. Camera Imper. lib. 1. conclus. 52. confid. 1. num. 4.

In gloss. Per violentiam, ibi, si capium ad poenam, vel periculum mortis relaxetur iuramento suo de redeundo ad carcerem certo die si mori erat iniuriosa redire non tenetur. Ita Duenn. reg. 395. vers. quarto limit. Clar. §. fin. quest. 21. num. 27. Coar. variat. lib. 1. cap. 2. num. 7. Nauar. commun. 4. de Regularib. num. 65. Meno. h. conf. 71. n. 125. Gutier. de iur. confirmat. part. 1. cap. 57. num. 29. Ioan. Valet. de different. inter viamque forum, verbo defension, different. 8. quia licet iur. est mortem

Non violent

volebant fugere, Petre tit. 7. lib. 5. Ordin. pag. miki
200. col. 2. ad fin.

36 In gloss. *Demore*. ibi, dicitur in omni gravi delicto remissionem fieri ad iudicem delicti, Notatur ad hoc quod delinquens est ad locum delicti remittendus, quamvis detentus sit ad iudice originis, vel domicilij, vt per Couar. *varias*. lib. 2. c. 20. num. 15. *versic.* 28. & *practice*. cap. 11. num. 3. *Azeved.* l. 1. num. 14. tit. 16. lib. 8. *nona* recep. Petre. l. 2. gloss. 1. post princ. in 17. lib. 8. Ordin. vbi notat ex hoc textu, quod remissio non habet locum in delicto leui.

37 In ead. gloss. ibi, quidam contra quod procedes aliquis cognitio, &c. Notatur ad hoc quod iudex ad quo petitur remissio delinquentis debet adhibere cognitionem vtrum qui petitur remitti, re vera delictum commiserit, ne alias per capturam afficiatur iniuria absque vlla iusta causa, vt per D. Barbo. in l. *hæres* abfens. §. *proinde* in art. de foro delicti, num. 74. ff. de iudic. *Azeved.* d. l. 1. num. 42.

38 In gloss. *Hominis* legimus ibi, hominis legimus sit Imperator, vel Regi, &c. Notatur ad hoc quod feudum legimus dicitur si conceditur ab Imperatore, vel Rege præstita fidelitate absoluit, & nullius alterius domini fide conseruata, vt per Cott. in *memorabilib.* verbo *feudum*, il 1. Et de vasallitio, & ceteris, de quibus in hac gloss. vide Petre. l. 4. gloss. 1. col. 2. ante fin. tit. 3. lib. 4. Ordin.

39 In ead. gloss. ibi, nec videtur quis esse posse legius duorum, &c. Notatur ad hoc quod homo legius vnus non potest esse: legius alterius, & ita non potest aliquis esse homo legius duorum dominorum, vt per Clar. §. *feudum* quæst. 11. Menoch. *conf.* 2. n. 24. cum seqq. & *conf.* 32. num. 7.

40 In gloss. *Subiecta*. ibi, quod per confiscationem iudicis seculari non perditur quæ iustitiam. Ita Azor. *instum.* moral. p. 2. lib. 6. cap. 10. g. 14. *Facin* in *praxi* crimin. p. 1. g. 25. num. 151. Sanch. in *præceptis* Decalogi. tom. 1. lib. 1. cap. 19. num. 5.

DE APPELLATIONIBUS.

De Appellationibus.

TIT. XII.

SUMMARYM.

- 1 Appellatio coram maiore parte plurimum iudicum valet sed appellatio dilatio, & termini præfixio est intimanda.
- 2 Iudicum appellatione qui continentur, remittuntur.
- 3 Index vnus ex pluribus quos procedere potest, ab ipso solo si procedit potest appellari.
- 4 Iudicem qui non potest habere coram publicis, & honestis persona appellare debet.

CLEM. Si à iudicibus. I.

P L V A S indices quando sunt in vna causa si appelleretur coram maiori parte eorum valet appellatio, ac si ab omnibus simul præsentialiter fuisset appellatum, sed appellatio ignoranti est facienda legitima intimatio appellationis, dilationis, & termini præfixi. Colligunt ex Ordinar. Lap. Abb. Imol. Zab. Panorm. Paul. de Eleaz. Bonifac. de Vital. Viuian. in *ration*. lib. 2. p. 356. Alagona in *compendio* pag. 347. remissus Casal. in *auus*. & Ximen in *concord.* p. 1. & 2.

2 In gloss. *Si à iudicibus*. ibi, & quod dicit iudicibus,

intelligo Ordinarij, vel delegatis, &c. Iudicum appellatione qui continentur in *tratt.* de appellatiua verbor. vtriusque iuris significat. appellat. 121.

In gloss. *Simul*. ibi, hoc tamen sciam quod quosvis vnus ex pluribus iudicibus procedere potest; & ab ipso solo si procedit potest appellari. Vide Tiraq. in l. *si vnquam* verbo *suscipere* liberos, n. 257. C. de reuocand. donat.

In gloss. *Maiori*. ibi, coram publicis, & honestis personis. Vide l. 17. tit. 2. lib. 3. Ordin. vbi gloss. 1. *Azeved.* l. 3. num. 148. tit. 10. lib. 4. *nona* recep.

SUMMARYM.

- 1 Apostoli peti sufficit vno contextu scriptis, & instant, ad quos recipiendos si index certum terminum statuat appellans illos non petens in termino appellationi renuntiat, idem cum index statuat terminum iuris incertum intra quem appellans illos debet non petiuit, vel oblatos recipere renuit.
- 2 Apostoli non semel petendi sunt, sed debent pluries, & instantissime peti.
- 3 Appellationi renuntiare presumitur, si qui appellans, & non petit sibi de apostolis respondere infra terminum iuris scilicet triginta dierum.
- 4 Appellans, qui non rediit pro apostolis appellationi renuntiare videtur.
- 5 Apostoli peti debent intra triginta dies.
- 6 Spatium triginta dierum intra quod apostoli peti debent, commutetur in tempore laici sententia data illius scilicet non vbi interposita appellationis.
- 7 Index potest prorogare tempus à se datum pro recipiendis apostolis, & data causa potest breuiter præsumi.
- 8 Apostoli exhibendi sunt expensis appellantis.
- 9 Offerre debent aliquid, teneant id proprium ipsum offerrentis sumptibus, & expensis facere.
- 10 Index si congruo loco, & tempore requisitus apostolos expresse denegauerit, aut malitiose, vel negligenter tradere omiserit, ex tunc si in causa procedat, invalidum erit processus.

CLEM. Quamuis. II.

I cet iuris rigor velit ut apostoli petantur scriptis, instantur congruo loco, & tempore, tamen sufficit si vnicui contextu scriptis, & instantur petantur, ad quos recipiendos si index certum terminum statuat, & appellans in illo termino eos non petiuit, suæ appellationi renuntiasse censetur. Idem dicendum cum index statuit terminum iuris incertum intra quem appellans illos debet non petiuit, vel oblatos recipere renuit. Vt vero index non dederit apostolos appellanti petenti ultra præfixum tempus, vel si dixit se datum intra præfixum iuris terminum, & postea non curat dare petenti congruo loco, & tempore, scriptis, & instantur vnicui contextu, tunc appellans potest professi suam appellationem, ac si fuisset expresse illi negati apostoli. Colligunt ex Ordinar. Lap. Abb. Anch. Imol. Zab. Panorm. Paul. de Eleaz. Bonif. de Vital. Viuian. in *ration*. lib. 3. pag. 356. Alagona in *compendio*, pag. 348. remissus Ximen. in *concord.* part. 1. & 2.

Sapius, & instantur. Ergo apostoli non semel petendi, sed debent pluries, & instantissime peti, vt per Lancellor. de *arbitr.* part. 2. cap. 12. *Sum.* 50. n. 196. Sigism. Scac. de *appell.* lib. 3. cap. 2. g. 1. num. 25. *versic.* *extende* primo.

Appellationi suæ renuntiasse videtur. [Notatur ad hoc quod is, qui appellat, & non petit sibi de apostolis respondere infra terminum iuris scilicet 30. dierum, presumitur appellationi renuntiare, vt per Cassidor.

Castad. decif. 8. sub. n. 1. hoc tit. Rot. decif. 57. alias 469. sub. num. 4. cod. cit. Sigism. Secc. d. quest. 13. n. 25. vers. ex parte primo. Mantie. decif. 92. n. 1. vbi ampliat quamuis appellans die 31. pro apostolis reuersus fuerit, & decif. 128. num. 3. vbi resoluit quod appellans, qui non rediit pro apostolis, appellantis renuntiasse videtur, nisi intra terminum iuris ei assignatum causam commiserit, quia tunc non tenebatur amplius redire, & citat Crescent. dec. 65. lib. 1.

In glos. Tempore ibi. *triginta dierum*, &c. Notatur ad hoc quod apostoli peti debent intra triginta dies, ita Guid. in *tratt. huius tit. n. 27*. Federic. eod. *tratt. n. 31*. Veltz. lib. 7. cap. 3. num. 33. vbi Grauat. num. 63. Soar. de Pace in *pract. tom. 2. p. 2. m. 6*. quod quidem spatium est parti, & iudici commune, sicut enim appellans petere, sic iudex intra illud apostolos exhibere tenetur, Franc. n. 2. per text. ibi in cap. ab eo. hoc tit. lib. 6. Veltz. & Soar. citatis locis.

In ead. glos. ibi. *qui currant a tempore sententie*, &c. Notatur ad hoc quod dictum spatium 30. dierum connumerandum est a tempore late sententie data illius scientia, non vero a die interpolite appellacionis, vt per Guid. in *tratt. huius tit. num. 23*. Veltz. d. lib. 7. cap. 3. num. 63. Soar. de Pace dist. 6. vide DD. citatos in glos. verbo a die Clem. 3. infra hoc tit.

In glos. Videtur ibi. *ut ex quo secundum terminum*, &c. Notatur ad hoc quod iudex potest prorogare tempus a se datum pro recipiendis apostolis, vt per Tiraq. de *retratu. tit. 2. §. 1. glos. 7. num. 29*. Sic etiam data causa poterit breuius spatium præfinire ad apostolos petendos, vt per Marian. in cap. de appellacione, num. 223. hoc tit. Afflic. lib. 2. consilii. rub. 45. n. 40. & ita seruati generali consuetudine testatur Ferrar. in *pract. tit. forma responsionis iudici a quo appellatur*, verbo *statuit* num. 2. & Grauat. dist. c. 3. num. 71. pertransit tanquam sine dubio Soar. de Pace dist. num. 6.

In glos. Oblato. ibi. *communis seruati quod expensis appellantis*, &c. Notatur ad hoc quod communiter seruatur apostolos exhibendos esse expensis appellantis, vt per Tiraq. de *retratu. tit. 1. §. 1. glos. 10. num. 107*. & glos. 17. num. 7. Afflic. lib. 2. consilii. rub. 45. num. 22. Boet. decif. 303. n. 5. Soar. de Pace in *pract. tom. 2. par. 5. cap. vnic. num. 7*.

Vnde hæc conclusio ad multa notabilia per Doctores adduci solet, ex quibus Tiraquel. d. glos. 17. num. 7. notat quod cum quis offerre debet aliquid, intelligitur vt propriis ipsius offerentis sumptibus, & impensis id faciat, & non illius, cui ea oblatio fieri debet, & Duen. reg. 5. vers. *tertio sumpta*, obseruat ad hoc quod copia libelli debet dari sumptibus actoris.

In glos. Deneganti. vlt. ibi. *contra iudicem*, &c. Notatur ad hoc quod si iudex congruo loco, & tempore requisitus apostolos expressè denegauerit, aut inuitiose, vel negligenter tradere omiserit, ex tunc fit in causa procedat, omnino inualidus erit processus, vt per Lancellor. de *arte in part. 2. cap. 13. num. 6*.

SVMMARIVM.

- 1 Appellans prosequi, & finire tenetur appellacione extraiudiciali intra annum a die interpolite appellacionis, vel illati grauaminis, quo nõ iusto impedimento iusto cessante appellatio est deserta, & n. 2.
- 2 Tempus appellacionis quando debet currere, remissuè.

CLEM. Sicut appellacione III.

- 1 Appellans tenetur infra annum prosequi, & definire suam appellacionem iudicalem, vel extrajudicalem. Collect. Tom. IV

iudicalem incipiendo a die appellacionis, vel grauaminis, si appellauit a grauamine, quod si non fecerit, nec aliquid iustum impedimentum habuit, appellatio censetur deserta. Colligunt ex Ordinatis Anchar. Imol. Zabarell. Panorm. Paul. de Eleazar Bonifac. de Vitalin. Viuian. in *ration. lib. 2. par. 356*. Alagon. in *compend. pag. 348*. remissuè Ximen. in *concord. part. 1. c. 2*.

De hac materia dixi late ad cap. cion sit Romana 5. 2 hoc tit. in Decretal. lib.

In die. ibi. *scire debes quod olim hanc quest. deputanti, scilicet quando deberet currere tempus appellacionis*, &c. De hac quest. vide Pute. decif. 147. lib. 2. in correctu, Tiraq. de *retratu. lib. 5. §. 1. glos. 11. num. 30. c. 5. i. & in trattat. cessante causa, part. 1. n. 81*. Rebuff. tom. 1. ad *leges Galila in prom. glos. 5. num. 3*. Perez l. 1. glos. 1. col. 2. in 16. lib. 3. Ordin.

CLEM. Quamdiu. IV.

Tempus ad prosequendam appellacionem ab homine, vel à iure præfixum non currit appellanti compromisso durante, vel de partium expresse consensu nisi periculo imminente ex mora iudex aliud decernat. Colligunt ex Ordin. Lap. Abb. Anch. Imol. Zab. Panorm. Paul. de Eleaz. Bonif. de Vital. Viuian. in *ration. lib. 1. par. 357*. Alagon. in *compend. pag. 348*. remissuè Casal. in *annot. & Ximen. in concord. part. 1. c. 2*.

Hanc eand. conclus. firmant Perez in *rubric. tit. 1. 2 glos. 1. pag. 446. lib. 3. Ordinar. & l. 3. glos. 1. vers. item etiam durante* tit. 16. eod. lib. 3. Ordinar. Bellacomb. tom. 2. communium opinion. lib. 7. tit. 32. num. 19. pag. 319. Gutier. de *iuram. confirm. part. 3. cap. 5. num. 15*. Patens meus in *commiss. ad Ordin. Regiam Lusitan. lib. 3. tit. 70. §. 3. num. 29*.

In glos. vel aliis. Hanc glos. dicit singularem Perez in *prom. Ordinar. quest. 7. ad med. & de ea reminit. l. 6. glos. 6. col. 4. Ordin. tit. 2. lib. 4. Azeued. l. 1. num. 39. tit. 5. c. l. 1. num. 14. tit. 8. lib. 4. noua recap.*

SVMMARIVM.

- 1 Appellanti ante diffinitionem non licet prosequi causas in appellacione nominatim non expressas, nec processum primi iudicii iustificari, vel impugnari potest nisi ex actis coram eo, & num. 2.
- 2 Notorium licet releuare possit ab onere probandi, non tamen releuat ab ore proponendi.
- 3 Notorium non indiget probatione, sed sufficit quod allegetur.

CLEM. Si appellanti. V.

Appellans ab interlocutoria, vel à grauamine, non potest prosequi alias causas, sed illas tantum, quæ nominatim sunt expressæ in appellacione, nec processus primi iudicii iustificari, vel impugnari potest ex nouis, vel de nouo probandis, sed tantum ex illis, quæ coram ipso fuerant exhibitæ, vel actæ. Colligunt ex Ordin. Lap. Ab. Anch. Imol. Zab. Panorm. Paul. de Eleaz. Bonifac. de Vital. Viuian. in *ration. lib. 2. par. 358*. Alagon. in *compend. pag. 348*. remissuè Casal. in *annot. & Ximen. in concord. part. 2*.

Hanc eand. conclus. ex hoc text. desumit Duen. reg. 47. i. *princ. Socin. in reg. 38. Marant. de ordine iudic. part. 6. tit. 8. & quandoque appellatur n. 159. c. i. segg. pag. mibi 441. Bernard. Græue in pract. Camera Imper. lib. 1. conclus. 128. confid. 1. n. 1. Aloy. Ricc. in collect. an. decif. part. 5. collect. 2004. vbi diuersimodè limitat.*

N n 2 In

³ In ead. glos. *Aliis causis*. ibi. licet enim notorium re-
lenare possit ab onere probandi, non tamen relenat ab onere
proponendi. Ita Bern. reg. 497. Bellacomb. tom. 1. com-
mun. opin. lib. 2. tit. 1. n. 32. pag. 280. Don. a Fin. ibid.
lib. 4. tit. 9. num. 30. pag. 478. Malcard. de probat. conclus.
1104. Et ideo notorium non indiget probatione, sed suf-
ficit quod allegetur, secundum Hippol. cons. 100. num. 7.
& cons. 125. n. 13. & 14. Tiraquel. de retractu lig. 3. 2.
gloss. 1. num. 98. & de prescript. part. 1. gloss. 2. vers. sed
quasi non est. Petrez. 1. 16. tit. 2. lib. 3. Ordre. pag. 18. &
lib. 6. tit. 2. lib. 4. pag. 798. Malcard. de probat. cons. 78.
num. 50. & conclus. 1193. num. 1. & conclus. 1267. num. 1.
& 10. Valdes. ad Xuat. part. 3. in proximum feri num. 14.
pag. 7.

SYMMARIUM.

- 1 Processus appellationis deserta non impedit quin sen-
tentia constet in rem iudicatam transiisse, &
num. 2.
- 3 Terminus ad appellationem interponendam de con-
sensu partium prorogari non potest.
- 4 Dilatio vni parti concessa alteri est communis, quam-
vis sit concessa minori iure speciali per restitu-
tionem in integrum.

CLEM. Si appellationem. VI.

¹ Appellatio quando per negligentiam appellantis
est deserta, vt si appellans non petit apostolos,
vel non comparuit in termino assignato, vel non in-
trodixit suam appellationem intra terminum, non
quod appellationem sit deserta, prosequatur, sen-
tentia lata transit in rem iudicatam nisi non fuisse
appellatum: Colligunt ex Ordinariis Lap. Abb. Anch.
Imol. Zabarel. Panor. Paul. de Eleazar Bonif. de Vital.
Viuian. in ration. lib. 1. pag. 369. Alagon. in compend.
pag. 349. remissive Casl. in annot.

² Hanc eandem conc. ex hoc text. desumunt Stephan.
Gratian. discept. forens. c. 10. n. 10. Aloyf. Ricc. in collect.
decis. part. 3. collect. 615 vbi multipliciter declarat quan-
do dicatur appellatio deserta.

³ In glos. Deserta. ibi. Fortius in expressa deserta per
renunciationem. Notatur ad hoc quod terminus ad ap-
pellationem interponendam de consensu partium pro-
rogari non potest, de quo vide Tiraquel. de retractu.
lig. 6. 1. gloss. 7. num. 29. Bellacomb. & Viu. tom. 2. commun.
opin. lib. 7. tit. 22. n. 5. & 6. Marant. de ordine iudic. p. 6.
tit. de appellat. num. 240. Brunor. a Sole in locis commun.
verbo appellatio 38. Azucud. 1. num. 4. tit. 18. lib. 4. nona
recep. Broderod. de appellat. par. 2. tit. 9. col. 2. 12. vers.
appellatio est deserta. Soar. de Pace in pract. tom. 2. par. 5. c.
vnicuique, n. 5. Gam. Lufit. decis. 17. in fine, Zetol. in praxi
Episcop. verbo in ipsa, vers. septimo, Ignat. del Villar in
sylva respons. lib. 1. resp. 35. q. 4. num. 1. cum multis seqq.

⁴ In gloss. Cum appellato. ibi. licet ergo dilatione, &c.
Notatur ad hoc quod dilatio vni partium concessa,
alteri est communis, quamvis sit concessa minori iure
speciali per restitutionem in integrum, de quo vide
Marant. de ord. iudic. p. 6. tit. de dilatione. n. 18. Ozafch.
Pedam. decis. 97. num. 4. Vincent. de Franchis decis. 169.
num. 3. Petr. Gregor. syntagm. iuris lib. 48. cap. 8. num. 18.
Chald. Petreia in l. si curator verbo vel aduersarij dolo.
num. 22. Gutier. practice. lib. 2. quest. 32. num. 8. Menech.
cons. 367. num. 23. vbi num. 28. vers. primo, subdit quod
non est communis ei, qui iam probationibus renun-
ciavit, & num. 35. & 3. idem asserit vbi verisimiliter
subornationis periculum in aduersario dilationem
sibi communem esse contendendo, timere possit, Cardof.

in praxi iudicum, & aduocat. verbo dilatio. num. 8.
Cuti. Philip. part. 1. §. 16. num. 9. Amat. Roderic. in
pract. videndis, seu examinandi processum, cap. 7. num. 15.
Camil. Borrel. in summa omnium decis. tit. 47. de dil-
tationib. num. 50.

SYMMARIUM.

- 1 Appellans secundus, & succumbens a peremptoria re-
pulsus ex alio quam propter ineptitudinem, non au-
ditur super appellatione a diffinitiva, & num. 2.
- 3 Sententia lata super exceptionibus est interlocutoria.
- 4 Index suam interlocutoriam potest tantum regulari-
ter huc remouere.
- 5 Interlocutoria geminata reuocari amplius non potest,
quamvis alias semel pronunciata reuocari recte
valeat.

CLEM. Cum a repulsione. VII. & vlt.

Appellans a repulsione exceptionis peremptoriae
bis, & succumbens prima, & secunda vice, non
potest in causa appellationis postmodum a diffinitiva
emisse super ea vltioris audiri nisi tunc rite propo-
sita ex eo prius repulsa fuisset, quia proponebatur
inepte. Colligunt ex Ordinariis Lap. Abbas, Imol.
Zabarel. Panor. Paul. de Eleazar. Bonif. de Vitalin.
Viuian. in ration. lib. 1. pag. 360. Alagon. in compend.
pag. 349.

Hanc eandem conclusionem 2. hoc text. desumit
Tiraquell. in l. bones, §. hoc sermone iuris. 1. num. 18. ff. de
verb. signific.

In gloss. Repulsione. ibi. quod sententia lata super per-
emptoria interlocutoria est, &c. Notatur ad hoc quod
sententia lata super exceptionibus est interlocutoria,
vt per Bernard. regula 671.

In gloss. Super ea. ibi. per quod videtur quod etiam
index cause, &c. Notatur ad hoc quod index finis in-
terlocutoriam potest tantum regulariter huc remouere,
vt per Fichard. tom. 2. commun. opin. lib. 7. tit. 8. num. 26.
pag. 244. & attenta Ordin. Regia Lusitan. lib. 3. tit. 65.
§. vlt. semel tantum reuocari potest, vt testatur parens
meus in comment. ad eundem. tit. 65. in princip. num. 4.
Licet interlocutoriam sententiam millies reuocari
posse dixerit Stephan. Gratian. disceptat. forens. cap. 147.
num. 11. & cap. 155. num. 16. cum seqq. & ideo notari
solet hanc gloss. ad hoc quod interlocutoria geminata
renocari amplius non potest, quamvis alias semel pronun-
ciata reuocari recte valeat, sicuti docent Chald.
Petreia de potestate eligendi, §. cum nominandi, cap. 2. n. 38.
Stephan. Gratian. dist. cap. 155. num. 26. Parens meus
dist. tit. 65. in princip. sub. num. 3. in fine.

In Librum III. Clementinarum.

De vita, & honestate Clericorum.

TIT. I.

SYMMARIUM.

- 1 Clerici coniugati puniuntur, & alij personaliter, & in
publico carnisficium, & tabernaculorum officium exer-
cent, qui per discessum nominati, & tertio
missi illud officium non dimittunt vel dimissum re-
assumunt, & excitantur discessum contra illos cle-
ricos, qui seculares actum exercent.

2 Clericum

2. Clericum exercent macellum, seu tabernam deponitur, & clericale privilegium amittit.
3. Clericum coniugatum cum unica & virgine, reassumendo vestes clericales, quas deposuerat, privilegia clericalia recuperat.
4. Diaconorum appellacione non veniunt Ordinarii, qui in loco iurisdictionem habent.
5. Taberna dicitur domus, in qua panes, vinum, & carnes cocta venduntur.
6. Clericum exercent macellum, seu tabernam incurrit penas huius texti. si per se, & personaliter exercent, secus si per alium.
7. Statutum inficiens penam personaliter mandatario propter sui commune mandantem non comprehendit.
8. Dicitio, nominatim, intelligitur propriis nominibus expressis.
9. Nominatim excommunicatus quis dicatur, ostenditur.
10. Monitio, qua debet fieri clericis in minoribus ut reassumant habitum, & tonsuram, & quod alias amittant privilegium, debet esse specialis in persona nominati facta.
11. Clericus incedens sine habitu, & tonsura non perdit privilegium nisi nisi precefferit trina monitio specialis, nominatim, & in persona facta.
12. Citatus ut incurrat penam ratione contumacie requiritur precise trina monitio.
13. Adimplendum ubi requiritur aliquid pacifice pro forma, non sufficit si per aliquem adimpleatur.

CLEM. Diocesani. I.

 ORDINARIJ monere debent Clericos exercentes publice officia carnificum, seu macellariorum, vel tabernariorum, ut infra certum terminum a se praefigendum desistant, & quod nullo unquam tempore illa reassumant, & si ter personaliter moniti non desistant, vel deinde reassumant, tunc clerici coniugati omni careant privilegio clericali, & si tanquam laici incedant, careant etiam in personis eo ipso, quando in praemissis persistunt. Aduersus vero alios clericos negotiationibus, vel commerciis secularibus, vel officiis non convenientibus clericali proposito publice insistentes, vel arma portantes, sic canonica seculare student statuta, quod & illi ab excessibus compescantur huiusmodi, & ipsi de damnabili circa haec negligentia nequeat reprehendi. Colligunt ex Ordinariis Anchart. Imol. Zabarel. Panorm. Paul. de Eleazar. Bonifac. de Vitalin. Viuian. in ration. lib. 3. pag. 13. Alagon. in compendio pag. 358. remissioe Casal. in annotat. & Ximen. in concordat. part. 1. c. 2.

1. Secus macellariorum, aut tabernariorum, &c. Notatur ad hoc quod clericus exercent macellum, seu tabernam deponitur, & clericale privilegium amittit, ut per Menoch. de arbit. casu 412. Farinac. fragment. crimin. part. 1. lit. C. m. 127. latet Bellet. de iur. clerical. part. 1. tit. de disciplina clericali, §. 20. cum aliis per me citatis ad c. clericus 15. m. 4. hoc tit. in Decretalib.
2. Ab his non desisterit, aut ipsa exercendo reassumerint, &c. Ergo clericus coniugatus cum unica, & virgine reassumendo vestes clericales, quas deposuerat, privilegia clericalia recuperat, ut per Couart. pract. cap. 3. num. 8. vers. quanto in fine, Clar. §. fin. quest. 36. num. 19. D. Barbosa. in l. Titia 35. m. 3. ff. soluto matrim. Zerol. in praxi Episcop. part. 1. verbo clericus vers. ad decimum tertium, & plures, quos refert, & sequitur Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 46. m. 29. ubi subdit quod licet varia sit interpretatio Doctorum an dictio, om-

Barbof. Collect. Tom. IV.

nino, denotet priuationis perpetuitatem, an solam priuationem omnium privilegiorum, quibus gaudet clericus coniugatus; at re vera non denotat perueitatem, sed particula, quandoque refert ad omnia, nam est unica oratio, & clausula omnia contenta in eadem oratione determinat, in repetendis, ff. de legat. 3. non ergo per contrarium actum amittitur perpetuum privilegium, sed dum ab illo non desistit.

In gloss. Diocesani. ibi, non dicit Ordinarius locum, &c. per quod videtur quod alij Ordinarii, licet in loco iurisdictionem habeant, hoc non possint. Vide Sanch. de matrim. lib. 3. disp. 29. m. 14. & quae dixi in tract. de appellativa verborum utriusque iuris significat. verbo Diocesani.

In gloss. Tabernariorum. ibi, dicitur domus, in qua panes, vinum, & carnes cocta venduntur. Ita Rebuff. in l. taberna appellatione 183. ff. de verb. signif. pag. 596. & seq. Card. Tulch. pract. concl. tom. 8. lit. V. concl. 1. quos refert ego ipse in tract. de appellativa verb. utriusque iuris signif. appell. 257. num. 1.

In gloss. Publice, & personaliter. ibi, vel per alium hoc exerceat. Notatur ad hoc quod tunc demum puniuntur penas huius text. exercent macellum, seu tabernam, si huiusmodi artes exercent per se, & personaliter, secus si per alium, ut per Duem. reg. 99. vers. limitatio tertio, Menoch. de arbit. casu 412. m. 6. Perez. l. 3. gloss. 1. pag. 96. tit. 4. lib. 8. Ordin. Azueid. l. 15. m. 2. tit. 7. lib. 7. non recip. & hinc colligit Couart. in c. quoniam pactum part. 1. §. 5. num. 9. col. 3. non posse per alium fieri quod ex lege, vel Canone a propria persona agendum est.

Hinc etiam statutum indicens penam personaliter mandatario praeter ius commune mandantem non comprehendit, ut per Menoch. de arbit. casu 353. num. 18.

In gloss. Nominatim. ibi, propriis nominibus eorum expressis. Vide Anton. Gomez. var. tom. 1. cap. 2. n. 6. Couart. in cap. cum ribi n. 5. de testament. Menoch. de praesumpt. lib. 4. praesumpt. 9. a. n. 5. Et hinc nominatim 9 dici excommunicatum, vel interdictum quando proprium nomen exprimitur, tradunt gloss. verbo nominatim in c. cum & plantare §. excommunicatus de privilegiis, & alia verbo nominatim in c. constitutionem de censent. excomm. Couart. in cap. alma mater. part. 1. §. 2. num. 8. Gutier. canon. lib. 1. cap. 1. num. 27. Soar. tom. 5. de censuris disp. 9. sect. 2. m. 10. Sayr. in simili tract. lib. 2. cap. 12. n. 17. & lib. 5. cap. 1. n. 11.

In ead. gloss. ibi, quasi non sufficiat diocesano manere in genere, &c. Notatur ad hoc quod monitio, quae debet fieri clericis in minoribus, ut reassumant habitum, & tonsuram, & quod alias amittant privilegium, debet esse specialis in personam nominati facta, ut per Couart. pract. c. 32. m. 1. vers. sed D. Barbosa. in l. Titia. num. 35. ff. soluto matrim. Farin. fragm. crimin. part. 1. lit. C. num. 140.

In gloss. Tertia. ibi, debet ergo habere aliquorum dierum intervallo; &c. Notatur ad hoc quod clericus incedens sine habitu & tonsura non perdit privilegium nisi nisi precefferit trina monitio specialis, nominatim, & in personam facta, ita nec unica nec generalis sufficiat, sic ut tradunt Steph. Gratian. discept. forens. cap. 190. m. 11. Farin. fragm. crimin. part. 1. lit. C. num. 143.

Et ideo hinc colligit Clar. §. fin. q. 31. num. 12. quod tunc lex disponit quod citatus incurrat penam ratione contumaciae requiritur precise trina citatio. Et patet modo ex hac gloss. inferre Tirac. de retractu lib. 5. l. gloss. 11. m. 11. & §. 36. gloss. 2. m. 58. quod quando aliquid requiritur a lege pro forma, id est, specificè adimplendum, non sufficit si per aliquem adimpleatur.

Nn 3 SFM

SYMMARIVM.

- 1 Compendium huius text. refertur.
- 2 Vestes quales deferre debeant clerici, remissive.
- 3 Præstationis pena simpliciter imponenda non est, nisi à iure exprimitur.
- 4 Monachus portans habitum suum cooptum habitu clericorum secularium, an sit apostata.
- 5 Præstationis aliquando dantur in titulum.
- 6 Beneficij appellatione continetur pensio cum lex vitetur verbis generalibus.
- 7 Pensio perpetua, quæ conceditur in titulum Ecclesiastici beneficij, est beneficium Ecclesiasticum, & sub eius propria appellatione comprehenditur.
- 8 Monachus ex legitima superioris licentia causa studij, seu peregrinationis extra monasterium versans potest facere gratuitam elemosinam moderatam.
- 9 Elemosyna moderata censetur quando Religiosus ex legitima superioris licentia studentem eam largitur, quam alij scolares, aut peregrini honesti eiusdem conditionis solent erogare.

CLEM. Quoniam. II. & vlt.

1 Clericus beneficiatus, qui sine causa rationabili vitatur veste virgata, est suspensus ipso iure per sex menses à perceptione fructuum beneficiorum, si non est beneficiatus, sed Diaconus, vel Subdiaconus inhabilis fit statim ad habenda beneficia Ecclesiastica, idem de clericis aliis vestem talem simul, & consuetam publicè deferentibus clericalem. Habentes verò dignitatem, personatum, beneficium Curatum, Sacerdotes & Religiosi si publicè ferant talem vestem, vel insulam, seu pileum lineum publicè possent in capite, sunt suspensi à fructibus per annum, Sacerdotes autem & Religiosi sunt inhabiles ad beneficium per annum. Sed & tales & ceteri quicunque clerici videntur tabardo fodato vique ad oram ita breui, quod vestis inferior notabiliter videatur, dent tabardum pauperibus infra mensem, siue sint Religiosi habentes administrationem, siue clerici seculares. Religiosi verò non habentes administrationem infra idem tempus tenentur illud consignare suis superioribus in usus pios conuertendum. Item clerici præfatum beneficiati vti non debent publicè caligulis scæatis tuteis, aut viridibus. Colligunt ex Ordinar. Lap. Abb. Anchart. Itmol. Zabarell. Panormitan. Paul. de Eleazar. Bonif. de Vital. Viuian. in ration. lib. 3. pag. 13. Alagona in compend. pag. 358. remissive Ximen. in concordant. part. 1. & 2.

Hanc eandem conclus. cum declarationibus ex hoc text. desumit Bonacin. de suspensionibus in particulari, disp. 3. quest. 6. puncto 6. a. num. 1.

2 Vestes quales deferre debeant clerici dixi latè de officio, & potestate Episcopii p. 2. allegat. 9. per totam, & aliqua retigi in collect. ad clericos 15. a. num. 12. hoc tit. in Decretalis.

Nisi causam rationabili subij.] Veluti si quis præfatis vestibus vitatur dum transiturus est per loca infidelium, vel hæreticorum, aut si hoc faciant ob metum servitutis, verberum, vel alterius grauis incommodi, vt per Bonac. d. puncto 6. num. 2.

Virgata, vel partita veste.] Hoc est, veste habente diuersos colores intertextos cum ipso panno, vel artificiosè superinductos, & supercompositos, vt per Bonacin. d. puncto 6. num. 3. post gloss. in presenti, verbo practica.

Publicè vitantur.] Ergo deferentes huiusmodi vestes domi non incurunt suspensionem de qua in hoc

text. quia domus rem secretam, & non publicam denotat, prout etiam nec incurunt præfatas vestes extra domus sub aliis vestibus ita deferentes vt publicè non appareant, ita Bonacin. dist. puncto 6. num. 1. vers. hoc tamen.

A perceptione fructuum beneficiorum, &c.] Vide latè Bonacin. d. l. puncto 6. a. num. 5. vbi num. 6. resoluit nomine fructum non intelligi distributiones, & num. 8. ait nec comprehendit pensiones, & num. 9. tenet non posse intra illud tempus valide beneficium obtinere.

In gloss. Suspendus. ibi, cum hoc non sit expressum à iure.] Notatur ad hoc quòd pena prauationis simpliciter imponenda, non est nisi à iure exprimitur, vt per Tiraq. in l. si unquam, verbo reuertitur. num. 249. C. de renouand. donation.

In ead. gloss. ibi, puto quid quotidianæ distributiones accrescant sociis.] Notatur ad hoc quòd suspensus à beneficio non lucratur distributiones quotidianas, sed illa tribui solent iis, qui intersunt diuinis Officiis, vt per Volgin. de censur. lib. 6. cap. 8. §. 2. præcipue si darentur solis beneficiariis secundum Sayr. in homil. tract. lib. 4. cap. 6. num. 11. Squillante de obligat. cleric. part. 4. num. 33.

In gloss. Extrinseci. ibi, facit ad quest. olim disputatam de monacho, qui bene portat habitum suum, quem tamen cooperit habitu clericorum secularium quod sit Apostata. Vide Fr. Emmanq. Regular. tom. 2. q. 76. art. 3. Paul. Comitoli, resp. moral. lib. 6. quest. 8. n. 9. late Sanch. in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 6. cap. 8. num. 5. & 62. cum seqq.

In gloss. Quicunque beneficium. ibi, includit præstationem.] Ergo præstationia sunt beneficia Ecclesiastica, & inter beneficia Ecclesiastica debent connumerari, vt per Mandos. reg. 3. q. 4. §. 12. n. 3. & de monit. quest. 60. num. 32. Sandoval. de offic. Canon. part. 5. c. 5. Jacob. de Grass. in aureis decisi. part. 1. lib. 2. c. 97. num. 13. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. §. 2. ex n. 7. Azor. in fin. moral. part. 2. lib. 3. cap. 7. quest. 1. Anton. Fabric. de rebenef. tit. de præstatione n. 4. Nicol. Garc. de benefic. p. 1. cap. 2. à num. 117. Perez de Lara de annuiv. & capellan. lib. 2. cap. 8. à num. 53. Fagundes in quinque Eccles. præcepta prac. 1. lib. 2. c. 4. num. 17. Sebast. Castin. relect. de Eccles. hierarch. part. 3. disp. 14. §. 5. num. 2. Metipsum de iure Ecclesiast. lib. 3. cap. 8. de præstatione à princ. præstationia enim aliquando dantur in titulum, vt per Zerol. in praxi Episcop. part. 1. verbo beneficia. vers. septimo, vbi in vers. decimo, subdit per dist. quodcumque, venire hospitale; & quòd præstationia, præsertim in Hispania, solis clericis conferuntur, & dantur in titulum perpetuum beneficij, & inter beneficia Ecclesiastica connumerantur, tradunt plures Doctores, quos refert, & sequitur Nicol. Garc. de benefic. p. 1. c. 2. n. 117. contra nonnullos, quos ibi refert num. seq.

In ead. gloss. ibi, vel pensionem.] Notatur ad hoc quòd cum lex vitatur vestibus generalibus, appellatione beneficij continetur pensio, sicuti docent Gig. de pensionibus quest. 19. num. 1. & quest. 18. num. 11. & 12. & quest. 86. num. 2. Sanch. in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 18. num. 36.

In ead. gloss. ibi, que haberet in titulum.] Notatur ad hoc quòd pensio perpetua, quæ conceditur in titulum Ecclesiastici beneficij, & beneficium Ecclesiasticum, & sub eius propria appellatione comprehenditur, vt per Couar. practice. cap. 36. n. 10. vers. quarto, & alios, quos refert, & sequitur Nicol. Garc. de benefic. p. 1. c. 5. num. 5. & 8. quibus addit Bonacin. de immo. quest. 4. §. 3. n. 1. & 2. Sebast. Cast. de Eccles. hierarch. p. 3. disp. 14. §. 10. Paul. de Laymanni in Theologia moral. lib. 1. tract. 5. p. 2. cap. 2. num. 8. & lib. 4. tract. 1. cap. 18. num. 2.

num. 2. Metipsum de iure ecclesie lib. 3. cap. 1. de pensionibus in princip.

In glos. Convertendum ibi. sed quid si talis monachus erat in studio, &c. Notatur ad hoc quod Monachus ex legitima Superioris licentia causa studij seu peregrinationis extra monasterium versans potest facere gratuitam elemosynam moderatam, vt per Nauarr. comm. 2. de Regularibus num. 8. conclus. 1. Mendoza in suis quadlib. 9. 8. conclus. 3. Valent. 2. 2. disp. 10. 4. 4. puncto 3. corol. 5. Iacob. de Grassis decif. aureis parti. 1. lib. 3. cap. 5. num. 6. 3. Petr. de Ledefma in summ. tom. 2. tract. 4. cap. 3. conclus. 3. 1. Azor. in suis. moral. par. 2. lib. 12. cap. 10. ques. 3. Fr. Etmann. quest. Regular. tom. 2. ques. 57. art. 2. Molin. de iustis. tract. 2. disp. 2. 7. 6. ad fin. Lessius simili tract. lib. 2. cap. 1. 8. dub. 11. num. 85. Sanch. in precepta Decalogi tom. 2. lib. 7. cap. 19. num. 98. vbi num. 99. subdit censeri elemosynas moderatas quando talis Religiosus eas elemosynas largitur, quas alij scholares aut peregrini honeste eiusdem conditionis solent erogare.

DE PRÆBENDIS, & DIGNITATIBUS. TIT. II.

De Præbendis, & dignitatibus.

TIT. II.

SUMMARIVM.

1. Clausula inserta litteris gratiosis super dignitate concessis per quam promittitur mādatur ne animarum cura si dignitas imminet negligatur, vel per quam inhibetur electionem fieri dignitatis, non facit extendi gratiam ad dignitatem Curatam, vel ad quam quis per electionem assumitur.
2. Beneficium Curatum non venit in expectatuarum litteris, nisi de cura expressa fiat mentio.
3. Clausule executivæ non ampliunt, nec alterant aut mutant principalem dispositionem.
4. Beneficialium in imperationibus illa tantum sunt exprimentia, quæ in iure expressa reperiuntur.
5. Qualitates requisitæ à iure, vel à Curia stylo si non exprimiuntur in litteris vitiunt gratiam.
6. Gratia redditur subrepticia ex omni veritate taciturnitate, quævis ea cognita Princeps non concessisset.
7. Ordinis annexi beneficio seu præbenda ex consuetudine statuto privilegio seu fundatione non est necessarius faciendū mentio ad impetrantem, quod sit in ætate ad talem Ordinem requisita.
8. Gratiam ad aliquod beneficium impetrans à Romano Pontifice tenetur beneficium obtinere, & eorum valorem exprimere.
9. Dilectio, nullus, est universalis negatiua.
10. Adilectum resoluitur in relatiuum.
11. Vacations nullo modo expressio omnis vacandi modus continetur.
12. Participium aliquando resoluitur in relatiuum.

CLEM. Si dignitatem. I.

DIGNITATEM habenti si de alia providendi præhabita dispensatione mandatum fuit, quæ curam animarum obtineat, nulla de ea facta mentione, gratia huiusmodi nullius est penitus momenti, quamvis in provisione apposita fuerit clausula quod animarum cura (si dignitatibus ipsis, vel alteri eorum imminet) nullatenus negligatur. Item si Papa mandat providendi de dignitate pertinet ad collationem, provisionem, seu quamvis aliam dispositionem quo-

numque, &c. & inhibet illis, ad quos spectat collatio, provisio, vel electio, non potest providendi de beneficio electio, cum in concessione gratiæ (ad quam non augendum, sed exequendum debent, quæ de inhibitione sequuntur, referri) nulla de electione facta fuerit mentio. Colligunt ex Ordin. Lap. Abb. Anchar. Imol. Zabarel. Panorm. Paul. de Elaz. Bonif. de Vitalin. Viuian. in ration. lib. 3. pag. 99. Alagon. in compend. pag. 397. remissius Casal. in annotat. & Ximen. in concordant. parti. 1. & 2.

Non habita mentione, &c.] Notatur ad hoc quod in expectatuarum litteris non venit beneficium Curatum, nisi de cura expressa fiat mentio, vt per Staphil. de litteris gratiis tit. de formis expectatuarum nova forma. n. 35. & 35. Ludov. Gom. in tract. de expectatuaris n. 94. vers. post prædicta verba, quos refert, & sequitur Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 6. n. 6. In impetratione enim beneficij si non fit mentio quod fit Curatum, gratia est ipso iure nulla. Selu. de benef. parti. 3. ques. 1. 1. num. 12. Gonzal. dict. gloss. 6. num. 3. & 4.

Ad quam non augendum, &c.] Notatur ad hoc quod clausule executivæ non ampliunt, nec alterant, aut mutant principalem dispositionem, vt per Couarr. in rub. de testam. parti. 2. num. 13. vers. tertia conclusio, Molin. de primog. lib. 4. cap. 2. num. 42. & 49. cum seq. Menoch. conf. 2. num. 58. & conf. 84. n. 45. & conf. 285. num. 35. Aloyf. Ricc. in collect. decif. parti. 4. collect. 786. Seraph. decif. 574. n. 2. & decif. 716. n. 3. & decif. 1231. num. 5. Greg. decif. 311. n. 5. Monet. de commutat. vltim. volunt. cap. 7. num. 48. cum seq. refero plures ego ipse in tract. de claus. vsusfreq. claus. 6. secundum Lugdunens. impress. vbi multipliciter amplio, & limito.

In glos. vel alteri ibi, non enim habetur in iure expressum, &c. Notatur ad hoc quod in impetrationibus beneficialibus illa tantum sunt exprimentia, quæ in iure expressa reperiuntur, vt per Menoch. de arbit. casu 201. num. 26. cum seq. & num. 146. Azeved. lib. 8. n. 19. tit. 1. lib. 2. nona recopil. Azor. in suis. moral. parti. 2. lib. 7. cap. 23. ques. 2.

Et ideo ex hac glos. deduci solet quod qualitates requisitæ à iure, vel à Curia stylo, si non exprimiuntur in litteris, vitiunt gratiam, secundum Menoch. conf. 316. num. 12. Flamin. Parif. de resignat. benef. lib. 10. ques. 2. num. 73. Hinc etiam infert Sanch. de matr. lib. 8. disp. 12. num. 12. quod non ex omni veritate taciturnitate redditur gratia subrepticia, quamvis ea cognita Princeps non concessisset, sed tunc solum quando tacetur veritas, quæ iura iubent exprimi.

In eadem. glos. ibi, qualis Ordo sit annexi beneficio, &c. Notatur ad hoc quod de Ordine annexo beneficio, seu præbende ex consuetudine, statuto, privilegio, vel fundatione non est necessarium faciendū mentio ad impetrantem quod sit in ætate ad talem Ordinem requisita, vt docent Doctores, quos refert, & sequitur Nicol. Garc. de benef. parti. 7. cap. 1. num. 45.

In ead. glos. ibi, vel, quantitate redditum, quam habet ex uno beneficio, &c. Notatur ad hoc quod impetrans gratiam ad aliquod beneficium à Romano Pontifice licet teneatur beneficium obtinere exprimere, de illius tamen valore non tenetur mentionem facere, sicuti resoluit Felin. in cap. ad auct. num. 5. de relorip. Nauarr. conf. 2. de consil. ques. 19. num. 50. Malcard. de probat. conclus. 887. num. 3. dum ait propter non expressionem valoris gratiam non probari subrepticiam. Sed contraria sententia verior est, eamque contra glossam in præsentem, tueritur Staphil. de litteris gratiis tit. de formis expectat. §. nova forma à num. 43. Selu. de benef. parti. 3. ques. 12. Ludovic. Gom. in reg. de valore benef. exprim. ques. 1. & 5. Couarr. lib. 1. var. e. 20. n. 7. & lib. 3. c. 13. num. 1.

- 9 In gloss. Nullius, ibi, *vinieris de negatiuum est, &c.* Notatur ad hoc quod dicitur nullus, est vniuersalis negatiua, secundum Doctores, quos plena manu citauit in *trakt. de dictioib. vñsq. dist. 219. n. 1.* secundum Lugdunensem impressionem.
- 10 In gloss. Si dignitatem, ibi, *imminet, id est si qua imminet.* Notatur ad hoc quod adiectiuum resoluatur in relatiuum, & sum verbum, quando agitur de actu futuro, vt per *la Conf. 5. col. 5. vers. confirmatur. lib. 3. vbi* exponit verbum, *descenderet, id est, quia descendit, & conf. 65. col. 2. vers. sed promissis eod. lib. Ruin. conf. 49. num. 11. lib. 3. Falsat. de substant. quesi. 318. num. 51. & 88.*
- 11 In gloss. Quamuis, ibi, *sicet quiniu a'm ex quo nullus exprimitur, &c.* Notatur ad hoc quod nullo vacationis modo expresso, omnis vacandi modus continetur, vt per *Felin. in cap. in nostra de rescript. corol. 32. vers. & nota quod si nullus modus num. 27. & corol. 37. n. 37. Selu. de benefic. part. 3. quesi. 13. vers. decima quinta qualitas, Menoch. de arbit. casu 201. num. 100. Rendina in promptuario recept. sentent. tit. 7. n. 4.*
- 12 In gloss. In certa, ibi, *cum illud in aliquo sit relatiuum, &c.* Notatur ad hoc quod participium aliquando resoluitur in relaxatiuum, vt per *Menoch. conf. 1. num. 194. & conf. 395. num. 64.*

S V M M A R I V M.

- 1 *Littera super prouisione clericorum non includunt hospitalia, & loca similia, & habentia iura spiritalia, nisi exprimat, & num. 2.*
- 3 *Hospitalia in multis locis vocantur elemosynaria.*
- 4 *Hospitalia in dubio potius praesumuntur laicale, quam Ecclesiasticum.*
- 5 *Verbum, decernimus, inducit ius nouum.*
- 6 *Beneficium si est hospitalia, illius qualitas facienda est mentio.*
- 7 *Beneficium si est iurispatronatus illius qualitas est exprimentia.*
- 8 *Legatus non confert Ecclesiam spectantem ad praesentationem laici patroni.*
- 9 *Papa potest derogare iurispatronatus laicorum.*
- 10 *Verbo generalia non sufficiunt vbi aliquid expresse requiritur.*

C L E M. Per litteras. II.

- 1 **L**itteræ à Sede Apostolica, vel Legatis ipsius super prouisione clericorum non includunt Xenodochia, leprosariorum, hospitalia, loca similia, etiam si habeant capellas, decimas, aut alia loca habentia spiritalia iura, nisi hoc in litteris exprimat. Colligitur ex Ordinariis, Lap. Abb. Anch. Imol. Zabar. Panor. Paul. de Eleazar. Bonifac. de Vitalin. Viuian. in *ration. lib. 3. pag. 101.* Alagon. in *compend. pag. 398.* remissus Ximen. in *concord. part. 1. & 2.*
- 2 Hanc eandem conclusionem, & quod regulariter hospitalia non veniant appellatione beneficij, firmant *Rebuff. in trakt. nomin. q. 59. n. 8. & q. 15. n. 11. & in trakt. de pacificis possess. n. 287.* Flam. Paris. de *resignat. benefic. lib. 1. q. 3. n. 45.* Valasc. *conf. 109. n. 31.* Rota *decis. 668. n. 1.* apud Farin. in *1. collect. mississimarum, alia p. 4. diuers. late Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 5. & 4. n. 7. cum segg. vbi n. 12.* ampliat per text. in *pre. e. r. t.*, quamuis praedicta hospitalia, seu quomodocumque nuncupentur, sint auctoritate Episcoporum fundata, & habeant Ecclesiam, & campanile, ibique perpetuo Missae celebrentur, & n. 14. limitat quando dantur in titulum, & conferuntur in perpetuum.

In gloss. Elemosynarius ibi, in multis locis hospitalia vocantur elemosynaria. Ita Simonet. de *reformat. quesi. 7. n. 1.* Mandol. in *reg. 1. Cancel. quesi. 9.* Gonzal. d. gloss. 5. n. 4. num. 11.

In gloss. Ecclesiarius ibi, *Quid in dubio, &c.* Notatur ad hoc quod in dubio hospitalia potius praesumuntur esse laicale, quam Ecclesiasticum, sicut docent in *presenti Imol. num. 16. vers. si vero non appareat, Ancharr. num. 10. vers. quid in dubio, & Abb. num. 5. in fin. Rebuff. in trakt. nominat. quesi. 15. Rot. *decis. 72. n. 6. cum segg. part. 1. diuers. Gonzal. d. gloss. 5. n. 4. num. 24.**

In gloss. Decernimus ibi, *videtur ergo esse ius nouum, &c.* Notatur ad hoc quod verbum, decernimus, inducit ius nouum, vt per *Flam. Paris. de resignat. benefic. lib. 1. q. 2. n. 3. & de confid. n. 5. n. 8. num. 44.* quem refero ego ipse de *dictioib. vñsq. dist. 79.* secundum Lugdunensem impressionem.

In gloss. prouideri ibi, *sicet ergo certa qualitates sunt in litteris beneficiis laici exprimentia, &c.* Notatur ad hoc quod si beneficium est hospitalia, illius qualitates facienda est mentio, vt per *Menoch. de arbit. casu 201. num. 89. vbi n. 71.* etiam per hanc gloss. subicit quod si beneficium est iurispatronatus, illius qualitas est exprimentia, de quo etiam *Flamin. Paris. de resignat. lib. 10. quesi. 2. num. 34.*

In gloss. Apostolicus ibi, *quia Legatus non confert Ecclesiam spectantem ad praesentationem laici patroni.* Ita Roch. de *iurispatron. verbo honorificum. §. Lambert. in similib. trakt. part. 3. lib. 2. q. 8. art. 1. & 2.* Rebuff. in *praxi benefic. 3. part. signatura, verbo necnon iurispatronatus n. 30.* Gambart. de *officiis, & prest. Legatis lib. 3. a. n. 239.* Cuch. *instit. maior. lib. 2. tit. 5. n. 77.* Cravet. *conf. 63. num. 6. & conf. 82. n. 10.* Azor. *instit. moral. part. 2. lib. 5. c. 29. quesi. 27.*

In ead. gloss. ibi, *quam tamen Papa confert.* Notatur ad hoc quod Papa potest derogare iurispatronatus laicorum, vt per *Cherian. tom. 1. communium opin. lib. 1. tit. 4. n. 16. pag. 168.* Petre. *l. 2. vers. dubitatur tamen tit. 6. lib. 1. Ordinum. pag. 149.* Flam. Paris. de *resignat. benefic. lib. 2. quesi. 4. num. 32.*

In gloss. Expresse ibi, *per quod sufficere non videtur verbo generalia, &c.* Vide *Tirac. de iure maris gloss. 7. num. 115.* Cabed. *Lusit. decis. 38. num. 2. part. 2.*

C L E M. Si plures. III.

Dignitates plures obtinens, si aliam similem, vel beneficium curatum sine legitima dispensatione acceptet post pacificam possessionem vitinae vacant omnes praecedentes ipso iure, sicut vacat una obtenta alia simili pacifice possessa. Colligitur ex Ordinariis, Lap. Abb. Anch. Imol. Zabar. Panor. Paul. de Eleazar. Bonifac. de Vitalin. Viuian. in *ration. lib. 3. pag. 101.* Alagon. in *compend. pag. 398.* remissus Ximen. in *concord. part. 2.*

Hanc eandem conclusionem firmat *Azor. instit. moral. part. 2. lib. 6. cap. 13. q. 10. & vide, quae dixi in collect. ad cap. de multa, hoc tit. in Decretalis.*

S V M M A R I V M.

- 1 *Prouisio facta proprio Motu Papa tacitis beneficiis promissis quacumque, & quocumque, valet, & n. 2.*
- 3 *Clau. Motu proprio, in litteris Papae, vel Principis apposita supplet vitiū subreptionis, & obreptionis.*
- 4 *Clau. Motu proprio, non supplet persona inhabilitatam.*
- 5 *Clau. Motu proprio, incomparabilitatem beneficiorum non auferit.*
- 6 *Clau. Motu proprio, defectu intentionis non tollit.*

C L E M.

Provisio de beneficio facta alicui per Papam motu proprio, de beneficiis quibuscunque, & quocunque, quæ obtinetur, non habita mentione, valida est. Colligunt ex Ordinar. Anchor. Imol. Zabarell. Panorm. Paul. de Eleazar. Bonifac. de Vitalin. Viuian. in ration. lib. 3. pag. 101. Alagon. in compend. pag. 399. remissive Ximen. in concord. part. 1.

Hanc eandem conclusionem ex hoc text. desumunt Azor. in iust. moral. p. 2. lib. 6. c. 10. q. 3. vers. quæres quarto.

Provisio de beneficio facta alicui ab Ordinario tanquam bene informato de statu Ecclesiarum suarum, & perionatum, censetur facta motu proprio, ac proinde ab eo provisus ad validitatem suæ gratiæ nihil tenetur iustificare, ut per Felin. in cap. ad aurez. n. 15. de rescript. Card. in Clem. 2. num. 13. de offic. Ordin. Seli. de benef. p. 3. q. 25. Seraph. dec. 10. 26. n. 3. & dec. 1467. n. 1. Rot. dec. 190. n. 1. p. 2. recent. & in Placentina Canonici 14. Januarij 1600. coram Card. Lancelotto, & in Pampilonen. de Agüero 12. Iunij 1609. coram Ortebergo, & in nullius beneficij S. Sixti 26. Iulij 1615. coram Card. Sacro, & in Leodien. Canonici 5. Dionysij 27. Martij 1623. coram Reuerendissimo Domino meo Pirovano. Quod procedit etiam Ordinarij provideri vigore indulti, quia nihilominus non delinit providere motu proprio, Pute. dec. 395. num. 2. lib. 3. in correct. & sequita est Rot. in dist. Leodien. Canonici, coram Reuerendissimis D.D. meis Cocino, & Perovano. Verum quando provisus ab Ordinario agit ad exclusionem provisi Apostoli. de beneficio uti de reservato ratione mentis, tunc enim tenetur probare vacationem in mens Ordinario, in quo fundat intentionem suam, Ferret. conf. 2. num. 13. lib. 1. Pute. dec. 206. lib. 3. in correct. Martescot. variar. resol. lib. 2. cap. 2. num. 179. cum seq. ubi allegat Rot. in Placentina capellanis 13. May 1604. coram bonæ mem. Card. Pampilio ien.

In gloss. Validum. ibi, quoad vitium subreptionis, &c. Notatur ad hoc quod clausula Motus proprii in litteris Papæ, vel Principis apposita supplet vitium subreptionis, & obreptionis, sicuti docent Menoch. conf. 1. num. 429. & conf. 378. num. 22. & de arbitrar. casu 201. num. 8. & de presumptionib. lib. 2. præumpt. 13. num. 11. Soar. de legib. lib. 8. cap. 12. n. 11. Sanchez de matrim. lib. 8. disp. 21. num. 47. cum seqq. Aloy. Ricc. in praxi aurea resol. 390. num. 1. Monet. de commutat. vitim. voluntat. c. 6. num. 157. Alexand. Trentacinq. variarum resol. tom. 1. lib. 1. tit. de rescript. resol. 5. num. 30. cum sequentibus, & alij plures, quos refero ego ipse in tractatu de clausulis vsus frequent. clausula 79. num. 16. secundum Lugdunensem impressionem, ubi numeris seqq. multipliciter declaro.

In ead. gloss. ibi, etiam enim inhabilitatem, &c. Notatur ad hoc quod clausula Motus proprii, non supplet personæ inhabilitatem, ut per Xuar. alleg. 12. num. 42. Sanch. dist. di. 21. num. 49. Anton. Ricciol. de iure personarum lib. 4. cap. 6. num. 8.

In ead. gloss. ibi, etiam illa ex talium pluralitate procedat, &c. Notatur ad hoc quod clausula, Motus proprii, incompatibilitatem beneficiorum non aufert, ut per Antonium Gabr. commun. lib. 6. tit. de clausul. concl. 2. n. 48. Flam. Parisium de resignat. benefic. lib. 3. quest. 1. num. 126.

In ead. gloss. ibi, nec alium operatur præter intentionem referentem. Notatur ad hoc quod clausula, Motus proprii, defectum intentionis non tollit, ut per Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gloss. 32. num. 5. Monet. de commutat. vitim. voluntat. cap. 6. num. 162. Seraphin. dec. 398. num. 1. Rot. dec. 656. num. 7.

C L E M. Si de beneficio. V.

Expectans beneficium ad cuiuscunque Episcopi collationem spoliatus, si aliquod ex negligentia Episcopi devolutum fuit ad Capitulum, de eo non poterit provideri, devolutum tamen ad Episcopum, vel etiam ad Papam ex cuiuscunque negligentia poterit obtinere. Colligunt ex Ordinar. Lap. Abb. Anchoran. Imol. Zabarell. Panormit. Paul. de Eleazar. Bonifac. de Vitalin. Viuian. in ration. lib. 3. pag. 101. Alagona in compend. pag. 399. remissive Ximen. in concord. part. 2.

In gloss. Sine ad nos. ibi, quod delegatus Papa possit talia beneficia ad Papam devoluta conferre. Potest igitur Legatus a Latere conferre beneficia, etiam si eorum collatio sit ad Sedem Apostolicam devoluta, secundum Gambard. de officio, & potestate Legati de Latere lib. 3. num. 13. & 624. Petr. Greg. de re benefic. cap. 2. num. 4. Pute. dec. 266. alias dec. 258. lib. 2. in correctis. Lel. Zech. de Republ. Eccles. cap. de statu Legati n. 4. vers. tertio potest, & de benefic. & pensionib. Eccles. cap. 2. vers. Legati etiam.

C L E M. Si iuxta. VI. & vl.

Canonici, & præbendam in vna Ecclesia habens, potest ibidem acceptare dignitatem, cui si est annexa præbenda, vacabit prima præbenda post pacificam possessionem secundæ. Colligunt ex Ordinariis. Lap. Abb. Anchor. Imol. Zabarell. Panor. Paul. de Eleazar. Bonifac. de Vitalin. Viuian. in ration. lib. 3. pag. 102. Alagon. in compend. pag. 399. remissive Ximen. in concord. part. 2.

Qualiter autem Canonici, & dignitas in eadem Ecclesia, & sub eodem tecto obtineri possit, dixi in collect. ad cap. eam te 7. num. 7. de rescript. & ibi citatis addo Monet. de distribut. quod part. 2. q. 4. Filliuc. tom. 3. tract. 41. cap. 1. mem. 18. vers. sextum.

De Concessione præbende, & Ecclesie non vacantis.

TIT. III.

S V M M A R I V M.

- 1 Mandatum Papæ conditionale ante conditionis eventum, non afficit potestatem Ordinarij, vel alterius collatoris, secum quando acceptationis beneficii tempus adiiicit cum decreto, Et qui beneficium vacans ab exequutore pretij, vel recipit, illud intelligitur acceptasse, quæ vacatio nota dicitur acceptantis, ex quo in loco beneficii publicè scitur.
- 2 Lex in qua ponitur verba per quæ redditur irrita, & inanis actio, aut passio, quæ in penam criminis per legem imposita est, sententiâ à iure latam continet.
- 3 Decreti irritantis vis, atque effectus, remissive.
- 4 Forma quævis non potest adimpleri specificè, debet adimpleri in casu æquipollenti, & sufficit.
- 5 Gravia conditionalis dicitur, & reputatur imperfecta.
- 6 Decretum irritans regulatur secundum naturam dispositionis, super qua interpretatur.
- 7 Decretum irritans nihil operatur, nisi si pro quo fuit appositum, acceptaverit, & eo vitæ vel.

- 8 Ordinarij matus sunt ligata infra mensem concessum expectantibus.
- 9 Beneficium non sufficit probare aliquem accepisse, nisi probetur infra mensem accepisse.
- 10 Scientia non presumitur ex eo solo, quod in loco beneficij sit nota vacatio.
- 11 Impetranti cum clausula, Motu proprio, non currit tempus à die nota vacationis in loco, sed à die sue scientie.
- 12 Papa quando mandat alicui provideri de beneficio proximo vacaturo, includitur beneficium, quod vacabat tempore data.
- 13 Papa mens est consideranda an sub verbo futuri temporis comprehendatur prateritum, vel presens.
- 14 Forma impleri debet verè, & proprie, & non per actum filium, & improprium.
- 15 Procurator habens speciale mandatum, potest beneficium Ecclesiasticum acceptare.

CLEM. CUM CI. VNIC.

1 Mandatum Papæ conditionale non afficit potestatem Ordinarij, vel alterius collatoris ante expletam conditionem, etiam adiecta clausula irritante. Veluti si Papa mandat Episcopum, vt provideat alicui de beneficio viginti librarum valoris, vel minoris si clericus voluerit acceptare, si Episcopus conferat alteri beneficium taxati valoris antequam suam impetrans voluntatem declararet, collatio tenet. Sed si appositum vt intra mensem possit acceptare cum decreto irritanti infra mensem, collatio non tenet. Acceptare autem intelligitur quando petit per suum executores sibi confecti, vel presens recipit. Notitiam vacationis habere dicitur si est in loco, vel Ecclesia vbi vacat, & sic currit mensis, & si nescit, sibi imputet. Colligitur ex Ordinar. Lap. Abb. Anchar. Imol. Zabarell. Panorm. Paul. de Eleazar. Bonifac. de Vital. Viuiam, in ratione lib. 3. pag. 137. Alagon. in compend. pag. 414. remissioe Calal. in annotat. & Ximen. in concordant. part. 1. & 2.

2 Ex hoc etiam inane decernentes, & irritum. Notatur ad hoc quod lex, in qua ponuntur verba per quæ redditur irrita, & inanis actio, aut passio, quæ in poenam criminis per legem imposita est, sententiam à iure latam continet, vt per Sayr. in clau. Regis, lib. 3. cap. 8. num. 26.

3 Plura de clausula decreti irritantis dixi in tractat. de clausula vsufreg. claus. 40. secundum Lugdunensem impressionem.

4 Quia decretum, &c.] Notatur ad hoc quod quoties forma non potest adimpleri specificè, debet adimpleri in casu æquipollenti, & sufficit, vt per Flamin. Parisium de resignat. benef. lib. 1. quæst. 13. num. 37.

5 Antequam exeat prima conditio, &c.] Notatur ad hoc quod gratia conditionalis dicitur, & reputatur imperfecta, vt per Chald. Pereira de resolut. emph. c. 6. num. 36.

6 Secus autem fore censetur, &c.] Notatur ad hoc quod decretum irritans regulatur secundum naturam dispositionis super qua interponitur, secundum Menochium conf. 134. num. 29. Put. dec. 1. vers. & ratio est, lib. 1. in correctis. Et ideo non ligat, nec operatur ante impletam conditionem etiam subintellectam si opposatur gratia conditionalis, ex Gabr. commun. lib. 6. tit. de clausulis conclus. 3. num. 46. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 67. num. 51. Monet. de communat. cap. 7. num. 254. Mart. de clausulis part. 1. claus. 255. num. 11. plures refero ego ipse dict. claus. 40. num. 55.

7 Priusquam suum impetrans, &c.] Notatur ad hoc quod decretum irritans nihil operatur nisi is, pro quo

fuit appositum, acceptauerit, secundum Put. dec. 130. num. 3. lib. 1. in correctis, & eo vii velis, ac de illo opponat. Gonzal. dict. gloss. 67. num. 52.

Vt appositio mensis eiusdem, &c.] Notatur ad hoc quod manus Ordinarij sunt ligata infra mensem concessum expectantibus, vt per Chald. Pereira de potestate eligendi, cap. 15. num. 15.

Notatur etiam ad hoc quod non sufficit probare aliquem accepisse beneficium, nisi probetur intra mensem accepisse, vt per Tiraquel. de retractu lig. §. 1. gloss. 16. num. 8.

Ex quo ipsa vacatio in loco, &c.] Ergo non presumitur scientia ex eo solo, quod in loco beneficij sit nota vacatio, secundum Plotus de Men. var. lib. 1. q. 3. n. 8.

Impetranti cum clausula, Motu proprio, non currit tempus à die note vacationis in loco, iuxta textum presens, sed tantum à die sue scientie, resoluunt Anton. Gabr. commun. lib. 6. tit. de clausulis conclus. §. n. 92. Monet. de communat. volunt. cap. 7. num. 92. quos refert ego ipse in tract. de clausulis vsufreg. claus. 79. n. 27. secundum Lugdunensem impressum.

In gloss. Notitia sibi, faccoramen quod vacatur potest acceptare, &c. Notatur ad hoc quod Papa cum mandat alicui provideri de beneficio proxime vacaturo, includitur beneficium, quod vacabat tempore data, vt per Put. de res. 48. n. 5. lib. 3. in correctis, Villalob. tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 9. num. 27. pag. 183.

In ead. gloss. sibi, & hoc conuenit lute menti, secus ubi mens resisteret. Notatur ad hoc quod mens Papæ est consideranda an sub verbo futuri temporis comprehendatur prateritum, vel presens, vt per Vitalin. hic mon. 38. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. §. 5. proam. num. 67.

In gloss. Quin etiam, Notatur ad hoc quod forma impleri debet verè, & proprie, & non per actum fictum, & improprium etiam æquipollenti, vt per Tiraquel. de iure maris gloss. 7. num. 188. Chald. Pereira de renouat. emph. quæst. 11. num. 36.

In gloss. Praesenti sibi, idem in procuratore habente ad hoc speciale mandatum, &c. Notatur ad hoc quod procurator habens speciale mandatum potest beneficium Ecclesiasticum acceptare, vt per Con. lib. 3. var. c. 16. n. 4. & Villal. tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 24. n. 15. pag. 611. Brunor. à Sole in locis communibus verbo mandati 14. Flamin. Paris. de resignat. benef. lib. 10. q. 6. n. 13. & q. 8. n. 34. Camill. Borell. in summa omniū dec. tit. 66. n. 165.

De Rebus Ecclesiæ non alienandis.

TIT. IV.

SVM MATIYM.

- Religiosus, qui concedit alicui ad vitam, vel certum tempus, inra, reditus, vel possessione administrationis, cui præst. suspensio est ab officio, nisi duo concurrant, nec valet concessio, duos casus excipit.
- Ecclesia Praeterea donare aliquid non potest de rebus Ecclesie.
- Abbas auctoritas regulariter non sufficit in alienandis rebus Monasteriorum.
- Abbas non habens Conuentum, aut Capitulum, debet adhibere Prelati Superioris consensum in alienatione rei ecclesiastica.
- Prelati Regulares habent iurisdictionem quasi Episcopalem in suis Monasteriis.
- Fructus decimarum, & beneficii possunt vniuersis etiam laico locari.

- 7 Beneficium non potest ad vitam locare rei ex quibus beneficii fructus colliguntur.
- 8 Locatio facta ad vitam alicuius dicitur facta ad longum tempus.
- 9 Abbas exemptus habet quasi Episcopalem iurisdictionem, & est Ordinarius, & potest omnia regulariter, que Episcopus in sua diocesi circa ea, que sunt iurisdictionis.
- 10 Locatio longi temporis est prohibita in rebus Ecclesiæ.
- 11 Locatione prohibita censetur etiam prohibita illa, que fit ad longum tempus.
- 12 Dominium utile transferitur per locationem longi temporis.
- 13 Tempus modicum quod dicitur relinquitur arbitrio iuri.
- 14 Tempus modicum dicitur intra decennium.

C L E M. Monasteriorum. I.

Religiosus prædicens alicui monasterio, vel Ecclesiæ, non potest concedere iura, redditus, & possessiones eiusdem Ecclesiæ alicui ad vitam eius, seu ad certum tempus etiam recepta pecunia, nisi necessitas, aut utilitas monasterij, Prioratus Ecclesiæ, aut administrationis huiusmodi hoc exposcat. Consensus sui, aut si Consuetum non habeat, Prælati proprii assensu ad hoc nihilominus accedente; qui secus fecerit eo ipso est suspensus, nec recipienti ius aliquod acquiritur, non licet dicendum in locationibus etiam reddituum, aut fructuum venditionibus ad tempus modicum faciendis. Colligitur ex Ordin. Lap. Abb. Anch. Imol. Zab. Panorm. Paul. de Elez. Bonif. de Vital. Vinian. in rationali lib. 3. pag. 165. Alagona in compend. pag. 416. remissive Casal. in annotat. & Ximen. in concordant. part. 1. & 2.

Hanc eandem conclus. ex hoc text. desumunt Mar. Altet. de censur. tom. 2. diffus. 17. cap. 2. colum. 7. Bonacin. de suspension. omnibus in particulari diff. 3. q. 8. puncto 7. qui etiam resolvunt nomine proprii Prælati respectu non exemptorum intelligi Abbatem prædium iurisdictione quasi Episcopali, & plenum ius habentem in illis bonis, subduntque Religiosum concedentem iura, redditus aut possessiones absque assensu Prælati eximiam suspensione de qua in hoc text. dum necessitas adeo grauis, & virgens est vitandam ad superiorem non permittit, summamque celeritatem requirit.

Et aliarum administrationum Regularium. [Ergo non comprehendit Religiosos prædentes Ecclesijs secularibus, nec clericum secularem præditem ex dispensatione Ecclesiæ Regulari, seu monasterio, vt per Alter. d. col. 7. Bonacin. d. puncto 7. n. 7. & 8.]

Quoniam modo concedat, &c. [Notatur ad hoc, quod Ecclesiæ prælati donare aliquid non potest de rebus Ecclesiæ, vt per Menoch. de arbit. casu 434.]

Consensus sui, &c. [Ergo in alienandis rebus monasteriorum non sufficit regulariter Abbatis auctoritas, vt per Couar. lib. 1. cap. 3. n. 9.]

Aut si consuetum non habeat Prælati proprii assensu, &c. [Notatur ad hoc, quod Abbas non habens Consuetum, aut Capitulum debet adhibere Prælati Superioris consensum in alienatione rei ecclesiasticæ, vt per Tiraque. de iure mariti gloss. 8. num. 2. latè Soar. de Relig. tom. 4. tract. 8. lib. 2. n. 13.]

Vnde fieri solit. Prælatos Regularium habere iurisdictionem, quasi Episcopalem in suis monasteriis, vt per Nauar. comment. 2. de Regular. num. 63. Zerol. in praxi Episcop. part. 1. verbo, excommunicationis causa materialis vers. secundo, Fr. Emman. quest. Regular. tom. 3.

quest. 43. art. 2. vbi loquitur de Prouincialibus.

Verum præmissa ad locationes, &c. [Notatur ad hoc, quod fructus decimarum, & beneficij possunt vnicuique etiam laico locari, sicut docent Caroc. de locato part. 3. de decimis num. 6. D. Barbosa. in l. 7. tit. 1. num. 47. & in l. usufructu num. 16. cum seqq. sicut matrimonium. Molin. de iustis. tract. 2. diffus. 466. colum. 4. tit. D. Cardin. Mantica de tacit. & ambig. comment. lib. 5. tit. 3. num. 12.]

In gloss. Eius. Notatur ad hoc quod beneficiarius non potest ad vitam locare res ex quibus beneficii fructus colliguntur, vt per Azor. insit. moral. p. 2. lib. 7. cap. 10. quest. 3.

In ead. gloss. ibi, & talis concessio dicitur perpetua. Notatur ad hoc quod locatio facta ad vitam alicuius, dicitur facta ad longum tempus, vt per Couar. var. lib. 2. cap. 16. num. 3. D. Barbosa. in l. usufructu. §. fin. num. 26. ff. solut. matr.

In gloss. Proprii. ibi. ex quo habet Episcopalem iurisdictionem, &c. Notatur ad hoc quod Abbas exemptus habet quasi Episcopalem iurisdictionem, & est Ordinarius secundum Flor. de Men. var. lib. 3. quest. 24. num. 6. Soar. d. lib. 2. cap. 27. num. 15. Et potest omnia regulariter, que Episcopus in sua diocesi circa ea, que sunt iurisdictionis, vt per Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 2. diff. 11. n. 58.

In gloss. Locationis. Notatur ad hoc quod locatio longi temporis est prohibita in rebus Ecclesiæ, vt per Couar. var. lib. 2. cap. 16. num. 1. Valac. de iure emphyt. quest. 29. num. 8.

In ead. gloss. ibi. illud verum si fiat ad modicum tempus, &c. ergo prohibita locatione censetur etiam prohibita locatio ad longum tempus, vt per Tiraque. de retract. lig. §. 1. gloss. 14. num. 18. Chald. Pereira de renouat. emphyt. quest. 16. num. 7. Per locationem enim longi temporis transferitur utile dominium, sicut docent Tiraque. d. gloss. 14. num. 80. Sarmien. lib. 3. sect. cap. 2. num. 31. Pinel. in l. 1. part. 3. num. 63. C. de bonis matris. Valac. de iure emphyt. quest. 20. num. 19. & quest. 29. n. 2. & 5. Menoch. de arbitrar. casu 31. Mozz. de contrahib. vi. de diuisione locationis num. 7. Gutier. in reg. 1. nemo potest. num. 50. ff. de legat. 1. & canon. lib. 2. cap. 8. a. num. 22. Ceual. commun. contra commun. quest. 199. num. 5. Card. Mantica de tacit. & ambig. comment. lib. 5. tit. 4. num. 7. Marta in vot. nouiss. decis. 370. num. 4. Chald. Pereira quest. forens. lib. 1. q. 11. num. 2.

In gloss. Ad tempus modicum ibi. relinquendum iudicij arbitrio. Ita Couar. var. lib. 2. cap. 16. num. 3. vers. quod vero, Chald. Pereira de resol. emphyt. a. num. 23. & in proposito Vuald. in candel. aureo tit. de suspens. num. 73. Nauar. cap. 27. num. 157. Soar. tom. 5. de censuris diff. 31. sect. 6. num. 6. Sayt. eod. tract. lib. 4. cap. 13. n. 12. Bonacin. de suspens. omnibus in particulari diff. 3. quest. 8. puncto 7. num. 5.

In ead. gloss. ibi. quod modicum tempus dicitur intra decennium. Ita Menoch. de arbitrar. casu. §. 8. Martia. de Afflic. in tractat. de iure protrom. notat 8. num. 25. Mandos. ad Lap. alleg. 80. Boet. decis. 248. num. 4. Sanch. in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 7. cap. 16. num. 39. Vnde locationem longi temporis esse dicendam, que ultra decennium fit, tradunt Molin. de primis. lib. 1. cap. 21. a. num. 29. Cardin. Mantica. d. tit. 4. num. 3. Ceual. d. quest. 199. num. 13. cum seqq. Mastril. Sicilia decis. 4. num. 0. Matta d. vota 37. num. 5. Azor. insit. moral. part. 2. lib. 7. c. 10. quest. 3. Rebelle de obligat. iustis. part. 2. lib. 13. quest. 5. num. 6. Chald. Pereira d. lib. 1. quest. 1. num. 1. Caroc. de locato part. 2. tit. de locacione ad longum tempus.

SUMMARIVM.

- 1 Episcopus vnire potest Ecclesiam alteri, vel loco religioso donare etiam non vocato Rectore, vel defensore.
- 2 Capituli consensus requiritur in vnione facienda per Episcopum.
- 3 Vnire potest Episcopus Ecclesiam, seu beneficium suae diocesis loco Religioso.
- 4 Rectoris, seu possessoris beneficij consensus an exigitur, ostenditur.
- 5 Vnio facta ab Episcopo ipsi Capitulo non valet.
- 6 Vnio potest fieri omnibus praebendis seu distributionibus simul.
- 7 Abbates non possunt vnire Ecclesias etiam sibi plecto iure spectantes cum hoc sit Episcopale.
- 8 Consuetudine sublata, censetur etiam sublata immemoriatu quando additur dictis vniuersalis.
- 9 Ecclesia vacans nullo ipso dato defensore potest alteri Ecclesiae in totum vniri, dummodo auctoritas Episcopi, & consensus Capituli interueniat.
- 10 Conciliarum texti an praesenti cum cap. 1. hoc sit lib. 6. & num. 11. 12. 13. & 14.

C L E M. S I V N A. II. & vlt.

- 1 Episcopus cum consensu Capituli potest vnire vniam Ecclesiam alteri, vel loco Religioso donare, etiam non vocato Rectore, vel illius Ecclesiae defensore; menit tamen iuxta, vel Capitulo etiam de illius consensu vniri non potest non obstante consuetudine in contrarium. Colligunt ex Ordin. Lap. Abb. Anch. Imol. Zab. Panorm. Paul. de Eleazar. Bonif. de Vital. Viuian. in rationali lib. 3. pag. 166. Alagona. in compend. pag. 427. semilicet Ximen. in conser. p. 1. & 2.
- 2 Sui consensu Capituli, &c. [Notatur ad hoc, quod in vnione facienda per Episcopum requiritur consensus Capituli, vt per Rebuff. in praxi benef. tit. de vnio gloss. 11. num. 2. Hotel. de incompatib. benef. par. 2. cap. 3. num. 9. Paul. Fulc. de visitat. lib. 2. cap. 26. num. 5. Marian. Socin. in cap. sicut vnire art. 6. concl. 1. num. 92. de excess. Prelat. Azor. instit. moral. part. 2. lib. 6. cap. 28. quest. 12. Nicol. Garc. de benef. part. 12. cap. 2. num. 145. Sanch. in precepta Decalogi tom. 2. lib. 7. cap. 29. n. 164. vbi num. seq. sub lit. satis esse, si huiusmodi consensus praecedat, refero ego ipse de officio & potestate Episcopi p. 3. alleg. 66. a n. 21. secundum Lugdunensem impressum.
- 3 Aut Religioso loco donetur, &c. [Notatur ad hoc, quod Episcopus potest Ecclesiam, seu beneficium iuxta diocesis vnire loco Religioso, vt docent in praesenti Cardin. num. 4. notat. 4. & num. 11. quest. 7. Anchor. num. 4. notat. 4. Imol. num. 2. & 3. & Bonif. num. 3. Marian. Socin. in d. cap. sicut vnire art. 4. quest. 4. num. 61. Selu. de benef. part. 3. quest. 11. n. 126. Azor. d. cap. 28. q. 19. Sanch. d. cap. 29. num. 148. vbi num. 187. subiicit id quoque licet stantibus decretis Concilij Trident. cum duplici tamen limitatione, prior est, vt beneficium non sit extra diocesim, in qua est monasterium, quia interdicit idem Concil. sess. 14. de reform. cap. 9. vnire beneficia alterius diocesis; posterior est ne beneficium illud vniciu sit Curatum, quia ex altero eiusdem Concilij decreto sess. 24. de reform. cap. 13. interdicitur vnire beneficia curata loco Religioso.
- 4 Ex eo quod Rector ipsius, &c. [Notatur ad hoc, quod non exigitur consensus Rectoris, siue possessoris beneficij ab Episcopo, vnienti aut si vacet, defensoris illius beneficij, sed illis non citatis potest Episcopus vnire, vt per Azor. d. cap. 28. quest. 12. Sanch. d. cap. 29. num. 171. & alios, quos refero ego ipse d. alleg. 66. n. 20.

cum. seq. Verum conclusio illa ex hoc text. desumpta quod potest Episcopus Ecclesiam sibi subiectam alteri vnire causa legitima subsistente, proprio Rectore minimè requisito, intelligenda necessario venit, dummodo in vita illius vnus effectus suspensatur, quo casu nullum ipsi inferitur considerabile praediciu, quod satis probat text. optim. in cap. consultationibus, ad fin. de donat. ait enim Ecclesiam non vacantes rectè posse in proprietate concedi de consensu Episcopi locis Religiosis, subdit deinde quod personae dictas Ecclesias possidentes eis in vita sua non debeant spoliari, resoluunt gloss. verbo vocatus, & Doctores communiter in praesenti, & in d. cap. consultationibus, Abb. & communis in cap. cum venisset, de rebus spoliatis, Rot. decif. 1. num. 2. hoc tit. in nouis, decif. 1. num. 4. de off. delegat. Rebuff. in praxi tit. de vnionibus gloss. 11. n. 8. & part. 2. tit. de reprobat. benef. vnium impetr. n. 58. Alexand. conf. 215. num. 3. lib. 7. sicque intertext. in praesenti, & cap. ad audiendum il. 1. de Eccles. adific. illa erit discriminis ratio, quod hic ideo non vocatur Rector, cuius Ecclesia vnitur, quia scilicet vnio in vita eius suspenditur, at verò, in d. cap. ad audiendum, iuncto Concil. Trident. sess. 2. de reform. cap. 4. ideo necessarium est quod prius legitime audiat, quia dismembratio Ecclesiae matricis statim in vita Rectoris suum operatur effectum. Si autem adhuc aliquis quaeratur in specie huius text. etiam in vita ipsius Rectoris illo non vocato fiat vnio; quae quamuis suspensa sit quando vicerit, nihilominus tamen ipsi admodum praedicialis est, consistit namque facultatem beneficiatio à iure competentem vt possit beneficium, quod legitime obtinuit, permutare, ex c. ad quiescentes de rebus permutat. Clem. vnus, illo tit. per praedictam vniorem auferre resoluunt Ioan. Andr. ad Specul. tit. de praed. in fine principij Rebuff. d. gloss. 11. num. 8. poterit naque responderi praediciu Rectoris in hoc casu minus principaliter, & in quodam consequentiam prouenire, & vti tale non esse considerabile, iuxta gloss. 12. in h. de vnogaque, ff. de re iudic. facit l. 1. ibi, prima enim ratio, ff. de auctor. tut. quod quidem extra dubium est quando ex principali dispositione vtilitas publica praetenditur, plane Episcopus vnienti vniam Ecclesiam alteri principaliter intendit vtilitati, seu necessitati Ecclesiae consulere, & sic verum est dicere ex causis tolli beneficiario ius à iure indultum vt possit suum beneficium permutare, quod licet fieri potest, iuxta tradita per Doctores in reg. indultum de reg. iuris lib. 6. Magnum verò versatur discrimen quoad hoc propositum inter Rectorem Ecclesiae, & patronum ipsius; Rector namque habet solummodo quoddam ius personale, quod cum persona extinguitur, cap. ad extirpandam, de fil. Presby. cap. 1. de prob. Clem. ult. de praesentat. patronus verò habet ius quoddam perpetuum ipsi beneficio in haerens, quod ad heredes transmittitur, iuxta, cap. quonia, de iure patr. Clem. plures, eod. tit. vnde cum per vniouis constitutionem maximum ipsi patrono praediciu fiat, quippe qui prius uis manet facultate amplius ad praedictam Ecclesiam praesentandam, merito illius consensus in tali constitutione requiritur, iuxta cap. suggestum, de iure patr. Per contrarium verò Rector nullum inferret saltem considerabile, cum effectus vniouis in vita sua debeat suspendi, & sic ius suum personale, quod solummodo habet, ipsi illatum, & saluum maneat, vnde illius consensus non requiritur, iuxta text. in praesenti.

Quod si Episcopus, &c. [Notatur ad hoc, quod non valet vnio facta ab Episcopo ipsi Capitulo, vt per Hieron. Garc. conf. 186. lib. 2. Nicol. Garc. de benef. p. 12. cap. 2. n. 168. vbi num. 169. subdit procedere quando vnio sit Capitulo principaliter, & directè, secus verò quando

quando in consequentiam, & indirectè, & *num. 170.* fecus ait, ubi nio fieret alicui dignitati, vel præbendæ Capituli, & *num. 171.* subicit in terminis Conc. Trident. *sess. 24. de reform. c. 15.* posse fieri unionem omnibus præbendis, fieri distributionibus simul, & *n. 175.* cum Hieronym. Gabr. citato loco, resoluti quod potest item Episcopus cum consensu Capituli suppressere præbendam, dignitatem, aut officium, eius fructus applicando non Capitulo, sed distribuendo inter singulos Canonicos, assignando scilicet cuique Canonico, vel præbendæ certam portionem.

7 In gloss. *Episcopum ibi licet ad Abbates spectent Ecclesiæ plene iure, tamen illas unire non possunt, ut vnam alteri subicere, cum hoc sit Episcopale.* Ita plures quos refert Nicol. Garc. d. part. 12. c. 2. *num. 71.* & Sanch. d. lib. 7. cap. 29. *num. 159.*

8 In gloss. *Quamvis ibi scilicet, & cum contrarij, &c.* Notatur ad hoc quod sublata consuetudine censetur etiam sublata immemorialis quando additur dictio vniuersalis, vt per Coar. *variar. lib. 3. cap. 13. num. 5.* Rot. in Cracouien. iura legendi 21. *May 1627.* coram R.D. meo Coccino, Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 33. *num. 8.* vide tamen quæ dixi intra de clausulis v. *supra quæst. claus. 87. n. 3. cum seqq.* secundum Lugdunens. impressi.

9 Nequaquam id poteri impugnari. Probat hic text. quod Ecclesiæ vacans nullo ipsi dato defensore potest alteri Ecclesiæ in totum vniri, dummodo auctoritas Episcopi, & consensus Capituli interueniat, cuius contrarium ex diametro decidit text. in *cap. 1. hoc sit. lib. 6.* dum ait non posse Episcopum etiam de consensu Capituli ipsi partem decimarum vacantis Ecclesiæ vnire pauperi dignitati, aut præbendæ non dato defensore ipsi Ecclesiæ vacanti, auget difficultatem text. in *l. qua de tota 75. ff. de rei vendicatio. c. cum licet, de reg. iuris, lib. 6. cap. ex parte 27. ubi gloss. pen. similia iura citat, de decim.*

10 Pro quorum iurium conciliatione sciendum est duo inter se admodum diuersa in materia unionis quoad nostrum propositum posse considerari, prius est quando vna Ecclesiæ alteri in totum vnitur aliquo ex tribus modis, de quibus ego de officio, & potestate Episcopi. part. 3. allegat. 66. a *num. 12.* & in hoc casu loquitur text. in *presenti*; posterius vero quando pars decimarum, seu bonorum alicuius Ecclesiæ alteri vnitur, seu conceditur, & in hoc casu procedit text. in *d. cap. 1.* Vtque autem vnienti modus licet in aliquo conueniat, in alio tamen differt. Conuenit quidem, quia vtrique vnio cum celebratur eadem fere solemnitates exigit; de priori patet, quia ex duobus causis fieri debet, necessitatis scilicet, vel utilitatis, vt probat *cap. exposuisti 33. de præben. cum alijs adductis per Rebuff. in præxi benefic. tit. de unionib. num. 36. Boet. decis. 345. Hoied. de incompat. benef. p. 1. cap. 7. num. 8.* Insuper debent interuenire solemnitates, quæ iure ad alienandum res Ecclesiæ præscribuntur, de quibus in *cap. sine exceptione 12. g. 1. & in hoc text.* post alios Redoan. de rebus Ecclesiæ, rub. de significat. verbi. *Alienatio, §. sub hoc vocabulo pag. 44.* Cuius rei ratio est, etenim cum per unionem alienatio inducitur, ipsa nique Ecclesiæ vnita in alterius potestatem transit, & ita eius status quodammodo immutatur, Alteri hi primo, & secundo modo accipitur text. in *l. vlti. ff. de capit. dimiss. §. minima, infra. eod. ac subinde ex eo capite alienationis verbo in hac materia vnio contingatur, iuxta text. in *cap. ita nuper de his, que sunt a Priore pastoral. de donat. Redoan. ubi supra.* rectè fit vt ad suam validitatem prædictas causas cum solemnitatibus requirit iuxta prædicta, quo fit vt consensus Capituli debeat interuenire in vnione facta ab Ordinario per hunc text. & *Clem. 1. §. Barbof. Collect. Tom. IV.**

ad hæc dicta gloss. verbi assensu, de statu monach. & tractatus debeat procedere, iuxta dict. c. sine exceptione, licet Rebuff. illum non requirit in alienatione d. tit. de union. gloss. 11. *num. 2. & in compend. alienat. n. 14. Rot. decis. 1. sub hoc tit. in antiqu. Imol. num. 4.* post alios in *presenti.* De posteriori item patet, quia quando pars decimarum alicuius Ecclesiæ alteri conceditur, debent similiter omnes solemnitates, de quibus supra, in simul interuenire, vt expressè probat, *d. cap. 1.* quod simili etiam ratione probatur, etenim cum per huiusmodi bonorum Ecclesiæ concessionem alteri factam inducitur prædicta Ecclesiæ dissimulatio, vt probat Redoan. *ubi proxime, §. intelligitur etiam pag. 45.* quæ quidem appellatione alienationis similiter continetur, rectè fit vt prædictas requirit solemnitates, & ita probant Franc. hic col. 1. *Rot. decis. 129. sub hoc tit. in nouis, Rebuff. in d. compend. n. 68. Redoan. ubi proxime.*

In eo tamen inter vtramque unionem est notabilis differentia, quod quando Ecclesiæ vacans in totum alteri vnitur, non est dandus Ecclesiæ vacanti vnire defensor, dummodo auctoritas Episcopi, & consensus Capituli interueniat, iuxta text. in *presenti.* Per contrarium vero quando pars bonorum, seu decimarum alicuius Ecclesiæ vacantis alteri vnitur, seu conceditur, vltra consensum Episcopi, & Capituli necessariò dandus est defensor ipsi Ecclesiæ vacanti, iuxta *d. c. 1.* Circa cuius differentia rationem admodum laborant Doctores nostri; nonnulli primo loco afferunt quod quando in totum vnitur Ecclesiæ alteri, nihil de bonis Ecclesiæ vnite detrahitur; sed potius augetur coniunctione alterius Ecclesiæ ad quam fit accessio; quando vero pars bonorum, seu decimarum ipsius conceditur, planè minuitur de bonis illius Ecclesiæ, cuius bona alienantur, & ideo in primo casu non est necessarius defensor, iuxta text. in *presenti*, secundo autem sic iuxta *d. cap. 1.* Verum hæc solutio omnem difficultatem non tollit, quia licet procedat in vnione, per quam ex duabus Ecclesiis fit vna, insuper in vnione per quam duæ Ecclesiæ æquè principaliter annectuntur, deficit tamen in Ecclesiis, quæ subiiciuntur alicui præbendæ, vel dignitati, prout in specie, *cap. super eo, de præben. in 6.* quo casu manet eadem Ecclesiæ, in qua ponitur Vicarius cum certa portione, & reliqui fructus applicantur præbendæ, & annectitur, *cap. extirpanda, §. qui verò, de præben. & ita verum est dicere in hoc casu ipsius bona diminui, & tamen non requiritur datio defensoris, iuxta text. in present.*

Alij igitur eam rationem assignant quod quando annectitur, & subiicitur alicui dignitati, seu præbendæ, contingit quidem alienatio, nam possessor dignitatis, seu præbendæ applicantur omnes fere fructus Ecclesiæ vnite, valet tamen quia fit cum solemnitatibus à iure requisitis subsistente infimul illa causa necessitatis, neque est aliqua deformitas pauperem dignitatem, seu præbendam sustentari ex fructibus Ecclesiæ sibi annexæ, iuxta *d. cap. exposuisti, cum alijs, & ideo non fuit necessarius defensor, iuxta text. in present.* quando vero pars decimarum, seu bonorum Ecclesiæ non amittitur deputatur ad sustentationem dignitatis, seu præbendæ, fit quædam alienatio non satis rationalis, quia pars illa bonorum ordinata ad sustentationem illius Ecclesiæ, quæ adhuc manet, & existit principaliter sicut antea, traducitur ad dignitatem, seu præbendam, cum qua nullam habet communionem, unde cum huiusmodi alienatio magis videatur à ratione aliena quam illa, de qua in hoc text. merito Pontifex in *d. c. 1.* decidit illam requirere maiorem solemnitatem vltra consensum Episcopi, & Capituli, nempe quod detur Ecclesiæ vacanti defensor. Verum hæc ratio similiter difficultatè non tollit, licet enim faceretur nullum

dari deformitatem in eo quod ex fructibus Ecclesie annexæ consulatur pauperi dignitati, seu præbende: insuper licet verum sit prædictam annexionem rectè fieri potuisset ob causam paupertatis, vel similem, ac subinde validam fuisse Ecclesie vnitæ alienationem interuenientibus solemnitatibus requisitis, nullatenus tamen docet cur in hoc casu Ecclesie non sit dandus defensor antequam fiat annexio, cum in casu d. c. 1. necessariò dandus sit, licet omnino prædictæ solemnitates interuenissent. Insuper eadem rationabilis alienatio, quæ consideratur in concessione partis bonorum Ecclesie, debet etiam considerari in concessione totius Ecclesie. Igitur vel vtroque casu debuit dari defensor, vel neutro.

13. Quare ego rationem differentie in eo posse consistere probabilius ducò, quando vnio fit totius Ecclesie vacantis, non potest considerari aliquod præiudicium futuri Rectoris, seu Parochi, cui per vnionem nihil detrahitur, sed potius ipsius proventus augentur cum vnus, & idem sit futurus Rector vtriusque Ecclesie, scilicet tam vnitus, quam ipsius, cui fit vnio, insuper per vnionem neutri Ecclesie præiudicium inferitur, scilicet nec vnitæ: si enim diues sit loco redditum, qui alteri Ecclesie applicatur, illius priuilegia digniora, & præstantiora consequitur, iuxta doctrinam gloss. 3. in cap. 1. ne Sede vacante; si autem fuerit pauper, illius paupertati, & exiguitati consulitur, iuxta dist. cap. exposuisti 33. de præbend. Rursus neque etiam Ecclesie, cui fit vnio, nam ipsius redditus ampliatur coniunctione alterius Ecclesie, quæ ei vnitur, vt patet est, vnde merito talis vnio Ecclesie vacantis fit nullo ipsi dato defensor, iuxta text. in presenti, & hæc est vera ratio, quare potest fieri vnio vacantis Ecclesie iuxta hunc text. cum tamen dissolutio vnionis eiusdem Ecclesie vacantis fieri non possit, iuxta c. 1. ne Sede vacante videlicet per vnionem neutri Ecclesie præiudicium inferitur iuxta modò dicta, per solutionem verò maximum vtrique Ecclesie præiudicium generatur, vt diximus ad cap. 1. de maior. & obed. lib. 6. At verò quando vnio fit partis bonorum, seu decimarum Ecclesie, datur maximum futuri Rectoris præiudicium cuius interest ne diminutio, seu dismembratio beneficii, fiat, iuxta rubr. vbi Ecclesiastica beneficia, cap. maioribus, cum aliis, de præbend. licet enim tunc temporis ipsum beneficium vacet, per se tamen, & principaliter existit, & vti tale proprium debet habere Rectorem, ac proinde quemadmodum viuere illo dismembratio, seu diminutio aliquorum bonorum fieri nequit sine ipsius consensu, iuxta cap. placuit 12. q. 2. (nisi lex ex iusta causa contrarium statuat, prout in specie c. ad audientiam de Ecclesiasticis) ita etiam vacante Ecclesia fieri non potest non dato defensore, iuxta d. c. 1. quam differentie rationem in effecta sensisse videtur gloss. verbo in concessione, in d. c. 1. & verbo defensor, in presenti, vbi Cardin. n. 6. vers. 7. & Bonif. num. 31.

14. Quia retenta resolutione non obstat regula d. l. quæ de tota, & d. cap. cui licet, cum aliis, quia respondetur regulariter verum esse quod cui conceditur maius, & minus concessum ceteris, nisi ab illo minori prohibeatur ex causa, vt in specie c. de vbi gloss. verbo ad parem, de trans. Prel. c. 2. vbi gloss. vlt. ad finem, de raptorib. cap. 1. vbi gloss. vlt. de tota, resolutio communis secundum Abb. in cap. ad si 6. de adulteris. n. 8. de iudic. Felin. in cap. postulat, n. 8. de rescriptis. Ruin. in l. 2. col. 1. §. ff. de legat. 1. plane licet Episcopo permittam fieri vnite vacantem Ecclesiam alteri non dato defensori, & ita licet maius, non tamen licet minus, id est, partem bonorum Ecclesie concedere, idque ex iuxta causa, de qua supra egimus, quod in effectu docet gloss. in presenti, verbo defensor.

De Rerum permutatione.

TIT. V.

SVM MARIYM.

- 1 Collatio de beneficiis causa permutationis vacatibus facta aliis, quam permutantibus non tenet, & n. 2.
- 2 Permutatio nihil aliud est nisi quedam reciproca resignatio, quæ ad vnionem inter permutantes fit.
- 3 Hospitalia, quæ dantur in simul beneficii Ecclesiastici, veniunt appellatione beneficii.
- 4 Episcopus potest beneficii renunciationem acceptare licet eum collatio sit Pontificis.
- 5 Episcopi possunt admittere resignationes in senem ex causa permutationis.
- 6 Permutatio auctoritate præstare non potest inferior Episcopus.
- 7 Capitulum Sede vacante potest permutationi auctoritatem præstare.
- 8 Capitulum potest interponere auctoritatem in beneficiorum permutatione quando eorum collatio spectat ad ipsum simul, & Episcopum.
- 9 Beneficij in permutatione requiruntur consensus illorum ad quos collatio, electio, seu presentatio pertinet.
- 10 Verbo, collatio, quando ponitur in lege, institutio, & unum in alium providendi comprehendit.

CLEMENT. Ne concessione. Vnic.

PERUTATIO de beneficiis causa permutationis resignatis facta aliis, quam ipsi permutare volentibus, non tenet. Colliguntur ex Ordin. Lap. Abb. Anch. Imol. Zabarel. Panormit. Paul. de Elec. Bonif. de Vitali. Viu. in ration. lib. 3. pag. 193. Alagona in compendio, pag. 347. remissive Ximen. in concordant. part. 1. & 2.

Hanc eandem conclusionem ex hoc text. desumit Couar. var. lib. 1. cap. 5. vbi subdit quod ante decisionem huius text. erat veteri iuri competum Prælatum, apud quem est facta renuntiatio ex causa permutationis ex summo iuris rigore scilicet acquitate ita potuisset libere confettere beneficii Ecclesiastici, cui renuntiatum fuerat, sicuti fit ex simplici renuntiatione vacante.

Ex causa permutationis ab aliquo rebus resignatis, &c. Notatur ad hoc quod permutatio nihil aliud est nisi quedam reciproca resignatio, quæ adiuuicem inter permutantes fit, vt per Cassid. decis. 1. n. 2. sub hoc tit. Flamin. Paris. de resignat. benef. lib. 11. q. 5. num. 19. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 14. n. 40.

In gloss. Beneficia, ibi, includit etiam hospitalia, &c. 4. Notatur ad hoc quod quando hospitalia dantur in titulum beneficii Ecclesiastici, tunc veniunt appellatione beneficii, iuxta ea, quæ tradit Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. §. 4. num. 14. & dicit per hanc gloss. Rebuff. in pract. nominat. quest. 9. num. 8. quod quando pacificatur Ecclesie, & hospitalia, quod in beneficiis statuitur habet locum etiam in hospitalibus.

In gloss. Conferantur, ibi, vel per alios collatores. Ergo potest Episcopus beneficii renunciationem acceptare, licet eius collatio sit Pontificis, vt per Sanchez de matrim. lib. 8. dist. 32. n. 2. & ideo in manibus Episcopi resignati possunt beneficia referuata, licet illa confettere non possit, sicuti resoluunt Flamin. de resignat. lib. 7. q. 14. num. 6. Mallob. in pract. habendis concursus requis. 7.

requirit. 7. dub. 39. n. 22. ego ipse de officio. & potest. Episcopi. p. 3. alleg. 69. num. 21.

- 6 In ead. gloss. ibi. quod Episcoporum est permutare, vel permutari iuribus auctoritatem præstare. Notatur ad hoc, quod Episcopi possunt admittere resignationes in favorem ex causa permutationis, quas faciunt permutantes, & eorum cuilibet collationem de beneficio sic resignato facere, vt per Gonzal. ad reg. 8. Canell. gl. 14. num. 31. & 33. Nicol. Garc. de benef. part. 11. cap. 4. n. 60. ego ipse d. alleg. 69. a. n. 11.

- 7 In ead. gloss. ibi. & non inferiorum. Notatur ad hoc quod inferior Episcopo non potest permutationi auctoritatem præstare, vt per Rebuff. in praxi. benef. tit. de perm. num. 20. & in 3. part. Signatura. verbo nec non iurisdictionis. num. 42. Zetol. in praxi Episcopi. p. 1. verbo renunciatio. §. 4. Azor. instit. moral. part. 2. lib. 7. c. 29. q. 4. vers. si querat. Lell. de instit. lib. 2. cap. 34. num. 196. Nicol. Garc. d. cap. 4. num. 68.

- 8 In ead. gloss. ibi. quid de Capitula, &c. Notatur ad hoc quod Capitulum Sede vacante potest permutationi auctoritatem præstare, vt per Nicol. Garc. d. c. 4. num. 75. cum seqq. & plures alios, quos refero ego ipse d. alleg. 69. num. 8.

- 9 In ead. gloss. ibi. hæc verba nisi beneficia illa, vel alterum illorum spectarent ad collationem Episcopi solius sine Capitula. Notatur ad hoc quod Capitulum potest interponere auctoritatem in beneficiorum permutationibus quando eorum collatio spectabat ad ipsum simul, & Episcopum, sicut docent Steph. Quarant. in summa Bullar. verbo Capitulum Sede vacante q. 9. vers. qua conclusio. Azor. instit. moral. part. 2. lib. 7. cap. 29. q. 4. vers. dubitatur.

- 10 In ead. gloss. ibi. vel præsentare. Ergo requiritur in permutatione consensus illorum, ad quos collatio, electio, seu præsentatio pertinet, quia ipsorum interest, quamvis Episcopus totum debeat expedire, Lell. d. c. 34. n. 198. Azor. d. c. 29. q. 6. & 31. Cabed. de patronat. Regie Corona c. 11. Nicol. Garc. d. c. 4. n. 72.

- 11 In ead. gloss. ibi. puto autem quod hoc decretum afficiat nedium collationem, sed etiam omnem electionem, postulationem, & præsentationem, &c. Notatur ad hoc quod verbum, collatio, cum ponitur in lege, institutionem & omnem modum providendi comprehendit, vt per Flamin. Paris. de resus. benef. lib. 1. q. 1. num. 23. Viuian. in praxi iurist. lib. 5. cap. 1. num. 96. Et quod verbum, collatio, comprehendat largo sumpto vocabulo præsentationem, tradunt Flamin. Paris. vbi sup. lib. 12. quest. 3. n. 15. Azor. instit. moral. part. 2. lib. 7. cap. 28. q. 6. Proprie tamen prædicta non comprehendit si in scriptis ponatur. Gonzal. ad reg. 8. Caus. gloss. 16. num. 11. Viuian. d. cap. 1. num. 96. in vlt. impress.

DE TESTAMENTIS & VLTIMIS VOLUNTATIBUS

De Testamentis, & vltimis voluntatibus.

TIT. VI.

SVMMARIVM.

- 1 Ordinarius loci rationem exigit à Religiosis etiam exemptis de testamentorum executionibus, quas gesserint, & si circa deliquerint, illos punit. & canon. num. 2.
- 3 Religiosi etiam si ab aliquo executor sui testamenti constituti sit, non potest tale munus subire nisi petita prius, & obtenta à suo Superiore licentia.
- 4 Testamentorum omnem speciem comprehendit vltima voluntas.

Barbof. Collec. & Tom. IV.

- 5 Religiosi non claustrales prepositi alicui Ecclesie seculari exempta ab Episcopo iurisdictione, si testamenti executores sint, non tenentur rationem reddere Episcopo, sed Papa.

- 6 Licentia ubi exigitur ad aliquem actum, debet esse expressa, nec satis est tacita, & præsumpta.

- 7 Fratres minores hodie non licentiantur ad executionis testamentaria officium.

- 8 Geminatio operatur vt nulla requiratur petitio.

CLEM. Religiosis. Vnic.

ORDINARIUS loci rationem exigit à Religiosis etiam exemptis de testamentorum executionibus, quas de Superiore licentia gesserint, & si circa id deliquerint, illos punit. Colligit ex Ordinar. Lap. Abb. Anchar. Imol. Zabarel. Panorm. Paul. de Eleazar. Bonifac. de Vitalinis, Viuian. in rationali lib. 3. pag. 234. Alagona in compend. pag. 454. remissit Catal. in aunos, & Ximen. in concord. p. 1. & 2.

Hanc eandem conclusi. ex hoc text. desumunt, Fr. Emman. quest. Regul. 5. 3. quest. 70. art. 5. Syluest. in su. verbo testamentum 2. q. 2. disto 4. Molin. de instit. tract. 2. disput. 147. colum. pen. vers. si Religiosi, Ramburin. de iure Abbatum, ceterorumque Prelatorum tam secularium, quam Regularium Episcopis inferiori tom. 1. disput. 15. quest. 7. num. 23. Sanch. in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 6. cap. 11. num. 12. vbi aduertit, quod licet aliqui exsupracatis Doctoribus dicant decisionem huius text. habere locum in Religiosis solam communem exceptionem habentibus, qui possint coram Ordinarijs conuenienti ratione delicti, vel contractus, iuxta cap. de priuilegiis in 6. tamen ipse credit textum in præsentia absolutè loquentem procedere in omnibus Religiosis quantumcumque exemptis, nisi speciale privilegium contra illius decisionem habeant.

Nisi à Superiore suo petita, &c.] Notatur ad hoc, quod Religiosis etiam si ab aliquo executor sui testamenti constitutus sit, non potest tale munus subire nisi petita prius, & obtenta à suo Superiore licentia, vt per Fr. Emman. d. quest. 70. art. 1. & plures, quos citauit ad cap. 2. hoc. tit. lib. 6. vbi luculentè de hac materia egi.

In gloss. Cuiuslibet in addit. ibi. vltima voluntas comprehendit omnem speciem, Vide quæ dixi in tract. de appellat. verborum vtriusque iuris significat. appell. 261. n. 1.

In gloss. Deputatus ibi. redditus ergo Papa, Legato, &c. Notatur ad hoc quod Religiosis non claustralibus prepositi alicui Ecclesie seculari exemptæ ab Episcopo iurisdictione, si testamenti executores sint non tenentur rationem reddere Episcopo sed Papæ, vel eius Legato, aut illi, qui legitimus eorum Superior fuerit, vt post Abb. hic n. 5. docet Sanch. in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 6. cap. 11. num. 12.

In gloss. Obienta ibi. reprobatum videtur, &c. Notatur ad hoc quod quoties ad aliquem actum exigitur licentia, debet esse expressa, nec satis est tacita, & præsumpta, vt per Tiraquel. de legib. connub. gloss. 7. num. 8. cum seqq. Auend. de exequend. mand. lib. 1. cap. 12. n. 27. Sanch. de matrim. lib. 3. disput. 35. num. 16. Gonzal. ad reg. 3. Cancell. gloss. 47. num. 50. Cened. præf. & canon. quest. lib. 1. q. 30. num. 79.

In gloss. Suscipere ibi. Fratres minores non licentiantur hodie ad hæc officia, nec illa suscipiant. latè Sanch. d. lib. 6. cap. 11. a. num. 12. & dixi commodius ad Clement. exim. 5. proinde de verbor. signif.

In gloss. Exigere. Notatur ad hoc quod geminatio operatur vt nulla requiratur petitio, sicut ait Surd. decis. 57. num. 11.

De Sepulchris.

TIT. VII.

SUMMARIUM.

- 1 Sepelientes in casibus non permixti defunctos in cimiteriis tempore interdicti, vel qui scienter sepeliant excommunicatos publice nominatim interdictos, vel manifestos usurarios, excommunicati sunt licet sint exempti, & num. 1.
- 3 Excommunicatus sepultura ecclesiastica carere debet.
- 4 Cimiterium non probatur ex eo quod quadam corpora in eo loco sepulta reperiantur.
- 5 Excommunicatus nominatim qui dicatur.
- 6 Usurarius manifestus possunt sepeliri in loco sacro praesentia cautione ab eius heredibus de satisfaciendo partibus.

CLEM. Eos qui. I.

SEPELIENTES scienter defunctorum corpora in cimiteriis interdicti tempore in casibus non concessis à iure, vel excommunicatis publice, aut nominatim interdictos, vel vitarios manducant, sunt ipso facto excommunicati & non possunt absolui, nisi prius arbitrio Ordinarii satisfecerint offensas de iniuria irrogata, non obstante quouis privilegio sub quacunque forma concessa, &c. Colligunt ex Ordinarij. Lapp. Abb. Anch. Imol. Zab. Panor. Paul. de Eleazar. Bonif. de Vital. Vinian. in rationali lib. 4. pag. 248. Alagona in compend. pag. 460. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2.

Hanc eandem conclus. ex hoc text. desumunt Fr. Emmam. quest. Regular. tom. 3. quest. 61. art. 3. Azor. in lib. moral. part. 1. lib. 8. cap. 13. quest. 8. vers. flexa, & alij, quos citavi in collect. ad c. sacri n. 3. hoc tit. in Decretal. quibus addo Iul. Lavor. var. lucubr. tom. 1. tit. 2. c. 12. num. 2. & num. 10. agi de publicis, & manifestis usurariis, Gamar. de casibus rescriptis. c. 11. num. 2. Rainer. in catalogo censurarum extra Bullam cap. 9. n. 51. & 53. Filliuc. tract. 14. num. 67. vers. secunda, & num. 69. quos refero ego ipse de offic. & potest. Episcoporum part. 3. alleg. 50. num. 22. addo novissime Bonacin. de censur. extra Bullam disp. 2. quest. 2. puncto 31. à princip. & num. 19. resolut. hanc excommunicationem latam contra sepelientes non afficere comitantes, mandantes, consulentes, aut cantantes, seu portantes crucem, aut foueam extorquentes, latè Merol. tom. 1. disp. in universam Theolog. moral. disp. 1. cap. 2. n. 294.

Vel excommunicatos, &c. Ergo excommunicatus sepultura ecclesiastica carere debet, vt per Henric. in summ. lib. 13. cap. 1. §. 3. & cap. 45. §. 3. Azoued. l. 6. n. 8. cum seq. tit. 18. lib. 4. nova recop. citatos per me de Paroebis cap. 26. num. 48.

Vel usurarios manifestos. Dicuntur illi qui vitarios publice exercent, & quos publice constat tales esse etiam si nondum denunciati sint, ita Filliuc. d. tract. 14. cap. 3. quest. 3. num. 71. Bonacin. de contrah. disp. 3. quest. 3. puncto ult. n. 2. & d. puncto 3. n. 7.

In gloss. Cimiteriis. ibi, quatuor autem in cimiteriis corpora sepeliuntur. Notatur ad hoc quod cimiterium non probatur ex eo quod quadam corpora in eo loco sepulta reperiantur, vt per Mascard. de prob. concl. 289.

In gloss. Nominatim. Vide quæ dixit gloss. verbo nominatim in Clem. 1. de vitis, & honest. cleric.

In gloss. Manifestos. ibi, nisi cautum sit de restituendo, &c. Notatur ad hoc quod manifestis vitariis possunt sepeliri in loco sacro praesentia cautione ab eius heredibus de satisfaciendo partibus vt per Couar. variar. lib. 3. cap. 3. num. 9. vers. 12.

SUMMARIUM.

- 1 Compendium huius text. referitur, & n. 2. & 3.
- 4 Predicatores Regulares quomodo examinandi, & approbandi.
- 5 Episcopus tanquam Sedis Apostolicæ delegatus habet auctoritatem coercendi, ac puniendi quoscunque externos tam seculares, quam Regulares, qui in aliena Ecclesia, qua suorum Ordinum non sunt absque Episcopi licentia, & in Ecclesia sui, aut suorum Ordinum non petita illius benedictione, aut ipso contradicente predicare praesumpserint.
- 6 Confessarii approbatio quando, & quibus danda sit.
- 7 Regulares presentatos à suis Superioribus ad Confessiones audiendas si Episcopus sine iusta causa admittere nolit, an possint etiam aucta dispositione Concilij Tridentini Confessiones audire perinde ac si admissi essent, & num. 8.
- 9 Fratres Predicatores, & Minores libere possunt ad sepulchra recipere omnes, qui sepeliri elegerint in suis Ecclesiis, & locis.
- 10 Quarta funeralis debetur Ecclesie Parochiali illius, qui eligit alibi etiam apud Mendicantes sepulchra.
- 11 Quarta Canonica ex quibus solui debeat ostenditur.
- 12 Privilegi ad perfectam rationem constituendum sufficiunt verba, & non est necessaria scriptura.
- 13 Scriptura non est necessaria ad substantiam, & valorem gratie.
- 14 Predicatorum, & Minorum Ordinum professores sunt coadiutores Curatorum à Sede Apost. deputati.
- 15 Principi competis facultatis concedendi studium generale.
- 16 Prælatorum appellatione veniunt Prælati claustrales.
- 17 Confessio peccatorum debet primum audiri, deinde imponitur penitentia, & demum fit absolutio.
- 18 Sacerdotes Sacre Confessionis Ministri debent se presentare personaliter coram locorum Ordinariis.
- 19 Beneficij presentatio debet fieri personaliter coram Ordinario.
- 20 Presens dicitur qui præbet sensum corporis.
- 21 Cura parochialis Ecclesie id dicitur habere, qui ex necessitate officii adiuvare potest ad administrationem Sacramentorum & cogere ad se venire parochianos.
- 22 Presidium numerus qui deputandus secundum quantitatem subiectarum.
- 23 Diffusio, libere importat quod actum quis facere possit sua sponte, & sine alterius licentia, & auctoritate.
- 24 Liberum dicitur quod ab omni impimento, & gravamine est absolutum.
- 25 Regulares non possunt etiam vigore quicunque privilegiorum absolute à castibus Episcopo reclusari.
- 26 Funeralia que dicuntur, ostenduntur, & n. 27.
- 28 Sacrum vicarium non tollit primum nisi specialiter, & expresse facias mentionem de illo.
- 29 Constitutio quantitas generalis non tollit patia, aut concordiam confirmatam per Sedem Apostolicam, nisi de eis facias expressam mentionem.

CLEM. Dudum. II. & ult.

FRATRES Predicatores, & Minores in suis Ecclesiis, & locis ac plateis communibus libere valent clero, & populo predicare, hora illa dumtaxat excepta, in

prædictæ, & canon. quæst. lib. 1. quæst. 38. num. 20. & 21. Fagundes in quinquæ Ecclesiæ præcepta præ. 2. lib. 7. cap. 2. num. 15. & iunatur communi aliorum doctrina assentientium hanc Clement. nullatenus esse in hac parte derogatam, & reuocant per Concil. Trident. de c. 15. quin verò per ipsum confirmatam, & approbatam, & eadem quàm maxime conformem, vt tenent Nauar. in m. in cap. 27. num. 264. in fine. Fr. Eimman. quæst. Regular. 16. 1. quæst. 53. art. 2. & in addit. ad Bullam Cruciatæ. §. 9. num. 30. Fr. Ludouic. Miranda in m. a. Prælator. sumpt. quæst. 45. art. 6.

Verum hæc sententia non videtur tuta, cum ipsa Concilij dispositio clarè exigat Episcopos approbationem, ac subinde ab eo obstringendam esse statuat, quapropter illam iam petere non sufficit, licet iniuste exhibere recusauerit, sicut melius resoluitur. Soar. 1. 2. de diffus. 8. sect. 5. §. 4. num. 5. Valer. Reginald. in præxi. scri. part. lib. 1. a. n. 19. Agid. de Coniug. de Sacrament. & censur. tom. 2. diffus. 8. num. 58. Fernandez in exam. theologicæ moralis p. 3. cap. 9. §. 3. n. 2.

Huiusmodi quoque statuto, &c.] Notatur ad hoc, quòd Fratres Predicatores, & Minores libere possunt ad sepulchrum recipere omnes, qui sepeliri elegerint in suis Ecclesiis, & locis, vt per Iul. Lauor. varior. lucubr. tom. 1. titul. 2. cap. 9. num. 10. vbi subdit id ipsum per Pium V. ad reliquos Religiosos fuisse ampliatum.

Periurum ne Parochiales, &c.] De quarta parochiali debita Ecclesiæ Parochiali illius, qui elegit alibi etiam apud Mendicantes sepulchrum, latè agit Lauor. d. tit. 2. cap. 17. per totum. Azor. in sumpt. moral. part. 2. lib. 9. cap. 13. quæst. 13. & dixi de officio & potest. Parochi part. 3. cap. 1.

Necnon de datis, vel quatuordecunq; donatis in mortu, &c.] Notatur ad hoc, quòd quarta canonica solui debet Ecclesiæ Parochiali de omnibus donatis causa mortis, de relictis iure institutionis, de oblationibus, candelis, anniuersariis, & simili bus ratione sepulchri alibi electæ, vt per Petr. de Vbal. in tractat. de quarta Episcop. part. 1. cap. 6. Lauor. d. tit. 2. cap. 17. n. 18. Non debetur igitur de donationibus inter viuos, & bati. Medic. de sepulchris part. 2. quæst. 12. num. 7. tom. 2. Lauor. d. cap. 17. num. 52. bene autem deberetur de legatis etiam pro Missis dicendis, Petr. de Vbal. diff. part. 1. cap. 7. vers. quod si est restor, ego ipse de officio, & potest. Episcop. part. 3. alleg. 86. n. 20. cum segg. Lauor. d. c. 17. num. 18. in fine.

Verbo seu scripto, &c.] Ergo ad priuilegij perfectam rationem constituendam, eiusque validitatem sufficiunt verba, & non est necessaria scriptura, vt per Fr. Enman. quæst. Regul. tom. 1. quæst. 7. art. 5. Soar. de legib. lib. 8. cap. 12. a. num. 1. nouissimè Tamburini de iure electionum tom. 1. diff. 16. quæst. 2.

Notatur etiam ad hoc quòd non est necessaria scriptura ad substantiam, & valorem gratiæ, sed statim ac concessa est per verbum, stat. in se valida, & perfecta est quoad substantiam indiget tamen expeditione litterarum ad probationem vt ex illa agi possit in iudicio, Ita Sanch. de matrim. lib. 8. d. 29. num. 2. Paul. Comitol. res. moral. lib. 1. quæst. 109. num. 2. Zerol. in præxi. Episcop. part. 1. verbo Bulla §. 1. & 4. Nam solo verbo Pape perferitur gratia, ex Flamin. Paris. de resign. benef. lib. 8. §. 2. num. 8.

Tantum cooperatores eorum, &c.] Quod proflores Ordinum P. adicariorum, & Minorum sint coadiutores Curatorum à Sede Apostolica deputati ex hoc textu colligit Fr. Eimman. quæst. Regular. tom. 3. quæst. 3. 1. art. 4. vers. quod ego.

In gloss. Generalibus, ibi, ex priuilegio, &c. Notatur ad hoc quòd Principi competet facultas concedendi

studium generale, vt per Zabarell. hic in §. nos autem quæst. 15. Nat. conf. 657. num. 1. vol. 4. Cassan. in catal. gloria mundi part. 10. confid. 52. col. 4. vers. ad vnam tamen, O. Gau. Glor. resp. 1. p. 1. num. 170.

In gloss. Non habetur ibi, possunt tamen Prelati, &c. Ergo appellatione Prælatorum veniunt Prælati claustrales, vt per Farinaz. praxi crimin. part. 2. quæst. 60. num. 546. vbi per 22. sententia prædicta non est mota.

In gloss. Audire ibi, primo audiat Confessio, secundo impetratur penitentia, tertio fiat absolutio, ita Boia resp. casuum Conscient. p. 3. casus 1. lib. 1. verbo prædicti.

In gloss. In præxi ibi, personalis ergo presentatio fieri debet. Notatur ad hoc quòd Sacrodores sacre Confessionis ministri debent se presentare personaliter

sorum locorum Ordinariis, vt per Zerol. in præxi Episcop. part. 1. verbo Confessio §. 1. Aloy. Ric. in collect. decis. part. 4. collect. 129. Sicut enim beneficii presentationem debere fieri, personaliter eorum Ordinario resoluunt. Cened. ad decretum collect. 15. num. 4. & Zerol. d. p. 1. verbo In præxi ordinar. §. 2. 2. 1. verbo prædicti.

In ead. gloss. ibi, nam dicunt præfens qui præbet sensibus cap. 10. Ita Tirac. de legib. canon. gloss. 6. num. 2. Gonzal. ad reg. 8. c. in c. 1. §. 1. verbo ibi.

In gloss. In præxi ibi, quia, & ipsi ad præfens sunt, &c. Notatur ad hoc quòd curam habere Parochialis Ecclesiæ est dicitur, qui ex necessitate officij adstringi potest ad administrationem Sacramentorum, & cogere ad se venire Parochianos, vt per Card. hic quæst. 9. Imol. num. 32. & Abb. n. 24. Rebuff. de nomin. quæst. 19. num. 10. Fexett. conf. 255. num. 11. Mant. decis. 48. n. 5.

Flamin. Paris. de resign. benef. lib. 3. quæst. 1. num. 106. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 6. num. 36. Rot. decis. 52. num. 10. p. 2. diuersor. Viuian. in præxi scri. part. lib. 2. c. 6. sub. num. 22. col. 2. in ult. impress. vbi per 22. sententia prædicta non est mota.

In gloss. Exigi ibi, non numerum præcedentium deputari, sed eandem quantitatem subiettorum. Sequitur Menoch. de arbit. ansu 46. §. 3. 2. verbo ibi.

In gloss. Libere ibi, denotat quòd non est necesse licentiam Sacerdotis in Parochiali h. beri. Notatur ad hoc quòd dictio, libere, importat quòd actum quis facere possit sua sponte & sine alterius licentia, & auctoritate, vt per Roland. conf. 42. n. 19. lib. 2. Sord. conf. 313. n. 96. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 45. num. 11. cum segg. & gloss. 48. num. 3. & gloss. 53. num. 3. Cardin. Truch. tom. 2. lit. D. c. in c. 1. §. 6. num. 10. monet de commun. c. 1. viuian. cap. 7. num. 144. & cap. 8. num. 137. & plures alios quos citari in tract. de dictis m. b. c. f. §. 1. d. 190. n. 2. secundum Lagden. impress. Librum enim dicitur quòd ab omni impedimento, & graamine est absolutum, Ruin. conf. 1. num. 21. vol. 1. Decian. conf. 44. num. 91. vol. 1. Menoch. conf. 1042. num. 10. O. Gau. Glor. resp. 1. part. 1. num. 185.

In gloss. Concessa, ibi, hoc intendi, quia in casibus 25 Episcopos referant non possunt absolute, &c. Notatur ad hoc quòd Regulares non possunt absolute à casibus Episcoporum non solum de iure, sed etiam specialiter per ipsum referant, Nauar. in man. cap. 27. num. 263. & segg. Albert. Trot. de verò & perfectio clerico l. 2. c. 26. num. 13. Philarch. de officio sacerdot. part. 2. lib. 2. cap. 5. Chapeauil. de casibus referat. fol. 36. Soar. de penitent. d. spai. 3. sect. 2. num. 2. Ioann. Sanchi. in select. disp. 48. num. 25. quòd quidem Sacra Congregatio ampliat, vt neciam per priuilegium, quòd Mare magnum vocatur, hodie hanc habent facultatem, sicuti attestantur Campan. in diuersis Canon. rub. 2. cap. 15. num. 63. Fr. Ludouic. Mitanda in mancip. Prælat. tom. 1. quæst. 46. artic. 2. in fine. Nicol. Garcia de benef. part. 3. cap. 2. num. 269. Homobon. de Bonis de exatamine ecclesiastic. tract. 5. cap. 2. quæst. 10. ego ipse de officio, & potestate Episcop. part. 3. allegat. n. 1. num. 8.

num. 8. Et nouissimè emanauit reuocatio amplissima
et sequitur.

Reuocatio omnium Indulgentiarum quibusvis Religionibus, Societatibus, &c. quomodolibet concessorum audien. secularium Confessionum absque Ordinarii examine, & approbatione.

RAYNVS Papa VIII. ad futuram rei memoriam. Cum sicut accepimus, aliquibus Religiosis quorundam Ordinum, seu Congregationum à Sede Apostolica indultum fuerit, ut Sacramentalibus personarum secularium Confessiones audire valeant, etiam si Episcopis diocesanis ad id examinari, & approbati non fuerint, nec desint, qui temerè assenserint, hoc ipsum priuilegium ceteris quoque aliorum Ordinum Regularium competere, & amplissimis priuilegiarum communicationibus, quas ab eadem Sede Apostolica obtinentur, & hinc saluberrimum sacri Concilij Tridentini decretum desuper sanctum penitus euerterat. Nos hanc malo opportuna providere volentes, de Venerab. Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium negotij regularium prepositorum consilio, omnia, & singula indulta huiusmodi audiendi secularium Confessiones absque Ordinarii examine, & approbatione, quibusvis Collegiis, Capitulis, Religionibus, Societatibus, etiam Societati

I. s. v. Congregationibus, & Ordinibus, tam Mendicantium, quam non Mendicantium, necnon Monachorum quorumcumque, etiam S. Benedicti, Cisterciensium, & Carthusien, ac etiam quibusvis Militiis, etiam Hospitalis S. Ioannis Hierosolymitani, ac quibusvis Ecclesiis etiam Patriarchalibus, & Metropolitaniis, Monasteriis, ceterisque locis piis, siue eorum, & earum respectu Abbatibus, Prepositis, Deanis, Magistris, Ministris, Prælati, Prioribus, Rectoribus, etiam Generalibus, vel Provincialibus, Capellanis, Confessariis, aut aliis quocunque nomine nuncupatis Superioribus, & personis quibuscunque etiam quomodolibet exemptis, ac Sedi Apostolicæ immediate subiectis cuiuscunque dignitatis, preeminentiæ, & conditionis existentibus, & quouis priuilegio munitis, & tam ad supplicationem partium, quam Motu proprio, & ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, habentes quandoque, & qualitercunque, ex quavis, etiam de necessitate exprimentis causa, & aliis quomodolibet concessa, Apostolica auctoritate, tenore præsentium reuocamus, cassamus, tollimus, abrogamus, & annullamus, viribusque, & effectibus euacuamus, ac reuocata, cassa, sublata, abrogata, & annullata, viribusque, & effectibus vacua esse, & fore, nec Religionibus, Societatibus, etiam Societati I. s. v. Congregationibus, Ordinibus, ac Militiis, & Ecclesiis, Monasteriisque prædictis, eorumque Superioribus, & personis quibuscunque in posterum vilo modo suffragari, minuique illos, & illas, etiam si de his specialis, specifica, expressa, ac de verbo ad verbum mentio habenda foret, indultus huiusmodi vni posse, præsentem vero litteras, & in eis contenta quæcunque etiam ex eo quod quicunque in præmissis interesse habentes, seu habere prætendentes, ad hoc vocari, & audiri non fuciant, & de subreptionis, vel obreptionis vitio, aut intentionis nostræ, vel alio quocunque defectu notari, impugnari, redargui, in ius, vel contrarium illas reuocari, ad terminos iuris reduci, aut aduersus illas quodcunque iuris gratia, vel facti remedium

impetrari nullatenus posse, sed illas semper validas, & efficaces existere, & fore, subque plenarias, & integros effectus sortiri, & obtinere, sicut per quoscunque iudices Ordinarios, & delegatos, etiam eorum Palatii Apostolici Auditores, & S. R. E. Cardinales etiam de latere Legatos, & Nuncios, sublata eis, & eorum cuiuslibet quavis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate, iudicari, & definiti debere, ac iturum, & inane, quicquid seorsum super his, & quocunque quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter, contigerit attentari, decernimus, & declaramus. Non obstantibus præmissis, ac quibusvis Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, priuilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis, Ordinationibus, Societatibus, & Congregationibus prædictis, eorumque Prepositis, Decanis, Magistris, Abbatibus, Ministris, Prioribus, Rectoribus, & alijs Superioribus, Capellanis, aliisque prædictis, sub quibuscunque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis etiam derogatoriis derogatoriis, aliisque efficacioribus, insolitis clausulis, ac irritantibus, & alijs decretis, in genere, vel in specie, ac aliis in contrarium quomodolibet concessis, confirmatis, & innovatis. Quibus omnibus, & singulis, etiam si pro illorum sufficienti derogatione, de illis eorumque totis tenoribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu quævis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, tenores huiusmodi præsentibus pro plenè, & sufficienter expressis, & ad verbum insertis habentes, illis aliis in suo robore permanentibus, hac vice duraturat specialiter, & expressè derogamus, ceterisque contrariis quibuscunque. Volumus autem quod præsentium transumptis etiam impressis, manu alicuius Notarii publici subscriptis, & sigillo, personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem prout vbiq; fides adhibetur, quæ ipsis præsentibus adhiberetur si forent exhibite, vel ostense. Quodque eadem præsentis litteræ, seu illarum exempla ad varias Basilicarum S. Ioan. Lateranen. ac Principis Apostolorum de Vibe, & in acie Campi Flore affixa omnes ita ardeant, & afficiant, ac si vni quique personaliter intimata fuissent. Dat. Romæ apud S. Mariam Maiorem sub Annulo Piscatoris die 12. Septembris 1628. Pontificatus Nostri anno sexto.

M. A. MARAIDVS.

In gloss. *Funeribus*. ibi, illa esse funerals que cum ²⁶ *funere deferuntur*, &c. Ita *Corn. conf.* 496. l. i. Steph. Gratian. *discept. forens.* cap. 94. num. 17. Tamborin. *de iure Abbatis* tom. 1. disp. 15. §. 17. num. 3. Lauor. d. l. i. 2. cap. 17. num. 19. vbi num. 20. subdit quod funerals hodie intelliguntur candele, & que circa cadaver accendantur, maceris omnes, quæ supra castrum doloris, & corpus constructus, pannus siue laneus, siue sericus, siue auro contextus, qui ferretur regitur, & omnia, quæ cum funere computantur, & pro illo in Ecclesia per hæres præparantur, siue aliis efficiuntur, subcircue num. 23. leuid. l. c. Romæ prædicari quod hæredes, seu qui curam gerunt funeralium, pacificentur cum Curato ne pannum, & reliqua alia pretiosa, quæ solent afferri, ille accipere possit, oblata ei in compensationem aliqua pecunie quantitate.

Amplia vt non solum funerals dicantur, quæ cum ²⁷ *funere deferuntur*, sed etiam omnia, quæ obueniunt Ecclesiæ ratione funeris, siue antequam corpus sit in terra conditum, siue post, & vsque ad trigessimum diem, & quando in memoria defuncti, sicut docent Zabarel. in d. Clem. dudum, §. verum, vers. tertio quæro, optime Calderin. *conf.* 4. de sepulchris. l. i. c. 3. num. 191.

De Regularib.& transeuntib.&c.Tit.IX. 441

cap. 5. n. 7. Zetol. in praxi Episc. p. i. verbo Dimissoria, §. 4. Ioan. Valer. de differ. inter utrumque forum, verbo ab. solutio differ. 14. num. 2.

SUMMARIVM.

- 1 Decima beneficiorum alicui concessa sibi debetur secundum taxationem, & de monetis currentibus, nec possunt collectores propter hoc distrabere, vel occupare ornamenta divinis Officiis deputata.
- 2 Monetarium valoris attenditur, qui est solutionis tempore.
- 3 Decimarum onus grauat proprietarium, non conductorem.
- 4 Beneficium ecclesiasticum debet auctoritate Episcopis fundari.
- 5 Capellania perpetue auctoritate Apostolica, vel Ordinaria erecta sunt beneficia ecclesiastica.

CLEM. Si beneficiorum. II. & ult.

Decimarum beneficiorum alicui ad tempus concessam ipse secundum taxationem in illis partibus consecutus, & ad monetam currentem accipere debet; nec Collectores propter hoc distrabere, vel occupare poterunt Calices, libros, & alia ornamenta ad seruitium Dei, & diuinorum Officiorum deputata. Colligunt ex Ordin. Lap. Abb. Anch. Imol. Zab. Panor. Paul. de Eleaz. Bonifac. de Vital. Viuian. in ration. lib. 3. pag. 280. Alagon. in compend. pag. 47. 4. remissum Ximen. in concord. part. 2.

Et ad monetam currentem, &c.] Notatur ad hoc quod monetarium valoris attenditur, qui est solutionis tempore, vt per Surd. conf. 454. num. 1. hoc ipsum in censu agnoscit Gasp. Roderic. de annuis redditibus, lib. 2. q. 15. n. 92. & demum monetæ valor iuxta quod tempus considerandus fit, contra dicitur ne, an solutionis dispartant plures, quos plena manu refert parens meus in comment. ad Ordin. Reg. Lusitan. lib. 4. tit. 21. in princ. num. 2.

In gloss. Si beneficiorum. ibi, tunc illi, quorum est proprietaria illa, decimare debentur. Notatur ad hoc quod onus decimarum grauat proprietarium, non conductorem, vt per Gig. de pensionibus §. 9. num. 1. Vincent. de Franch. decis. 107. num. 1.

In ead. gloss. ibi, quia constat illa esse beneficia ecclesiastica ex quo fit sunt per Episcopum ordinata, &c. Ergo beneficium ecclesiasticum debet auctoritate Episcopis fundari; sicuti docent Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. §. num. 7. Lotter. de re benefic. lib. 1. quæst. 5. n. 40. Rot. post num. 35. versic. illud, secundum Lugdunensem impressionem. Vnde colligi videtur capellanias perpetuas auctoritate Apostolica, vel Ordinaria erectas beneficia ecclesiastica esse, sicuti docent Fusc. de visitat. lib. 2. cap. 11. num. 6. cum seqq. Ceual. commun. contr. communes quæst. 693. num. 19. Petr. Gregor. de re benefic. cap. 11. num. 10. Zetol. in praxi Episc. cap. part. 1. verbo beneficia, §. 1. ad fin. & part. 1. eod. verbo, §. 10. Azor. in institut. moral. part. 2. lib. 4. cap. 8. quæst. 3. Petr. de Ledesma in summ. part. 2. tract. 9. cap. 4. conclus. 6. diffi. 7. Aloyf. Ricc. in decis. Curia Archiep. Neapol. decis. 190. num. 10. part. 1. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. §. num. 68.

De Regularibus, & transeuntibus ad Religionem.

TIT. IX.

SUMMARIVM.

- 1 Professi Ordinum Mendicantium etiam licite transeunt ad non Mendicantes, licet administrationes habeant, non habent vocem in Capitulo, etiam si alij de Capitulo id concedant, nec deinceps consequi possunt administrationes, Prioratus, vel officia etiam tanquam Vicarii, nec pro se, vel aliis animarum curam gerere, & irritat contra factum, & num. 2.
- 2 Mendicantes ad Carthusianam transeunt non afficiuntur penis huius textus.
- 3 Mendicantium appellatio, qui comprehendantur, remissum.
- 4 Fratres Minores non possunt habere beneficia.
- 5 Vex ubi simpliciter interdicitur, intelligitur tam alia quam passiva interdita.
- 6 Officiorum appellatio in terminis huius textus, veniunt officia Sacristie, Camerarii, Oeconomii, Syndici, Cellarii, Ostiarii, & similia.
- 7 Predicare est officium, ac proinde interdico officio interdicitur predicandi munus.

CLEM. Vt Professores. I.

Professi Ordinum Mendicantium ad non Mendicantes etiam de licentia Sedis Apost. transeunt, non possunt habere vocem in Capitulo, Prioratus, administrationes, vel officia etiam tanquam Vicarii, nec pro se, vel aliis animarum curam gerere, quicquid contra tentatum fuerit, est irritum. Colligunt ex Ordin. Lap. Abb. Anch. Imol. Zabarell. Panor. Paul. de Eleazar. Bonifac. de Vital. Viuian. in ration. lib. 3. pag. 303. Alagona. in compendio, pag. 482.

Hanc eandem conclusionem ex hoc textu desumunt Nat. comment. 4. de Regul. num. 24. Azor. institut. moral. part. 1. lib. 12. cap. 14. quæst. 12. Sanch. in præcepta Decalogi, tom. 2. lib. 6. cap. 7. num. 120. cum multis seqq. Fr. Barthol. de Vecchis in praxi obseruanda in admittendis ad Relig. stat. nonis. disp. 15. dub. 5. num. 12. cum seq. Soar. de Relig. tom. 4. lib. 3. cap. 15. num. 3.

Et quamuis Less. de institut. lib. 2. cap. 41. dub. 13. n. 109. & Miranda in sum. Prælat. tom. 1. quæst. 3. art. 8. can. 2. existimant affici iis penis etiam Mendicantes ad Carthusianam transeunt, merito tamen Sanch. d. cap. 7. num. 110. & Fr. Barthol. de Vecchis d. dub. 5. num. 13. hanc ampliationem non admittunt, quia text. in præsent. loquitur de iis, qui transeunt virtute alicuius privilegii ad laxiorem, sed transeunt ad Carthusianam fit vi iuris communis in Extravag. vnam ambrosia, de regularib.

Mendicantes quolibet, &c.] Mendicantium appellatione qui comprehendatur dixi latè in tract. de appellat. verborum utriusque iuris significari appellat. 146. per tot. vbi num. 12. ex Azor. d. q. 12. vers. quæres, tradidi sub his verbis comprehendendi absolute quolibet Mendicantes etiam post hanc Clem. approbatos, & ad Sedem Apost. institutos, Fr. Barthol. de Vecchis d. diffi. 15. dub. 5. num. 14.

Ad Prioratus quoque, &c.] Notatur ad hoc quod Fratres Minores non possunt habere beneficia, vt per Duem.

Duen. reg. 381. vers. amplia quatuor, Rebuff. in tract. de pascuis poss. num. 2. § 8.

- 5 Vocem. Intellectus de voce tam actiua, quam passiva, quia indistincte text. loquitur, vt per Nauar. d. commento 4 de Regular. num. 24. Sanch. d. lib. 6. cap. 7. n. 120. vbi num. 162. subdit probabile esse in terminis huius text. interdicti quoque vocem. & locum in quacunque administratione extra monasterium, Fr. Barthol. de Vecchis dicto dub. 1. num. 15.

- 7 In gloss. Officia. Officiorum appellatione in terminis huius text. venit officium Sacriste, Camerarij, OEconomi, Syndici, Castaldi, Ostiarij, Cellarij, & similia, vt per Anchar. hic num. 5. Nauar. d. num. 24. Azor. d. quest. 12. vers. queres, Sanch. dicto lib. 6. cap. 7. num. 127. Fr. Barthol. de Vecchis d. dub. 3. num. 15. vers. per officia.

- 8 In ead. gloss. ibi, Contrarium pato cum predicare sit officium, &c. Notatur ad hoc quod predicare est officium, ac proinde interdictio officio interdicitur predicandi munus, vt per Anchar. hic n. 5. Imol. num. 14. Nau. & Azor. locis proxime citatis, Leon. Less. de iustis. lib. 2. cap. 41. dub. 13. n. 105. Surd. de aliment. sit. 1. q. 59. n. 7. Sanch. d. lib. 6. cap. 7. n. 128. vbi n. 129. subdit idem videndum in terminis de officio Lectoris Theologiae, vel iuris Canonici, & n. 131. subicit posse huiusmodi Religiosos transire, de quibus in text. gradu aliquo litterario insigniri, quia ad hos gradus progredi non est officium, aut administratio.

SUMMARIUM.

- 1 Pubes per annum deferens nouitiorum habitum non patenter distinguuntur ab habitu professorum, intelligitur professus, & num. 2.
- 3 Professio tacita hodie non inducitur nisi expleto nouitatus anno, & etiam completa 16. annis profectiua.
- 4 Habitus nouitiorum distincti delatio quantocunque tempore non inducit professionem.
- 5 Text. in presenti non corrigi cap. 1. hoc tit. lib. 6.
- 6 Nouitum pubes habitum nouitiorum non patenter distinguuntur ab habitu professorum per annum extra Religionem deferens non intelligitur professus.
- 7 Nouitum si profectus se nolle proficere per eos actus, quibus inducitur tacita professio, tunc talis profectus profectus.

C L E M. Eos, qui. II. & vlt.

- 1 Constitutus in etate discretionis, qui potauerit habitum nouitiorum per annum in aliqua Religione, si habitus nouitiorum, & professorum non est distinctus, tunc intelligitur profectus, si vero distinctus est patenter in colore, scissura, vel forma, non dicitur profectus. Colligunt ex Ordinarij, Lap. Abb. Anchar. Imol. Zabarel. Panormitan. Paul. de Eleazar. Bonifed. Vital. in inuentione. lib. 3. pag. 304. Alagon in compend. pag. 48. 3. remissus Ximen. in concord. p. 1.
- 2 Hanc eandem concl. ex hoc text. desumunt Nauar. comment. 4 de Regularib. n. 74. Fr. Emman. quest. Regul. tom. 3. quest. 52. art. 28. & q. 61. art. 4. Azor. in iust. moral. part. 1. lib. 12. cap. 2. q. 3. & cap. 4. q. 3. vers. tertio, Sanch. in precepta Decalogi, tom. 2. lib. 5. c. 3. num. 30. cum segg. Fr. Barthol. de Vecchis in praxi obseruanda in admittendis ad Religionem statum nouitius disp. 13. dub. 8. n. 8. cum segg.
- 3 aduertentes iam hodie non induci tacitam professionem nisi expleto nouitatus anno, & etiam completis sexdecim annis profectus, & in alijs Concilio Trident. quoad huiusmodi profectos minimè

correctisse ius antiquum. Et vide quæ supra dixi ego ipse ad cap. 1. hoc tit. lib. 6.

In gloss. Deinceps. ibi, delatio habitus nouitiorum distincti quantocunque tempore non inducit professionem. Ita Nau. d. num. 74. Stephan. Gratian. deinceps forent. tom. 4. cap. 640. a. num. 21. Fr. Barthol. de Vecchis dicto dub. 3. num. 9.

In gloss. Portauerint. ibi, sed non credo quod hæc decretalis illud corrigat. Afferit Sanch. d. cap. 3. num. 33. bene aduertere hanc glossam textum in presenti intelligendum esse iuxta distinctionem traditam in dicto cap. 1. quamuis illum correctum esse per hunc afferant Nauar. d. num. 74. & Azor. d. lib. 12. cap. 4. quest. 3. in fine.

In gloss. In aliqua, ibi, Secus vero si extra Religionem. Ita Fr. Emman. quest. Regul. tom. 3. quest. 17. art. 1.

In gloss. Professorum, vlt. ibi, adde casum quod professus, &c. Notatur ad hoc quod si nouitius profectus se nolle proficere per eos actus, quibus inducitur tacita professio, tunc talis profectus profectus, quod non est contraria factio, sed animi declaratoria, vt per Syluest. in summa verbo Religio, 3. quest. 19. vers. tertio inducitur, Barbat. consil. 59. n. 2. vers. modo ex istu, Nauar. d. lib. 6. cap. 7. vers. aduertendum tertio, Menoch. de presumpt. lib. 6. presump. 83. num. 17. Honded. consil. 78. num. 25. lib. 1. adden. ad Gregor. decisi. 385. Sanch. dicto cap. 3. num. 35. Rot. decisi. 579. num. 3. part. 1. recent. & decisi. 705. num. 5. part. 2. etiam recent. & in vna Brixiens. Parochialis 20. Martij 1620. coram bon. mem. Vbaldo.

Le Statu Monachorum, & Canonicorum Regularium.

T I T. X.

SUMMARIUM.

- 1 Compendium huius text. refertur.
- 2 Regularium de Confessione, & Communionem singulis mensibus faciendam ubi traheatur remissio.
- 3 Penitentie, & aucupationis Regularium prohibetur & eis interesse, aut canes, vel aut venaticos per se, vel per alios tenere.
- 4 Excommunicationis sententiam ipso facto incurrit Monachi, aut Canonici Regulares administrationem non habentes, qui petunt Curias Principum animo nocendi suis Prelatis, & monasterijs, item & Monachi, qui sine licentia Abbatis suorum tenent arma intra septa monasterij.
- 5 Penitentie locus non est ubi quis sit ipso iure.
- 6 Renuncians tacite non potest penitere.
- 7 Armorum appellatione quid veniat, remissio.
- 8 Officiorum appellatione que officia veniant in Religionem ostenduntur.
- 9 Abbates, alique Pralati Episcopo inferiores non possunt uniones facere, quantuncunque habeant Ecclesiam pleno iure subiectam, nisi hoc habeant ex priuilegio.
- 10 Religiosus promissus ad beneficium parochiale alienum Ecclesia si Ecclesia illa nullatenus subiacetur Pralati monasterij, eximitur ille ab obedientia & potestate Pralati Regularis, & incipit subiectus esse imperio Ordinarij cui illa Ecclesia subest.
- 11 Religiosus Parochialis Ecclesia Præfatus an teneatur habere socium sui Ordinarij, ostenduntur.
- 12 Abbas, qui contulit beneficium Regulare habens curam animarum

animarum pleno iure monasterio subiectum, potest
suo iure revocare.

13 Prioratus Communitatis alieni conferendus non est,
nisi 25 annorum attigerit, si vero cura animarum
per Vicarium exerceretur, tunc viginti annos attin-
gens annuum idoneus est.

14 Priores in Ecclesiis Communitatibus intra annum
Presbyteri fieri debent.

15 Religiosus quis sit expressis professus eligi nequit in
Abbatem, seu Prelatum.

CLEM. Ne in agro. I.

MONACHIS nigris interdictum hic text.
superfluum ornatum, & cultum vestium,
& descensum modum vestimentorum pro-
videt ut singulis mensibus saltem semel
consecrantur, & communent in pri-
ma Dominica, nisi eis ex iusta causa interdictum;
item quod regula in Capitulo legatur vulgariter, &
novitius detur fidelis instructor: item quod non ve-
nentur, nec aucupentur, nec eis intersint, nec canes
ad hoc habeant per se, vel per alios, in monaste-
rio, & si quis contrafecerit punietur, & puniatur:
item quod euntes ad Curias, ut visus Prelatis, vel mo-
nasteriis noceant, sine excommunicatione ipso facto, &
similiter arma tenentes intra septa monasterij sine
licentia Abbatis: item agit de etate Priorum, &
Sacerdotum, & professione, habitatione, ordine, ac
studiis, innouatque textum in cap. cum ad monasterium, &
in cap. in singulis, supra, hoc tit. Colligitur ex Ordinari.
Lap. Abb. Anchar. Imol. Zabarell. Panom. Paul. de
Electar. Bonifac. de Vital. Viu. in ration. lib. 3. pag. 334.
Alagon. in compend. pag. 499. remissus Ximen. in con-
cord. part. 1. & 2.

2. *Videlicet Monachorum nigrorum, &c.* Ergo non
comprehendit Monachos Cistercienses, Camaldulen-
ses, & his similes, quia non sunt Monachi nigri
ita Henric. in summ. lib. 1. cap. 38. Sayr. de censur. lib. 4.
cap. 13. num. 6. Mar. Alter. in similit. tract. tom. 2. disp. 17.
cap. 1. col. 3. Bonac. de suspensib. omnibus in particulari
disp. 3. §. 4. & puncto 14. num. 2.

§. Sanc.

Quod hic §. disponens quod Monachi singulo
mensis communionem suscipiant, & alia hic ordinata,
habeat locum etiam in Canonicis Regularibus, tra-
dit Oldrad. conf. 222. per tot. quem refert Card. Tusch.
tom. 1. lib. 1. conclus. 375. num. 1.

2. Circa Regularium Confessiones, & Communio-
nem singulis mensibus faciendam extat decretum
Concilij Trident. sess. 5. de Regularibus, cap. 10. ubi lo-
quitur de Monialibus, & vide Zerol. in praxi Episcop.
par. 1. verbo moniales, §. 7. Fr. Eniman. quæst. Regul. tom. 1.
quæst. 62. art. 1. Fr. Ludov. Miranda de sacris Mani-
bus quæst. 116. art. 1. Azor. in sum. moral. part. 1. lib. 7. c. 40.
quæst. 1. & 2. lib. 12. cap. 19. quæst. 16. & 17. Molfesin
sum. tract. 7. cap. 10. num. 1. Homobon. de Bonis in
examine ecclesiastico tract. 8. cap. 2. quæst. 3. Fagnon. in
quinque Ecclesie precepta, prac. 2. lib. 1. cap. 2. n. 18. tom.
1. n. 17. tract. 1. mutatio. §. 1. quæst. 2. n. 18.

§. Porto.

Prohibet Regularibus venationes, & aucupatio-
nes, & eis interdicere, aut aues, vel canes venaticos
per se, vel alios tenere, ut per Nauar. comm. 4. de Re-
gularibus, num. 16. Azor. institut. moral. part. 1. lib. 12.
cap. 19. §. 16. Bellet. de quæst. clerical. part. 1. tit. de disci-
plina clericali. §. 19. num. 1. versio. quod etiam multis mo-

gis. De vocatione etiam clericis interdicta dixi ad
cap. 1. & 2. sup. de clericis venatore.

§. Si quis autem.

Suspensionem incurrit Monachi nigri non uten-
tes habitu & vestitu iuxta formam præscriptam in hoc
text. ut per Soar. de censur. tom. 5. disp. 31. sect. 6.
num. 10. Bonacin. de suspensib. omnibus in particula-
ri disp. 3. quæst. 8. puncto 14. num. 1. resolucentes hanc
doctrinam dupliciter limitari, primo nisi hoc fiat bo-
na fide, & ex ignorantia, ex verbo præsumpsit, quod
indicat scientiam, & dolum; secundo nisi hoc fiat ad
modicum & breue tempus, ex verbo portare, quod
indicat delationem.

A beneficiarum collatione, &c. Vide Mar. Alter. de
censur. tom. 2. disp. 17. cap. 1. col. 3. Bonacin. de puncto
14. num. 4.

§. Quia verò.

Excommunicationis sententiam ipso facto incurrit
Monachi, aut Canonici Regulares administra-
tionem non habentes, qui petunt Curias Principum
animo nocendi suis Prelatis, & monasteriis. Ita Soar.
tom. 5. disp. 23. sect. 5. num. 4. Fr. Eniman. quæst. Regul.
tom. 2. quæst. 60. art. 2. versio. quarta, Filliuc. tract. 14.
num. 119. Iul. Lauro. de Indulgent. part. 2. cap. 13. n. 45.
Ego ipse de officio, & potestate Episcop. part. 3. alleg. 50.
num. 223. secundum Loguementem impetitionem, no-
uissimè Bonacin. de censur. extra Bull. disp. 2. §. 8. pun-
cto 9. a princ. ubi num. 4. contra Soar. & Filliuc. resolu-
it hac excommunicationem non ligari illum, qui bono
animo Curiam ingressus est, sed dum in Curia com-
moratur vult ibi permanere ut damnum inferat, &
num. 1. contra eodem pariter resolu-
it omnes Monachos huic excommunicationi subiecti, & non tantum
nigros. Item eandem excommunicationem incurrit
Monachi qui sine licentia Abbatis suorum tenent arma
intra septa monasterij, ut text. probat, cuius ex-
communicationi non afficit Monachum tenentem signa,
vel lapides in suo cubiculo, ut bene resoluunt Nauar.
cap. 27. num. 139. versio. 37. Soar. de cens. disp. 23. sect. 5.
num. 8. Filliuc. tract. 14. cap. 8. quæst. 6. num. 142. Sayr. de
censur. lib. 3. cap. 14. Bonac. de censur. extra Bull. disp. 2.
quæst. 8. puncto 14.

2. In gloss. ipso facto ibi, quia paruit, &c. Nota-
tur ad hoc quod ubi quid fit ipso iure, non est locus
penitentiae, ut per Tiraquel. in l. si quandoque verbo re-
uertatur, num. 107. C. de reuocandis donat. Et idem ex
hac gloss. colligit Flamin. Paris. de resig. benefic. lib. 1.
q. 13. n. 10. quod tacite renunciatus non potest penite-
re, & redire ad beneficium renunciatum.

3. In gloss. Arma. Armoreum appellatione, quæ veniat
latè dixi in tract. de appellat. verbo trinus, quæ tris
significat verbo Arma.

§. Ad hæc.

2. In gloss. Officiis. ibi, de universis, & sacris, &c. 8.
Notatur ad hoc quod Officiorum appellatione venit
officium Sacristæ, Camerarii, Oeconomus, Syndici,
Ostiarij, & similia, ut per Nauar. comment. 4. de Re-
gularibus, num. 24. Sanchez. in præcepta Decalogi, tom. 2.
lib. 6. cap. 7. num. 127. quos refero ego ipso in tractat.
de appellat. verborum, vtriusque iuris significat. appel-
lat. 177.

3. In gloss. Ordinarios. ibi, quod Abbates, Ecclesias etiam
pleno iure subiectas omne non possunt. Notatur ad hoc
quod Abbates & alique Prelati Episcopo inferiores
non

non possunt vniones facere quantumconque habeant Ecclesias pleno sibi iure subiectas, nisi hoc vnjendi ius ex priuilegio aliquo Pontificio, aut legitima prescriptione acquisierint, vt docent in *presenti* Imol. num. 9. & Bonifac. in *princip.* num. 12. & in cap. *sicut vultis*, de excess. *pralat.* Innocent. num. unic. Ioan. Andr. num. 2. Butt. num. 5. Anchar. num. 3. notabili 3. Rebuff. in *praxi* tit. de *unionib.* benef. num. 32. & 33. Staphill. de *litteris* gratia tit. de *mand. promiss.* num. 20. Hojed. de *incorporat. benef.* part. 2. cap. 3. num. 7. *versic. de iure inferioris*, Azor. *instit.* moral. part. 2. lib. 6. cap. 28. *quest.* 11. quicquid dicant Flores de *Mena* *variis* lib. 3. *quest.* 24. num. 15. & Sanch. in *praecepta* Decalogi, lib. 7. cap. 29. num. 160.

10 In gloss. *Ad claustrum* ibi, si ergo monachus est perpetuus institutus ad curam populi, &c. Notatur ad hoc quod Religiosus promotus ad beneficium Parochiale alicuius Ecclesiae, si Ecclesia illa nullatenus subiaciat Praelatis monasterij, eximitur ille ab obedientia, & potestate Praelati, & monasterij Regularis, & incipit subiectus esse imperio Ordinarij, cui illa Ecclesia subest, vt per Nauar. *commento* 2. de *Regular.* num. 6. Fr. Emman. *Regul.* *tom.* 1. *quest.* 34. artic. 6. & 7. Sanch. in *praecepta* Decalogi, lib. 6. cap. 6. num. 36.

11 In eadem gloss. ibi, socium non tenet, &c. Circa illam questionem an Religiosus Parochialis Ecclesiae praefectus teneatur habere socium sui Ordinis, sic distinguit haec gloss. Ad Ecclesiam esse monasterium plenè subiecta, ita vt Parochus illius possit ad nutum Abbatis reuocari ad monasterium, & tunc necessarium habere debet socium sui Ordinis, quo casu intelligitur text. in cap. 2. de *statu* *monach.* & in cap. *quod Desinorem*, eod. tit. Aut non est subiecta, & tunc non est necessarius sui Ordinis socius, quia cum Religiosus ille Abbati non subiacitur, non est cur ei socium dare debeat. Ita docent in *presenti* Cardin. num. 1. *resp.* 4. Anchar. num. 32. *quest.* 26. Item in d. cap. *quod Desinorem*, eodem Card. num. 6. *quest.* 4. Anchar. num. 9. & Ioan. Andr. num. 37. Anton. Cuch. lib. 3. *instit.* maior. tit. 1. num. 159. Azor. *instit.* moral. part. 2. lib. 12. cap. 19. §. 14. ad 37. *de* *obedi.* *quod* *ad* *solidit.*

12 In ead. gloss. ibi, qui solo *nunc* Abbatis reuocatur ad claustrum, &c. Ex hac gloss. colligit post alios Azor. *instit.* moral. part. 1. lib. 12. cap. 21. *quest.* 10. quod Abbas, qui contulit beneficium Regulare habens curam animarum, & ita Parochiale, potest suo nutu reuocare, quem Sanch. in *praecepta* Decalogi, *tom.* 2. lib. 7. cap. 29. num. 120. intelligit si illud beneficium Curatum Regulare subest pleno iure monasterio. Si autem non subest pleno iure, tunc nequit ad nutum Abbatis auferri, quia hoc casu necessaria est auctoritas Episcopi, & in his terminis procedunt, quae reuolunt Felin. in cap. *per* *nuar.* num. 4. de *maio.* & obed. *Castad.* de *is.* 4. num. 3. 4. & 5. de *prabend.* Azor. part. 2. lib. 3. cap. 26. *quest.* 15.

§. Caterum.

13 Probat. hic §. *Preforatum* Conuentualium alicui transferendum non esse nisi 25. annum attigerit; si vero animatum cura per Vicarium exerceretur, tunc vigesimum attingens annum idoneus esset, ita Rebuff. in *tratt.* de *pacificis* *posse* num. 181. Campan. in *diuerso* *iuris* *Canon.* rubr. 7. cap. 6. num. 88.

14 Qui autem priuatus ipsos, &c. Notatur ad hoc, quod Priores in Ecclesiis Conuentualibus intra annum Presbyteri fieri debent, vt per Gonzal. ad *reg.* 8. *Canec.* *gloss.* §. 5. 8. num. 7. Azor. *instit.* moral. p. 2. lib. 6. cap. 8. §. 6. quod limitat in Priore Conuentuali Ca-

nonicorum, Regulatum, Nauar. *commento* 3. de *Regul.* num. 43.

Nisi expressè professus, &c. Notatur ad hoc quod Religiosus, nisi sit expressè professus, eligi nequit in Abbate, seu Praelato, vt per Setaph. *desig.* 647. v. 1. Fr. Bartholom. de *Vecchis* in *praxi* *notis.* *dispos.* 14. dub. 7. num. 2.

SVMMARIVM.

- 1 Moniales, quae nulli subsunt, nisi Papa, & Canonici seculares per Ordinarios, & aia exempta per suos Praelatos debent annis singulis visitari, declaratur, ac innouatur hoc text. vt num. 2.
- 3 Abbatissa, quae suae perpetuae, solummodo benedicti debent, & si quae aliae forsitan solae sunt benedictae.
- 4 Abbatissa post electionem, confirmationem recipere debet.
- 5 Canonici seculares in Germania, & Flandria sunt mulieres, quae simul congregantur, & ad instar Canoniconum Regularium viuunt, ac Diuinas laudes, & praeter recitare, & cantare solent.
- 6 Visitatores Monialium, ac etiam Canoniconum Regularium inpedire praesumens circa ea, quae pertinent ad officium visitationis eorumdem si a visitatoribus admitti non desistant, excommunicationis sententiam ipso iure incurrant.
- 7 Perueni, debet, plerumque ex natura sua necessitatem importat.
- 8 Abbatissae benedictio his diebus dari debet, quibus illi Ordines minores conferri solent.
- 9 Abbatissa benedictio non est iteranda, nisi forte praesentibus Curiam seruare contrarium.
- 10 Abbatissae semel benedicti, si deinde ad aliam Abbatissam eligantur, non sunt iterum benediciendi.
- 11 Abbatissae eligi non possunt corruptae.

CLEM. Attendentes. II. & vlt.

Monialium monasteria, quae nulli subsunt, nisi Papa, Apostolica, non exempta vero Ordinaria auctoritate, eodem modo & malices, quae vulgo dicuntur Canonici, seculares, ac alii exempta per alios, quibus subsunt, annis singulis visitari debent, Monialesque ipsas visitatores reformant. Abbatissae vero, quae solent benedicti intra annum a suae confirmationis tempore computandum, si munus benedictionis suscipiant, alioquin a iure suo (si nulli subsint causa rationabilis) prius se nouerint occidisse, per illos, ad quos id pertinet prouisione de Abbatissis monasterijs ipsis canonice facienda, quos quidem Visitatores si quis impedit praesumpserit, & monitus non desistit, ipso facto est excommunicatus. Colligunt ex Ordin. Lap. Abb. Anch. Imol. Zab. Panot. Paul. de Eleaz. Bonifac. de Vital. *Visitan.* in *ratio* lib. 3. pag. 149. Alagon. in *compens.* pag. 500. remissus Ximen. in *concord.* part. 1. §. 2.

Innouatur a Concilio Tridentino sess. 24. de *Regul.* *lib.* 9. ubi disponitur, quod monasteria sanctimonialium sanctae Apostolicae immediate subiecta etiam sub nomine Sedi Capitulorum sancti Petri, vel sancti Ioannis, vel alius quomocunque nuncupentur, ab Episcopis tanquam dictae Sedis delegatis gubernentur, non obstantibus quibuscunque. Quod quidem decretum sacra Congregatio declarauit esse intelligendum quoad spirituale gubernium, sed non quoad temporale, vt refert Armatard. in *addit.* ad *recept.* *legum* *Nimar.* lib. 2. tit. 18. l. 7. de *Relig.* n. 93. ubi n. 94. subdit per illud Concilij Decretum nullam iurisdictionem

nem esse concessam Episcopo in monasteriis Sedi Apostolicæ immediate subiectis nisi in concernentibus spiritualia, in temporalibus verò nihil agere posse.

⁵ In quibus Abbatisia sunt solita benedici, &c.] Notatur ad hoc quòd non omnes Abbatisie possunt, aut debent benedici, sed solummodo illæ, quæ sunt perpetuæ, & si quæ aliæ forsan solite sunt benedici, vt per F. Ludou. Miranda in tract. de sacris monialibus quest. 7. art. 7. concil. vnicæ, Nauar. conf. 2. An Abbatisia à n. r. de statu monach. Azor. infir. mor. p. 1. lib. 13. c. 10. g. 4.

⁴ Intra annum à sue confirmationis tempore, &c.] Ergo Abbatisia post electionem confirmationem accipere debet, vt per Azor. institut. moral. part. 1. lib. 13. cap. 10. g. 3. vbi subdit quòd si exempta fit, & Romano Pontifici proximè subiecta, ab eo, vel ab alio eius auctoritate est confirmanda; si verò exempta fit Monachorum, siue Religiosorum præfecto subiecta, ab eo confirmationem accipit, si fit in Episcopi iurisdictione, & potestate ab eo confirmatur.

⁵ Quæ vulgò dicuntur Canonice seculares, &c.] In Germania, & Flandria sunt mulieres, quæ simul congregantur, & instar Canonicoꝝ Regularium viuunt, ac diuinas landes, & preces recitare, & cantare solent, & vulgò dicuntur Canonice seculares, quæ non sunt verè, & propriè Religiosæ, non enim trium votorum professionem emittunt, ac proinde nulla lege clausuram feruare coguntur, & quamvis Clem. V. in præsent. huiusmodi Canonicoꝝ viuendi rationem, vt Religionem non appetat, non tamen improbat eam viuendi normam, & institutum, ita Azor. d. lib. 2. cap. 9. quest. 5. vers. secundum.

⁶ Si quæ verò, &c.] Notatur ad hoc quòd excommunicationis sententiam ipso iure incurrunt, qui præsumunt impedire visitatores Monialium, qui etiam Canonicoꝝ Regularium, quæ pertinent ad officium visitationis eorundem si à visitatoribus admoniti non desistant, vt per Laur. de Indulgent. part. 2. cap. 15. num. 43. Filliuc. tract. 14. num. 67. vers. tertia, & num. 72. quos refero ego ipse de officio, & potestate Episcopi part. 3. allegat. 50. num. 225. secundum Lugdunensem impressam ad Bonac. de censur. extra Bullam diff. 2. g. 2. puncto 4.

⁷ In gloss. Debeat ibi, cum hoc verbum sit præcepti, & necessitatem importet. Notatur ad hoc quòd verbum, debet, plerumque ex natura sua necessitatem importat, vt per Tiraquell. de retractu lig. 5. gloss. 15. num. 1. Menoch. de præsumpt. lib. 5. præsumpt. 47. num. 9. Chald. Pereira de nomin. employ. quest. 1. num. 2. Setzaph de priuilegiis iuram. priuileg. 33. num. 70. Joseph. Sesse Aragonia decis. 136. num. 15. & alios plures, quos citavi in tract. de distinctionibus vix frequent. dist. 77. secundum Lugdunensem impressam.

⁸ In gloss. Benedici ibi, his diebus dari debet, quibus dandus est Ordo, &c.] Notatur ad hoc quòd benedictio Abbatis his diebus dari debet, quibus Ordines minores conferti valent, sicuti docent plures, quos citavi in tractatu de officio, & potestate Episcopi part. 2. alleg. 27. n. 53. quibus addo Tamburin. de iure Abbatum, tom. 1. diff. 11. g. 7. Paul. Laym. in canonicis quest. de Prælatorum Ecclesiasticorum elect. quest. 214.

⁹ In ead. gloss. ibi, sed dubitatur an hoc benedictio sit iterabilis, &c. Notatur ad hoc quòd Abbatisie benedictio non est iteranda nisi forte probaretur Curiam feruare contrarium, vt per Nauar. d. conf. 2. de statu monach. Azor. d. lib. 13. cap. 10. sub g. 4. Ludou. Miranda d. tract. de sacris monialibus g. 7. art. 7. concil. vnicæ, vers. secunda probatur, & in Abbatisia quòd semel benedicti si deinde ad aliam Abbatiā eligantur non sint iterum benediciendi, tradunt Nau. conf. 2. de Sacram. non Barbos. Collect. Tom. IV.

iterand. Fr. Emman. quest. Regul. tom. 1. g. 12. art. 3. Azor. d. part. 1. lib. 12. c. 20. g. 4. Tamburin. de iure Abbatum diff. 11. g. 6. tom. 1. Paul. Laym. vbi sup. g. 2. 15.

In gloss. Rationabilis ibi, quia corrupta non potest in Abbatisiam eligi. Ita Mandos. de signatura Gratid. tit. diff. in pro corrupta, & situm in princ. Selo. de benedict. part. 4. quest. 7. num. 7. Maior. de irregul. lib. 1. c. 29. num. 13. Fr. Emman. quest. Regul. tom. 2. quest. 54. art. 3. Ego ipse de officio, & potest. Episcopi part. 3. alleg. 100. n. 14. contra Sanch. in precepta Decalogi tom. 2. lib. 5. cap. 5. num. 22. & Portel. in dub. Regularib. verbo Abbatisia post num. 10.

De Religiosis domibus, vt Episcopo sint subiecta.

TIT. XI.

SUMMARY.

- 1 Beguinariū statū mulieres scilicet, & de nouo assumptæ, ac Religiosæ in hoc datus consilium, vel fauorem ipso facto sunt excommunicati, statum autem penitentialem per hoc non interdicuntur, & n. 2.
- 2 Tertiariarum Monialium circa statum ibi referatur decretum, ostenditur.

CLEM. Cùm de quibusdam. I.

MULIERES statum Beguinatum secantes, & de nouo assumptæ, ac Religiosæ in hoc datus consilium, vel fauorem, ipso facto sunt excommunicati, status tamen penitentialis in suis propriis hospitiiis cum spiritu humilitatis per hoc interdici non censetur. Colligunt ex Ordinar. Anchaz. Imol. Zabarel. Panormitan. Paul. de Eleazar. Bonifac. de Vitalin. Viuian. in ration. lib. 3. pag. 356. Alagon. in compend. pag. 503. remissus Casal. in annos, & Ximen. in concord. p. 1. & 2.

Hanc eandem conclusionem ex hoc text. deducit Syluest. in summ. verbo excommunicatio g. num. 75. Sayr. de censur. lib. 3. cap. 33. num. 33. Azor. institut. moral. p. 1. lib. 12. cap. 13. g. 14. Gamb. de casibus reuerentiis, cap. 11. num. 11. Iul. Laur. de Indulgent. part. 2. cap. 13. n. 35. Filliuc. tract. 14. num. 67. vers. quarta, & num. 74. & 143. Ego ipse de officio, & potest. Episcopi part. 3. alleg. 50. num. 226. secundum Lugdunensem impressam. nouissime Bonacini. de censur. extra Bullam diff. 2. g. 2. puncto 26. & g. 8. puncto 4. De Beguinorum secta, eorumque erroribus, vide Eymeric. in direct. Inquisit. part. 2. quest. 15. 16. & 17.

³ In gloss. Obedientiam ibi, & per hoc videtur quòd hæc Constitutio sorores Minorum, quæ dicuntur tertij Ordinis, non includat, &c. Super statu mulierum tertij Ordinis in priuatis domibus degentium decretum refert Etalim. à Cochier. de iurisdict. Ordin. in exemptis, p. 1. quest. 17. & aliqua tradit Tamburin. de iure Abbatum, tom. 1. diff. 17. quest. 1. sub num. 49. vers. Moniales Tertiaria, cum seqq.

SUMMARY.

- 1 Hospitia reformari debent per collatores ipsorum, & cogi Rectores eorum ad conseruationem locorū, & suorum iurium, & ad hospitalitatem tenendam.

P p quorum

quorum collatorum defectus, & negligentia est sup-
plenda per locorum Ordinarios etiam circa exem-
pta, innovatur per Concil. Trident. ut n. 2. & Do-
ctores referuntur, n. 3.

4 Episcopus habet iurisdictionem super hospitalibus, &
potest in illis exercere iura Episcopalia si auctori-
tate illius sint erecta.

5 Hospitalis Rector sumit alimenta de redditibus eius-
dem non solum pro se inferiunt, sed etiam pro
tota familia.

6 Episcopus animaduertere potest in Rectores hospita-
lium, leprosariorum, piecinofynariorum, aut xenodochio-
rum, qui negligunt seu non versantur, ut oportet in
administratione, non obstante quacunque exemptione.

7 Ratio reddenda est Episcopo de omnibus locis piis ab
administratores, siue ea sint publica, siue priuata,
Ecclesiastica, vel laicalia.

8 Rationes administrationis Ordinarius exigere potest
ab administratoribus donec coram eodem doctum fuerit
de institutione in qua secus expresse cautum sit.

9 Administrator priorum rationem videns se constitutum
ad reddendam rationem suam administrationis si
appellaret, licet admittatur appellatio, non propter
hoc impeditur, aut suspenditur executio.

10 Rationes ab administratoribus hospitalium, & priorum
locorum quando pluries repeti possint, ostenditur.

11 Legata ad certum usum destinata regulariter in alium
conuerti non possunt, nisi in casibus relatis, n. 12.

12 Papa potest prius de iustiorum voluntates cumulare.

14 Apostolica auctoritate qui aliquid facere possunt de-
legati sunt.

15 Verba, cetera decernimus omni robore firmitatis,
continent latam sententiam, & intelligitur ipso
iure.

16 Beneficium Ecclesiasticum dicitur quando in eo proce-
ditur per electionem, quae exigit confirmationem
Superioris, siue si ibi necessaria non esset.

17 Hospitalis Ecclesiasticum debet censeri si habuerit
oratorium cum campanis ad diuina officia pul-
sari solito.

18 Hospitalis erectum auctoritate Episcopi dicitur locum
pius, & Religiosus.

C l e m. Quia contingit. II. & vlt.

1 **H**ab ad quos de iure, seu de statuto fundationis lo-
corum, vel de auctoritate Papae pertinet, hospi-
talia, secundum eorum fundationes reformate stu-
deant, occupata, deperdita, & alienata indebitè ad
debitum statum reduci faciant, ita ut pro receptio-
ne, & sustentatione mirabilium inservire possint,
ad quod Rectores compellere debent, & si ipsi fue-
rint negligentes, vel deficient, tunc locorum Ordina-
rii per se ipsos, vel alios Rectores eisdem vtique
non exemptos propria, exemptos verò, & alios priuilegiatos
Apostolica ad id auctoritate compellant, contra-
dictores, & praebentes eis auxilium, consilium, vel
favorem per censuram Ecclesiasticam, & aliis iuris
remediis compellendo. Hospitalia in beneficium con-
cedi non debent alicui clerico non obstante quacun-
que consuetudine, nisi aliter in fundatione fuerit
constitutum, & Rector esset eligendus per electionem.
Eorum autem locorum gubernatio viris pro-
vidis, & idoneis dari debet, qui ad insar tutorum
& curatorum iuramentum praestare, ac de locorum
iporum bonis iumentaria conficere, & Ordinariis,
fidei alius, quibus subsunt loca huiusmodi vel deputan-
di ab eis annis singulis de administratione sua ratio-
nem reddere teneantur, & si quid fecus fuerit atten-
tatum, collationem, provisionem, seu ordinationem

ipsam carete decernitur omni robore firmitatis, &
omnia supradicta ad Religiosorum, & Ordinarium
Militarium hospitalia non extenduntur, sed eorum
Rectores secundum suorum Ordinum statuta, & an-
tiquas observantias providere procurent, quos ad
hoc cogere debent Superiores statuti, & consue-
tudinibus non obstantibus quibuscunque. Conferatur
tamen circa diuina officia, & Sacramenta antiquis
consuetudinibus. Colligunt ex Ordin. Lap. Abb. Aui-
char. Imol. Zabarell. Panormitan. Paul. de Eleazar.
Bonif. de Vital. Viuarum ration. lib. 3. pag. 537. Alagon.
compend. pag. 503. remissive Casal. in annot. & Ximen.
in concord. part. 1. & 2.

Innovatur ad Concilio Tridentino sess. 7. de reformat.
cap. 15. in hae verba, Cuius Ordinarii ut hospitalia
quacunque a suis administratoribus, quacunque illi no-
mine censentur, etiam quomodolibet exemptis, Scholasticis,
& diligenter gubernentur, Constitutio Concilii. Pien-
nem, quae incipit, Quia contingit, forma servata, quam
quidem Constitutionem eadem S. Synodus renovanda
dixit, & innovat cum derogationibus in ea contentis.
Innovatur etiam ab eodem Concilio Tridentino sess.
25. de reformat. cap. 3.

Hanc eandem conclusionem, & materiam ex hoc
text. desumptam tradunt Fr. Emman. quæ. Regul.
tom. 2. quæ. 63. art. 7. vers. quinte, & 9. 84. art. 2. Zetol.
in praxi Episcop. part. 1. verbo Hospitalia, §. 2. Azon.
institut. moral. part. 2. lib. 3. cap. 40. quæ. 10. vers. 6.
sess. Vala. c. consil. 105. num. 23. vbi ait, quod text. in
praesentis debet intelligi de hospitalibus publicis, & ere-
ctis auctoritate Ordinarii, & num. 18. quod xenodo-
chia, & hospitalia pertinent ad sollicitudinem Episcopo-
rum, & num. 32. an Rectores hospitalium sint de
iurisdictione Ecclesiastica, & à n. 45. quod Episcopus
habet iurisdictionem super hospitalibus, & potest in
illis exercere iura Episcopalia si auctoritate illius sint
erecta. Flamin. de resignat. benefic. lib. 2. §. 14. vbi quod
hospitalia, quæ dantur Clericis in administrationem
iuxta formam huius text. possunt resignari simpliciter,
& in favorem, Surd. de aliment. tit. 1. §. 87. vbi quod
Rector hospitalis sumit alimenta de redditibus eiusdem
non solum pro se inferiunt, sed etiam pro tota fa-
milia, & tit. 4. §. 2. num. 15. Etiam à Cochiet de iurisd.
dict. Ordin. in exemptis part. 1. §. 31. n. 7. & part. 2. §. 45.
num. 77. & n. 97. vbi ait Episcopus animaduertere in
Rectores hospitalium, leprosariorum, elemofynariorum,
aut xenodochiorum, qui negligunt, seu non ver-
santur, ut oportet, in administratione, non obstante
quacunque exemptione.

De omnibus locis piis Episcopo rationem reddend-
am esse ab administratoribus, siue ea sint publica, siue
priuata, Ecclesiastica, vel laicalia, refert decisum
Atmendar. in addit. ad recap. legum Novarum, lib. 1. tit.
18. l. 7. n. 78. quem citavi de offic. & potest. Episcop. §. 3. al-
leg. 75. num. 58.

Rationes administrationis Ordinarius exigere po-
test ab administratoribus donec coram eodem doctum
fuerit de institutione, in qua secus expresse cau-
tum sit, secundum Mart. de iurisd. p. 2. c. 18. num. 9.
& 10. quem refero ego ipse d. alleg. 75. n. 58.

Si qui administrator priorum locorum videns se
constitutum ad reddendam rationem suam administra-
tionis appellaret, licet admittatur appellatio, non propter
hoc impeditur, aut suspenditur executio, vt
per Zetol. in praxi Episcop. §. 3. verbo Hospitalia, §. 3. vers.
sexto, quem refero ego ipse d. alleg. 75. n. 62.

Rationes ab administratoribus hospitalium, & pio-
rum locorum pluries repeti possint, præcipue quando
Episcopo constiterit illas dolose redditas fuisse, vel
quando reddito non fuit finalis, & plena cum restitu-
tione

tionem reliquorum, secundum Aloyl. Ricc. in *praxi re-*
rum fori Ecclesiast. resolut. 134. in 2. edit. quem refero
d. alleg. 79. num. 63.

Cum tamen ea, quæ ad certum usum, &c.] Notatur
ad hocquod legata ad certum usum destinata regula-
riter in alium converti non possunt, vt per Vezin. *tom.*
commun. opinio. lib. 26. tit. 30. num. 50. pag. 178. Zerol. in
praxi Episcop. p. 1. verbo legatum §. 2. Nicol. Gac. de
benefic. p. 7. cap. 1. num. 108. & seqq.

12 Verum hoc refutatio aliquando fallit secundum
subiectam materiam, veluti si legata ad certum illum
vltm non sufficienter, quia tunc in alio per Episco-
pum conuerti possunt, secundum Vgolini de officio Ep-
iscopii c. 63. num. 3. Aloyf. Rice. in collect. decif. p. 3. collect.
558. vers. *tertia causa*, Monet. de commun. vltim. volunt.
c. 5. v. 330. et alios, quos refero ego ipse d. p. 3. alleg. 85.
num. 7. Item si vltus legatus non potest adimpleri,
Aloyf. Rice. d. collect. 558. vers. *prima*, Monet. d. cap. 5.
num. 322. ego ipse d. alleg. 83. num. 8. Vel si res legata
non possit deestitue per vltm designato iuris, vel facti
impedimento, ego ipse d. alleg. 83. num. 9. vel denique
vbi legatum est factum ad certum vltm non sit ne-
cessarium, ex adductis per Marc. Anton. Genoul. in
praxi Archiep. Neapol. cap. 19. in vlt. impress. Vgolini d.
61. n. 5. Homobon. de Bonis in examini Eccles. tract. 9.
cap. 10. §. 28. *prope fin.* et alios, quos refero ego ipse d.
alleg. 83. num. 12.

13 *Salva quidem Sedis Apostolicæ auctoritate, Ergo foli Romano Pont. licet pias defunctorum voluntates computare, vt per Titum de priuilegijs, pia causa priuilegij, 135. Pinel in rub. de recond. vend. p. c. 2. num. 19. Peretz ad tit. lib. 5. Ordin. p. 71. Henric in iur. lib. 7. cap. 37. §. 2. tit. F. et lib. 9. cap. 2. §. 6. lib. 1. Menoch. illuſt. c. 15. §. 26. cum ſeq. Fr. Emmann. quaſt. R. gal. 1. 2. tit. 2. §. 9. Ludou. Beiaſſi ſuſ. c. 4. uen. Conſcientie p. 4. tit. 12. Jacob. de Graſſi. de arbit. Conſeſſor lib. 2. c. 69. num. 1. Cened. pratiſ. c. canon. quaſt. lib. 1. q. 35. num. 12. Melch. Phorbus Luſit. deſer. 47. num. 2. cum ſeqq. tom. 1. §. alios per me citatos d. p. 3. alleg. 83. num. 1.*

14 *Apostolica ad id auctoritate compellans.*] Id est, tanquam delegati, ut observat D. Barbosa. in l. cum prator §. 1. num. 33. ff. de iudic.

8. 1. num. 3. 3. *Carete decernimus omni robore firmitatis.* Hæc verba continent latam sententiam, & intelliguntur ipso jure, secundum Titum. 1. si. *inquam, verbo reuocatur num. 86. C. de reuocandis donat. Sayr. in clausi Regia lib. 2. cap. 8. num. 16.*

16 In gloss. Electionem ibi, per electionem confirmandam.
Notatur ad hoc quòd electum beneficium dicitur
quando in eo proceditur per electionem, quæ exigit
confirmationem Superioris, secus autem si confirma-
tio superioris necessaria non esset, ut per Rebuff. in
tract. nominat. quest. 15. num. 26. & 32. Aene de Falcon.
de refer. benefic. p. 1. quest. 3. princ. num. 21. Aloy. Rice.
in collect. dec. p. 5. collect. 1697. Gonzalad reg. 8. Cancel.
gloss. 19. num. 11.

17 In gloss. *Altre. ibi. talia hospitalia cum Ecclesia*, &c. Notatur ad hoc quod hospitalia Ecclesiasticam debent censurari, si habuerint oratorium cum campanili ad Divina officia pulsari solito, vt per Mantin. *ing. 90* Sels. *d. benefic. p. 1. quaff. 6. in 25. Vezin. 1000. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 1. num. 27. pag. 148. Mart. de iurisdict. p. 4. cent. 2. casu 113. numer. 29. Metipsum d. alleg. 75. num. 5.*

18 In cad. gloss. libi, ex quo autem hospitale est locus Religiosus, & auctoritate Episcopi deputatus, &c. Ergo hospitale erectum auctoritate Episcopi dicitur locus pius, & Religiosus, de quo Menoch. *remed. 4. §. recuper. num. 22. & seq.* Ma'card de probat. concl. 869. Azavedo. l. 1. §. num. 26. tit. 4. lib. 4. l. 1. num. 4. tit. 18. lib. 9. noua re-Barbo. Collect. Tom. IV.

cap. Gutier. canon. lib. 1. c. 35. u. 29. Ceual. comm. contra
commun. 8. 896. n. 982. com. 4. Zerolin. praxi. Episcop.
p. verba huiusmodi 5. 4. dub. 1. Cardin. Mantici. de tacite,
¶ Ambog. canon. lib. 2. tit. 6. num. 69. Benedic. Agide.
in repet. 1. 1. p. in initio num. 54. C. de Jacro. ¶ Eccles. Flor.
de Mena var. lib. 2. quæst. 1. 25. num. 179. cum segg.
Bobadillin. ius politica lib. 2. cap. 18. num. 218. Nicol.
Garc. de benefec. part. 5. cap. 1. num. 601. cum segg. Mart.
de iurisd. part. 2. cap. 23. p. 19. Alex. Trentacian.
var. resol. lib. 1. tit. de rescrip. resol. 4. Vitalian. in praxi
iur. patron. lib. 3. cap. 3. num. 3. cum segg. in vit. impress.
¶ alij me citati d. 3. tit. 7. alleg. 7. num. 4.

De Iurepatronatus.

TIT. XII.

S V M M A R I V M.

1 *Diocesis congruam portionem assignare debet si
ea intra terminum competentem non assignatur
presentatis ad Ecclesias per patronos Ecclesiasti-
cos, in quibus ipsi non consueverunt omnia onera
supportare, nisi onera sint per patronos suppor-
tanda, & num. 2.*

3 *Dioecesanorum appellatione non veniunt inferiores
Prælati.*

4. Repetitio dictionis in eadem dispositione significat id
esse cum mysterio factum.

5 Geminatio solet operari, ut omnis extensio, omnisque
interpretatio excludatur.

7 Lex seu statutū si aliquid prohibet, tunc demū quod
contra prohibitionem factum est remanet nullum,
etiam quod expressē actus non annullatur, quando
prohibitio facta à lege, seu statuto est perpetua.

8 Lex, seu statutum prohibet actū quando fiat in puris
terminis prohibitionis, & ultra nō procedit, etiam
quod illum non annullat, si contra fiat, censetur
eundem actum annullare, & irritare, secus si ulte-
rius procedat, imponendo scilicet penam, &c.

9 *Alm valet, & tenet licet fiat nō seruata forma pre-*
scripta, quāuis cōtra aciem possit puniri quoties
cumque simpliciter, & sine clausula annullatiua
cōmittitur habenti aliā potestatem illū faciendi
10 *Dictio, ex tunc, extremitatem temporis figi-*
ficat.

11 *Conscientia Episcopi ubi aliquid remittitur an de-*
tur appellatio à pronūciatione Episcopi, ostēditur

CLEM. Constitutio. I.

CLEM. Constitutio. I.

DIOCESANI præsentatum aliquem in
quacunque persona Ecclesiastica ius
præsentandi ad Ecclesiam aliquam ha-
bente admittere non debent nisi intra
certum terminum competentem præ-
cipio ipsi præsentantibus præfigendum ipsi præsentato-
res fuerit coram eis congrua de prouidentibus Ecclesie
assignata portio, quam si intra terminum præscri-
ptum præsentantes assignare neglexerint, ex tunc
diocesanus præsentatum admittere debet, ad ipsius
diocesis annuatim præsentationis huiusmodi de-
ducta, ita ut debitam portionis moderationem non
excedat. In Prioratum, verò, vel aliorum tam Re-
gularium, quam secularium locorum Ecclesiarum, in
quibus Religiosi, vel alij, ad quos eorum re-
ditus pertinere noscuntur, prædicta consequenter
onera supportare, præmissa nullatenus obseruari
debent.

debent, sufficit enim tunc Presbyteros, & Vicarios congruē, & decenter tractare, & sustentare. Colligunt ex Ordine. Lap. Abb. Ancl. Zabari. Imol. Paul. de Eleazar. Bonif. de Vital. Viuian. in ratione lib. 3. pag. 386. Alagon. in compend. pag. 515. remissive Casal. in annor. Ximen. in concordant. p. 1. & 2.

2. Hanc eandem conclusionem ex hoc text. desumunt Tiraq. de iure maris gloss. 8. num. 87. Rebuff. in tract. contra portuam n. 47. Flores de Menz var. lib. 1. q. 14. num. 2. Paul. Layman in canon. questionibus de Prælatorum Ecclesiasticis electione quest. 209. lib. E.

3. In gloss. diuersione, in ad appellatio- ne Diocesana non veniunt inferiores Prælati. Vide Sanch. de matrim. lib. 3. disp. 29. n. 14. & alios Doctores per me citatos in tract. de appellatio verborum viris- que iuris signis, verbo Diocesana.

4. In ead. gloss. libi, nec potest negari quin serio- se diocesano exprimat, cum hoc sit hic estis repetitum. Notatur ad hoc quod repetitio dictionis in eadem dispositione significat id esse cum mysterio factum, vt per Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 37. num. 19. Nam geminatio solet operari vt omnis extensio, omnique interpretatio excludatur, sicuti per hanc gloss. tradit Menoch. conf. 10. num. 1.

6. In gloss. I. inbentes. Pulchra est hæc gloss. quam optime exornat, sex modis declarando, & limitando Felin. in cap. ex parte, num. 2. vbi Dec. num. 6. vers. & in simili est gloss. de consuet. quos refert Gonzal. ad reg. 8. Causel. gloss. 46. num. 18.

7. Et ex illa vulgo colligi solet quod si lex siue statutum aliquod prohibet, tunc demum quod contra prohibitionem factum est, remanet nullum, etiam quod expresse actus non annullaret, quando prohibitio facta à lege, seu statuto est perpetua, sicuti docent Pute. dec. 338. aliar. 330. num. 6. lib. 1. in correctis. Vant. de nullitat. rub. quot & quibus modis nullitas in iudicio proponatur num. 5. vers. idem foret, Soar. de legib. lib. 5. cap. 25. num. 7. cum segg. Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 2. num. 4. Ioan. de Salas in simili tract. quest. 96. tract. 14. disp. 16. sect. 8. num. 19. & num. 27. ante fin. vbi declarat quando lex prohibens dicatur habere causam prohibitionis temporalem.

8. Sic etiam quando lex, seu statutum prohibens actum fiat in puris terminis prohibitionis, & ultra non procedit, etiam quod illum non annullat, si contra fiat, censetur eundem actum annullare, & irritare, Vant. vbi sup. n. 55. ante med. Virgil. Bocca. in consuet. Picensi gloss. 6. n. 106. Soar. d. lib. 5. cap. 28. num. 20. Salas d. sect. 8. n. 22. Secus autem erit si vterque procedat, imponendo scilicet penam, quia specialis pena per legem imposita facit cessare actus nullitatem. Cephal. conf. 47. n. 14. Vant. vbi supra num. 54. Soar. d. lib. 3. cap. 28. num. 29. Salas d. sect. 8. n. 27. vers. quidam dicunt, Aldebrand. Mascard. de generali stat. interpr. concl. q. n. 38. & 39. Fr. Bart. de Vecchis in praxi iuritor. disp. 7. dub. 4. in fin. Rot. dec. 34. n. 2. p. 1. recent.

9. In ead. gloss. libi, quo quod cum diuersione, &c. Notatur ad hoc quod actus valet, & tenet, licet fiat non seruata forma præscripta, quamuis contra faciens possit puniri quocunque simpliciter, & sine clausula annullatio committitur habenti alias potestatem illum faciendi, vt per Felin. in e. ex parte num. 1. prope finem vers. secunda limitatio, de consuet. Brun. in tract. de forma sol. mibi 33. col. 2. limit. 2. & sol. 57. col. 1. ad fin. limit. 6. quos sequitur est Rot. in lumen. matrimony 16. May 1583. coram Cantuicio.

10. In gloss. Ex tunc ibi, & extremum tempus designat. Notatur ad hoc quod dictio, ex tunc, extremitatem temporis significat, & denotat vltimum temporis implementum, vt per Tiraq. de retractu sig. 1. gloss. 11.

num. 39. Matien. l. 1. 4. num. 44. gloss. 1. cit. 4. lib. 5. noua recopil. Flam. de resgen. benef. lib. 1. q. 2. num. 15. Chald. Percira quest. forens. lib. 1. quest. 6. n. 74. cum aliis per me citatis in tract. de dist. obsequ. sig. 118. n. 1. secundum Lugd. impress.

In gloss. Oneramur ibi, fateor tamen quod Superior, ad quem appellatum est, emendaret quod male factum esset. Notatur ad hoc quod dum textus remittit conscientie Episcopi moderationem portionis patronis debet, si appellatur à tali moderatione Episcopi, Superior ad quem appellatum fuerit, poterit emendare quod male factum esset, vt per Tiraq. de retractu sig. 5. gloss. 1. num. 11. Padilin l. cum quidam n. 11. ff. de legat. 2. Canalcan. p. 1. dec. 46. n. 442. Flores de Menz var. lib. 1. quest. 14. n. 6. Contra tamen stat gloss. verbo relinquitur in e. statum 4. assessorum, de rescript. lib. 6. vbi dicit quod quories aliquid relinquitur conscientie, non potest moueri questio quod male egerit, nisi illam intelligamus quando Canon remittit conscientie iudicis non explicans quid fieri debeat, sed absolute; hanc vero de qua in presenti intelligendo si explicet quid fieri debeat, vel vbi intelligenter illa per viam iustitiae, hæc vero per viam supplicationis, & misericordie, & aliis modis, quos protequitur Sanch. de matrim. lib. 3. disp. 10. num. 13. cum segg.

S V M M A R I V M.

1. Iuspatronatus per stirpes transit in plures heredes vnius ex pluribus patronis.
2. Iuspatronatus transit in quoscunque heredes etiam extraneos.
3. Heredes plures vnius patroni vnam tantam vocem habent.
4. Iuspatronatus succedit in stirpes, & non in capita.
5. Heredes, & successores patronorum propria auctoritate absque superioris consensu facere possunt concordiam de Rectore alterius vicibus presentando.
6. Patroni possunt ad vacantem Ecclesiam plures presentare, ea lege, vt vni ex illis ab Episcopo, vel habente ius instigare electionis instituantur.
7. Presentatio potest fieri sub conditione incerta dubia, & obscura, dummodo talis conditio infra tempus datum ad presentandum purificetur, incertitudo certificetur, & obscuritas fiat clara.
8. Distio, libere, idem importat quod sine Superioris auctoritate.
9. Iuspatronatus sine consensu Episcopi potest vni patronus compatronos renuntiare.
10. Patroni laici possunt variare ante institutionem Episcopi, & alium succedere presentare, quod non possunt facere patroni Ecclesiastici.

C L E M. Plures. II. & vlt.

IN plures heredes vnius ex patronis transit iuspatronatus per stirpes, & non in capita. Item patroni ipsi possunt libere inter se conuenire de Rectore ab eis alternis vicibus presentando. Item patroni presentare possunt plures personas ad vnam Ecclesiam, vt vna ex eis per Episcopum eligi, & admitti valeat. Colligunt ex Ordine. Lap. Abb. Ancharan. Imol. Zabarell. Panorm. Paul. de Eleazar. Bonifac. de Vitalinis. Viuian. in ratione lib. 3. pag. 387. Alagon. in compend. pag. 516. remissive Casal. in annor. & Ximen. in concord. p. 1. & 2.

Relitti heredes, &c. Ergo iuspatronatus transit in quoscunque heredes etiam extraneos, vt per Bonacof. tom. 1.

con. i. commun. opin. lib. i. tit. i. §. n. 36. pag. 170. Chald. Pereira. de imp. cap. 12. num. 16. & plures quos refero de officio, & potestate Episcoporum part. 3. alleg. 71. n. 2. & 3. quibus addo Viuiam. & multos citatos in sua premissis iurisdictionat. part. 1. lib. 4. cap. 1. num. 1. secundum notissimam impressionem.

Visum dumtaxat omni habebunt. [Notatur ad hoc quod heredes plures huius patroni vnam tantum vocem habent, vt per Azeued. l. 9. num. 2. tit. 6. lib. 1. nona recop. Quia in iure patronatus succedunt in stipendiis, & non in capita, sicuti docent Tiraquell. de iure primog. quest. 36. num. 3. Perez l. 1. vers. mouere inuat. tit. 6. lib. 1. Ordin. pag. 140. Spin. in speculo testam. glof. 4. princ. 61. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glof. 4. n. 61. Cened. ad Sexum collect. 7. num. 1. Aloy. Rice in collect. decis. part. 5. collect. 17. 33. & in decis. Curia Archiepiscop. Neapol. decis. 120. num. 1. part. 2. Nicol. Garc. de benef. part. 5. cap. 9. num. 143. Viuiam. dist. lib. 4. cap. 1. num. 58. Ego ipse d. part. 3. allegat. 71. num. 70. late Stephan. Gratian. discept. forens. cap. 521. per tot.

Libere conuenire de Rectore ab eis alternis vicibus presentando. [Notatur ad hoc quod heredes, & successores patronorum propria auctoritate absque Superioris consensu facere possunt concordiam de Rectore alternis vicibus presentando, vt per Tiraquell. de iure primog. q. 17. spin. 6. num. 6. Cened. dist. collect. 7. num. 2. Azeued. l. 9. n. 2. tit. 6. lib. 1. nona recop. Viuiam. d. lib. 4. cap. 1. num. 69. Ego ipse d. alleg. 71. num. 30.

Quibus etiam ex eadem causa, &c. [Notatur ad hoc quod patroni possunt ad vacantem Ecclesiam plures presentare ea lege vt vnus ex illis ab Episcopo, vel habente instituire, eligendus instituitur, vt per Lambert. de iure patron. lib. 3. par. 2. quest. 3. art. 6. & 8. Viuiam. in praxi iurisdictionat. lib. 8. cap. 6. num. 15. in ult. impress.

Vnde argumento huius text. colligi videtur posse fieri presentationem sub conditione incerta, dubia, & obfcura dummodo talis conditio infra tempus datum ad presentandum purificetur, incertitudo certificetur, & obfcuritas fiat clara, vt per Rebus. in concord. inform. mandati, verbo innodatus existit, ad fin. Lambert. d. quest. 3. art. 5. num. 5. & art. 9. n. 4. & fuit dictum in Pampilonens. Parochialis 30. Octobris 1601. coram Card. Lancell. & in Vicina iurisdictionat. 28. Nouemb. 1605. coram Gregor. XV. Nicol. Garc. de benef. part. 81. n. 3. Viuiam. d. cap. 6. n. 24. vbi subdit quod precedit etiam in ecclesiastico patrono.

In glof. Libere. ibi, ad est, sine Superioris auctoritate, Ita Gonzal. ad regulam 8. Cancellar. glof. 53. num. 16.

In eadem glof. ibi, & eadem ratione videtur, &c. [Notatur ad hoc quod quando sunt plures heredes, vel compatrioti, potest alter eorum alteri comparatione renunciare iustipatronatus sine consensu Episcoporum, vt per Chald. Pereira de resolut. emphy. cap. 8. num. 3. Campan. in diuersis iuris Canon. rubric. 11. cap. 15. num. 368. Zerol. in praxi Episcop. part. 1. verbo iustipatron. §. 2. vers. secundum dubium, & plures alios, quos refero de officio, & potestate Episcoporum part. 3. alleg. 71. num. 28.

In glof. Permittitur. ibi, bene enim poterat laici presentato vno alium presentare, &c. [Notatur ad hoc quod patroni laici possunt variare ante institutionem Episcoporum, & alium successu presentare, quod non possunt facere patroni ecclesiastici, vt per Gutierrez de instrument. confirmat. part. 3. cap. 13. Fulc. de visitat. lib. 2. cap. 10. num. 3. Spin. in speculo testam. glof. 4. n. 71. Ceual. commun. contra commun. q. 36. & 693. Nicol. Garc. de benef. part. 5. cap. 9. num. 121. & 212.

Barbof. Collect. Tom. IV.

De censibus, exactionibus, & procuracionibus.

TIT. XIII.

SYMMARIUM.

- 1 Religiosi subire tenentur onera, quia incumbunt Ecclesiis per eos ante Concil. Viennens. acquisita, nisi privilegio, exemptione, vel alia iusta causa inueniatur, quia privilegia, vel exemptiones non mutant in Ecclesiis post Concil. acquirendis.
- 2 Res omnes, cum est annexum onus, transiit in Ecclesiam cum suo onere.
- 3 Censui possessionem sequitur, & comitatur in quemcumque transcat successorem.

CLEM. Cum sit. I.

RELIGIOSI subire tenentur onera, vt sunt procuraciones Legatorum Sedis Apostolicæ, ac iura Episcopalia, quæ incumbunt Ecclesiis per eos ante hoc Concilium acquisitis, nisi privilegio, exemptione, vel alia iusta causa inueniatur, quæ tamen causæ, & privilegia non extenduntur ad Ecclesias post Concilium acquirendas. Colligunt ex Ordinari. Pap. Abb. Anchart. Imol. Zabarel. Panor. Paul. de Eleaz. Bonif. de Vitalin. Viuiam. in ration. lib. 3. pag. 410. Alagon. in compend. pag. 527. tenuisse Ximeniam concord. part. 1. & 2.

In glof. Solita. ibi, res aliqua habens onus annexum peruenit ad Ecclesiam in quam transiit cum suo onere. Ita Bellacomb. num. 1. commun. opin. lib. 3. tit. communia seruitutum p. 67. pag. 115. 426. Menoch. conf. 2. n. 51. & conf. 63. n. 11. & conf. 80. n. 79. D. Barbof. in l. post datam, n. 5. ff. soluto matrim. Cardin. Tulech. tom. 5. lib. 1. conclus. 145. & alij plures, quos refero ego ipse aciemate.

Notatur etiam ad hoc quod censui possessionem sequitur, & comitatur rem in quemcumque transcat successorem, vt per Surd. de aliment. in l. 7. quest. 3. n. 14. & decis. 32. num. 6. Zerol. in praxi Episcop. part. 1. verbo Clecus, §. 1. Chald. Pereira de resolut. emphy. cap. 3. n. 23.

SYMMARIUM.

- 1 Episcopi ad monasteria Cisterciensium venientes hospitiatu causa gratisque visitantia recipiunt, causa vero visitationis procuraciones debitas de iure, et consuetudine accipiunt, & si velint, possunt comedere carnes extra septa monasterij.
- 2 Visitator a Papa delegatus habet mercedem, equorum, & vitaticum, vt de loco ad locum transire cunctum de poss.
- 3 Religiosi possunt in elemosinis erogare Requiem, quæ ex ipsorum mensa supersunt.

CLEM. Ad nostrum. II.

EPISCOPI si ad monasteria Cisterciensium venierint non causa visitationis, sed hospitalitatis, victualia gratis recipiant, quæ charitatis gratia eis fuerint ministrata, si vero veniant causa visitationis, accipiant procuraciones debitas de iure vel consuetudine, & si velint possunt comedere carnes, non tamen intra septa monasterij, vel saltem non intra portam Regularem, & reliquias possunt dare pauperibus, ab aliis grauiaminibus

se abstinere. Colligunt ex Ordinariis Anchar. Imol. Zabarell. Panorm. Paul. de Eleazar. Bonifac. de Vital. Viuian. in *ration. lib. 3. pag. 411.* Alagon. in *compend. pag. 57.* remissuè Ximen. in *concord. part. 2.*

² *Prosequitur quoque, &c.* Visitator à Summo Pontifice delegatus habet mercedis eorum, & viaticum, vt de loco ad locum transire commodè possit, vt per Azor. in *inst. moral. part. 2. lib. 3. c. 42. §. 8.*

³ In gloss. *Fragmenta, ibi, panes ergo integros, qui de mēsa leuantur, &c.* Fragmenta igitur, quæ ex Religiosis mensa superflua, potest Religiosus in elemosynas erogare, vt per Jacob. de Grass. in *aureis decif. part. 1. lib. 3. cap. 5. n. 61.* Sanchez in *precepta Decalogi tom. 2. lib. 7. c. 19. num. 103.* vbi rapinæ adquirent gloriam hoc non dicitur.

SUMMARIVM.

1. Diocesani (quibus hoc constat) illos, qui exigendo à clericis pedagiam, vel guidagiam excommunicati sunt, vel interditi, publicare debent.
2. Clerici negotiatores tenentur in concenentibus negotiationem gabellas solvere.
3. Ecclesie bona, & fructus, etsi immunia sint ab omni collecta, eadem immunitate non fruuntur conductores, & emptores eorum.
4. Iuramento extrahenti probatur quòd quis frumentum extraxerit pro usu suo.
5. Curatio partis requiritur in declaratoria sententia pœna incurse ipso iure.
6. Clausula si continetur, importat cognitionem iudicalem cum citatione partium.

CLEM. Prasenti. III. & vlt.

¹ Diocesani locorum omnino publicent, & publicari faciant excommunicationis, & interdicti sententias à iure prolatas contra eos, qui suo, vel alieno nomine exiunt, vel extorquent pedagiam ab Ecclesiis, vel personis ecclesiasticis pro eorum rebus propriis, quas non negotiandi causa deferunt, vel deserti faciunt, vel transipiunt, donec exacta restituatur, & transgressores fuisse fecerint competenter. Colligunt ex Ordinariis Lap. Abbas. Imol. Zabarell. Panorm. Paul. de Eleazar. Bonifac. de Vital. Viuian. in *ration. lib. 3. pag. 412.* Alagon. in *compend. pag. 518.* remissuè Ximen. in *concord. part. 1. §. 2.*

² *Quæ non negotiandi causa deferunt, &c.* Ergo clerici negotiatores tenentur in concenentibus negotiationem gabellas solvere, vt per Duenn. reg. 100. *vers. falsis vndeque, Per. 1.1. vers. §. 1. et aliud ut. 3. lib. 1. Ordin. pag. 16.* Stephan. Quarant. in *sum. Bullar. verbo veltigal vers. tertio quatenus pag. 494. cum seq.* & plures alios, quos citauit ad e. quumquam, de censib. lib. 6.

³ In gloss. *Non negotiandi, ibi, vbi etiam arguit contra emptores reddituum clericorum, &c.* Notatur ad hoc quòd Ecclesie bona, & fructus etsi immunia sint ab omni collecta, eadem immunitate non fruuntur conductores, & emptores eorum, vt per Tiraq. de *retractu lib. 5. §. 1. gloss. 13. num. 12.* Bonacof. *congruus. cum in part. 1. verbo gabella p. 77.* Per. 1. 12. tit. 4. lib. 4. *Ordin. pag. 828.* Menoch. *conf. 1. 36. num. 5.*

⁴ In gloss. *ibi, vnde videtur committendum iuramentum deferentium, &c.* Notatur ad hoc quòd probatur iuramento extrahenti, quòd quis frumentum extraxerit pro vlti suo, vt per Maledac. de *prob. cens. §. 53. num. 11.* Scraphin. de *privilegiis. in prim. lib. 14. n. 2.* Farin. *fragmenti. erim part. 1. lib. 8. n. 57.* Marra de *iuris. d. part. 4. §. 1. n. 83. num. 2.*

In gloss. *Confiteris, ibi, pars, vocata, &c.* Notatur ad hoc quòd citatio partis requiritur in declaratoria sententia pœna incurse ipso iure, vt per Tiraq. in *tract. res inter alios lit. 2. §. 1. de pension. quest. 78. n. 5.* Couar. in *c. alma mater, part. 1. §. 9. n. 5. ante fin. Clat. in §. fin. quæst. 31. num. 3.* Mandos. in *tract. de moni. §. 6. in fine.* Ioan. Valer. de *different. inter vtrumque fori verbo excommunicatio different. 10. n. 1. vers. sed certe, Richard. tom. 1. commun. opinio. lib. 2. tit. 2. num. 6. pag. 189.* Aloy. Ricc. in *collect. decif. part. 4. collect. 369.* Soar. *tom. 5. disp. 3. §. 12. 10. num. 25.* Auila de *censur. part. 2. cap. 5. disp. 1. dñb. §. conclus. 2.*

De clausula, si confiteris, quòd importes cognitionem iudicalem cum citatione partium tradunt Scraphin. *decif. 601. num. 3.* Cardin. Tusch. *tom. 2. d. 4. C. conclus. §. 68. a. num. 1.* Säch. de *matrim. lib. 8. disp. 1. §. 4. n. 26.* Moneta de *commutat. vltim. volunt. cap. 7. v. 139.* Nicol. Garc. de *benefic. part. 6. cap. 3. num. 36.* & alij plures per me citati in *tract. de claus. & infreg. claus. §. 146. num. 1.*

De celebratione Missarum, & alijs
diuinis Officijs.

TIT. XIV.

SUMMARIVM.

1. Prelati, ad quos spectat correctio, & illa negligentibus superiores ipsorum debent esse solliciti vt horis debitis in Cathedralibus, & Collegiatis Ecclesiis hora Canonica deuotè psallantur, & quòd in Ecclesiis alijs celebratur, conuenienter, & deuotè diuinum officium, & non aliud.
2. Syncope quid significet, & an, & quando mortale peccatum committatur si fiat synopsio in horis Canonice recitandis, remissuè.
3. Missa non est de numero Horarum Canonice recitandarum.
4. Vigilia in Ecclesiis olim fiebant.

CLEM. Graui. I.

S I locorum Ordinarij, ad quos spectat correctio, sint negligentes, eorum Superiores curent vt Cathedralibus, Regularibus, & Collegiatis Ecclesiis horis debitis deuotè psallantur, & in alijs conuenienter & deuotè celebratur diuinum Officium nocturnum, & diurnum, contradicte per censuram ecclesiasticam (dummodo ad eos illam exerce-re pertineat) aliisque opportunijs remedijs compescendo, facientes prout ad eos spectat, in his, & alijs, quæ ad diuinum cultum, & motum reformationem pertineant, ac Ecclesiarum, & cœmeteriorum respicient, honestatem, Sacrorum statuta Canonum, ad quæ scienda diligens curent adhibere studium, inretragibiliter obseruari. Colligunt ex Ordinariis Anchar. Imol. Zabarell. Panorm. Paul. de Eleazar. Bonifac. de Vital. Viuian. in *ration. lib. 3. pag. 431.* Alagon. in *compend. pag. 537.* remissuè Ximen. in *concord. part. 2.*

Transcurrendo, synopsando, &c. Synopsare quid significet, & an, quando mortale peccatum committatur si fiat synopsio in horis Canonice recitandis, vide Azor. in *inst. moral. part. 1. lib. 10. cap. 7. quæst. 1.* Lessius de *inst. lib. 3. cap. 37. num. 56.* & quæ dixi in *collect. ad cap. dolentes 9. num. 10. & 11. hoc ius in Decretalib.*

Hors

De Baptismo; & eius effectu Tit. XV. 451

Horu debuit. Vide quæ dixi in collect. ad c. 1. m. 70. cum segg. hoc in in Decretalis.

Denotat paltat. Vide quæ dixi in collect. ad diff. c. dolentes, num. 19.

In glo. Canonica. ibi. Missam de Officio dicimus, sed non de Horu. Notatur ad hoc quod Missa non est de numero Horum Canoniarum, vt per Nauar. de Orat. cap. 3. num. 19.

In glo. Vigiliis. De his Vigiliis in Ecclesiis olim apud Christianos heri solitistrant Fr. Hieronym. Roman. de Republica Christiana lib. 5. cap. 13. Card. Cæsar. Baron. in addit. ad martyrol. Romanum. 5. lannarij. pag. 13. Cened ad Sextum collect. 11. num. 4.

CLEM. Dignum. II. & vlt.

Clerici etiam Religiosi domestici commensales Cardinalium, ac quorumcunque Pontificum gratiam, & communionem Sedis Apostolicæ habentium, possunt se cum ipsis in Diuinis Officijs accommodare; vt illud, quod indiget Cardinales, seu Pontifices dicent officium, licet dicere valeant. Colligunt ex Ordinarijs Anchar. Imol. Zabarell. Panorm. Paul. de Eleazar. Bonifac. de Vitalin. Viuian. in ration. lib. 3. pag. 438. Alagon. in compen. pag. 540. remissuè Casal. in annotat. & Ximen. in concord. part. 1. c. 2.

In glo. Pontificum, ibi. Electos confirmatos, &c. Notatur ad hoc quod electus, & confirmatus nondum consecratus non dicitur Pontifex, vt per Selu. de benef. part. 1. quest. 2. num. 20.

De Baptismo, & eius effectu.

TIT. XV.

S. M. M. A. R. I. E. M.

Baptisma in fontibus Ecclesiarum, & non in priuatis domibus concedi debet, Anus casus excipit, & transgressores punire præcipit.

Aula, & Palatium in quo differant, ostenditur.

Baptizare non licet Parocho sine exorcismo, & alijs solemnitatibus.

Duces Regales, non verò Venetiarum, & Lanuensium comprehenduntur sub dispositione huius text.

Diuites an possint duo Principes, an quisque habeat locum dispositionis huius text. remissuè.

Tyrannus. Rex quis dicatur, remissuè.

Liberorum appellatio continetur nepotes ex filiis, ac omnes descendentes tam masculi, quam femina.

Filiorum appellatio regulariter non comprehenduntur nepotes.

Illegitimus, seu bastardus an & quando continentur nobilitatem appellatio, remissuè.

Filiorum appellatio non veniunt qui sunt naturales tantum.

Nobilitas, & literata equiparantur.

Præsentia semper à lege requiritur ex proposito, & ad aliquid operandum.

CLEM. Præsenti. Vnic.

BAPTISMA conferri non debet in Aulis, vel Cameris, aut alijs priuatis domibus, sed dumtaxat in Ecclesijs, in quibus sunt ad hoc fontes specialiter deputati, nisi Regum, vel Principum, quibus valet in hoc casu deferri, liberi extiterint, aut

talis necessitas emergerit, propter quam nequeat ad Ecclesiam absque periculo propter hoc accessus haberi; qui autem secus præsumpserit, aut suam in hoc præsentiam exhibuerit, taliter per Episcopum suum castigetur quod alij auctoritate similis non præsumant. Colligunt ex Ordinarijs Anchar. Zabarell. Imol. Panorm. Paul. de Eleazar. Bonifac. de Vitalin. Viuian. in ration. lib. 3. pag. 438. Alagon. in compen. pag. 540. remissuè Casal. in annotat. & Ximen. in concord. part. 1. c. 2.

In aula, &c. Aula enim, & Palatium licet aliquando pro eodem ponantur, tamen interdu inter se differunt, quia Palatium Imperatorum, Regum, & Principum est, aula vetò inferiorum, sicut tradit Cated. Lusit. deis. 1. num. 13. part. 1.

Dumtaxat in Ecclesijs, &c. Notatur ad hoc quod non licet Parocho sine exorcismo, & alijs solemnitatibus baptizare, vt per Henric. in sum. lib. 2. cap. 26. §. 2. lit. Q. De ritibus vetò, & caeremoniis ad Baptismum pertinentibus latè tractant Valent. 10. 4. disp. 4. quest. 1. puncto 4. Barthol. ab Angel. dialogo 2. §. 16. Valquez 3. part. quest. 61. disp. 166. cap. 2. cum segg. Valer. Reginald. in pract. fore. p. 1. lib. 27. c. 5. num. 32. cum segg.

Nisi Regum, vel Principum, &c. Notatur ad hoc quod in aula, sine sacello Regio possunt Regum filij aqua laustrali abluvi, vt per Carol. de Grassil. lib. 1. de regalib. Francie, in re olimo, nouissimè Vincent. Turrotum de capellis, & capellanis. Regum, cap. 4. num. 45. vide Vital. hic num. 43. vbi ait text. in præsentem intelligendum esse de Magnis dominis, subditque non comprehendit Ducem Venetiæ, & Lanuensium, sed Duces Regales, ita vt sub hac dispositione non continentur Marchio Montis Ferrati, licet benè Marchio Brandeburgensis secundum Pafet. conf. 12. cum referatur Alciat. in tract. de singul. certam. c. 32. num. 5. & Aloyf. Ricc. in pract. aures. resolut. 427. in princip. vbi probat quod Principes Regni Neapol. includuntur sub dispositione huius text. Diuites autem an dici possint. Principes, in eisque habeat locum text. in præsentem, vide Tiraguell. de nobilitat. cap. 3. num. 5. Rebuff. in proam. concord. verbo submissa est pag. 508. Molin. de primogen. pb. 1. cap. 2. num. 24. Malcard. de probat. conclus. 998. num. 4.

In glo. Regum, prope fin. ibi. tyrannus est propriè, &c. Plura de Tyrannis Regibus tradit Pinel. in ration. Cade rescind. vendit. part. 1. c. 2. n. 25. Rolland. à Valle. conf. 3. ex n. 104. Theatr. vitæ humanæ. vol. 1. lib. 1. pag. 1613. Petr. Gregor. de Republic. lib. 6. cap. 18. Stephan. iun. in vindicat. contra tyrannos, quest. 3. Martin. Ioan. in adag. sacris, tom. 3. adag. 718. pag. 310. late Ioan. Solorzan. de Indiarum iure. lib. 2. c. 12. num. 9. cum segg. Vtrum autem tenuitatem aduocare possit quis spoliare, vel occidere tyrannum Regem titulo iusto regnantem, negatiuè respondetur Gig. de cruce. l. 4. Maiest. quest. 65. Mench. lib. 1. controuer. silij. quest. 8. n. 33. Petr. Greg. de Republ. lib. 2. c. 6. §. 24. Balthaf. Ayala de iure, & officio belli, lib. 1. c. 2. n. 25. cum segg. Valent. 1. 2. disp. 1. quest. 8. puncto 3. Ioan. Garc. de nobilit. glo. 2. num. 28. Ioan. Marian. lib. 1. de Rege. c. 6. Azot. in sum. moral. part. 1. lib. 8. c. 12. quest. 17. & c. 27. quest. 7. & part. 3. lib. 2. c. 2. quest. 1. & c. 7. quest. 30. Molin. de iustit. tom. 4. tractat. 3. disp. 6. Lest. in similit. tract. lib. 2. c. 9. lib. 4. Marquez in gubernat. Christiano lib. 1. cap. 8. Soar. de defensione Fidei lib. 6. cap. 4. per tot.

In glo. Liberi, ibi. comprehendit nepotes ex filiis, & alijs descendentes. Notatur ad hoc quod liberorum appellatio continetur nepotes ex filiis, ac omnes descendentes tam masculi, quam femina; vt per Mcnochium de præsumpt. lib. 4. pres. 84. & n. 12. & pres. 89.

452 Collectanea Doct. in Lib. III. Clement.

num. 74. & conf. 304. num. 50. & conf. 420. num. 26. Sord. decif. 66. num. 3. Petegrio de fideicom. art. 22. num. 45. & art. 25. num. 8. Stephan. Gratian. difcept. foren. tom. 1. cap. 120. num. 26. Sanchez in precepta Decalogi. tom. 2. lib. 7. cap. 9. num. 13. Fular. de fubftitut. q. 526. num. 1. Franc. Molin. de rita nupt. lib. 3. quæst. 25. num. 17. & 18. Rota coram Reuerendiff. Domino meo Cocchino inter eius impreflas decif. 111. num. 8. & decif. 480. num. 3. & alios plures, quos refero in tractat. de appellat. verborum vtriusque iuris fignific. appell. 129. n. 1. Rot. in Romana, feni Præfeftina fideicommissi de Columna 2. May. 1625. coram R. P. Vbaldo feniori.

In ead. glof. ibi, appellatio enim filiorum regulariter non comprehendit nepotes. Ita Menoch. diff. lib. 4. pref. 94. & conf. 328. num. 4. & conf. 347. num. 3. Sord. de alim. tit. 9. quæst. 36. & decif. 73. Chald. Pereira de potest. eligē. d. cap. 5. num. 2. Valac. conf. 140. & alij plures per me citati in diff. 11. alij verbo filij. Rot. in diff. Romana, seu Præfeftina fideicommissi, vbi tenet quod nepotes non veniunt in dispositione filii onerata, & incommoda, & allegat Batt. in l. liberorum, n. 5. & 6. ff. de verbis fignific. quem fequuntur cōmuniter Doctores in l. Gallus, §. instituti: ff. de liber. & postib. & in l. filius familia, §. Di. ni. ff. de legat. 1. Castr. conf. 97. num. 3. lib. 2. Alexand. conf. 37. num. 8. & conf. 140. num. 2. lib. 6. Dec. conf. 117. num. 13. Paris. conf. 31. num. 16. lib. 2. Curt. iun. conf. 111. num. 2. & conf. 135. num. 8. Gabr. cōmun. tit. de verbor. fignific. concl. 1. num. 8.

In eadem glof. ibi, dic quod ad parentem reuerentiā bene habetur ratio naturalium tunc sed quoad commodum liberorum, vel honorem non. Illogismus, seu bastardian & quando continetur nobilium appellatione, dixi diff. tractat. de appellat. verb. vtriusque iuris fignificat. appellat. 165. num. 7.

Notatur etiam ad hoc quod filiorum appellatione non veniunt qui sunt naturalium tantum, vt per Azot. in l. i. moral. part. 2. lib. 2. cap. 6. quæst. 11. Steph. Gratian. difcept. foren. cap. 157. num. 8.

In glof. Necessitas. ibi, Nobilitas, & literarum. Notatur ad hoc quod nobilitas & literaturæ equiparantur, vt per Tiraquell. de nobilit. cap. 5. num. 5. & dixi in collect. ad cap. de multa, in fine de præbend. in Decretalib.

In glof. Presentiam. ibi, ex proposito, &c. Notatur ad hoc quod præsentia semper à lege requiritur ex proposito, & ad aliquid optandum, vt per Auendam ad l. 44. Tauri glof. 14. num. 4.

In glof. Cassignetur. ibi, arbitrariè. Sequitur Menoch. de arbit. lib. 2. cent. 5. casu 451.

6 Indulgentia, quæ relaxatur de iniunctis paenitentis, quid importet, ostenditur.

7 Indulgentia ubi conceditur, & sibi tantibus aliquam Ecclesiam, & in ea orantibus, non ad illam consequendam teneantur ingredi, vel sufficit orare prope templum, si præ multis indigentibus ingredi non possint, ostenditur, & num. 8.

9 Chronicorum, & hysiarum exemplum probatur.

10 Opus bonum factum ex toto plus meriti habet, quam aliud non ex vi voti factum.

CLEM. Dominum. Vnic.

ESTUM Corporis Christi in virtute sanctæ obedientie solemniter, & deuotè celebrari præcipitur singulis annis feria quinta post octauam Pentecostes, & ceteræ indulgentiæ conceduntur his, qui in festo, vel infra octauam Officio, vel Horis intererunt, ac multa piè, deuotè, & doctè de Sanctissima Eucharistia referunt. Colligunt ex Ordinarij Anchari. Zabarel. Infol. Panor. Paul. de Eleazar. Bonif. de Vitalin. Viuian. in rational. lib. 3. pag. 44. Alagon. in compend. pag. 544. tennetix Ximenezi in concordant. part. 1. & 2.

De festo Corporis Christi, & eius institutione agunt Azor. in l. i. moral. part. 2. lib. 1. cap. 14. Vincent. Filliuc. in summ. tom. 2. tract. 27. c. 4. num. 45.

Officium sanctissimi Corporis Christi fuit compositum à S. Thoma Doctore Angelico iussu Urbani IV. à quo in præmium reulic columnam argenteam, vt ex Naud. & Genebr. refert Ragus. de Missa in Ecclesia, quæst. 109. num. 6.

In virtute sanctæ obedientie, Per hæc verba lex obligat transgressores ad mortalem culpam, vt per Sayr, in clau. Regia. lib. 3. cap. 7. num. 22.

In primis ipsius festi Vesperis. [Notatur ad hoc quod dies ecclesiasticæ quantum ad indulgentias, & cetera priuilegia, constituitur à Vesperis in Vesperis inclusiue, vt per Tiraquell. de veritatib. lig. §. 1. glof. 11. num. 13.]

De iniunctis sibi paenitentis relaxantur. [Quid autè importet hæc indulgentia ostendit Ludouic. Beia responfor. casuum Conscientie, part. 1. casu 18. vers. hæc eadem conclusio Jul. Laur. de indulgent. part. 2. cap. 16. num. 12. cum multis segg.]

In glof. In Ecclesia. ibi, patet quod non sufficit inter-esse Horis extra Ecclesiam, &c. Ergo ubi conceditur indulgentia visitantibus aliquam Ecclesiam, & in ea orantibus, ad illam consequendam necessariū debent fideles Ecclesiam ingredi, ita vsi ob gentium multitudinem ingredi non possint, non consequantur, quamvis orent prope templum. Ratio est, quia indulgentia conceditur visitantibus aliquam Ecclesiam, & in ea orantibus, orare autem in Ecclesia non dicitur, qui eam non ingreditur, eo maxime quia Indulgentia tantum valet, quantum eius verba sonant: ita Mich. Zanard. part. 1. diu. 2. Theologorum de sacramento Paenitentis, cap. 20. quæst. 40. vbi ait quod quando in diplomatibus dicitur, quod eis indulgentia conceditur, qui talem Ecclesiam videntur, & in ea deuotè orauerint, ad acquirendam talem indulgentiam necessariū requiritur videri fideles ingredi in eam, quia oratio facta in valuis, non dicitur esse facta in Ecclesia, addique idem Zanard. quod quando verba indulgentiæ habent tantum, Quam talem Ecclesiam visitauerint, sufficit ex ianu. eam visitare, & indulgentia comparabitur.

Verum alij ex præsumptis concedentis mente resoluunt, quod quando quis Ecclesiam ingredi non potest

De reliquiis, & veneratione Sanctorum.

TIT. XVI.

S Y M M A R I U M.

- 1 Festum Corporis Christi præcipitur quatuor celebrari, & indulgentia conceduntur his, qui in festo, vel infra octauam Officio, vel Horis intererunt.
- 2 In festo festi Corporis Christi, vbi tractatur remissio.
- 3 Officium Corporis Christi fuit compositum à S. Thoma Aquinate.
- 4 Lex præcipiens in virtute sanctæ obedientie obligat transgressorem ad mortalem culpam.
- 5 Dies Ecclesiasticæ quantum ad indulgentias, & cetera priuilegia constituitur à Vesperis in Vesperis inclusiue.

De Immunitate Ecclesiarum. Tit. XVII. 453

potest propter populi multitudinem, consequatur Indulgentiam si foret foris propè ianuam Ecclesie, vt per Cordub. in *quæst. lib. 1. quæst. 31. not. 2.* Fr. Emm. in *sum. p. 1. cap. 18. num. 1.* Bonac. de *Sacram. disp. 6. q. 1. punct. 5. num. 16.* Franc. Rodric. de *Infula cap. 3. num. 8.* Sed melius Soat. *nom. 3. de parit. disp. 3. 1. sect. 1. num. 7.* ait attendenda esse verba concessionis indulgentie, itaut si in diplomate dicatur vt Sacerdos sacrificet in Ecclesia si Indulgentiam consequi voluerit, non satisfaci si sacrificet extra eam prope fores, quamuis ob confluentium multitudinem illam ingredi non possit si verò præcipiatur, solum visitare Ecclesiam, poterit quis Indulgentiam consequi absque eo quòd illam corporaliter ingrediatur; si præcipiatur orare in Ecclesia, satis etiam est si prope fores Ecclesie oret, nam hic censetur moraliter in Ecclesia orare, & iuxta morale loquendi modum talis oratio dicitur fieri in Ecclesia, quod præcipit et verum, quando quis facit quod in se est, vt Ecclesiam ingrediatur, cum tamen ob populi multitudinem non possit.

In *glos. Proban.* in fine ibi. *ubi patet in chronici.* Ergo Chronicon, & historiarum exemplum probat, vt per *Duen. reg. 157.* Cassan. in *catalogo gloria mundi p. 10. confid. 46. ad fin.* Menoch. *conf. 378. num. 8.* Mascard. de *probat. concl. 105. num. 9.* & *concl. 287.* ac eorum scriptoribus, etiam enunciatue loquantur, fides adhiberi solet in antiquis, *Doct. in l. 1. vbi Batt. num. 22.* Alex. *num. 34.* Iaf. *num. 25.* Dec. *num. 21.* & *Bolognet. num. 59.* ff. si certum pet. Fel. in *cap. 2. n. 46. ff. de rescript. Matr. in rub. C. de probat. num. 813.* Paris. *conf. 23. sub. n. 233.* & *252. vers. & quoniam.* vol. 1. Socin. *in. conf. 76. num. 64. lib. 1.* Nat. *conf. 536. num. 41. vol. 4.* Roland. *conf. 2. num. 60. vol. 1.* Menoch. *conf. 378. unum. 8.* & *conf. 701. num. 8.*

In *glos. se ipsum.* ibi. *quod idem opus meritorium laudabilis est in veniente.* &c. Collige bonum opus factum ex voto plus meriti habere, quam aliud non ex vi voti factum, vt per S. Thom. 2. *quæst. 88. art. 6. & opusc. 27. cap. 2. & opusc. 18. cap. 3.* Nau. in *man. cap. 12. n. 32. vers. quarto præsupponimus.* Pined. in *vita S. Iohannis Baptistæ lib. 3. art. 1. cap. 4. pag. 73.*

De Immunitate Ecclesiarum.

TIT. XVII.

SUMMARIVM.

- 1 Capiclericis, hoc tit. lib. 6. cum suis §§. reuocatur.
- 2 Papa potest suam legem irritare, & reuocare quoad effectus iure humano ex ea sequutos.
- 3 Lex mandans sub obestatione diuini iudicii obligat transgressores ad mortalem culpam.
- 4 Princeps vbique tollit constitutionem, mandans ea haberi pro infecta, tolluntur omnes actus etiam præteriti, & consummati.
- 5 Princeps facere potest vt res facta habeantur pro infectis.

CLEM. Quoniam. Vnic.

REVOCAT & pro infectis haberi vult cap. clericis, hoc tit. lib. 6. cum suis declarationibus. Colligitur ex Ordinar. Ancharan. Imol. Zabarel. Panorm. Paul. de Eleazar. Bonifac. de Vitalin. Viuzan. in *ration. lib. 3. pag. 531.* Alagon. in *compend. pag. 464.* commissus Ximenez *concord. p. 1. & 2.*

Penitus reuocamus. &c.) Notatur ad hoc quòd Pontifex potest suam legem irritare, & reuocare quoad effectus iure humano ex ea sequutos, & non tantum quoad in posterum incurrentes, vt non incurrantur, sed etiam quoad iam incurfos, abolendo illos ac si ea lex edita nunquam fuisset, ita Sanch. de *matrim. lib. 8. disp. 7. num. 4.*

Sub obestatione diuini iudicii. Lex per hæc verba obligat transgressorem ad mortalem culpam, vt per Sayt. in *clau. Regia lib. 3. cap. 7. num. 22.*

In *glos. Pro infectis.* ibi. *vide quanta est Papalis auctoritas.* &c. Notatur ad hoc quòd vbique Princeps tollit constitutionem mandans eam haberi pro infecta, tolluntur omnes actus etiam præteriti, & consummati, vt per Chald. Pereira in *respons. pro Sebastianiano Limpo num. 43.* Potest enim Princeps facere, vt res facta habeantur pro infectis etiam quoad effectus præteritos, secundum Tiraq. de *iure consil. p. 3. limit. 7. num. 47.*

Vnde ex hac *glos.* colligit Pereg. de *iure fisci. lib. 5. tit. 2. num. 58.* quòd cum Princeps declarat confiscationem factam fieri non potuisse, & vult eam haberi pro non facta perinde ac si facta non fuisset, tunc omnia exinde sequuta retractantur.

In Librum IV. Clementinarum.

De Consanguinitate, & affinitate.

TIT. I.

SUMMARIVM.

- 1 Matrimonium scienter contrahens in gradu consanguinitatis, vel affinitatis prohibito, vel cum Manuali, excommunicatione est ipso iure, & publicari debet, & citari idem in professo, & professa, vel consueto in Sacris, & num. 2.
- 2 Pœna imposita contrahentibus incestas nuptias per verba masculini generis, feminas comprehendunt.
- 3 Masculinum verbum femininū (exum comprehendit etiam in paualibus quando respectu viri) quæ eadem viget prohibitionis ratio.
- 4 Excommunicationem de qua in hoc text. non incurrit illi, qui nuptias hic prohibitas ignoranter contraxerunt.
- 5 Ignorantia non tantum probabilis, & iusta, sed etiam crassa, & supina excusat ab excommunicatione, de qua in hoc textu.
- 6 Pœna imposita aduersus scienter gerentes altum prohibendum, non comprehendit eos, qui etiam per ignorantiam crassam illud committunt, nisi sit affectata.
- 7 Excommunicationem in hoc text. communiati non incurrit illi, qui non solum matrimonium contrahunt scilicet ignorantes, sed etiam qui scilicet tenentes, ius tamen ignorant.
- 8 Matrimonium contrahentes si sint vel voto solemniter adstricti, vel in sacro Ordine constituti, excommunicationem incurrit ipso iure.
- 9 Excommunicatio de qua in hoc text. non incurritur si matrimonium in eatur cum infideli, cognata legali, vel spiritali, vel cum impedimento publice honestatis.
- 10 Lex ubi ponit pœnam facienti aliquid scienter, ignorantia probabilis, idest, inuincibilis, excusat.
- 11 Ignorantia affectata non excusat a pœna scientiam, & præsumptionem exigentibus.
- 12 Ignorantia affectata equiparatur scientia.

- 14 *Matrimonium scienter contrahens in gradu consanguinitatis, vel affinitatis prohibito, iste solus ligatur excommunicatione de qua in hoc text. non vero ignorans.*
- 15 *Matrimonium contrahens falso putans subesse impedimentum consanguinitatis, & non ligatur excommunicatione de qua in hoc text.*
- 17 *Matrimonium fide habet, & conscientia contrahentes, si postea impedimentum seque falsi nihilominus in ipso matrimonio perseverauerit, an excommunicatione de qua in hoc text. incurritur ostenditur, & n. 18.*
- 19 *Excommunicatio de qua in hoc text. incurritur etiam si quis contrahat matrimonium cum consanguinea in gradu lege divina, ac naturali prohibito.*
- 20 *Matrimonium licet non sit consummatum, nihilominus incurritur excommunicatio de qua in hoc text.*
- 21 *Sponsalia de futuro contrahentes non incurritur excommunicatione de qua in hoc text.*
- 22 *Pœna apposta contrahentibus matrimonium non afficit contrahentes sola sponsalia.*
- 23 *Matrimonium si contrahatur metu cadente in virum constantem cum consanguinea, vel affine in gradu prohibito, non incurritur excommunicatio de qua in hoc text.*
- 24 *Absolutio excommunicationis, de qua in hoc textu, Episcopo reservatur.*

CLEM. Eos, qui. Vnic.

Matrimonium scienter contrahentes in gradu consanguinitatis, vel affinitatis prohibito, aut cum Monialibus, necnon Religiosis, & Monialibus, ac clerici in facris Ordinibus constituti, si contrahunt, sunt excommunicati ipso iure, & denunciati, ac cuiuslibet debent donec absoluantur, aliis penis contra sic contrahentes impositis in suo robore permanens. Colligitur ex Ordin. Anch. Imol. Zabari. Panor. Paul. de Eleaz. Bonifac. de Vitalin. Vivian. in ration. lib. 4. cap. 86. Alagon. in conspectu pag. 589. remissive Casal. in auctor. & Ximen. in concord. p. 1. & 2.

2 Hanc eandem conclus. ex hoc text. desumunt Soar. tom. 5. de censur. disp. 23. §. 5. num. 23. Lavor. de Indulgen. p. 2. cap. 1. §. 1. num. 3. Filius. tract. 14. num. 67. vers. quinto, & num. 75. & 123. nouissime Bonacin. de cens. extra Bull. disp. 2. q. 2. §. 7. & 9. §. 1. Metrol. tom. 1. disp. in universam Theolog. moral. disp. 1. cap. 2. n. 249. cum multis seqq. Ego ipse de officio Episcopi p. 3. alleg. 50. num. 127. secundum Lugdunum impressi.

3 *Eos, qui, &c.* Ergo pena excommunicationis in presenti præscripta aduersus eos, qui in casibus hic prohibitis matrimonium contrahere non verentur, æque locum habet tam contra masculos, quàm contra feminas, ut aperte probatur arg. text. in l. qui contra C. de incest. nupt. ubi penæ impolitæ contrahentibus incestas nuptias per verba masculini generis, feminas etiam comprehendunt, ut ex littera text. manifeste fit, idem expresse colligitur ex l. si quis incesti, C. eod. tit. notant Costa in cap. si pater 1. p. verbo uxorem, num. 5. Anton. Gom. ad l. 80. Tauri in 28. Valac. conf. 15. ferè per totam. Facit in confirmationem, quia, ut magis etiam receptum est, & iuris prudenitæ congruentius, in penalibus masculinum verbum etiam femininum sexum comprehendit quando respectu virtutis eadem viget prohibitionis ratio, ut probant omnes per text. ibi in l. si quis 7. ff. de iuris d. omni. iud. norant lasus l. Gallus n. 8. & ibi Galeaul. num. 33. ff. de liber. & posth. Tiraq. de retractu lig. 6. i. glo. 9. num. 221. Mandrol. reg. 19. Cancell. quæst. 3. Menoch. reuend. 4. ad ipse. num. 6. cum seqq.

4 In glo. Eos, ibi, unde si contrahat quis cum habente 11 matrimonium, vel cum Induca, &c. Notatur ad hoc quod excommunicatio, de qua hic, non incurritur si matrimonium in eatur cum cognata legali, vel spirituali, vel cum impedimento publicæ honestatis, vel quocumque alio dirimenti extra tria illa, nimirum consanguinitatis, affinitatis, voti solemnem emissi in Religione, aut Ordine facto, quia text. hic solum de iis mentionem facit, & cum sit penal, non est extendendus: ita

Scienter in gradibus consanguinitatis, &c.] Colligitur excommunicationem, de qua in presenti, non incurritur eos, qui nuptias hic prohibitas ignorantem contraxerunt, etenim cum illa aduersus scientes fulminata sit, ad ignorantes trahi non debet. ex reg. text. in cap. 3. de de penis. disp. 1. lib. 4. cap. 24. & 34. Petre l. 5. tit. 15. lib. 8. Ordin. pag. 3. 15. & l. 7. tit. 19. eod. lib. 8. pag. 365. Soar. tom. 5. disp. 23. §. 5. num. 3. Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 48. num. 19. in princ.

Amplia primò ad incurtendam excommunicationem, de qua in presenti, scientiam requiri non tantum in contrahentibus matrimonium in tribus prioribus casibus, de quibus in prima eius parte, scilicet in hiis, qui contrahunt cum consanguineis, affinis, vel Monialibus, sed etiam in aliis relatis in secunda parte in ver. necnon, ut constat ex infra dicendis ad glo. verbo contrahentes.

Secundò amplia ut ab excommunicatione de qua in hoc text. non tantum excuset ignorantia probabilis, & iusta, sed etiam crassa, & supina, nempe illa, quæ versatur circa rem, quam quis teneretur scire, propter nimiam tamen negligentiam ignorat, sicut tradunt Imol. num. 4. & Bonif. num. 10. & 19. b. Nauar. in man. cap. 27. num. 141. ubi asserit & in indicando, & in consulendo ita semper esse reuelandum; suffragatur communis opinio, secundum quam pena imposita aduersus scienter gerentes actum prohibitum non comprehendit eos, qui etiam per ignorantiam crassam illud committunt, de quo Cou. de spons. p. 1. c. 6. §. 8. n. 21. Menoch. de arbit. casu 24. ap. rine. Valac. conf. 83. num. 10. Declarat tamen ut non procedat in ignorantibus affectatè, id est, in hiis, qui scire noluerunt, ut liberi peccarent, illud illa Psalmi 35 nolui intelligere, ut bene ageretur, habetur in c. pen. 33. disp. sententia Iacob. de Graff. d. n. 14. Henric. in summ. lib. 23. cap. 23. in commento litt. D. Sanch. d. lib. 7. disp. 48. num. 19.

Tertiò amplia non solum ab excommunicatione de qua in presenti, excusati eos, qui contrahunt matrimonium factum ignorantibus, ex quo inter illos impedimentum datur, prout sunt omnes illi, qui vel ignorant consanguinitatis gradum, quo coniunguntur, vel copulam ex qua inter ipsos affinitatis impedimentum ortum est, sed etiam eos, qui factum tenentes, ius tamen ignorant, excitantes in aliquo ex casibus in hoc text. prohibitis matrimonium licitum esse ratio est, quia ut supra dixi, ignorantia etiam crassa excusat ab excommunicatione de qua hic, sed hæc iuris ignorantia ni aliud addatur ad plurimum crassæ terminos attingit. & eidem æquiparatur, ut probant Bar. in l. si adulterium in prin. n. 1. ff. de adul. lib. 1. col. 2. & Anch. col. 3. hic ergo rectè fit talem iuris ignorantiam excommunicatione, de qua in hoc text. Cætera vide in collect. ad glo. verbo scienter.

Necnon Religiosis, & Monialibus, &c.] Notatur ad hoc quod matrimonium contrahentes si sint vel voto solemnem adstricti, vel in sacro Ordine constituti excommunicationem incurrit ipso iure, ut per Zerol. in praxi Episcop. p. 1. verbo casum pag. 80. Paul. Comit. res. moral. lib. 1. quæst. 56. & q. 115. num. 3. Farin. in praxi crimin. p. 5. q. 13. num. 97.

In glo. Eos, ibi, unde si contrahat quis cum habente 11 matrimonium, vel cum Induca, &c. Notatur ad hoc quod excommunicatio, de qua hic, non incurritur si matrimonium in eatur cum cognata legali, vel spirituali, vel cum impedimento publicæ honestatis, vel quocumque alio dirimenti extra tria illa, nimirum consanguinitatis, affinitatis, voti solemnem emissi in Religione, aut Ordine facto, quia text. hic solum de iis mentionem facit, & cum sit penal, non est extendendus: ita

Nauar.

Natur. in *man. cap. 22. n. 45.* Jacob. de *Grat. cap. 24. n. 14.* Petr. de *Leodesina de matrim. q. 53. art. 9. dub. 1. paulo ante solutionem ad argum. & alij, quos refert, & sequitur Sanch. d. lib. 7. disp. 48. num. 14.*

12 In gloss. *Scienter ibi, intelligo in ignorantia facti probabili.* Notatur ad hoc quod ubi lex non imponit peccatum facienti aliquid scienter, ignorantia probabilis, id est, imminibilis, excusat, ut per Sanch. de *matrimon. lib. 9. disp. 32. num. 55.*

13 In ead. gloss. ibi, & non affectata. Notatur ad hoc quod ignorantia affectata non excusat à penis scientiam, & præsumptionem exigentibus, ut per Sanch. d. disp. 32. num. 40. Ignorantia enim affectata æquiparatur scientiæ, fidenti docent J. Tiraq. de *retrah. lig. q. 35. gloss. 4. num. 28.* & de *penis tempor. causa 13. num. 22.* & seq.

15 In ead. gloss. ibi, si verò alter solus sciens, si se solus ligatur. Ita Sanch. d. lib. 7. disp. 48. num. 19. an sine.

16 In ead. gloss. ibi, quid si contrahat cum illa, quam credebam esse consanguineam, &c. Notatur ad hoc quod excommunicatione, de qua hic, non ligatur, qui falsò putans subesse impedimentum consanguinitatis, aut voti solemnitis, intrare matrimonium, quia reuera non contrahit cum tali impedimento, nec hic text. punit graviam voluntatem operis non subsequens, ut per Card. hic. n. 3. q. 1. & Anch. n. 6. q. 1. ac Imol. n. 5. Jacob. de *Grat. d. c. 24. n. 14.* Nauar. d. c. 22. n. 43. Sanch. d. lib. 7. disp. 48. num. 18.

17 Sed quid si illi, qui bona fide, & conscientia contraxerunt, postea scientia impedimenti accedente, nihilominus cum ea, & cum peccato cohabitaverunt, & in ipso matrimonio perseveraverunt, an excommunicationem, de qua hic, incurriant? inquam quætionem tam nostri, quam Theologi admodum subsoblie tractant, nos ut in ea certa ab incertis separaremus duos, constituimus casus, vel enim contrahentes cum impedimento ignorantia postea superveniente ipsius scientia perseverant in matrimonio, & cohabitatio animo fornicario, & sine intentione naturali. Vel rursus in cohabitatio persistit maritali affectione. Primo casu securè resolvendum est ita animo fornicario cohabitantes omni iure inspecto ab excommunicatione excusari, ratio est, quia illa in hoc text. non imponitur pro incestu, vel pro peccato, quod in ipsa cohabitatio reperitur, sed pro illo, quod cernitur in contrahendis nuptiis, de quibus in textu, ut ex ipsius serie, & verbis satis apparet, ac proinde cum supponamus nuptias sine peccato fuisse contrahas, licet postea superveniente scientia, & cum ea cohabitantes gravissimè peccent, nihilominus tamen excommunicationem non incurrerent, ut tenet hæc gloss. in *vers. contrarium. recepta ex Card. hic. num. 3.* & Imol. num. 5. Duen. *reg. 130. limit. 2.* Nauar. d. c. 27. n. 241. Couar. de *ponsalib. p. 2. cap. 6. §. 8. num. 19.* Sanch. d. lib. 7. disp. 48. n. 20. Farin. in *praxi crimin. p. 1. q. 149. num. 198.*

18 In secundo verò casu, nempe quando à principio ignoranter contrahentes postea scientes impedimentum animo, & intentione maritali cohabitaverunt, dicendum est tales attentio iure huius text. excommunicatione de qua in eo ligatur, ratio est, quia licet hi propter priorem consensum, ut pote bona fide exhibitum, excommunicationem de qua in *presenti* non incurrerent, tamen ratione huius posterioris, qui in ipsa cohabitatio, ut supponimus, includitur, & attentio tempore huius text. & antiquiori per se sufficiens erat, ad matrimonium producendum, iuxta text. & ibi notata in *c. n. qui fidelem de ponsal. in Decretal. eadem iteritici censeri debent, sicuti docent Nau. & Sanch. ubi supra, qui ultimo loco citatus post Petr. de Ledei, quæ refert bene observat ante Tridentinò veram fuisse hæc solutionem.*

In gloss. *Canonica. ibi, ne dum divina.* Notatur ad hoc quod excommunicatio de qua in hoc text. incurritur etiam si quis ceterat matrimonium cum consanguinea in gradu lege divina, & naturali interdico, quia constitutio penaliter comprehendit casum omnino similem, in quo fortior ratio militat, tum etiam quia lex Canonica prohibens matrimonium inter consanguineos vique ad quartum gradum, cap. non debet, de *consang. comprehendit etiam primum gradum lege naturali vetitum, ut pote qui intra quartum includitur, ita post Card. & S. Anton. tradit Sanch. d. lib. 7. disp. 48. n. 15.*

In gloss. *Contrahere. ibi, licet non consummetur.* Notatur ad hoc quod excommunicatio de qua in *presenti*, incurritur, licet matrimonium non sit consummatum, quia hic text. non punit copulam incestuosam, sed solum matrimonij contractum, cuius essentia perfecta est ante consummationem per copulam, sic docent Imol. hic. n. 9. Petr. de *Leodesina de matrim. q. 50. art. 9. dub. 1. paulo ante solutionem ad argum. Sanch. d. lib. 7. disp. 48. num. 6.*

In ead. gloss. ibi, quid si non contraxit matrimonium sed sponsalia tantum, &c. Notatur ad hoc quod non est locus excommunicationis de qua in *presenti* per solum sponsalium de futuro contractum, ut per Nauar. d. c. 27. n. 141. & in *cap. si quando, de rescript. excep. 6.* Couar. de *spons. p. 2. c. 6. an prime. n. ult.* Tiraq. de *iure marit. gloss. 2. n. 8.* Ioan. Valer. de *diff. inter virgineque foram, verbo pona differ. 1. n. 1. vers. facit etiam gloss. Jacob. de *Grat. d. c. 24. num. 14.* Petr. de *Leodesina loco proxime citato, Sanch. d. diff. 48. num. 7.**

Vnde ex hac gloss. colligitur penam appositam contrahentibus matrimonium, non afficere contrahentes sola sponsalia, ut per Tiraq. de *iure marit. gloss. 2. n. 8.* Petz. l. 1. *vers. praterea confirmatur tit. 1. lib. 5. Ordin. pag. 4.* Menoch. de *pres. lib. 6. pres. 93. n. 6.* & Azced. l. 1. n. 2. tit. 1. lib. 5. *nova recep. Gutier. de iura. confirm. p. 1. c. 51. n. 7.* Chald. *Percira in l. si curatorem, verbo laici, n. 128. C. de in integ. rescript. minor.* Cabed. *Lusitan. decis. part. 2. Areslo 47. D. Barbol. in l. si ante, n. 25 & 26. ff. solum matrimon.* Sanch. de *matrim. lib. 1. disp. 12. n. 2 & disp. 13.*

In gloss. *Matrimonialiter. ibi, videtur quod coactus ad contrahendum non incurrit hæc penam.* Notatur ad hoc quod non incurritur excommunicatio de qua in hoc text. si matrimonium metu viri constantis inecatur, tum quia est consensus inefficax defectu libertatis, tum etiam quia Ecclesia non tam gravi censura punit tanto metu compulsum, ita Cardin. hic, num. 14. *quest. 27.* Anchar. num. 8. *quest. 1.* Imol. num. 8. Bonifac. num. 23. Nau. num. 141. & alij, quos refert, & sequitur Sanch. d. lib. 7. disp. 48. num. 12.

In gloss. *Obtinere. ibi, per Episcopum, &c.* Notatur ad hoc quod absolute excommunicationis, de qua in hoc text. Episcopo est reservata, ut per Farinac. in *praxi crimin. part. 5. quest. 138. num. 97.*

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

In Librum V. Clementinarum.

De Magistris, & ne aliquid exigatur pro licentia studendi.

TIT. I.

SUMMARIA M.

1. *Studii Romana Curia, Parisi, Oxonien, Bononien, & Salamantino qui debent eligi pro singulis linguis Hebraica, Arabica, & Chaldaea.*

2. *Doctores*

- 2 Doctores referuntur de variis Academiis, & studiis agentes.
3 Bononia habuit privilegia studij à Theodosio.
4 Chronici in antiquis fides adhibetur.

C L E M. Inter sollicitudines. I.

- I**N studiis Romanæ Curie, Parisien. Oxonien. Bononien. & Salamantino duo viri Catholici, & periti eligi debet pro singulis linguis Hebraica, Arabica, & Chaldaea, qui scholas regant & libros in Latinum transferant, alioque doceant pro quibus providendis contribuere tenentur omnes Ecclesiarum Praelati, monasteria etiam exempta, non obstantibus quibuscunque privilegiis in contrarium. Colligunt ex Ordin. Lap. Abb. Anch. Imol. Zab. Panor. Paul. de Eleaz. Bonifac. de Vitali. Viutian. in ration. lib. 3. pag. 53. Alagon. in compend. pag. 636. remissive Ximen. in concord. part. 1. & 2.
- 2 De variis studiis, & Academiis agunt Cassan. in catal. gloria mundi. part. 10. confid. 32. Horat. Lut. in tract. de privilegiis scholar. tit. de iis qui gaudent privilegiis scholar. n. 23. Fr. Hieron. Roman. de Republ. Christiana, lib. 5. cap. 17. 18. & 19. ubi cap. 20. agit de insigni Conimbricensi Academia, de qua etiam multa scribit Petrus Mariz in dialogis varia historia dial. 5. cap. 5. pag. 353.
- 3 In gloss. Bononien. ibi, Bononia habuit privilegia studij à Theodosio, &c. Ita Cassan. d. confid. 32. vers. de studio Bononiensi.
- 4 In ead. gloss. ibi, prout ex chronici, &c. Ergo chronici in antiquis fides adhibetur, de quo vide quæ dixi ad gloss. verbo Frisano sup. in Clem. unica, de reliq. & venerat. Sanctor.

S Y M M A R I U M.

- 1 Magistrerium, vel Doctoratum ex officio tribuere prius à doctorando recipere debet iuramentum, quod in solemnitate sua non expendit ultra summam trium millium Turonens. argentorum, quod si non fecerit, etiam si sit Episcopus per sex menses à collatione Magistrerij est suspensus.
- 2 Absurdum semper est vitandum.
- 3 Magistri Artium appellatione Doctorum continentur.
- 4 Scholasticus indignus Doctoralia insignia petens peccat mortaliter.
- 5 Suspensus, vel alia pena affectus ad tempus si durante eo tempore aliam suspensionem, vel similem penam ad tempus incurrat, hoc posterius tempus incipit statim à die sententia iudicis illud inferentis.
- 6 Capitulum an possit aliquem ad Doctoris, vel Magistris gradum promovere, sicut possit Episcopus, ostenditur.

C L E M. Cum sit nimis. II. & ult.

- I**S ad quem spectat Magistrerium, vel Doctoratum tribuere prius à doctorando recipiat iuramentum quod in solemnitate sua non expendit ultra summam trium millium Turonens. argentorum, quod si non fecerit, etiam si sit Episcopus, per sex menses à collatione Magistrerij, seu Doctoratus huiusmodi est suspensus. Colligunt ex Ordin. Lap. Abb. Anch. Imol. Zabarel. Panorm. Paul. de Eleazar. Bonifac. de Vitali. Viu. in ration. lib. 3. pag. 54. Alagon. in compendio. pag. 636. remissive Casal. in annuat. & Ximen. in concordant. part. 1. & 2.

Cum sit nimis absurdum, &c. Quia absurdum semper est vitandum, vt per Viutian. tom. 2. conuenit. opus. lib. 6. tit. 13. n. 88. vers. nam absurdum, Card. Manric. de cancell. vltimarum volum. lib. 3. tit. 7. a princ. & de ratiis, & ambig. conuenit. lib. 2. tit. 13. Cardin. Tulch. 106. n. 1. litt. A. comel. 66. cum aliis per me citatis Axiomat. 2.

In gloss. Doctorum. ibi, Doctores in iure Canonici, vel Civilis, & Magistri dicuntur in Theologia, vel artibus. Igitur Magistri Artium appellatione Doctorum continentur, & illorum privilegiis gaudent, vt per Ioan. Martinusà Costa in addit. ad tract. libellorum annis. 53. num. 7. cum multis seq. ubi hoc late iuribus, & exemplis confirmat.

In gloss. Honorum. ibi, in indigno verò est peccatum praesumptionis. Notatur ad hoc quod scholaris indignus doctoralia insignia petens, peccat mortaliter, sicut docent Petrez G. tit. 16. lib. 2. Ordin. pag. 374. Azediv. l. 2. num. 7. tit. 9. lib. 3. nota recip. Bobadill. in sua pollice, lib. 1. cap. 3. num. 70.

In gloss. Sequentes. ibi, gaudent pendente primo semestri, &c. Notatur ad hoc quod suspensus, vel alia pena affectus ad tempus, si durante eo tempore aliam suspensionem, vel similem penam ad tempus incurrat, hoc posterius tempus incipit statim à die sententia iudicis illud inferentis, aut quando incurritur ipso iure statim à die commissi delicti, sicut tradit Sanchez de matrim. lib. 3. disp. 50. num. 37.

In gloss. Suspensionis. ibi, Episcopus cum Capitulo hoc facit, &c. An Capitulum possit aliquos ad honorificum Doctoris, vel Magistris gradum promovere sicut possit Episcopus, solet ab aliquibus in dubium reuocari, qui per hanc gloss. sic distinguendum esse putant. Aut ea potestas pertinet ad solum Episcopum, aut communiter ad Episcopum, & Capitulum, si hoc secundum ea manet penes Capitulum Sede vacante, si primum, tunc ea potestas, vel iure communi conuenit Episcopo, vel iure speciali, si iure communi, ad Capitulum transire, si speciali non ita: vt post Paulin. de potest. Capitul. Sede vac. p. 1. q. 6. Rebuff. in praxi beneficii. de deolut. n. 69. referat Azor. in sum. moral. part. 2. lib. 3. cap. 39. q. 5.

De Iudais, & Sarracenis.

T I T. II.

C L E M. Cedit quidem. Vnic.

PRINCIPES Christiani compescere debent Sarracenos filii subiectos ab inuocatione publica nominis Mahometi, & à pereginatione, quam facere solent ad eius sepulchrum, & contrafacientes ita punire debent, vt aliorum exemplo perterriti à praesumptione simili arcuantur. Colligunt ex Ordin. Anch. Imol. Zabar. Panorm. Paul. de Eleaz. Bonifac. de Vital. Viu. in ration. lib. 5. pag. 67. Alagon. in compend. pag. 642. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2. In gloss. Sarraceni. ibi, qui debent à Christianis publice distinguere per habitum. Sic de Iudais diximus in collect. ad cap. nonnullis sup. hactenus in Decretal. Nisi privilegium de non deferendo signum ex causa bene vili concedatur Hebraeis per Summum Pontificem, sicut docent Fulgos. conf. 55. n. 2. vers. secundo sciendum. Follet. in consuet. Regni Neapol. sub tit. de Iudais in pragm. incip. & contra perfiderio, num. 2. Margot. de Iudais p. 1. s. 4. vers. aliter etiam, quos refert & sequitur Anton. Ricc. de iure personarum, lib. 2. cap. 43. num. 5.

In

3 In gloss. Zabacala. Vide Marquard. de Sufan. in tract. de infidelib. p. 1. cap. 3. num. 6. cum seqq. Azcoed. in rubr. tit. 1. num. 9. cum seqq. lib. 8. recop.

DECRETUM CONCILII TRIDENTINI DE HERETICIS

De Hæreticis.

TIT. III.

S V M M A R I V M.

- 1 Compendium huius text. refertur, & Doctores de eius materia agentes citantur, n. 2.
- 3 Clausula, Conscientiam tuam oneramus, quam vim, & effectum habeat, remissine.
- 4 Inquisitor est competens iudex in causis hæreticorum.
- 5 Inquisitor sine Episcopo, & Episcopus sine Inquisitore non valet hæreticum ad penam in duro, & arcto carcere ponere.
- 6 Episcopus si in durum carcerem ponere, torquere, aut condemnare voluerit hæreticum, debet requirere Inquisitorem, & contra Inquisitor sine Episcopo, et intra octo dies insimul conveniant ad præmissa resolvenda.
- 7 Requisitio unica sufficit facta Inquisitori ab Episcopo volente in durum carcerem ponere, torquere, aut condemnare hæreticum.
- 8 Episcopus si requisitus ab Inquisitore, & Inquisitor ab Episcopo noluert, vel non potuerit insimul convenire, poterit unus alteri suas vires delegare, vel per litteras sui consilii, & consensum significare.
- 9 Capitulum Sede vacante succedit Episcopo in cognitione causarum hæreticalium.
- 10 Inquisitor sine Episcopo, & Episcopus sine Inquisitore potest torturam testibus infligere ad eruendam veritatem, secus si contra testem falsum procedi valeat ad penam ordinariam.
- 11 Verba, non valere, denotant ipso iure.
- 12 Verbum duplex, seu geminatum futuri temporis quando est in constitutione tuoc importat latam sententiam.
- 13 Episcopus, & hæretice pravitatis Inquisitores possunt in causis hærese committere vires suas.
- 14 Carcer debet dari secundum personam, & delicti qualitatem.
- 15 Inquisitor loco tortura potest etiam ad eruendam veritatem ieiunia imponere.
- 16 Condamnandi, & absolvendi facultas ubi à lege alicui est tributa, & deinde est aufertur facultas cûdendi, non tamen sublata censetur potestas absolvendi.
- 17 Sententiam absolutivam an Episcopus sine Inquisitore, & Inquisitor sine Episcopo proferre valeat, ostenditur, & num. 18.
- 19 Ecclesie ut non vacare dicatur, & Episcopus possit administrare, littere debent esse expedita.
- 20 Capitulum mortuo Prelato non succedit in his, quæ sunt voluntaria iurisdictionis.
- 21 Terminum non est necesse exprimi in requisitione facienda per Episcopum Inquisitori, & e converso, sed ipso iure statim currit.
- 22 Appellatio datur in crimine hærese à decreto tortura.
- 23 Appellari potest ab interlocutoria ut quis tormentis subiciatur, cum afferat damnum in diffinitiva irreparabile.
- 24 Carceres hereticorum, ipsorum clauis, custodes, & custodum ministri quomodo faciendi, ostenditur & num. 25.
- 26 Iuramentum si custodum, ministrorum suorum & notariorum, ac aliorum officialium S. Inquisitionis prætur.

Barbosa. Collect. Tom. I V.

27 Notarii Inquisitionis debent iurare suum officium fideliter exercere coram Episcopo, & Inquisitore, vel substitutis ab eis.

28 Evangeliorum tallura est necessaria in iuramento.

29 Iuramentum si exigitur ab statuto tallu scripturæ, non sufficit si præstetur presentibus scripturis, non tamen tallu.

30 Iuramentis in præstatione inspicuus est mos regionis.

31 Iuramenti in præstantia sufficit quod tangatur qualibet scriptura sacra ubi non exprimitur de Evangeliorum tallura.

32 Notarius in causis hereticorum electus ab Episcopo, seu Inquisitore potest eligi clericus, & in sacris constitutus, & etiam Religiosus, qui Notarius esset antequam Religionem ingrederetur.

33 Episcopi, Inquisitores, & eorum substituti, qui faciendos, vel omittendos delinquent in officio, quomodo, puniantur, ostenditur, & n. 34.

35 Dicitio, & copulatio.

36 Hæretici mentales an incurrant excommunicationem contra hæreticos comminatus, ostenditur, & num. 37.

38 Constitutio humana punire potest crimen omnino ac cultum.

39 Episcopus non potest absolvere à suspensione temporaria intra tempus.

40 Episcopus, vel Inquisitor si omiserit procedere non edy gratia, amoris, vel lucris causa, sed propter timorem, vel propter evitanda scandala, non incurrit penas in hoc §. comminatas.

C L E M. Multorum. I.

E Inquisitionis officium, quod ad augmen-
tum Fidei nolit institutum, in
fidelium cedat detrimentum, si Inqui-
sitores ipsi sui officij metas excedant,
ideo Inquisitionis negotium tam per
Episcopum discessum, quam per Inquisitores sine
carnali amore, odio, vel timore, seu affectione com-
modi temporalis exerceri debet. Et quavis quilibet
ex prædictis possit citare, arrestare, capere, ac
tute custodie mancipare etiam in compedibus, vel
manicis ferreis, & inquirere contra illos, prout in
Domino visum fuerit; non potest tamen Episcopus
sine Inquisitore, nec Inquisitor sine Episcopo, aut
eius Officiali, vel Episcopali Sede vacante super hoc
delegato (si intra octo dies postquam sese requisi-
tint adinvenire alterius copiam habere possint) duro
tradere carceri, qui magis ad penam, quam ad custo-
diam videatur, vel tormentis exponere illos, aut ad
sententiam procedere contra eos, & si fecas præsum-
ptum fuerit nullum fit, & irritum ipso iure. Si autem
neuter eorum nequeat, vel nolit personaliter conveni-
re, tunc poterit Episcopus, vel eius Officialis, seu de-
legatus Sede vacante committere suas vires, aut per lit-
teras suum consilium, vel consensum Inquisitori signifi-
ficare, & e contra; ita habetur vsque ad §. Propter in-
clusus. Colligunt ex Ordinar. Lap. Abb. Anch. Imol.
Zabar. Panorm. Paul. de Eleazar. Bonif. de Vital. Viu-
ration. lib. 5. pag. 102. Alagon. in compend. pag. 658. re-
missine Ximen. in concord. part. 1. & 2.

Hanc eandem condus. ex hoc text. in §. porro, de-
sumunt Rojas sing. 27. n. 5. Simanch. de Cathol. instit.
tit. 34. num. 22. & num. 37. & 38. Zanchin. in tract. de
heret. cap. 8. num. 4. Gondisal. ead. tract. q. 8. n. 3. & 4.
& q. 13. num. 8. in fine. Carter. in simili tract. num. 72.
73. & 86. Clar. §. hærese num. 5. versed si quis, De-
cian. in tract. crimin. lib. 5. cap. 21. num. 11. & cap. 22.
num. 15. & cap. 29. num. 6. Eymeric. in direct. Inquis.
part. 3.

part. 3. q. 47. n. 1. cum seqq. late cum ampliacionibus, & limitationibus Farin. de heresi quest. 186. §. 5. num. 67. cum multis seqq.

3 Super quo ipsum conscientiam oneramus, &c.] De vi, & effectibus huius clausulæ in tract. de clausulis vsusq. claus. 24. secundum Lugdunens. impress.

4 Tam per diocesanos Episcopos, quam per Inquisitores, &c.] Notatur ad hoc quod Inquisitor est competens iudex in causis hereticorum, vt per Gondifalu. in tract. de heresi. q. 7. num. 8. vers. Et etiam Inquisitores, Catter. in similibus tractat. num. 84. Azor. in institut. moral. part. 1. lib. 8. cap. 18. q. 1. Farin. de heresi quest. 186. §. 2. num. 17.

5 Duro tamen tradere carceri, &c.] Intelligit quod hic text. ait de Episcopo sine Inquisitore, & Inquisitore sine Episcopo non valente hereticum in duro, & arcto carcere ponere, vt procedat quando hoc vellet facere ad poenam, secus ad custodiam, vt quia forte alibi custodiri non possit, vt per Gondifalu. in tract. de heresi. q. 8. num. 3. q. 4. Petr. Gregor. synagm. iuris lib. 3. c. 7. n. 1. vers. primum. Eymet. in direct. Inquisit. p. 3. q. 47. n. 2. Dec. d. lib. 5. c. 22. n. 6. Farin. loco proxime citato, num. 75.

6 Intra octo dierum spatium, &c.] Notatur ad hoc quod si Episcopus in durum carcerem ponere, & torquere, aut condemnare voluerit hereticum, debet requirere Inquisitorem, & e contra Inquisitor Episcopum, vt intra octo dies infimul conueniant ad præmissa resolvens, vt per Bonif. de Vital. num. 51. & 66. in 24. notat. & Zabari in §. duro, num. 1. in notat. 1. Vmbert. Locat. in indic. Inquisit. in verbo expectare, Squillacen. in tract. de Fide Cathol. c. 40. sub n. 1. Farin. de heresi q. 186. §. 6. n. 98. & 109. dicit quod hic terminus octo dierum currit a tempore, seu à die requisitionis factæ, & num. 110. subdit quod potest reintegrare requisitus Episcopus, seu Inquisitor admitti ad causam si conuenire & interesse voluerit.

7 Intelligit vt vnica tantum sufficiat requisitio, sicut docent gloss. hic verbo requisierunt, & Anchar. num. 4. vers. sufficit, Imol. num. 12. vers. deinde, Bonif. de Vital. n. 64. Campeg. in addit. ad Zanchin. in tract. de heresi. c. 8. lit. D. verbo torquere, Decian. lib. 5. c. 29. n. 6. vers. sed sufficeret semel requirere, Farinac. vbi proxime, num. 99. In qua non est necesse exprimere terminum octo dierum, qui propterea ipso iure statim currit, Farin. citato loco n. 100. & sufficit huiusmodi requisitionem facere per nuncium, vel epistolam, & ad domum, ex eodem Farin. n. 101. vbi sup.

8 Verum si Episcopus, &c.] Notatur ad hoc quod si Episcopus requisitus ab Inquisitore, & Inquisitor requisitus ab Episcopo noluerit, vel non poterit infimul conuenire, poterit vnus alteri suas vices delegare, vel per litteras suum consilium, & consensum significare, vt per Imol. n. 13. Bonif. de Vital. n. 70. & num. 80. cum seqq. Eymet. in direct. Inquisit. p. 3. q. 49. vbi Penia commento 98. Farin. d. q. 186. §. 6. n. 103.

9 Vel Episcopalis Sede vacante, &c.] Notatur ad hoc quod Capitulum Sede vacante succedit Episcopo in cognitione causarum hereticarum, vt per Decian. d. lib. 5. c. 21. n. 15. Farin. d. q. 186. §. 1. num. 187. vbi n. 179. ampliat in quali Sede vacante, & n. 181. limitat quoad exemptos.

10 Vel tormentis exponere, &c.] Limita non procedere in tortura testibus infligenda pro eruenda veritate, quam Inquisitor sine Episcopo, & Episcopus sine Inquisitore infligere potest, secus si contra testem falsum procedi valeat ad poenam ordinariam, ita Eymet. in direct. Inquisit. p. 3. q. 73. vbi Penia commento 122. & ead. p. 3. q. 53. commento 120. vers. sed hoc intelligendum est, Farin. d. q. 186. §. 3. num. 75.

Non valebit.] Hoc verbum præcedente negatiua denotat ipso iure, resoluit Sayr. in clau. Regia, lib. 5. c. 8. num. 26.

Nullum sit irritum ipso iure.] Ex his verbis colligit Tirac. in l. si vnquam, verbo reuertitur, n. 46. §. 47. C. de reuoc. donat. quod quando in Constitutione est duplex siue geminatum verbum futuri temporis, tunc importat latam sententiam.

Super illis committere vices suas, &c.] Ergo Episcopus, & hæretice prauitatis Inquisitores possunt in causis hæresis committere vices suas, vt per Cout. var. lib. 3. cap. 20. n. 3. vers. quarto, Farin. fragm. crimin. part. 1. litt. D. n. 71.

In gloss. Duro. Notatur ad hoc quod carcer debet dari secundum personarum, & delicti qualitates, vt per Zerol. in praxi Episc. part. 1. verbo heretici, §. 22. pag. 171.

In gloss. Tormentis. ibi, puto autem quod ieiunia, &c. Notatur ad hoc quod Inquisitor loco torture potest etiam ad erundam veritatem ieiunia imponere, per ieiunium enim corpus torquetur, vt per Simanch. de Cathol. institut. tit. 3. 4. rubr. de Inquisitoribus Apost. n. 39. vbi subdit Inquisitor sine Episcopo hoc tormenti genus imponere non posse, Farin. de heresi quest. 185. §. 8. num. 138. vbi notat hodie hoc tormenti genus non setuari cum ieiunia non indicantur nisi loco penitentie.

In gloss. Contra eos. ibi, sed nunquid pro eis, &c. Notatur ad hoc quod si alicui tributa sit à lege facultas condemnandi, & absoluedi, & deinde ei auferatur facultas condemnandi, non tamen dicitur sublara potestas absoluedi, vt per Socin. reg. 4. vers. secundo fallit. Clar. §. heresi, num. 6. Menoch. de arsit. lib. 1. q. 43. num. 29.

In ead. gloss. ibi, Sed ita est, &c. Notatur ad hoc quod Episcopus sine Inquisitore, & Inquisitor sine Episcopo proferre potest sententiam absolutiuiam, vt per Decian. in tract. crimin. lib. 3. c. 21. num. 12. & c. 22. n. 11. vbi testatur de magis communi, Ludou. à Paramo de origine S. Inquisitionis, lib. 3. q. 4. rubr. de expedit. processu in causis Fidei, in fine, vbi ita vfu receptum esse testatur, Farin. de heresi q. 186. §. 3. num. 60.

Contrarium tamen tenent Simanch. de Cathol. institut. tit. 3. num. 8. & 9. Zanchin. de heret. cap. 8. litt. E. in verbo diffinitiuam, Rojas sing. 27. num. 7. Catter. in tract. de heret. num. 71. Azor. in institut. moral. part. 1. lib. 8. cap. 18. quest. 16. D. Barbol. in leion. prator, §. 1. num. 478. ff. de iudic.

In gloss. Sede vacante. ibi, quia nondum habet litteras, &c. Notatur ad hoc quod litteræ debent esse expeditæ, vt non dicatur Ecclesia vacare, ac Episcopus possit administrare, vt per Imol. hic num. 3. vers. gloss. vacante, Cardin. num. 5. in fine, Paulin. de potest. Capituli Sede vacante prelud. num. 24. Abb. in cap. qualiter in 1. not. de elect. Decian. rubr. de constitut. num. 421. Casador. decis. 8. num. 5. de restit. spoliat. Sola de benefice p. 2. q. 15. in princip. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 15. §. 2. num. 84. cum seq. vbi obseruat quod licet huiusmodi Doctores simpliciter loquantur quod sit necessaria expeditio litterarum, non tamen excludunt illarum transportationem, ostensionem, & præsentiam, immo illam præsupponunt, ex quo ad id probandum allegant Extravag. in iuncta, de elect. inter communes, que de litterarum ostensione, & præsentatione expresse disponit, ac decretum irritans continet, & graues penas non solum vtenti iurisdictione, sed etiam Capitulo, seu Conuentui admittenti ad possessionem, sui iurisdictionis exercitium, ante dictarum litterarum præsentationem, ita fuit resolutum, & declaratum in Burgen. Canonisatus 3. Inuy 1582. coram

coram Cardin. Lancelotto seniore, quod hodie nulla caret difficultate, cum per reg. 2. alius 3. Cancell. in nouis, expressè dicatur quod daret vacatio Sedis Episcopalis vique ad prouisionem illius Apostolica auctoritate faciendam, & adeptam pacificam possessionem.

- 10 In gloss. Capituli. Notatur ad hoc, quod Capitulum mortuo Prelato non succedit in his, quæ sunt voluntariæ iurisdictionis, vt per Nauarr. cons. 28. sub tit. de tempor. ordin. in antiq. Flamin. de resignat. benefic. lib. 7. quest. 23. num. 23. & 25. Azor. infirmit. moral. part. 2. lib. 3. cap. 40. quæ 8. Nicol. Garc. de benefic. part. 5. c. 7. num. 2.

- 11 In gloss. Requirerint. ibi. in requisitione non est necesse terminum exprimi, sed ipso iure statim currit. Vide Ducen. reg. 2. 71. ad fin. Tiraq. de retractu lig. 5. 9. gloss. 3. n. 23. Facin. d. quæst. 185. n. 100.

- 12 In gloss. Ipso iure. ibi. quod si interlocutoria, &c. Notatur ad hoc, quod datur appellatio in crimine hæretici ad decreto torturæ, vt per Ioan. de Imola num. 13. vers. per hoc dicit gloss. in præsent. Simanch. in enchirid. viol. relig. sit. 2. rubr. de tormentis, n. 11. & tit. 65. rubr. de appellat. num. 2. Eymet. in direct. Inquisit. part. 3. rubr. de appellat. n. 121. vbi Peña commento 31. lit. A. pag. mibi 437. Farinac. de heresi, quæst. 185. §. 15. n. 235. vbi subdit quod non obstante appellatione poterit iudex ad torturam deueneri quando appellatio ab illius decreto fuerit alumniosa, & sic quando videtur ex processu legitima extare indicia ad torquendum.

- 13 In ead. gloss. ibi, lex permittit tunc appellare, quia gramen collis non potest per appellationem interponendam, &c. Notatur ad hoc, quod ad decreto, vt quis tormentis subiciatur, appellari potest cum affertur gramen irreparabile, quod in diffinita reparari non valeat, vt per Hypollin. l. ff. de quæst. num. 34. Clar. 5. fi. g. 64. num. 27. Azucod. l. 3. num. 6. tit. 18. lib. 4. noua recopil. Aloyf. Ricc. in collect. decis. collect. 642. vers. secundo. Zerol. in praxi Episcopali. p. verbo appellatio, §. 9. Alexand. Trontacio. nou. resolut. lib. 2. tit. de appell. resolut. 13. num. 15. Sigism. Senec. in tract. de appellat. q. 17. limit. 47. & num. 143.

§. Sanæ.

- 14 Carcer quilibet Inquisitionis debet esse communis Episcopo, & Inquisitori, & habere duos custodes principales, discretos, industrios, & fideles, vnum, quem vult Episcopus, cui ille prouidebit, alterum, de quo voluerit Inquisitor, cui etiam ipse prouidebit, & quilibet eorum poterit habere sub se fidelem, & bonum ministrum. In quolibet etiam conclauis eiusdem carceris, fidei muerunt due clauis diuersæ, quarum vnâ vnus, alteram alteri castos habebit, & quando est ministrandum carceratis, poterit committere, vel subdelegare ministro. Colligunt ex Ordinariis Doctores in prime. text. citati.

- 15 Hoc idem ex hoc text. desumunt Simanch. de Catholicis. inquit. tit. 16. de custodia reorum. per res. Zanchin. in tract. de heret. c. 8. num. 4. vers. fidei etiam ambo predicti. Gondifala. in simili tract. q. 12. num. 6. v. & 13. Lel. Zech. in summ. part. 1. tit. de fide. rubr. de heresi, cap. 11. num. 12. vers. etiam potest habere carcerem, Eymet. in direct. Inquisit. p. 3. rubr. de modo interrogandi reum, n. 75. vbi Peña commento 18. lit. C, & latius d. p. 304. 58. cum duabus seq. vbi Peña commento 107. 108. & 109.

§. Porro.

- 16 Coram Episcopo, vel Sede vacante coram Capitulo, & Inquisitoribus, vel eorum substitutis custodes prædicti antequam suum officium exequantur, ad Sa-

era Dei Euangelia corporaliter à se tacta iurabunt, quod fideliter adhibebunt omnem diligentiam ad custodiam incarcerationum pro hæresi, & quod vnus non loquetur alui carcerato in secreto, quin alter custos audiat, & quod fideliter, & abque diminutione ministrabunt incarcerationis prouisionem, quam recipiunt ex communi ordinatione, & id quod à parentibus, amicis, vel aliis fidelibus offertur, dum Superiores non contradicant; similiter iurent coram Episcopo, & Inquisitore, etiam si carceres non sint communes, sed solius Episcopi: item Notarij Inquisitionis iurabunt coram Episcopo, & Inquisitore, vel substitutis exercere fideliter suum officium, idemque faciant aliæ persone necessariæ ad prædictum officium exequendum. Colligunt ex Ordinariis Doctores in principio text. citati.

Iurabunt suum officium fideliter exercere.] Notatur ad hoc, quod Notarij Inquisitionis debent iurare suum officium fideliter exercere coram Episcopo, & Inquisitore, vel substitutis ab eis, vt per Imol. num. 17. vers. Glossa iurabunt, Bonifac. de Vital. num. 148. cum seqq. in præsent. Campeg. in addit. ad Zanchin. c. 9. lit. B, vers. debet itaque Inquisitor, Rojas sing. 142. Peña in direct. Inquisit. p. 3. 9. 19. commento 68. vers. illud est tamen, Facin. de heresi, q. 185. num. 11.

In gloss. Tacta. ibi. sed requiritur tactura Euangeliorum. Notatur ad hoc, quod tactura Euangeliorum esse necessaria in iuramento, vt per Abb. in rubr. de iurciurand. num. 2. & in cap. quæmus pactum in initio, part. 1. num. 7. Menochius cons. 37. num. 52. Ioseph. Ludouic. comment. conclusus de iurciurand. concl. 6. & plures alios, quos refert Cened. ad Decretal. collect. 108. num. 6. quibus addo Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gloss. 9. §. 1. in annotat. num. 111. Sanchez de matr. lib. 7. disputat. 108. num. 14. Saye. in claus. Regis, lib. 5. cap. 1. num. 12.

Vnde non satisfieri statuto exigenti iuramentum tactis scripturis si præstatur iuramentum præsentibus scripturis, non tamen tactis per hanc gloss. tenet Tiraq. de iure mariti gloss. 7. num. 98.

In eadem gloss. ibi. apud Italicos interpretatur consuetudo, &c. Notatur ad hoc, quod in præstatione iuramenti inspicendus est mos regionis, vt per Tiraq. de notat. cap. 37. num. 136.

In ead. gloss. ibi, quod sufficit quælibet liberum, vel quælibet scripturam tangere, &c. Notatur ad hoc, quod in præstatione iuramenti sufficit quod tangatur quælibet Scriptura sacra vbi non exprimitur de Euangeliorum tactura, vt per Nicol. Garc. de benefic. part. 3. c. 4. num. 171.

In gloss. Notarij. ibi, qui possunt esse constituti in Sacris, & Religiosis, &c. Notatur ad hoc, quod Notarij in causis hæreticorum electi ab Episcopo, seu Inquisitore potest eligi Clerici, & in Sacris constituti, & etiam Religiosi, qui Notarij esset antequam Religionem ingrederetur, vt per Ioannem de Imola num. 27. & Bonifac. de Vitalin. num. 129. Ioan. à Rojas sing. 133. Zanchin. in tract. de heret. c. 9. lit. B. vers. adde rursus, Eymet. in direct. Inquisit. part. 3. q. 18. & 19. vbi Peña commento 67. & 68. Farinac. de heresi, q. 185. §. 15. num. 10.

Notarij. ibi, qui possunt esse constituti in Sacris, & Religiosis, &c. Notatur ad hoc, quod Notarij in causis hæreticorum electi ab Episcopo, seu Inquisitore potest eligi Clerici, & in Sacris constituti, & etiam Religiosi, qui Notarij esset antequam Religionem ingrederetur, vt per Ioannem de Imola num. 27. & Bonifac. de Vitalin. num. 129. Ioan. à Rojas sing. 133. Zanchin. in tract. de heret. c. 9. lit. B. vers. adde rursus, Eymet. in direct. Inquisit. part. 3. q. 18. & 19. vbi Peña commento 67. & 68. Farinac. de heresi, q. 185. §. 15. num. 10.

§. Verum.

Episcopi, Inquisitores, & eorum substituti sub præcepto sanctæ obediencie discretè, & promptè præcedere debent contra suspectos, vel diffamatos de hæresi vel malitiose, aut fraudulenter tentantes labem fidei alieni imponent; quod si odio, gratia, amore, lucro, procedunt, vel innocentes vexant, tunc Episcopus, vel

vel Superior est suspensus ab officio per triennium, alij vero sunt excommunicati ipso facto, à qua excommunicationis sententia, qui eandem incurrunt, nisi per Romanum Pontificem, nequeunt, præterquam in mortis articulo, & tunc satisfactione præmissa, absolutionis beneficium obtinere, nullo in hac parte privilegio suffragante. Colligunt ex Ordin. Doctores in principio text. citati.

- 14 Hanc eandem conclusionem ex hoc text. colligunt Simanch de Cathol. iustit. tit. 34. n. 40. Eymet. in direct. Inquis. part. 3. q. 24. num. 2. ubi Penia commento 73. late Fatin. de heresi, q. 186. §. 9. num. 145. cum seqq. Cened. pract. & canon. quæst. lib. 1. q. 36. num. 21. Nauar. in man. cap. 27. num. 100. Couarr. pract. cap. 36. n. 21. Gambar. de casibus reservat. cap. 7. num. 1. & 2. Rainer. in catalogo censurarum extra Bullam 6. excomm. 1. Fillius. tract. 15. n. 20. 6. vers. prima. & n. 207. ego ipse de officio, & potest. Episcopi part. 3. alleg. 50. n. 95. secundum Lugd. impressionem.

- 15 In gloss. Et conscientiam. ibi, nota quod, & copulat. Ita Menoch. conf. 111. n. 9. & conf. 117. n. 54. Bernardin. Muscatell. in tract. de cognit. delict. tit. de receptor. n. 18. Cened. post tract. pract. & canon. quæst. sing. 50. num. 1. Cencill. communium contra communi. quæst. 828. n. 87. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. §. 7. præm. num. 123. & glof. 3. n. 1. & refero ego ipse in tract. de diction. vñfr. dist. 110. num. 4.

- 16 In gloss. Eo ipso. Probat hæc glof. hæreticum omnino mentalem incurrere excommunicationem contra hæreticos comminatum, quam sententiam sequuntur hic Card. Anch. Imol. & Vital. n. 183. Albert. de heret. q. 30. Burfat. conf. 14. num. 5. & 9. Tiraz. in l. si quandoque verbo preteritatur num. 240. C. de renac. donat. Albert. Pygh. de Ecclesiæ hierarchia lib. 6. cap. 6. circa med. Rojas de heret. p. 1. n. 146. Azeved. l. 1. num. 151. cum seq. tit. 3. lib. 8. noue Recopil. Clar. §. 9. 91. Menoch. de arbit. casu 36. noue. 6. Spinan. in specie iustit. glof. 7. n. 3. cum seqq. Caneira in q. crim. part. 2. c. 1. num. 8. Ceval. communium contra communes, q. 698. Salas de legib. dist. q. 1. §. 1. resolutio auctorit. Azor. in iustit. moral. p. 1. lib. 5. c. 10. vers. in hac itaque & lib. 8. cap. 10. quæst. 3.

- 17 Contrariam tamen sententiam, nempe excommunicationem non pertinere per hæresim mentalem, sed requiri quod sit verbo, aut factu exteriorius prolata, ac proinde Ecclesiam quoad censuras Ecclesiasticas non habere potestatem in actibus merè internis, tenent Decidon de lib. 1. Ecclesiæ lib. 3. cap. 5. circa fin. Couarr. in reg. peccatorum p. 3. in princ. n. 7. Nauar. in man. cap. 11. n. 17. & c. 23. n. 38. & c. 27. n. 6. Simanch de Cathol. iustit. tit. 42. Aragon. 2. q. 11. a. 3. ubi Ban. 4.4. Henriq. in summa lib. 4. c. 4. §. 1. in commun. Di. de Decretis lib. 1. c. 6. §. 1. 1. Gonet. canon. lib. 1. c. 45. & 28. Jacob. de Grass. in aurea decal. lib. 1. c. 6. n. 3. Vergio summa p. 1. cap. 14. c. 1. & c. 85. c. 1. & c. 12. c. 1. 10. Pet. de Ledema in summa p. 2. tract. 1. cap. 9. & 10. Gabr. Valq. 1. 2. tom. 3. dist. 160. Sayr. de censur. lib. 1. c. 9. n. 14. & 15. & lib. 3. c. 4. n. 20. Sotus cod. tract. tom. 5. dist. 21. c. 2. n. 2. & dist. 4. c. 2. & c. 3. n. 4. Auila in simili tract. p. 1. dub. 1. & p. 7. dist. 1. dub. 1. Carbo de legib. lib. 8. dist. 14. Mar. Alter. de censur. tom. 1. lib. 3. c. 2. dist. 1. col. 2. sub lit. E. Nicol. Garc. de benefic. p. 1. c. 10. n. 91. Sanch. in præcepta Decalogi, lib. 2. c. 8. num. 2.

- 18 Notatur etiam hæc glof. ad hoc, quod constitutio humana punire potest crimen omnino occultum, ut per Gregor. Lopez. l. 2. verò. non mercede, tit. 3. p. 7. Petrez tit. 4. lib. 8. Ordin. pag. 84. Paul. Comitol. respositor. mor. lib. 1. q. 63. n. 5. & 6.

- 19 In gloss. Excommunicationis, ibi, & ubi sit determinatum est, videtur quod non possit Superior absolue- re, &c. Notatur ad hoc, quod Episcopus non po-

test absolute à suspensione temporaria intra tempus, ut per Gutierrez canon. lib. 1. c. 5. num. 6.

In gloss. Obtenia. ibi, ubi verò, &c. Notatur ad hoc, quod si Episcopus, vel Inquisitor omiserit procedere non odij gratia, amoris, vel laici causa, sed propter timorem, vel propter vitandam scandalum non incurrit penam in hoc c. contra alios comminatum, ut per Vmbert. Locat. in ind. Inquisit. n. 149. Fatin. dist. quæst. 186. §. 9. num. 149.

S V M M A R I V M.

- 1 Compendium huius text. refertur.
- 2 Inquisitoris Officium nulli, nisi qui quadragessimam annuam attigerit, committi debet.
- 3 Bona clerici hæretici habentis beneficium Ecclesiasticum applicanda sunt Ecclesiæ in qua illud obtinet, vel stipendia accipit.
- 4 Bona Clericorum patrimonialia propter hæresim confiscata applicatur fisco Ecclesiæ Episcopalis si ipse clericus non habuit stipendia ab aliqua Ecclesiæ.
- 5 Bona clericorum licet propter hæresim confiscata non tamen confiscantur bona Ecclesiæ etiam illi per clericum hæreticum acquisita, & index sic confiscans incurrit penam excommunicationis ipso iure.
- 6 Excommunicationis sententiam ipso iure incurrit Inquisitor, & ipsorum, vel Episcoporum, & aut Capitulum Sede vacante commissarius deputati in causis Fidei, qui prætexit sui Officii Inquisitoris illicitè sumunt pecuniam aliquam, & qui scienter confiscant bona Ecclesiastica etiam applicanda fisco Ecclesiæ.
- 7 Verba, Excommunicationis sententia subiectæ denotant ipso iure.
- 8 Inquisitores possunt tenere armatam familiam pro defensione sui personæ vel familie sue, & ad capiendum hæreticos.
- 9 Familiæ Inquisitorum Fidei armati sunt, & impune de ferre possunt.
- 10 Arma qui officiales, & familiæ Inquisitionis deferre possunt, ostenduntur.
- 11 Constitutio in qua adest diffinitio, ex tunc, statim ligat à tempore promulgationis ipsius.
- 12 Lex statim, & incontinenti ligat tam vult eo ipso quod promulgata est, & observari.
- 13 Constitutio, quoribus exprimit à quo tempore debeat obligare, afficit, & non tenet quoad militarem actus, licet non afficiat quoad alia.
- 14 Inquisitor in crimine hæresis imponere potest etiam penam pecuniariam Sanctæ Inquisitionis Officio applicandam.
- 15 Commissarius nomine venit Vicarius Inquisitorum.
- 16 Episcopi non includuntur nomine Inquisitorum.
- 17 Pecunia extorfo debet esse prætexu officij Inquisitionis, ut sit locus pæne huius text.
- 18 Inquisitores, & Commissarii incurrant penam excommunicationis, & privationis extorquendo prætexu Sancti Officii non solum pecuniam, sed etiam amorem aliam rem.
- 19 Pecunia appellata large sumptu vocabulo venit quodcumque pecunia estimabile.
- 20 Absolutio ab excommunicatione de qua in hoc text. præstita ab inferiore valet in articulo mortis non præmissa satisfactione, & excusatio pauperum.
- 21 Ordinarii Episcopi possunt absolueré de excommunicatione non reuocata Sedi Apost.
- 22 Index confiscans bona Ecclesiæ ignorat, nesciens scilicet bona esse Ecclesiæ, non incurrit excommunicationem, de qua in hoc text.

- 13 *Hæreticus si fuerit aliquis Monachus aliumve Ecclesie Prælatum, cui ad quod acquiri non sibi sed Ecclesie acquirat, ideo eius bona confiscantur non possunt.*
 14 *Clericus hæreticus, cuius bona confiscantur, si habeat stipendia à pluribus Ecclesiis, ipsius bona inter illas dividuntur.*
 15 *Probare posse dicitur, qui habet unum testem integrum.*
 16 *Boni viri tacent illud, quod probare non possunt.*

CLEM. Nolentes. II.

1 **I**nquisitionis Officium committi non debet, nisi attingenti quadragessimum annum. Deputati ab Inquisitore, vel Episcopo, aut Capitulo Sede vacante ab aliquo prætextu officij Inquisitionis pecuniam non extorqueant, nec attemptent applicare fisco bona Ecclesie ob delictum clericorum sub pena excommunicationis latæ sententiæ, à qua non absolvantur, nisi plenè satisfecerint dominis, seu in mortis articulo: Notarij verd, Officiales, fratres, & socij, qui hoc sciuerint, illos in secreto arguant, & corrigant, & si probare possint denuncient Superioribus, qui amoveant tales ab officiis. Denique præcipitur Inquisitoribus, ut non abutantur concessione portandorum armorum, nec habeant plures officiales, nisi necessarios, qui se conferant cum Inquisitoribus ad officia exsequenda. Colligunt ex Ordinarij Anchart. Imol. Zabarell. Panor. Paul. de Eleazar. Bonifac. de Vitalin. Viuian. in ration. lib. 5. pag. 106. Alagon in compend. pag. 659. remissuè Ximen. in concord. part. 1. & 2.

2 **N**isi qui quadragessimum ætatis annum attingerint,] Notatur ad hoc quod Inquisitoris officium nulli nisi qui quadragessimum ætatis annum attingerit, committi debet, ut per Decian. tractat. crimin. lib. 5. c. 22. n. 3. Azot. instit. moral. part. 1. lib. 8. cap. 18. g. 4. Campan. in diversis Canon. rubr. 7. cap. 6. n. 122. Contard. Brun. in tract. de heret. lib. 4. c. 2. Iacob. Simanch. in enchirid. tit. 7. n. 2. & 3. Petrez. l. 3. glof. 1. p. 134. tit. 4. lib. 8. Ordin. Farin. de heresi. g. 186. §. 7. num. 45. cum seqq. ubi ampliat & limitat.

3 **F**isco etiam Ecclesie applicare, &c.] Verba hæc, quæ de heresi mentionem faciunt, non esse ad solum Prælatorem, sed ad solum Romanæ Ecclesie, & Cathedralis referenda aduertit Conar. var. lib. 2. c. 9. num. 11. in fine. Sed hoc cum declaratione accipiendum est, nam bona clerici hæretici habentis beneficium ecclesiasticum applicanda esse Ecclesie, in qua beneficium obinet, vel stipendia accipit, resoluunt Conrad. Brun. de heret. lib. 5. c. 6. num. 8. Gondisal. ead. tract. q. 1. n. 2. vers. bona autem, Clar. §. heresi. n. 11. v. item bona condemnatorij, Simanch. de Cathol. lit. g. n. 89. Palat. in repet. rubr. de donat. inter virum, & uxorem. §. 1. n. 7. ad finem, Fr. Emmann. quaest. Regul. tom. 2. quaest. 83. art. 2. Cenal. commun. contra committ. 4. q. 897. n. 24. Sanch. in præcepta Decalogi. lib. 2. c. 20. num. 3. cum seqq. Petrez. de iure fisci lib. 4. tit. 5. §. 1. vers. clericorum bona, Decian. in tract. crimin. lib. 5. cap. 44. num. 2. in princ. vers. fisci autem Ecclesie, Farinac. de heresi. q. 190. §. 11. num. 155. ubi num. 156. reprobat aliquos contrarium tenentes, & num. 117. in diuidenda sint bona clerici hæretici inter Ecclesias, à quibus stipendia recipit, de quo infra num. 24. Quod bona verd clericorum patrimonialia propter heresim confiscata resoluendum est applicari fisco Ecclesie Episcopalis si ipse clericus non habeat stipendia ab aliqua Ecclesia, ut per Sylu. in summ. verbo hæreticus. §. 1. num. 13. vers. si sum clericus, Burt. cons. 43. num. 37. Carter. in tract. de heret. num. 135. item iudic. vers. bona verd clericorum, Decian. dist. loc. vers. & si clericus nulla stipendia, Brun. Petrez. Clari citatus l. 1. c. 1. & alios plures, quos refert, & sequitur Farinac.

Barbol. Collect. tom. IV.

dist. §. 11. num. 158. ubi num. 159. reprobat contrarium tenentes.

Nec scientes autem Ecclesiarum bona, &c.] Notatur, ad hoc quod quamvis propter heresim bona clericorum confiscantur, non tamen confiscantur bona Ecclesie, etiam illi per Clericum hæreticum acquirunt, & iudex sic confiscans incurrit penam excommunicationis ipso iure, ut per Carter. in tract. de heret. n. 135. ante fin. vers. similia tantè, Eymez. in direct. Inquisit. p. 13. g. 112. vers. est tamen considerandum, ubi Peña commo. 10. 161. vers. quo autem plenius, Sanch. latè declarantem lib. 2. c. 20. a princ. Farin. d. g. 190. §. 11. num. 162.

Excommunicationis sententia eos subiacere, &c.] Notatur ad hoc quod excommunicationis sententiam ipso iure incurrit Inquisitores, & ipsorum, vel Episcoporum, aut Capitulum Sede vacante Commissarij deputati in causis Fidei, qui prætextu sui Officij Inquisitionis illicitè sumunt pecuniam aliquam, & qui scienter confiscant bona Ecclesiastica etiam applicanda fisco Ecclesie, ut per Nauar. in man. c. 27. num. 142. Gamb. de casib. referat. cap. 1. n. 3. Fillius. tractat. 14. num. 168. ego ipse de offic. & potest. Episcopi p. 3. alleg. 50. num. 128. secundum Lugdunens. impress. quibus addo Sanch. in præcepta Decalogi. tom. 1. lib. 2. c. 20. n. 3. Farin. de heresi. g. 186. §. 7. num. 134. cum seqq. latè Bonacin. de excommunicat. in particulari extra Bullam Cane. dist. 2. q. 10. puncto 10. per tot. Verba enim supradicta denotare 7 latam sententiam tradit Tirac. in l. si unquam verbo reuertatur, num. 149. C. de reuocand. donat.

Ut ne abutantur quomodolibet concessione portationis armorum, &c.] Notatur ad hoc quod Inquisitores possunt tenere armatas familias pro defensione sue persone, vel familie sue, & ad capiendum hæreticos, ut per Eymez. in direct. Inquisit. part. 3. quaest. 56. & ibi Peña Farin. de heresi. g. 186. §. 6. num. 90. Familiars Inquisitorum Fidei arma licitè, & impune deferre possunt, ut per Ioan. Rojasing. l. 1. n. 7. vol. 2. Lucer. Inquisit. verbo Inquisitor. num. 14. Paul. Fusc. de visitat. lib. 2. c. 32. n. 17. Roland. cons. 37. n. 9. vol. 4. Menoch. de arbitrar. casu 394. num. 66. Iacob. Simanch. de Cathol. instit. c. 34. num. 24. & c. 41. num. 15. Peña in direct. Inquisit. part. 3. g. 56. comment. 105. fol. milio 631. col. 2. vers. rursus arma deferre, ubi dicit hæc armorum licentiam non solum 10 dandam esse Officialibus destinatis ad denunciandos hæreticos, sed etiam ceteris, qui quavis alia ratione Sancto Officio inserviant, veluti Aduocatis, notariis, consularibus, custodibus, aut illi, qui aduersus hæreticos publice scribunt, dummodo non sint persone seculares, & alienigenæ, nec Iudæi, aut aliis indidibilibus conuersis, tales enim non facillè, & non nisi ex magna causa creandi sunt familiares S. Officij, refert Farin. de heresi. g. 182. §. 6. n. 91. ubi, g. 2. ex hoc text. intelligit supradictum concl. dummodo præfati Officiales armorum delatione, & Inquisitores licentiarum concessione non abutantur.

In glof. Et iñe. ibi, voluit Papa per hoc quod hæc pars 11 Consuetudinis statim ligaret, &c.] Notatur ad hoc quod constitutio in qua est dictio, ex iure, statim ligat à tempore promulgationis illius, ut per Rebuff. ad l. 1. §. 1. item ff. de verbor. significat. Tit. q. de retrat. ad l. 2. §. 1. n. 86. Lex enim facta, & incontinenti ligat cum vult eo ipso quod promulgata est, observari, ut per hanc glof. tenent Menoch. de arbitrar. casu 189. num. 3. Sayr. in claus. Regia. lib. 3. cap. 5. num. 6.

In ead. glof. ibi, non quod hoc quod contra facientes, &c.] Notatur ad hoc quod quoties constitutio exprimit à quo tempore debet obligare, afficit ignorantes quoque nullatenus actus, licet non afficiat quoad alias penas, ut per Sayr. d. c. 5. n. 12. Sanch. de matrim. lib. 3. disp. 17. n. 10. Farin. in præfati crim. p. 4. cons. 65. n. 3.

24 In glos. *Illucius*. Notatur ad hoc quod potest Inquisitor in crimine hæresis imponere etiam penam pecuniariam sanctæ Inquisitionis officio applicandam, vt per Zanch. in *tratt. de hæresis*. 16. num. 9. vers. poterit, Eymet in *direct. Inquisit.* p. 3. q. 103. vbi Penia comment. 10. § 1. Decian. lib. 1. c. 44. sub n. 7. Rojas sing. 1. num. 22. vers. & Inquisitores Farinac. de hæresi. q. 193 § 6. & n. 108 cum seqq.

15 In glos. *Isforum* ibi, dant ergo Inquisitores commissarios, quos vocamus *Picarios*, &c. Notatur ad hoc quod commissarij nomine veniunt Vicarij Inquisitorum, vt per Sanch. in *precepta Decalogi* lib. 2. c. 20. n. 4. Farin. d. q. 186 § 7. sub num. 141.

16 In glos. *Commissarij* ibi, de Episcopis loqui non videtur. Ergo Episcopi non includuntur nomine Inquisitorum, vt per Sanch. d. cap. 20. num. 6.

17 In glos. *Prætextu* ibi, vbi ergo non eo pretextu illicitè exigit, licet male faciat, non tamen est locus pæne. Notatur ad hoc quod pecunia extorsio debet esse pretextu Officij Inquisitionis, vt sit locus pæne huius text, sicut docet Sanchez dicit. cap. 20. n. 8. Farin. dicit. quest. 186 § 7. n. 140.

18 In glos. *Pecuniam* ibi, intelligi largè. Notatur ad hoc quod Inquisitores, & Commissarij incurrant penam excommunicationis, & priuationis extorquendo pretextu officij non solum pecuniam, sed etiam omnem aliam rem, vt per Sanch. dicit. cap. 20. num. 9. Farinac. dicit. quest. 186 § 7. num. 140. veluti frumentum, vinum, vestes, elculenta, poculenta, aut alia pretio æstimabilia, vt per Nauarr. in *man. cap. 27. num. 142*. Syluest. in *summa verbo excommunicatione* 9. num. 81. Sayr. de censur. lib. 3. cap. 34. num. 25. Filioch. *tratt.* 14. cap. 10. quest. 3. num. 169 nam pecunia appellatio largè sumptu vocabulo venit quocunque pecunia æstimabile, vt per Tiraquell. de *retrahit* lib. 5. § 1. glos. 14. num. 42. Gig. in *tratt. de crim. lase* masei. lib. 1. quest. 34. n. 14. Mozz. vbi de *cursu de empt. in qua veniant appell. rei*, § deuenio. num. 25. Sánchez dicit. cap. 20. num. 9. quos recte ego ipse in *tratt. de appell. verb. vniuersque iuris signis* appell. 195. num. 1.

19 In glos. *Satisfecerint* ibi, si habent, unde viuunt, alijs vero paupertas excusat. Notatur ad hoc quod in articulo mortis non præmissa reali satisfactione, & exculante paupertate valet absolutio excommunicationis huius text. ab inferiore, secus verò extra illi articulum, vt per Sanch. dicit. cap. 20. num. 19. Farin. dicit. quest. 186 § 7. num. 142.

21 In glos. *Absolui* ibi, per Ordinarios cum sibi non reseruet. Notatur ad hoc quod ab ista excommunicatione ex quo non fuit reuersura Sedi Apost. possunt etiam Ordinarij Episcopi absolvere vt per Sanch. dicit. cap. 20. num. 18. vbi subdit hanc absolutionem non esse simpliciter concessam, sed permitti cum quadam conditione, videlicet in mortis articulo tantum, & donec plenè fuerit satisfactum de pecunijs extortis, & sic cum effectu. refert Farinac. dicit. quest. 186 § 7. num. 43.

22 In glos. *Scienter* ibi, ignoratur ergo non tenet hæc pæna. Notatur ad hoc quod iudex confiscans bona Ecclesiæ ignoratur, nesciens scilicet bona esse Ecclesiæ, non incurrit excommunicationem, de qua in hoc text. vt per Card. n. Zabarel. his in §. *Inquisitori* bus ante n. 1. in 3. notab. Imol. n. 6. sine vers. nota scienter. Sin. h. in *precepta Decalogi* rom. 2. lib. 2. c. 20. n. 11. vbi subdit quod quicumque ignorantia excusat dummodo non sit affectata, vel adeo crassa, vt ingens temeritas dicatur.

In glos. *Ecclesiæ* ibi, & per hoc dico quod si monachus, &c. Notatur ad hoc quod si hæreticus fuerit aliquis monachus alicuius Ecclesiæ Prælati, cum id,

quod acquirit, non sibi, sed Ecclesiæ acquirit, ideo eius bona confiscari non possunt, vt per Imol. hic n. 7. vers. ex hoc infert, Bonifac. de Vitalin. num. 71. Sanch. dicit. cap. 20. n. 13. & 14. vbi etiam quid si hæretici fuerint commissa ab aliquo Religioso Franciscani Ordinis profus proprij incapace, refert Farinac. de hæresi q. 190. § 11. num. 161.

In glos. *Applicare* ibi, vbi bona clericorum damnatorum, &c. Notatur ad hoc quod si clericus hæreticus, cuius bona confiscantur, habeat stipendia à pluribus Ecclesijs ipsius bona diuiduntur inter Ecclesijs, à quibus stipendia recipit, vt per Decian. in *tratt. crimin. lib. 5. c. 44. n. 2. vers. sed quid si clericus hæreticus*, Didac. Canteria in *quasi. crimin. rubrica de hæresi. apostatis*, &c. c. 1. num. 41. vers. quod si à pluribus Ecclesijs, Farin. dicit. q. 190. § 11. num. 157.

In glos. *Valent*. Dicitur autem posse probare si habeat vnum testem integrum, Nauarr. in *man. cap. 25. num. 33. in fine*, & in cap. inter verba 11. quest. 3. concl. 6. corol. 66. n. 284. Anton Bernard. in *summa*. cap. 31. n. 16. verb. dixit. nam boni viri tacent illud, quod probare non possunt. Alex. cons. § 5. n. 4. vol. 4. Gutier. can. lib. 1. cap. 11. num. 21.

SVMMARIVM.

- 1 Beguardum & Beguinum Alemaniam secta damnatur, & isto isporum error, & excitatur Diocesano, & Inquisitorum officium contra illos.
- 2 Ieiunia non seruati legibus Canonici iniuncta, & præcepta peccata mortaliter.
- 3 Fornicatio simplex est peccatum mortale, ita vt appositum asserere pertinaciter sit hæreticum.
- 4 Beguardum error damnatur noliensium assurgere neque reuerentiam exhibere in elevatione Corporis Christi.
- 5 Peccare peius in nullis potius Diuinitas est quam humanitas.
- 6 Impeccabilis fuit ex privilegio Beatissima Virgo.
- 7 Ecclesia militans exemplata est diuinitas à triumphante.
- 8 Oculi & amplexus ex benivolentia, & amicitia honesti, vel patriæ consuetudine culpa vacant.
- 9 Oculi libidinosi, & amplexus, ac tactus si fiant ad delectationem sunt mortalia.
- 10 Affectus turpes gratia delectationis, quæ ex ipsis capitur, an sint peccata mortalia, ostenduntur.

C L E M. Ad nostram. III. & vlt.

Reprobat & damnat Beguardos & Beguinas in Alemaniam & eorum errores, præcipit vt Inquisitores in eos inquirant, siuueque officium exerceant, nisi poenitentes sponte abiurent, & satisfaciunt. Colligunt ex Ordinarijs Ane. I. Zab. Panorm. Paul. de Eleazar. Bonif. de Vitalin. Viuian. in *ration. lib. 5. pag. 107. Alagon in compend. pag. 66. remissus Ximen in concord. p. 1. & 2. Refert Eymet in direct. Inquisitor. part. 2. c. 3. De erroribus, quos profitebantur Beguardi, vide Guid. Cramb. in *summa*. de hæresibus Beguardum. Bernard. Lutzemb. in catalogo hæresis. lib. 2. verb. Beguardi. Aluar. Pelag. de pl. in 2. Ecclesijs. lib. 2. c. 52. Repert. Inquisitor. verb. Beguardi. Prætol. lib. 2. de vitu & fidei hæresis. cap. 17. Eymet in direct. Inquisitor. part. 2. quest. 15. & ibi P. ha. comment. 4.*

Secundo quod ieiunia non oportet hominem, &c. [Notatur ad hoc quod ieiunia Canonici legibus instituta ita ex præcepto seruanda sunt, vt mortalis peccati reus sit omnino censendus, qui absque iusta causa eadem]

eadem feruare omiserit, vt per Couart. *variar. lib. 4. c. 10. num. 10.*

³ Tercio quod illi, qui sunt in praedicto gradu perfecti, lib. 3. cap. 6. §. 1. vers. secundo obicitur, Soar. de Relig. lib. 2. de orat. c. 11. num. 4. Sayr. in clari Regia lib. 3. cap. 4.

⁴ Et ibi autem carnalis, &c. Notatur ad hoc, quod fornicatio simplex est peccatum mortale, ita ut oppositum asserere pertinaciter sit haereticum, sicut docent Anton. Gom. l. 80. Tauri. num. 4. Couart. de sponsa. lib. part. 1. cap. 4. n. 8. Nauar. in man. cap. 16. in princip. Clar. §. haereticus n. 1. Auenda. de exequend. mand. part. 2. cap. 26. a. num. 1. Henric. in summ. lib. 11. c. 8. §. 3. lit. H. Sayr. in clari Regia lib. 8. cap. 2. n. 2. cum segg. Lesside in iust. lib. 4. cap. 3. dub. 7. a. num. 47.

⁵ Quod in elevatione Corporis, &c. Notatur ad hoc, quod damnatur secta, & error Beguadorum nolumum assurgere, neque reuerentiam exhibere in elevatione corporis Domini Nostri Iesu Christi, vt per Azeued. l. 2. num. 14. tit. 1. lib. 1. noua Recop.

⁶ In gloss. Impeccabilis. ibi, si hoc intelligeretur de Dei potentia, &c. Et idem bene dicit Imper. in l. 2. C. de veteri iure encl. quod in nullis penitus peccare Diuinitatis potius est, quam humanitatis, cuius dictum exorant Bobadil. in sua politica lib. 1. cap. 1. num. 134. Cardin. Mantic. de coniect. vltima. volunt. lib. 12. tit. fin. n. 41. & de tacitis, & ambig. conuent. tom. 2. lib. 27. tit. 7. n. fin. Vnde votum de nunquam peccando non esse validum resoluunt Azori. in iust. mortal. part. 1. lib. 11. cap. 14. ques. 4. Sayr. in clari Regia lib. 6. cap. 3. n. 9. Sayr. de Relig. tom. 2. lib. 2. de voto cap. 3. num. 2. & 3. Lessi. de iust. lib. 2. cap. 40. dub. 5. num. 33.

⁷ In eadem gloss. ibi, & hoc privilegium gloriosae Virginis Mariae creditur datum esse dimissis. Ita Tiraquel. de penis temper. causa 5. n. 85. Henric. in summ. lib. 3. cap. 11. §. 4. lit. X.

⁸ In gloss. Ecclesia. ibi, est enim Ecclesia militans exemplata dimissis a triumphante. Ita Perez l. 5. tit. 2. lib. 1. Ordin. pag. 42.

⁹ In gloss. Septimo. ibi, & hoc modo oscula, amplexus, vel tactus non sunt mortalia cum possint absque libidine fieri, vel ex consuetudine regionis, &c. Notatur ad hoc quod oscula, & amplexus ex beneuolentia, & amicitia honesta habita secundum patrie consuetudinem culpa vacant, quia ibi nulla est turpiterudo, sed castus amor, vt per S. Thom. 2. 2. ques. 154. art. 4. Sanchez de matrim. lib. 9. disp. 49. num. 3. vbi subdit idem dicendum esse quando habentur ob delectationem honestam, vt ad augendam amicitiam, & beneuolentiam honestam, quamuis inde mors sensualitatis inordinatus, & delectatio venerea insurgant, minimè assensum peccantis voluntate, quia finis est honestus, & contra voluntatem prauus ille motus insurgit.

¹⁰ In ead. gloss. ibi, oscula autem libidinosae, amplexus, & tactus si sunt propter delectationem huiusmodi, sic enim solum libidinosae censentur, manifestum est propter hanc causam libidinosae oscula fore mortalia. Ita S. Anton. 3. part. tit. 16. cap. 15. 10. notab. 1. dicit tactus cum fuerit ex libidine, & amore carnalis luxurie, esse mortales, Nider. in sua summ. prac. 6. c. 2. ad fin. vers. secundo principaliter, dicens esse lethales huiusmodi tactus cum sunt libidinosi, & ea intentione, vti se, vel in muliere excitetur concupiscentia, Margar. Confessorum 6. precepto fol. 90. dicens oscula, & amplexus habita ex lascitia esse mortalia, & tunc id contingere quando habentur, vt sequatur pollutio, vel cum periculo. Fr. Emman. in summ. tom. 1. cap. 103. num. 2. dicens oscula tunc esse mortalia quando dirigitur ad actum carnalem, vel libidinosum.

Aduertendum tamen est, quod licet plures deoscu-

lationes habitae sint ante copulam, necessarium nequitiam fore eas confiteri, siue etiam tactus: nam esto omnes deosculaciones illae, siue tactus numero differentes sint, quia tamen sunt praerequisita ad copulam, & partes illi annexae, ita vt oscula, & tactus dicantur fornicatio inchoata, ita Valq. de de. panis. q. 91. art. 1. dub. 1. n. 1. & 1. 2. tom. 1. disp. 75. cap. 2. in fine, Corrolan. de casibus refer. q. 1. sect. 3. n. 5. optimè Ioan. San. in selectis disp. 6. num. 3. vbi secus dicit si deosculaciones habeantur finita iam copula, cum subsequentes illae ad distinctam, & aliam iam copulam ordinentur.

In ead. gloss. ibi, nec mirum cum id dicatur etiam de libidinoso aspectu, &c. Notatur ad hoc quod aspectus turpes gratia delectationis, quae ex ipsis capitur, in ea insidendo habiti sunt peccata mortalia, sicut de tactibus diximus supra, quod significauit Dominus Math. 5. qui videtur mulierem ad concupiscendum eam, iam moxatus est in corde suo, Cardin. hic verbo septimo statim in princ. Abb. ad finem, Imol. num. 17. Tabiena verbo delectatio quaest. penult. Syluest. eod. verbo q. 4. Nauar. in cap. 5. cui. num. 9. de penis. distinct. 1. Iacob. de Grass. in decis. aureis. part. 1. lib. 2. c. 75. n. 10. & c. 78. num. 16. Verum Sanchez post mortuam se le relatos, dist. lib. 9. disp. 46. num. 22. ait sibi magis placere discernere esse inter visum & tactum, quod hic laepe natura ordinetur ad concubitus, ac proinde consensio in delectationem sensibilem ipsius sit quasi quaedam copulae inchoatio, & consensus in delectationem copulae, est peccatum lethale; ille vero non ordinatur ita ad venerea, & proinde eius delectatio non sit communiter venerea, & solum peccatum veniale, nisi aspiciens ad aliud malum finem occidat; praeterea quia delectatio ex visu confurgens non est tanta, necita appetitum sensitiuum excitat, vt non possimus dicere pertinere ad paruitatem materiae delectationis venerea, ac proinde excusari eam a culpa lethali.

DE HOMICIDIO VOLUNTARIO, VEL CASUALI.

De Homicidio voluntario, vel casuali.

TIT. IV.

SVM MARIVM.

- 1 Furiosus, infans, vel dormiens, hominem mutilans, vel occidens, non efficitur irregularis, nec etiam ille, qui aliter mortem vitare nequens, suum inuoluntarium occidit, vel mutilat.
- 2 Irregularitas non incurritur ex mutilatione, siue homicidio patratu a furioso, etiam si sua culpa in furem incidit, vt num. 3.
- 3 Furiosus in furore delinquens excusatur a pena.
- 4 Infans delinquendo non fit irregularis, etiam si sit doli capax, vt num. 6.
- 5 Infans in deliciis excusatur.
- 6 Dormiens si aliquem mulierem aut occidat, irregularitatem non incurrit.
- 7 Ebrius si aliquem mutilet, aut occidat, an irregularitatem contrahat ostenditur, & num. 10.
- 8 Irregularitas non incurritur ab illo, qui hominem occidit ad sui necessariam defensionem, etiam de iure nouissimo Concilij Trid. vt num. 12.
- 9 Declaratur Concil. Trident. sess. 14. de reform. cap. 7.
- 10 Irregularitas non incurritur ab eo qui ad sui defensionem aliquem occidit praueuendo, & non expectando se ab illo percuti.

- 15 Irregularitas non incurritur etiam ab eo, qui ad sui defensionem aliquem occidit, quatinus in periculo mortis non sit constitutus, dummodo iam existat in periculo mutilationis alicuius membri.
- 16 Odium cordis internum non facit, ut contrahatur irregularitas si re vera quis inuaforem occidat ad tuendam vitam suam.
- 17 Irregularitas non incurritur, qui pro sui necessaria defensione occidit innocentem inuaforem, puta phre-neticum, & amensum si aliter saluum esse non possit.
- 18 Socium vocans in defensionem auxilium non incurrit irregularitatem si talis socius occidat inuaforem.
- 19 Irregularitas non incurritur ab eo, qui alium occidit pro defensione sui proximi, vel verum suam, ut num. 10.
- 21 Moderamen inculpate uisile excedere non debet, qui alium occidit ad sui necessariam defensionem, ut euilet irregularitatem.
- 22 Irregularitas, quae incurritur ob excessum moderaminis inculpate uisile, pertinet ad homicidium casuale, & non ad voluntarium.
- 23 Irregularitas incurritur ab eo, qui aggressorem occidit cum possit mortis periculum euadere, & cum minoris lesione se defendere etiam fugiendo.
- 24 Furiosus habens dilucida interualla excusatur a pena.
- 25 Furiosus habens dilucida interualla in dubio presumendum est potius quod deliquit tempore furoris, quam tempore sane mentis.
- 26 Furiosus non potest Religionem profiteri.
- 27 Mutilatio homicidii comparatur quoad irregularitatem.

CLEM. Si furiosus. Vnic.

FURIOSUS, infans, vel dormiens hominem muliens, vel occidens non efficitur irregularis, nec etiam ille, qui aliter mortem vitare nequius suum inuaforem occidit, vel mulat. Colligunt ex Ordinarijs Lap. Abbas, Ancharan. Imol. Zabarell. Panor. Paul. de Eleazar. Bonif. de Vitalin. Viuian. in ration. lib. 5. pag. 129. Alagon. in compend. pag. 676. remissuē Casal. in auctorat. & Ximen. in concordat. part. 1. & 2. & latam repetitionem fecit Couarr.

Furiosus [] Notatur ad hoc quod irregularitas non incurritur ex mutilatione, siue homicidio patrato à furioso, ut per Maiol. de irregular. lib. 5. cap. 48. num. 11. Menoch. de arbit. casu 325. num. 6. Henric. in summ. lib. 14. cap. 15. §. 7. Auil. de censuris. part. 7. rubric. de homicidio casuali, dist. 6. §. 1. dub. 11. Fatinae. in praxi crimin. p. 2. q. 92. n. 46. cum seqq. & q. 94. n. 26. & fragm. crimin. part. 2. lit. 1. n. 417. & alios citatos à Cened. ad Sect. Collect. 17. num. 1.

Amplia etiam quod occisor sua culpa in furorem incident, secundum Maiol. d. num. 11. vers. quod procedit. Natur. in man. cap. 27. n. 230. Auil. dist. dub. 12. vers. namandum est primo, Fatinae dist. lit. f. num. 418. vbi n. 421. post Auil. vbi proxime in vers. secundo notandum, intelligit procedere in eo, qui occidit durante furore, unde se. us si habens dilucida interualla occidat tempore sane mentis, nam adhuc regularitas manet.

Furiosus enim in furore delinquent excusatur à pena, sicut Docent Duen, reg. 29. vers. amplius tertio, Tiraquell. de panis temper. casu 42. a princip. Clar. 5. fin. quest. 60. num. 7. Menoch. de arbit. casu 325. Fachin. controuers. lib. 9. cap. 3. Ceual. commun. contra commun. q. 33. Petr. Caball. in tractat. de omni genere homicidij, num. 179. cum seqq. Molin. de iustis. tom. 4. tract. 3. dist. 38. à num. 1. Farin. d. q. 94. à princ.

Aut infans. [] Notatur ad hoc quod infans delinquendo non fit irregularis, ut per Couarr. hic part. 3. in initio, num. 5. Henriquez in summ. lib. 14. c. 5. §. 4. in fine, Fatinae in praxi criminal. part. 3. quest. 92. num. 179.

Amplia procedere etiam contingat patrati homicidij ab aliquo infante doli capace, quia tunc nec etiam irregularitatem incurrit, prout relatis, & reprobatis contrarium tenentibus scriptum reliquerunt Sayr. de censur. lib. 6. cap. 17. n. 50. Auil. in simili tractat. part. 7. rubric. de homicidio casuali dist. 6. §. 1. dub. 13. qui etiam hoc admittunt in infante maiore septennio, non tamen doli capace, quicquid fecerit dixerit Maiol. de irregul. lib. 5. cap. 43. num. 11. vers. infans quoque, Perce. l. 1. glo. 1. vers. confirmatur pag. 6. tit. 22. §. Ordinam.

Infans enim in delictis excusatur iuxta ea quae tradunt Clar. 5. fin. quest. 60. num. 2. cum seqq. Tiraquell. de panis temper. casu 7. Anton. Gomez. tom. 3. variat. c. 1. num. 17. cum seqq. Bonacof. commun. crimin. part. 1. verbo minor pag. 114. vers. §. 2. eod. verbo pag. 49. Hippol. conf. 48. num. 54. Placa de delict. c. 2. à num. 10. Ioseph. Ludovic. Lucen. decisi. 17. Duen. reg. 29. vers. amplius secundo, Menoch. de arbitrar. casu 329. Thelaur. Pedem. decisi. 161. Honded. c. 104. vol. 1. Ayer. de homicidio part. 2. num. 124. & seqq. Maurice. de integ. resus. c. 15. Barth. Humand. l. 21. glof. 4. tit. 1. §. 1. sol. 2. Alex. Raut. de analog. c. 22. num. 78. Chald. Pereira in l. si curatore verbo, vel aduersarij dolo, n. 50. cum seqq. Cide in integ. resus. minor. Molin. in empirio iuris. part. 1. tit. 5. quest. 7. à num. 7. Molin. de iustis. tom. 4. tract. 3. dist. 36. Petr. Caball. in tract. de omni genere homicidij, à n. 179. Farin. dist. part. 3. quest. 92. num. 49. cum seqq. & n. 115. citati à Cened. ad Sextum collect. 17. num. 3.

Seu dormiens. [] Notatur ad hoc quod si dormiens aliquem muliet, aut occidat, non incurrit irregularitatem, ut per Henric. lib. 14. cap. 15. §. 7. li. M. Farin. de panis temper. quest. 98. n. 68. cum seqq. Sayr. de censur. lib. 6. cap. 17. n. 36. & seqq. Auila in simili tractat. part. 7. rubric. de homicidio casuali dist. 6. §. 1. dub. 14 qui etiam disputant quid dicendum si in somnis aliquem dormiens occidat quando vigilans aduerterit se consueuisse in somnis arma capere, & homines offendere, & non adhibuit debitam diligentiam, ut huiusmodi periculum euitaret, puta includendo fere cubiculo bene obferato. An & quando dormiens puniatur de delicto commissio in somnis vide Doctores per me citatos in collect. ad cap. si quis dignum in princ. hoc tit. in Decretalib.

De ebrio solet ab aliquibus in dubium reuocari à irregularitate contrahat si aliquem muliet, aut occidat: quidam censuerunt ebrietatem non excusare ab irregularitate, & moti ratione quod ebrietas non est expressa in hoc textu prout expressum est de furioso, infante, & dormiente, & ideo hanc pattem sustinent Cardin. Zabarell & Imolan. in praxi, Tabien. verbo ebrietas. §. 8. num. 9. & verbo irregularitas 1. num. 5. Syluest. verb. homicidium 5. quest. 4. num. 5, Villadieg. in tract. de irregulari. lib. 5. cap. 48. num. 11. vers. in ebrio.

Verum contrariam sententiam, immo irregularitatem non incurri ab eo, qui ebrius existens, aliquem occidit aut muliat, merito tenent Bonifac. hic n. 25. & 26. Couarr. part. 3. in princip. num. 5. Nauar. in man. cap. 27. n. 230. Soar. de censur. dist. 46. §. 1. num. 12. vers. nam communis Sayr. in simili tractat. lib. 6. cap. 17. n. 34. vers. secunda opinio, Auila eod. tractat. part. 7. rubric. de homicidio directi volumarij, §. 1. dub. 15. vers. secunda conclusio, Azor. in iustis. moral. part. 2. lib. 7. c. 33. quest. 7. Farinae. dist. part. 3. quest. 93. num. 9. qui eam reddunt rationem

rationem quod ebrius ebrietas durante caret vñ rationis, & ideo in eo subest eadem ratio excusandi ab irregularitate, quæ inest in furioso, ampliatur pro-
cedere etiam quod quis culpa sua se inebriauerit im-
moderate bibendo, dummodo non se inebriasset debi-
ta opera, vel nisi alias esset solutus in ebrietate anima
fumere, & homines percutere.

- 11 Et idem de illo censum, &c. [Notatur ad hoc quod
irregularitas ab eo non incurritur, qui hominem oc-
cidit ad sui necessariam defensionem, vt per Soar. de
iustit. lib. 5. q. 1. art. 8. Couat. hic. p. 3. §. 1. num. 1. Maiol. de
irregul. lib. 5. cap. 48. n. 6. Caiet. 2. 2. q. 64. art. 7. Nauar.
in man. cap. 27. n. 207. & 211. Placa de delictis, cap. 28.
& 29. Duen. reg. 192. vers. amplia sexto, Soar. de censur.
disp. 46. sect. 1. n. 1. & 2. Auil. eod. tract. p. 7. disp. 5. sect. 3.
dub. 1. vers. loquendo de iure nouo, Sayr. in simili tract. lib.
6. cap. 17. n. 2. Henricus in summ. lib. 12. cap. 11. §. 2. litz.
N. Cardos in praxi iudicium verbo homicidium, num. 5.
& verbo irregularitas, n. 10. Alfroy Ricc. in collect. decisi.
p. 4. collect. 930. latè Farinac. in crim. p. 2. lit. I. a. num.
472. refert plures Cened. ad Sexum collect. 17. num. 5.
Potest enim quis se defendere vsque ad occasionem in-
iusti aggressoris; vt docent citati per me in collect. ad
cap. 2. num. 3. hoc tit. in Decretalis.

- 12 Amplia primò vt non solum irregularitas non in-
curatur propter homicidium commissum ad neces-
sariam defensionem de iure antiquo ante dispositionem
huius text. sicut docent Soar. d. dist. 1. num. 1. in princip.
& num. 2. vers. immò probabilius est, Sayr. d. cap. 17. n. 9.
Auil. d. dist. 4. dub. 1. vers. 1. sed nec etiam iure nouissimo
Concilij Trid. licet enim feli. 14. de reform. c. 7. loquens
de homicidio, quod contingit ym vi repellendo, sta-
tuerit dispensationem Ordinario committi, quasi quod
tale homicidium irregularitatem inducat, aliter dis-
pensatio non esset necessaria, vt videtur esse de mente
Maiol. de irregul. lib. 5. cap. 48. n. 10. vers. sexta decla-
ratio. Veritas tamen est, quod prædictum Concilij
Decretum intelligi debeat non de homicidio facto ad
necessariam defensionem, sed de homicidio patratu
cum aliqua culpa, & excessu moderaminis inculpate
tutelæ, vt communiter tenere videntur Doctores ex
Soar. d. dist. 46. sect. 1. n. 3. Auil. d. dist. 4. dub. 1. vers.
loquendo de iure nouo, Campan. in diuersor. iuris Canon.
rub. 21. cap. 23. num. 51. Bonacin. de censur. disp. 7. q. 4.
puncta 6. n. 3. cum seq. Cened. practico. & canon. ques-
tib. 1. quæst. 24. n. 3. Bollet. d. iustit. clerical. p. 2. lit. de
disciplina clerical. §. 5. n. 2. o. c. cum seq. Farinac. d. iust. I.
num. 475. ego ipse de officio & potestate Episcopi. part. 2.
alleg. 19. num. 54.

- 13 Decretum intelligi debeat non de homicidio facto ad
necessariam defensionem, sed de homicidio patratu
cum aliqua culpa, & excessu moderaminis inculpate
tutelæ, vt communiter tenere videntur Doctores ex
Soar. d. dist. 46. sect. 1. n. 3. Auil. d. dist. 4. dub. 1. vers.
loquendo de iure nouo, Campan. in diuersor. iuris Canon.
rub. 21. cap. 23. num. 51. Bonacin. de censur. disp. 7. q. 4.
puncta 6. n. 3. cum seq. Cened. practico. & canon. ques-
tib. 1. quæst. 24. n. 3. Bollet. d. iustit. clerical. p. 2. lit. de
disciplina clerical. §. 5. n. 2. o. c. cum seq. Farinac. d. iust. I.
num. 475. ego ipse de officio & potestate Episcopi. part. 2.
alleg. 19. num. 54.
- 14 Amplia secundò vt etiam irregularitas non incur-
ratur ab eo, qui ad sui defensionem aliquem occidit,
præueniendo, & non expectando se ab illo percussu, vt
per Soar. de iustit. lib. 5. q. 1. art. 8. vers. at vero, Nauar. in
man. cap. 27. n. 207. 3. Jacob. de Grassi. aurei decisi. lib. 2.
cap. 65. n. 6 & 7. Viuald. in canal. aureo tit. de irregul.
num. 115. Sayr. de censur. lib. 6. cap. 17. num. 8. Auil. in simili
tract. p. 7. disp. 5. sect. 3. dub. 2. vers. secunda con. l. Farin.
d. iust. I. num. 476.

- 15 Amplia tertio vt irregularitas non incurritur etiam
ab eo, qui ad sui defensionem aliquem occidit, quam-
vis in periculo mortis non sit constitutus, dummodo
tamen existat in periculo mutilationis alicuius mem-
bri, vt per Syluest. in summ. verbo homicidium 3. q. 3. vers.
primum, Nauar. in man. cap. 27. num. 11. Sayr. d. cap. 17.
num. 3. & 4. Soar. d. dist. 46. sect. 2. num. 6. vers. rursus, vbi
reprobat Plouium, Villadig, & Maiolum contrarium
tenentes, subditque idem videri dicendum etiam si
non timeatur mutilatio, ad vulnus lethale, sed solum
immincat periculum grauis percussus corporis, siue
grauitas sit posita in notabili læsione, vel infamia,

propt. est in alapa, vel in percussione alia virgæ, vel
arundinis.

Amplia quarto vt irregularitas non incurritur etiam
ab eo, qui ad sui defensionem occidit ex odio, odium
enim cordis internum non facit, vt contrahatur irre-
gularitas siue vera quis "inualorem" occidat ad tuen-
dam vitam suam, quamvis ex hoc odio peccatò com-
maculetur, secundum Couat. hic. p. 2. §. 5. n. 2. Sayr. d. dist.
c. 17. n. 11. Auil. d. dist. 3. dub. 1. sub. vers. loquendo de iure
nouo, post. med. ibi. secundò habet verum, Farinac. d. iust. I.
num. 478.

Amplia quintò vt nec etiam irregularitas incurritur
ab eo, qui pro sui defensione necessaria occidit
innocentem inuaforem, puta phreneticum, & amem-
tem si aliter saluus esse non possit, nisi occidendo, vt
per Sayr. d. dist. cap. 17. num. 6. Farin. d. iust. I. num. 481.

Amplia sexto, vt nec etiam incurritur irregularitas
quando quis, vt se ab inuafore defendat, vocat socium
in defensionis auxilium, illeque socius inuoluntariè oc-
cidit, tunc enim qui socium vocauit, irregularis non
est, sicut enim quis per seipsum occidendo irregu-
laritatem non incurrit, ita nec per alium, vt per Nauar.
in man. cap. 27. num. 211. vers. secundo, Sayr. d. c. 17. n. 14.
& Auil. d. dist. 3. dub. 1. vers. loquendo de iure nouo, ibi,
pr. mò quando aliquis, qui eadem part. 7. disp. 6. sect. 2.
dub. 9. vers. secunda quæstio, resoluunt conuocantem ami-
cos ad sui defensionem dum illicite rixatur con Ioan-
nem, qui ab eo occiduntur, irregularitatem incurtere.

Amplia septimò vt nec etiam irregularitas incur-
ratur ab eo, qui alium occidit pro defensione sui pro-
ximi, & præsertim si insultatus fuerit aliquis ex illis,
quos quis defendere teneret non solum ex charitate,
sed etiam ex præcepto iustitiæ, seu obligatione, vt per
Couat. hic. part. 3. §. unico, c. 5. Petr. Nauar. de rescript.
lib. 2. cap. 3. n. 419. Jacob. de Grassi. d. 2. cap. 65. n. 15.
Viuald. d. de irregul. n. 128. Soar. d. dist. 46. sect. 3.
per totam, Sayr. d. cap. 17. num. 211. vers. secunda oporia,
vbi relatis contrariis hanc sententiam sibi valde pro-
babilem videtur affirmat, Auil. d. part. 7. disp. 5. sect. 3. dub. 5.
Nicol. Garc. de benefic. part. 7. cap. 11. num. 53. in fine,
Quicquid contrarium teneant Abb. Syluest. Angel.
Tabien. Maior. & alij plures, quos refert, & sequitur
Farin. d. iust. I. num. 487.

Amplia octauò, vt nec etiam irregularitas incurra-
tur ab eo, qui alium occidit, vt potè furem pro defen-
sione rerum suarum magni momenti, si aliter eas re-
cuperare nequeat, vel vel pro sui honoris defensione,
quem aliter defendere, & conseruare non potest, nisi
occidendo eum, qui ignominiam, seu iniuriam maxi-
mè realem infert, ita Sot. Fortun. Garc. Caiet. Petr.
Nauar. & alij citati à Sayr. d. dist. cap. 17. num. 211. Soar.
d. dist. 46. sect. 2. per tot. Auil. d. part. 7. disp. 5.
sect. 3. dub. 4. vers. sit tamen conclusio, & faciunt per me
resoluta in collect. ad cap. 2. num. 4. & hoc tit. in De-
cretalibus.

Intellige supra dictas ampliationes procedere vbi
occidens ad sui necessariam defensionem non excedit
moderamen inculpate tutelæ, vt per Sayr. d. c. 17. n. 7.
vbi etiam bene explicat in quibus consistat istud mo-
deramen inculpate tutelæ, quod etiam declarant
Soar. d. dist. 46. sect. 1. num. 7. Auil. d. part. 7. disp. 5. sect. 3.
dub. 2. vbi dub. 1. vers. loquendo de iure nouo, subdit
quod non omnis excessus defensionis irregularitatem
inducit nisi fuerit mortalis. Illud autè aduertere oportet,
quod irregularitas, quæ incurritur ab excessum
moderaminis inculpate tutelæ pertinet ad homicidium
casuale, & non ad voluntarium, vt per Nauar. eod.
36. lib. hoc tit. quem refert, & sequitur Soar. d. dist. 46.
sect. 1. num. 13.

Qui interem altere carere non valens, &c.] Ergo irregu-
laritas

gulas incurrat ab eo, qui aggressorem occidit cum possit mortis periculum euadere, & cum minori latione se defendere, vt per Syluest. verbo homicidium 3. q. 3. in princ. Maiol. de irregul. lib. 5. cap. 48. in princ. n. 6. vers. secunda declaratio. Soar. d. disp. 46. sect. 1. n. 8. Auil. d. disp. 7. disp. 5. sect. 3. dub. 3. vers. tertia conclusio. Fatinac. d. disp. 1. n. 506. etiam fugiendo, quamuis sit nobilis, miles, aut alias, quibus fugere dedecus esset, licet enim personæ huiusmodi, quibus fuga sit ignominia, & dedecus, non teneantur fugere, non tamen euitant irregularitatem, iniqua enim est commutatio ob tutelam proprii honoris alterius vitam adimere, sicuti docent Nauar. in man. cap. 27. num. 211. Petr. Nauar. lib. 2. de resist. cap. 3. num. 370. Iacob. de Grassi. d. lib. 2. cap. 55. num. 10. & 11. Couar. hic part. 3. §. vici. n. 4. Maiol. d. lib. 5. cap. 48. in princ. num. 6. vers. quatuor prima est. Tolet. lib. 2. de instrum. Sacerd. cap. 27. vers. ius, Greg. de Valencia tom. 3. disp. 5. q. 8. puncto 4. Sanch. d. lib. 6. cap. 17. n. 16. & 17. Auil. d. p. 7. disp. 5. sect. 3. dub. 2. vers. ex dictis sequitur. Fatinac. d. lib. 1. n. 496. Vnde ego dicebam cuidam viro nobili, qui occidit hominem, cum moderamine tamen inculpate tutelæ, sed poterat fugiendo vitam seruare, irregularitatem incurrere, cum Sayrus, & Auil. proxime citatis locis, Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. tom. 2. lib. 30. tracta. 2. cap. 9. num. 105. Fernand. in examine Theolog. mor. p. 2. c. 10. §. 14. n. 9. quamuis contrarium teneant Soar. tom. 5. de cens. disp. 46. sect. 1. n. 6. Bonacin. cod. tract. disp. 7. quest. 4. puncto 6. num. 4. Coninck. de Sacrament. disputat. 18. dub. 6. n. 90. Filiuc. tom. 1. tract. 20. cap. 5. num. 134.

24 In gloss. Furiosus. ibi, siue continuo furore laborat, siue per interualla, &c. Notatur ad hoc, quod furiosus habens dilucida interualla exculatur à pœna, vt per Fatinac. in praxi criminal. part. 3. quest. 94. num. 5. vbi num. 7. intelligit si consistet eum deliquisse tempore furoris.

25 Si verò dubitetur quo tempore deliquerit furiosus habens dilucida interualla, an scilicet tempore furoris, an verò tempore sanæ mentis, in dubio ad excludendum delictum, & pœnam, præsumendum est potius quod deliquerit tempore furoris, quam tempore sanæ mentis; idem si dubitetur an actus ab ipso gestus, sit gestus tempore furoris, vel interualli; ita Menoch. de præsumpt. lib. 6. præf. 45. num. 63. Malfcard. de probat. conclus. 39. num. 4. Fatinac. d. q. 9. n. 8. cum segg. Sanch. de matrim. lib. 1. disp. 8. num. 17. vers. tandem si furiosus. Chald. Petreia quest. fore. conf. 24. à num. 4. Fr. Barthol. à Vecchis in praxi obseruanda in admittendis ad Religionis statum nouitiis disp. 13. dub. 1. num. 10.

26 In ead gloss. ibi, nec Religionem proficitur. Notatur ad hoc quod furiosus non potest Religionem proficisci, vt per Ros. decis. 107. n. 13. & decis. 129. part. 1. diuers. Fr. Barth. à Vecchis in praxi obseruanda in admittendis ad Religionis statum nouitiis disp. 13. dub. 1. num. 10.

27 In gloss. Amstel. ibi, Nota quod irregularitatem mutilationem homicidii comparari. Ita Couar. hic part. 3. in initio num. 8. Hentia. in summa lib. 14. cap. 12. §. 1. lit. B. & cap. 14. §. 1. lit. G. Sanch. in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 2. cap. 10. num. 49.

In gloss. Summ. Notatur ad hoc quod irregularitas ex defectu lenitatis incurritur etiam ex homicidio factis pœnata auctoritate, sed licet, vt in defensione honoris, vel reatum, seu proximi, aut consanguineorum, vel quando quis defendit seipsum, sed poterat aliter vitam suam tueri quam interficiendo, ita Nauar. in man. cap. 27. num. 213. sed hanc sententiam reprobat Soar. d. disputat. 45. in fine, vbi concludit male interpretatum fuisse text. in præfati ab ead gloss. & subsequenter Doctores non examinando viterius hunc

text. exhibisse glossæ errorem, & ad posteros transmississe.

De Vsuris.

TIT. V.

SYMMARIVM.

- 1 Officiales Communitarum facientes, & dictantes, vel scribentes statuta super usuris soluendis, non repetendis, vel non restituendis, vel indicantes secundum illa, vel non delentes illa; si possunt intra tres menses de libris Communitarum, vel illa seruantes excommunicati sunt, & num. 2.
- 2 Princeps an possit concedere Iudeis facultatem facerandi, remissive.
- 3 Verbum, incurrant, importat ipsa iure,
- 4 Feneratores quando agitur de causa usuraria censura ecclesiastica cogi possunt suos libros rationum producere, & num. 6.
- 5 Liber rationum priuati probat contra scribentem.
- 6 Iudei an possint ab Ecclesia excommunicari, remissive.
- 7 Iudei potest pœniri per indirectum panis ecclesiastici si famus exerceat.
- 8 Hæres tenetur exhibere librum rationum de summi in eo casu in quo defunctus teneretur, cuius iuramentum non statim quod liber ille ad se non peruenit.
- 9 Feneratori afferenti sub iuramento non habere librum rationum, sicut non creditur, ita nec creditur iuramento eius hæresis.
- 10 Usuras exercere non est peccatum mortale, si quis pertinaciter asseruerit, & hæreticum & n. 13.
- 11 Hæreticus formaliter non est, nec fit talis pœnitur nisi consistet scientiam & pertinaciam adfuisse.

CLEM. Ex graui. Vnic.

OFFICIALES Communitarum facientes, dictantes, vel scribentes statuta super usuris non soluendis, non repetendis, vel non restituendis, vel indicantes secundum illa, vel non delentes illa, si possunt intra tres menses de libris Communitarum, vel illa seruantes, sunt excommunicati. Colligunt ex Ordinar. Lap. Abb. Anchor. Imol. Zabarelli. Panorm. Paul. de Eleazar. Bonifac. de Vitalin Viuian. in ration. lib. 5. p. g. 15. Alagon. in compend. pag. 690. remissive Ximen. in concord. part. 1. & 2.

Hanc eandem conclusionem firmant Couar. lib. 3. variat. cap. 1. num. 6. Coet. in memorab. verbo Usura. pag. mibi 933. Sayr. in clari Regia lib. 5. cap. 7. num. 2. Azor. instit. moral. part. 1. lib. 8. c. 22. q. 13. in princ. Gambat. de casibus reuerat. c. 11. num. 4. Tul. de Lauro. d. Indul. p. 2. cap. 13. num. 40. Filiuc. tract. 14. num. 170. latè Bonacin. de excommuni. in particulari extra Bullam Cœna dispen. 2. q. 10. puncto 15. ego ipse de officio, & potestate Episcopi præ allegatis, §. 229. secundum Lugd. impressionem.

Vtrum autem Principes concedere possint Iudeis facultatem facerandi? Vide Alex. de Neno conf. 100. Thefaur. decis. 57. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 2. cap. 10. prope fin. & lib. 8. c. 22. q. 13. Marquar. de Iude. p. 3. cap. 31. num. 11. cum segg. Amadæ. à Ponte in conf. posito post decis. 57. Antonij Thefauri, Gasp. Thefaur. in suo consilio post decisionem Antonij patris 57. & plures, quos refert Fatinac. fragm. crimin. p. 2. lit. in. 672. cum segg.

Et quicunque communicationem ipsarum potestates. &c.] Ergo huic excommunicationi non subicitur commu-

nitas.

mitas, seu Respubl. fauens prefata statuta, sed illi, qui suo voto, & suffragio ad condenda huiusmodi statuta concurrunt, ita Bonacin. *d. p. n. l. 10. num. 13. vbi num. 14.* resoluit ecclesiasticos delinquentes contra hanc constitutionem dicte excommunicationi subijci quoties id faciunt auctoritate laica, & *num. 15.* probabiliter ait teneri posse Principes temporales, aut alios officiales à Principe constitutos in istam excommunicationem non incidere faciendo aliquam ex præfatis actionibus.

Statuta huiusmodi de cætero facere, scribere, distare, &c.] Ergo scribens, vel dictans præcisè sententiam in qua continetur ut vfuræ solvantur, vel solutæ non repetantur non incidit in istam excommunicationem, quia non valet ratio à pari de scribentibus, aut dictantibus statuta ad scribentes, aut dictantes sententiam, ita Soar. *d. tom. 5. disp. 23. sect. 5. num. 28.* Filiuc. *traff. 14. cap. 10. quæst. 4. num. 171.* Bonacin. *d. p. n. l. 10. num. 3.* & 4. resoluens iudicem ferentem sententiam in fauorem vfurarij, ut illi vfura solvantur, vel soluta non repetatur, incidere in istam excommunicationem etiam si iudicet ex propria voluntate, nec addit vllum statum fauens vfuras, iuxta quod sententiam ferat.

Hæcenus edita, &c.] Ergo qui non delet statuta facta post editionem huius textus non incidit in istam excommunicationem, vt resoluit Bonac. *d. p. n. l. 10. num. 7.* Contra Soar. *d. disp. 23. sect. 5. num. 30.* & Filiuc. *traff. 14. c. 10. quæst. 4. n. 171.* existimantes istam actionem respuere etiam statuta futura.

4 In gloss. *Incurrant. ibi, incontinenti sine temporis interuallo.* Id est, ipso iure, & sine alia sententia, vt per Tirac. *in l. si unquam, verbo reuertatur, num. 145. C. de reuocand. donat. Sayr. in clau. Regia, lib. 3. cap. 8. n. 21. vers. fallit.*

§. Caterùm.

5 Fæneratores quando agitur de causa vfuraria censura ecclesiastica cogi possunt suos libros rationum producere. Colligunt ex Ordinarij Doctores. *in princ. text. citati.*

6 Hanc eandem conclusionem ex hoc text. desumunt Gemin. *de vfuris comment. 4. in præf. n. 17.* Mascard. *de probat. concl. 1417. num. 23.* Petez. *in rubr. tit. 2. gloss. 11. pag. 26. vers. vfurarium, lib. 8. Ordin. Morl. in emp. iuris p. 1. tit. 8. §. 17. num. 2.*

7 In gloss. *Rationum, ibi, item scias quod istis rationibus statuitur contra eos pro eis non.* Notatur ad hoc quod liber rationum priuari probat contra scribentem, vt per Mascard. *de probat. concl. 974.* Sic etiam liber scriptus ab infistoribus, & ministris probat contra principalem. Bald. *in rubr. C. de fide instrum. num. 6. versic. sed hic quæro, Strach. de mercat. part. 2. num. 65.* Paril. *consil. 47. num. 4. lib. 1.* Menoch. *de arbit. casu 92. num. 8.* Rot. *decis. 641. num. 6. part. 1. recent.* & de libro officialis contra Capitulum. Anchar. *consil. 44. num. 4. versic. restat, & num. 5.* Felin. *in cap. ad audientiam, num. 16. de prescript. Aym. de antiqui. tempor. part. 1. vers. quod in libro limbo. 2. num. 6.* Rot. *in Hispale Quintorum 27. Nouembrii 1617.* corâ Reuerendiss. Seleucien. & quod libris Capituli circa interestentiam Canonicorum pariter standum sit tradunt Felin. & Anchar. citatis locis, & fuit dictum in Eluen. distributionum. 25. Iunij 1619. coram R. P. D. Durand. & fortius quod libri capitulares etiam pro ipso Capitulo fidem faciant si fuerint tenti & rogati per secretarium Capituli, qui fuerit notarius, firmavit Rota in *Burgen. quinquagesimorum 9. Martij 1599.* coram Litte, & sequuta est in *Burgen. expensarum 31. Ianuarij 1625.* coram Reu-

rendiss. P. D. Merlin. Et quod libri officialium Religionis Hierosolymitanæ probent ad fauorem ipsius Religionis, Scraphin. *decis. 1290. num. 2.* & fuit dictum in *Campanen. Prioratus 18. May. 1618.* coram bonæ mem. Seleucien. & in *Aquamari. Prioratus 19. Aprilis 1624.* coram R. P. D. meo Pirogano, & in *Melenitana Prioratus Naurra 18. February 1628.* coram Card. Viulii.

In gloss. *Censura.* Iudex an possint ab Ecclesia excommunicari? vide latè Anton. Ricc. *in traff. de iure personarum, lib. 2. cap. 6. à princ.* & quibus penis si delinquant puniri debeant, agit. Farin. *fragm. crimin. p. 2. lit. 1. num. 655. cum seqq.*

In ead. gloss. *ibi, tamen in directè contra Iudeos exerceat Ecclesia, &c.* Notatur quod Iudeus potest puniri per indirectum penis ecclesiasticis si factus exerceat, vt per Menoch. *de arbit. casu 449. num. 37.*

In gloss. *Compellendos. ibi, in eo ergo quod dicit se non habere, &c.* Notatur ad hoc quod hæres tenetur exhibere librum rationum defuncti in eo casu, in quo defunctus tenebatur, cuius iuramento non statuit quod liber ille ad se non pertineret, vt per Menoch. *de præf. lib. 6. præf. 61. num. 10.*

Notatur etiam ad hoc quod sicut non creditur fæneratori asserenti sub iuramento non habere librum rationum, ita nec creditur iuramento eius heredis, vt per Menoch. *conf. 554. num. 14.*

§. Sanc.

Pertinaciter asserens exercere vfuras non esse peccatum mortale, est hæreticus; & si aliqui sunt diffamati, vel suspecti de huiusmodi errore, Ordinarij, & Inquisitores contra eos tanquam contra diffamatos, & suspectos de hæresi procedere non omittant. Colligunt ex Ordin. Doctores *in princ. text. citati.*

Hanc eandem conclusionem ex hoc §. desumunt Petez. *in rubr. tit. 2. gloss. 1. pag. 24. col. 1. versic. de iure diuino lib. 8. Ordin. & in l. 1. gloss. 4. col. 1. eod. tit. 2. Azueved. l. 1. num. 46. & 47. tit. 6. lib. 8. noua recopil. Siluest. in summ. verbo hæresis, §. 1. num. 7.* Simanch. *de Catholic. instit. tit. 66. rubr. de vfuris, n. 4.* Decian. *in traff. crimin. lib. 5. cap. 12. num. 31. & cap. 17. versic. 10. & vers. 126.* Thom. Triuif. *decis. crimin. 35. num. 7. lib. 2.* Menoch. *de præf. lib. 5. præf. 6. num. 11.* Fatim. *de hæresi q. 178. §. 3. num. 85. vbi num. 86.* ait procedere in eo, qui simpliciter asserit vfuram non esse peccatum, secus si dubitaret in aliquo particulari casu vtrum sit vfura necne.

Vi pertinaciter affirmare presumat, &c.] Notatur ad hoc quod non ponitur quis vt hæreticus nisi constet scientiam, & pertinaciam ad fuisse, vt per D. Barb. *in l. Titia, num. 37. ff. soluto matrimonio,* quouque enim pertinacia non adest, forma hæresis non est perfecta, non obstante quod adit error intellectus voluntarius, Anton. Ricciol. *de iure personarum, lib. 5. cap. 1. num. 14. & 15.*

De Excessibus Prælatorum.

TIT. VI.

SVMMARIVM.

1 Graua mina triginta numerantur, quæ Episcopi Religiosis inferant, & prohibetur ne Episcopi deinceps inferant, &c.

2 In iuris

- 2 Iniuria domesticæ occasione mei illata mihi irrogatur.
- 3 Beneficia Curata unita mensæ Abbatis, vel Abbatissæ, aut alterius Prælati numquam vacant.
- 4 Beneficia de mensa Ecclesiastica ea dicuntur, quæ perpetuo unita fuerint Ecclesiæ.
- 5 Bona illa de mensa Ecclesiæ præsumuntur, quorum dominium vile, & directum spectat ad ipsam.

C L E M. Frequens. Vnic.

NUMERAT triginta gravamina, quæ Episcopi Religiosis inferebant, vitia alia relata in cap. nimis. 1. & 2. hoc tit. in Decretal. & prohibet Episcopis ne inferant, sed vt Regulares cum charitate foueant, & eorum privilegia seruari faciant. Colligunt ex Ordin. Anch. Imol. Zabar. Panorm. Paul. de Eleaz. Bonif. de Vital. Viuian. in ration. lib. 5. pag. 191. Alagon. in compend. pag. 710. remissive Ximen. in concord. p. 2.

Servientes quoque, & vasallos, &c. Notatur ad hoc quod iniuria domesticæ occasione mei illata, mihi irrogatur, vt per Card. hic num. 4. notab. 13. Felin. in cap. Ecclesia, n. 99. de constitut. lal. in l. 1. n. 4. C. de indic. vid. tollens. Sanch. de matrim. lib. 4. disp. 4. num. 10.

Ecclesia in veritate non vacant. Notatur ad hoc quod beneficia Curata unita mensæ Abbatis, vel Abbatissæ, aut alterius Prælati numquam vacant, vt per Flores de Mena variet. lib. 1. q. 10. num. 13. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 6. §. 6. num. 63. & fuit dictum in Cuiusdatis Castellis Parochianis 20. Iunij. 1614. cotam D. Dunozeito, impressa per Fatim. decij. 646. num. 2. p. 1. recent. & ideo non comprehendi in nominationibus resoluit Rebuff. in tract. nominat. q. 15. num. 31.

In gloss. Ad mensam. ibi, sed quæritur quia Ecclesia dicatur, &c. Notatur ad hoc quod ea sunt de mensa Ecclesiæ, quæ perpetuo unita fuerint Ecclesiæ, atque ita quæ numquam alteri ab Ecclesiâ post se se quæritum dominium concessa fuerint, vt per Menoch. de arbit. casu 433. num. 2. Præsumuntur autem de mensa Ecclesiæ illa bona, quorum dominium vile, & directum spectat ad ipsam, vt per Mascard. de probationib. concl. 103. num. 2.

DE PRIVILEGIIS, ET EXCESSIBUS

De Privilegiis, & excessibus
privilegiatorum.

TIT. VII.

SVMMARIVM.

- 1 Religiosi in sex casibus excommunicantur, & illorum absolutio Papa reservatur, ac privilegiis exemptionibus non obstantibus eos per Ordinarios locorum denunciari præcipitur.
- 2 Sacerdotes Regulares, qui clericis secularibus sine laicis Sacramentum Extreme unctionis sine proprijs Parochialis Presbyteri speciali licentia ministraverint, ipso facto sunt excommunicati, & illorum absolutio reservatur Papa. Idem si Eucharistiam ministraverint, vt num. 3.
- 4 Eucharistiam ministrare prohibetur Religiosis de iure non solum quando confertur sanis, sed etiam quando datur in vitium moribus suis.
- 5 Regulares Sacerdotes matrimonia ministrantes, siue solemnizantes non habita super his Parochialis Presbyteri licentia speciali ipso facto sunt excommu-

- nicati excommunicatione Sedi Apostolicæ reservata.
- 6 Excommunicatio de qua in hoc text. contra Sacerdotes Regulares matrimonium solemnizantes an sit correctiva per suspensionem. Concil. Trid. sess. 24. de reformat. matrim. cap. 1. ostenditur, & num. 7.
- 8 Licentia specialis ubi requiritur debet esse expressa.
- 9 Parochiales Presbyteri non possunt absolvere ab excommunicatione maiori lata à iure.
- 10 Religioso credendum est dicenti se habere licentiam à Parocho ad ministrandam Eucharistiam, Extreme unctionem, & solemnizandam matrimonium.
- 11 Excommunicatus semel, & denunciatus debet ab omnibus vitari in foro exteriori, donec probet duobus salicis testibus se esse absolutum, at in foro Conscientiæ sufficit vi ipsemet dicat se absolutum.
- 12 Scholares, mercenarii, & his similes subsunt Presbytero in cuius Parochia inhabitant.
- 13 Parocho non Sacerdos potest licentiam de qua in hoc text. concedere.
- 14 Vicarius generalis potest dare Religioso licentiam administrandi Sacramentum Eucharistiae, vel Extreme unctionis, seu solemnizandi matrimonium.
- 15 Parocho non proprietarius, qui præsumitur totius Parochia per Episcopum, ut curam eius regam possunt delegare assistentiam matrimonij alij Sacerdoti.
- 16 Religiosus ministrans Sacramentum Penitentiae, vel Baptismi sine licentia Parocho non incurrit penas huius text.
- 17 Religiosorum septem culpa reseruatur.
- 18 Predicatores si in eorum sermonibus Ecclesiarum Prælati detraxerint, per duos menses subiace debent illis penis, quæ secundum eorum regulam, vel statuta pro grauioribus criminibus, seu culpis eis consueuerint imponi.
- 19 Regulares hodie nec per privilegium, quod Mare magnum vocatur, facultatem habent absolueudi penitentes à casibus Indulgentiarum reservatis.
- 20 Religiosis prohibetur ne Indulgentias promouent in secretis.
- 21 Matrici applicatione in dubio venis Cathedralis.

C L E M. Religiosi I.

RELIGIOSI, qui sine speciali licentia Parocho præsumunt clericis, aut laicis Sacramentum unctionis extremæ, vel Eucharistiae ministrare, matrimonioque solemnizare, seu absolvere excommunicatos à Canone, vel à sententiis per statuta Prouincialia, aut Synodalia promulgatis, exceptis casibus in iure expressis, vel per privilegia Sedis Apostolicæ concessis, excommunicationis incurrunt sententiam ipso facto per Sedem Apostolicam dumtaxat absolueudi, quos etiam locorum Ordinarii (postquam de his constititerit) excommunicatos faciant publice denunciari donec de absolutione ipsorum eis fuerit facta fides, super hoc exemptionis, vel alij privilegio non obstante. Colligunt ex Ordin. Lap. Abb. Anch. Imol. Zabar. Panorm. Paul. de Eleaz. Bonif. de Vital. Viuian. in ration. lib. 5. pag. 218. Alagon. in compend. pag. 526. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2.

Sacramentum unctionis Extreme, &c. Notatur ad hoc quod Sacerdotes Regulares, qui Clericis secularibus, siue laicis sacramentum Extreme unctionis sine proprijs Parochialis Presbyteri speciali licentia ministraverint ipso facto sunt excommunicati, cuius excommunicationis absolutio Sedi Apost. est specialiter reservata, vt per Henric. in summ. lib. 13. cap. 40. §. 4. lit. N. Zerol. in pract. Episc. p. 1. verbo Extreme unctio. vers. secundò, Fr. Emman. q. Regul. tom. 2. q. 60. art. 2. vers. decima, Azor. in sist. moral. p. 1. l. 12. c. 13. q. 1. vers. primum. Paul. Comitrol.

Comitol. resp. moral. lib. 1. q. 44. Fr. Ludou. Miranda in
man. Prælat. tom. 1. q. 49. a. 1. Bonacin. de excommunicat.
particular. extra Bullam Cœne, diff. 2. q. 9. puncto 5. per
tor. metipsum de officio, & potestate Episcopi, p. 3. alleg.
Cœnæ. Ludou. Miranda in

50. n. 96. fecundum Lugd. impretione. *Vel Eucharistia.* Notatur ad hoc quod Religiosi ministrantes secularibus Eucharistiam absque Parochialis Presbyteri speciali Licentia excommunicationem Sedi Apostolicæ referantur incurrunt, non obstantibus quibuscumque, v. per Fr. Emman. *quæst. Regal. tom. 1. quæst. 56. n. 1.* Hentig. Azor. & Paul. Comitol. *locis proxime citatis* leg. Fr. Ludovic. Miranda *d. tom. 1. q. 4. a. 1. Sanch. de matrim. lib. 3. disp. 2. num. 17. vbi limitat* fi ministrant alieno Religioso sine licentia vbi Prelati, Gambar. *de censur. refer. c. 7. n. 3.* Mari. Alter. *de censur. disp. 22. cap. 5. Aub. 3. Jul. Laur. de indulgent. parti. 2. c. 1. num. 24.* Filliuc. tractat. 15. num. 184. *cons. rursus seqq.*

4 Amplia vt Religiosi in his terminis prohibentur
Eucharistiam ministrare non solum quando confectus
sanis & bene valentibus; sed etiam quando dat vt
viaticum moribundis, ita Nauar. in *man.c.1. vsm. 52.*
Agor. *d.c.1.3. q.5. vss. fed ambigue*, itayt abique priu-
ilegio non possit contrarium fieri, sicuti tenere videmus
Sot. in *4. diff. 12. q.1. a.1. §. secundum dicimus*, Soar. *tom. 3.*
in *3. p. S. Thomæ q.82. a.3. diff. 7. c.2. dub. vltim.* Fr.
Emm. *4. sm. 1. q.4.6. a.4. & 5. quicquid dicat Fr. Lud.*
Miranda *d.1. q.42. art. 3.*

Matrimoniorum solemnitate, &c.] Notatur ad hoc quod Sacerdotes Regulares matrimonium ministrantes, sine fœuolizantibus non habita fuper his Parochialibus Presbyteri licentia speciali ipeo facto sunt excommunicati excommunicatione Sedi Apofl. referuata. Ita Fr.Emman. *quæf. Regul. tom. 3. q. 2. a. 1. Azor. d. q. 5. verf. primum, Henrici in summ. lib. 13. c. 38. §. 2. lit. E, Fr. Ludouic. Miranda d. tom. 1. q. 48. a. 2.* Qualiter autem poflunt Religiofi in nouo Indiarum Orbe matrimonio affluere abique Parochiali, differit Sanch. *de matrim. lib. 2. difp. 26. a. princ.*

6 Merito dubitabit aliquis an Regularis Saccerdos matrimonium solemnizans absque propæi Parochi licentia vitæ suspensionem æd nutum Ordinarij statutam à Concilio Trident. *sess. 24. de reformat. matrim.* 1. incurrit excommunicationem Pontifici refertatam, de qua *in hoc text.* vel potius hæc antiqua excommunicatio correctæ fit per illam suspensionem? Videtur correctam esse, quia noua pœna mitior lege noua statuta corrigi rigidiore antiquæ legis, & eod. doctrina Gregor. Lopez. *1. vi. verbo à facto, tit. 3. p. 4.* ergo illa suspensio, quæ minor pœna est, iurisque nouioris, corrigitur hanc excommunicationem: & idco hæc pœtem sufficere Henric. d. lib. 3. c. 38. §. 2. *in commento lit. E.* Soar. *num. 5. disp. 12. sect. 4. num. 1.* Sayr. *de censur. lib. 4. cap. 5. num. 2.* Bonacin. *in simlis tract. disp. 3. quæst. 6. puncto 5. num. 29. in fine.* & de matrim. *quæst. 4. puncto 6. n. 3.* & de censur. extra lib. Cane. *disp. 1. q. 9. puncto 5. num. 14.* Basil. Pont. *de impedimentis matrimoni. cap. 26. §. secundo, versic. ex quibus conditiis.* & §. sexto, *in principio.*

7 Verum atque dubio tenendum est non corrigere,
sed illum Regularem vtriusq[ue] affici poena; sicuti me-
lius docent Nauar. *conf. i. num. 7. sub tit. de penis in 2.
edit. alibi. conf. i. sub tit. de confitut. in 2. edit. Maiol.
de irregul. lib. 3. c. 10. lib. 12. vers. claudens finem. Y. Gol.
de potestate Episcoporum. c. 1. §. 12. v. 8. Sanch. de matrim.
lib. 3. diff. 48. num. 8. & 9. Molfes. in summ. Theologia
moralis tom. 1. tractat. 4. cap. 8. numm. 66. Mari. Altez. de
confitut. tom. 2. diffus. 1. cap. 4. vers. diff. quater. ego ipse
de officio & potest. Episcoporum. p. 2. al. 2. c. 1. n. 192. Nec do-
ctrina illa, quam pro prima citauimus sententis, in ali-
barbo. Collect. Tom. I. V.*

quo huic nostræ obstat, quia ut respondet Nauarr. *citato loco*, verum habet in pœnis à iudice infligendis, non autem in iis, quæ ipso iure incurruntur, ut sunt excommunicatio, & suspensio illa Tridentini.

Licentia Speciali. Id est, expressa, ut per Ancharb. q. 3. Cardin. q. 12. & Bonif. n. 7. Sanch. d. lib. 3. disp. 35. n. 4. D. Barbof. in l. 1. a. 1. n. 121. ff. de iudic. Vide in his terminis Bonacin. d. q. 9. puncto 5. n. 5. cum seqq.

Aut qui excommunicatus à Canone, &c. Notatur ad hoc quod Parochiales presbyteri non possunt absolvere ab excommunicatione maiori lata à iure, vt per Couar. in c. alma mater, p. 1. §. 12. n. 5.

In gloss. Non habita, libi, fed nunquid credet Religio-
sus Parochiano dicenti se habere talentum licentiam, &c.
Notatur ad hoc quod in terminis huius text. creden-
dum est Religioso dicenti se habere licentiam à Pa-
rocho ad ministrandum Eucharistiam, Extremam Un-
ctionem, & solemnizandum matrimonium, v. vt
angelum verbo excommunicatum §. casu 12. num. 17. Ta-
belen. eodem verb. §. casu 11. quæst. 4. num. 5. Syluest. cod.
verbo 7. casu 14. dub. 7. n. 35. Sauced. diff. lib. 3. diff. 37.
num. 1. ad fin.

In ead. gliolib. illa vera in foro contentiosa, scilicet in penitentiali. Notatur ad hoc quod licet femel excommunicantur, & denunciatur debeat ab omnibus vitari in foro exteriori donec perirent duobus saltem testibus se esse absolutum *cap. sic. 39. de iust. excomm.* in foro tamen conscientie ut quis possit cum excommunicato communicare etiam in Divinis sufficit, ut ipsemet dicat se iam esse absolutum, ita Ioann. Valer. *de different. inter utrumque forum, verbo excommunicatio different. 1.*

In gloss. *Parochialis ibi, per hoc quoad scholares, mercenarios, & his similes intelligo Presbyterum in cuius Parochia inhabitant.* Ita Card. his q. 16. Sylvest. verbo *excommunicatio* §. casu 11. q. 4. n. 5. Rebuff. de decimis, q. 6. n. 24. Navar. conf. 1. de Paroch. in antiq. Sanchez d. lib. 1. diff. 23. n. 12.

In gloss. Presbyteri, ibi, *puto licentia Parochialis sufficere, qui ad hoc Presbyter non est.* Notatur ad hoc quod Parochus non Sacerdos potest licentiam, de qua in hoc text. concedere, vt per Anshelm. q. 2. Cardin. q. 18. Abb. num. 8. & Bonifac. ii. 30. Syluest. verbo *excommunicatio* 7. casu 14. dub. 11. num. 6. Tabien. ed. verbo 3. casu 11. q. 3. num. 4. Nauar. in man. 2. 27. num. 102. Soar. 3. p. 932. a. 1. diff. 72. c. 3. vbi subdit in hoc text. de Presbytero Parochiali mentionem fieri, quia vt plurimum Parochi solent esse Presbyteri, Sanch. diff. lib. 3. diff. 20. num. 2.

In ead. gloss. ibi, *videtur etiam sufficere licentia Vicarij generalis*, & Notatur ad hoc quod faltem post factum Episcopus, vel Vicarius generalis potest dare Religioso licentiam administrandi sacramentum Eucharistie, vel Extreme Vnctionis, seu solemnizandi matrimonia Parochianis Parochorum Episcopo subiectorum, vt per Card. hic §. 20. Anchar. quæst. 7. & Bonifac. num. 34 Syluest. verbo *excommunicatus* 7. c. 14. dub. 11. num. 39. Nauarr. in man. cap. 29. num. 102. & conf. 47. n. 1. sub tit. de *posnalibus* n. 1. edit. alibi conf. 14. num. 1. sub tit. de clandest. *dispositis* in 2. edit. Soar. §. p. 92. art. 3. *disposit* 72. sect. 3. Sanch. dist. lib. 3. *disposit* 29. n. 15. *verf.* ad idem sunt alij *Deletores*, Bonacin. *dist. pun-*
ctio §. num. 10.

In ead gloss. libi, & ex licentia Episcopi, vel Archi-
presbyteri, &c. Notatur ad hoc quod Parochi non
propriarii, qui praeficiuntur toti Parochiae per Epi-
scopum, vt curam eius regant, possunt delegare as-
sistentem matrimonij alij Sacerdoti, vt per Cardin. hic
quaest. 19. Imol. n. 14. & Bonifac. num. 34. Nau. in man.
cap. 27. num. 102. & in cap. placuit, de punit. dist. 6. n. 66.
R r R e b u s.

Rebuff. in repet. cap. omnis viris que sexus, de penis. & remiss. §. proprio Sacerdoti, vers. quando est verum, Henricus in summ. lib. 6. de penis. cap. 7. §. 2. in comm. lit. N. & lib. 11. de matrim. cap. 3. §. 5. Sanchez dist. lib. 3. disp. 31. num. 11.

- 16 In gloss. Speciali. ibi, not. quod hic de penitentia non dicitur, &c. [Notatur ad hoc quod Religiosus administrans Sacramentum Penitentiae, vel Baptismi sine licentia Parochi non incurrit penas huius text. cum solum loquatur de Sacramentis Eucharistiae, matrimonij, & Extremæ Vnctionis, vt per Ioan. Valer. de different. inter eorumque forma, verbo penitentia different. 1. n. 1. vers. hinc dicit, Filliuc. tract. 15. c. 8. ques. 1. n. 188. Bonac. d. puncto 5. num. 11.

§. Quibus.

- 17 Religiosus sub præcepto obediencie inhibetur ne in suis sermonibus Ecclesiarum Prælati detrahant, nec laicos ab accessu, & frequentia suarum Ecclesiarum retrahant, nec Indulgentias indicent, & non concessas pronuntient, nec quando inter sunt testamentis condendis retrahant testatores à debitis restitutionibus, vel legatis Matricibus Ecclesiis faciendis, nec legata, vel debita, vel ablata, incerta sibi, aut aliis singularibus sui Ordinis Fratribus, vel Conuentibus in aliorum præiudicium fieri, vt per eorum procuratorem, nec quemquam abolere à casibus referuatis Sedi Apostolicæ, vel locorum Ordinariis præsumant, nec personas Ecclesiasticas, præsertim coram iudicibus delegatis à Papa suam contra eos iustitiam prosequentes indebitè vexare præsumant, aut ad plura loca præsertim remota conuenire. Qui vero contra prædicta attentare præsumpserint, illis poenis per duos menses subiaceant, quæ per eorum regulam, vel statuta consueuerunt imponi pro grauib. criminibus, vel culpis, super quibus non possit dispensari sine manifesta necessitate. Si autem eorum Prælati requisiti super his, quæ ad ipsos peruenierint, non satisfecerint plenè infra mensem Ecclesiis, vel personis Ecclesiasticis damniificatis, vel lesis, sint in suspensio eo ipso, donec debite satisfacti, non obstantibus quibuscunque priuilegiis sub quocunque tenore, &c. Colligunt ex Ordinariis Doctores in principio citati.

- 18 Ne in sermonibus suis Ecclesiarum Prælati detrahant, &c. [Notatur ad hoc quod Prædicatores si in eorum sermonibus Ecclesiarum Prælati detraxerint, per duos menses subiaccere debent illis poenis, quæ secundum eorum regulam, vel statuta pro grauib. criminibus, seu culpis eis consueuerunt imponi, vt per Azor. in sit. moral. p. 1. lib. 12. c. 13. ques. 5. vers. tertio, Fr. Emman. ques. Regul. tom. 3. ques. 32. a. 2. Farin. in pract. crim. part. 3. q. 105. num. 406.

- 19 Aut locorum Ordinariis referuatis quemquam abolere. [Notatur ad hoc, quod Religiosus absolvens à reuerentis absque auctoritate superioris ultra quod nulliter absoluit, incidit in excommunicationem ipso facto, vt per Hieron. Roderic. in compendio ques. Regul. resol. 3. sub n. 17. vers. Religiosus. Hodie Regulares nec per priuilegium, quod Mare magnum vocatur, facultatem habent absoluedi penitentes à casibus Episcopo referuatis, vt declarauit Sacra Congregatio, sicuti referunt Campani. in diuersor. iuris Canonici rubric. 12. cap. 13. num. 63, Fr. Ludouicus Miranda in manuali Prælatorum, tom. 1. ques. 46. art. 2. in fine, Fr. Emman. ques. Regul. tom. 1. ques. 61. art. 13. Filliuc. tom. 1. tract. ut. 15. num. 248. Nicol. Garc. de benefic. part. 3. c. 2. num. 269. Ego ipse de officio, & potestate Episcopi part. 3. alleg. 52. num. 8. Vide ad Clem. dudum post n. 25 de sepulchris.

Seu Indulgentias pronuntient indiscrètes. [In virtute sancte obediencie Religiosis inhibetur ne Indulgentias pronuntient indiscrètes, hoc est, vt ait glossa, non concessas, nimirum subreptitias, suppositiue, falsas, & inanes, ita Azor. d. c. 13. ques. 5. vers. quinto, Fr. Emman. ques. Regul. tom. 2. p. 98. art. 2.

Ceterum Prælati eorum, &c. [Notatur ad hoc quod Prælati Religiosorum non satisfaciens intra mensem peruenit occasione excessuum commissorum à suis Religiosis, & requisiti iustificationem infra mensem non præstiterunt, suspensionem incurrunt, unde sequitur ipsosmet Religiosos, qui excessus huius text. commiserunt non ligari suspensione, quia ille loquitur tantum de prælati, ita Henricus in summ. lib. 13. c. 49. §. 4. Soax. tom. 5. de censur. disp. 31. c. 6. n. 11. Sayt. in simili tract. lib. 4. c. 13. n. 11. Alter. in eod. tract. tom. 2. disp. 17. c. 1. col. 6. vers. hæc sunt, Filliuc. in ques. moral. tract. 17. n. 171. Bonacin. de suspension. omnibus in particulari, disp. 3. q. 8. puncto 10.

In gloss. Matricibus. ibi, Cathedralibus. [Notatur ad hoc quod nomine Matricis in dubio venit Cathedralis, vt per Rebuff. in tract. de decimis, q. 6. num. 6.

In gloss. Necessitate. ibi, putat infirmitate, senectute, & his similibus. Vide Titiquell. de iure primæ, in prefat. num. 160.

S V M M A R I V M.

- 1 Archiepiscopi per loca ex præfata Provincia sua faciunt Crucem ante se deferri ipsi etiam & diocesani ibi benedicunt, audiunt Missam, & illa celebrant, & faciunt celebrari, per hoc tamen exempti, vel priuilegiati in aliis nullum se præiudicium.
- 2 Archiepiscopus potest ante se deferri facere Crucem per totam suam provinciam etiam loci sui exempti.
- 3 Benedictio ubi & quando ab Episcopo imparianda sit populo, remissive.
- 4 Episcopus non potest pro tribunali sedere in loco exempto sue diocesis.
- 5 Archiepiscopus intra quamlibet Ecclesiam suæ Provincie potest pallio uti etiam in loco exempto.
- 6 Episcopus in aliena diocesi potest sacra Missam solemnem in Pontificalibus celebrare.
- 7 Pontificalia non possunt extra diocesim exerceri, nisi accesserit consensus Ordinarij loci.

CLEM. Archiepiscopo. II. & vlt.

Archiepiscopus per quævis loca exempta suæ Provincie transiens, aut ad ea forsitan declinans potest liberè ante se portare Crucem, populo benedicere, diuina Officia priuarim, vel publice ibidem audire, & ea etiam in Pontificalibus celebrare, & in sua præsentia sine Pontificalibus celebrari facere, quous priuilegio contrario non obstante. Similiter Episcopus in locis suæ diocesis exemptis potest populo benedicere, audire diuina Officia, & ea celebrare, vel in sua præsentia celebrari facere. Dummodo tamen per hoc tam Archiepiscopus, quam Episcopus in locis huiusmodi exemptis, vel priuilegiatis nullam aliam iurisdictionem exerceant, nec personis exemptis molestiam, vel grauamen inferant, nec in alio exemptionis priuilegio eorum præiudicet, nec ipsi Archiepiscopo, & Episcopo ius aliud quomodolibet acquirat. Colligunt ex Ordinariis Lap. Abb. Anchaz. Vital. Zabarell. Panorm. Paul. de Eleazar. Bonifac. de Imol. Viouian. in ration. lib. 5. pag. 219. Alagon. in compend. pag. 727. remissive Ximen. in concordant. part. 2.

Ante

2. *An se liberè portari faciat, &c.*] Notatur ad hoc quòd Archiepiscopus potest ante se deferri facere Crucem per totam suam Prouinciā, etiam si locus sit exēptus, vt per Ruza. de prerogatiua Archiepiscopalis dign. priuileg. 2. l. 1. l. 2. l. 3. de Repub. Ecclesiast. tit. de statu Illustrijs. Patriarch. n. 6. Quātum in summa Bullarij verbo Archiepiscopi auctoritas vers. 28. ubi ampliatur etiā extra Visitationē, & limitat nisi esset praesens Legatus Papae, vel Cardinalis non Legatus, seu Nūcius cum facultate Legati de Latere, refero ego ipse de officio & potestate Episcopi. p. 1. tit. 4. n. 39. secundum Lugd. impres.
3. *Possit populo benedicere, &c.*] De benedictione ab Episcopo impartienda populo egi in meo tract. de officio, & potestate Episcopi. p. 2. alleg. 27. n. 64. cum seq.
4. *Nullam aliam iurisdictionem, &c.*] Notatur ad hoc quòd Episcopus non potest pro tribunali sedere in loco exempto suae diocesis, vt per Nau. conf. 2. n. 1. cum seq. de officio Ordin. Rot. decis. 145. n. 1. p. 2. diuers. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 43. n. 181. cum alijs per me citatis de officio & potestate Episcopi. p. 3. alleg. 80. a. n. 7.
5. *In gloss. Pontificalibus ibi, intellige etiam cum pallio, &c.*] Notatur ad hoc quòd Archiepiscopus intra quamlibet Ecclesiam suae prouinciae potest pallio vti etiam in loco exempto, vt per Stephan. Quātum in summa Bullarij verbo Archiepiscopi auctoritas, vers. 32. & plures quos refero de officio, & potestate Episcopi. p. 1. tit. 4. n. 41. secundum Lugd. Impres.
6. *In gloss. Etiam celebrare ibi, in Pontificalibus, &c.*] Notatur ad hoc quòd Episcopus in aliena diocesi potest Sacra Missarum solemnē in Pontificalibus celebrare, vt per Zabab. hic n. 5. in fin. vers. ex hoc inferitur, Imol. n. 4. & 10. & Bonif. de Vital. n. 13. vers. nam in loco exempto, Coar. var. lib. 3. c. 10. n. 9. Quātum d. verbo Archiepiscopi auctoritas, vers. 30. Fulc. de visit. lib. 2. c. 8. n. 5. Rot. decis. 236. n. 3. apud Farinac. p. 2. recent.
7. *In ead. gloss. ibi, non videntur Pontificalibus, &c.*] Notatur ad hoc quòd Pontificalia non possunt extra diocesim exerceri nisi accesserit consensus Ordinarij loci, vt per Coar. d. n. 9. ante vers. ceterum, & prael. c. 9. n. 2. Flamin. de resign. benefic. lib. 1. q. 17. Quātum dicit. vers. 30.

11. *Consilium praestans delinquenti post delictum nante-
netur eadem poena.*
12. *Auxilium post delictum percussori Cardinalis, vel
Episcopi praestans illum defendendo, & impediendo
ne ad manum iudicis veniat, eadem poena puni-
tur, qua delinquent.*
13. *Auxilium praestans bannito per viam iudiciariam,
licitum est, & non punibile.*
14. *Beneficijs & officijs publicis obtinendis priuatus,
non censetur qui priuatus ante habuit.*
15. *Balivus vox vulgaris est apud Gallos, seu Prouincia-
les, qua iustitarios, seu locorum Rectores signifi-
cant.*
16. *Excommunicatum quando dicatur commodè ire po-
tuisse Romanum ut impetraret absolutionem iudicis
arbitrio relinquuntur.*
17. *Aseritionis & iuramento asserentis aliquid aduersus
praesumptionem iuris creditur in foro conscientiae.*
18. *Citatio eius de cuius praesidio agitur, requiritur ut
sententia declaratoria eius.*

C L E M. Si quis. I.

E P I S C O R U M percutiens, capiens, & banniens, vel hoc mandans, seu ratificans, aut si socius in his fuerit, faciens consilium dederit, aut fauorem, seu scienter defensusuerit, excommunicationem incurrit Summo Pontifici reuerentiam, & varijs poenis, prout etiam ciuitas in hoc delinquens; & eius officiales puniuntur. Colligunt ex Ordinarijs Imol. Zabarel. Panor. Paul. de Eleaz. Bonif. de Vitalin. Viuian. inration. lib. 5. pag. 246. Alagon. in compend. pag. 740. remissus Ximen. in concord. p. 2.

Aut consilium in his dederit.] Ergo consensu delictum puniunt eadem poena, qua ipse delinquens, vt per Farinac. in praxi crimin. part. 5. quest. 129. n. 23. cum seqq. iunctis alijs per me citatis in collectā ad c. sicut dignum. n. 1. cum seqq. de homicid. in Decretal.

Aut fauorem.] Ergo praestans fauorem delinquenti eadem poena puniuntur, sicut dantes consilium, vt per Farinac. dicit. quest. 129. n. 40. cum alijs per me relatis ad dictum cap. sicut dignum. Sic eodem modo excommuni. 11. Bulla in Cena Domini, lata contra interficientes, vulnerantes, percutientes Episcopos, fertur quoque contra mandantes, ratum habentes, seu praestantes in praefatis actionibus auxilium, consilium, vel fauorem, vt per Bonacin. de censur. in Bulla Cena contentis disp. 1. quest. 12. paritio 3. a. n. 9. ubi n. 10. resolut tale mandantem, consulentem, &c. non ligari antequam mandaturus, vel consultus rem peregerit.

Anathematis macrone percussus, &c.] Notatur ad hoc quòd percutientes iniuriōse, aut temere Episcopum sunt excommunicati excommunicatione Summo Pontifici reuerentia, vt per Clar. §. fin. q. 77. n. 23. Nauar. in man. c. 27. n. 66. item excommunicantur in Bulla Cena Domini excomm. 11. de quo ibi Vgol. Alter. c. 3. dub. 2. cum seqq. Duard. Anton. 3. Soula; & nouissime Bonacin. de censur. in Bulla Cena contentis, disp. 1. quest. 12. Cuius Canonis priuilegio non gaudet Episcopus electus tantum, & confirmatus, sed non consecratus etiam si possessionem adeptus sit, quia talis non est verè, & propriè Episcopus cum careat characterē Episcopali, qui per consecrationem confertur, ita ad dictam excomm. 11. Bulla tradunt Vgolin. verbo, ac Patriarchas, n. 3. Gambartupa cap. 11. n. 11. Vivald. num. 8. Anton. de Soula cap. 12. 4. p. 61. n. 3. & 4. Alter. cap. 3. dub. 2. Nauar. in man. cap. 27. n. 67. & 8.

R t 2

Says.

De Penis.

TIT. VIII.

S U M M A R I U M.

1. *Episcopum percutiens, capiens, & banniens, vel hoc
mandans, vel ratificans, socius consiliarius, fauor,
& defensor cum suis posteris, ciuitas in hoc de-
linquens, & eius officiales poenis varijs per Con-
cilium puniuntur.*
2. *Consulens delictum puniuntur eadem poena, qua ipse
delinquens.*
3. *Fauorem delinquenti praestans eadem poena puni-
untur, sicut dantes consilium.*
4. *Episcopum percutientes iniuriōse sunt excommuni-
cati excommunicatione Papa reuerentia.*
5. *Ciuitas aliquid committens contra Episcopum suum
incidit in poenam interdicti.*
6. *Episcopum, vel Cardinalem offendens causa sua pro-
pria defensionis non incidit in poenam huius text.*
7. *Delicti ratificatio vt obliget ad poenam requiritur
delictum fuisse commissum nomine proprio.*
8. *Socij puniuntur sicut delinquentes quando in ipso
delicto cooperantur.*
9. *Factor quis dicitur? remissus.*

Barbof. Collect. Tom. I V.

Soyr, de censur. lib. 3. c. 15. num. 4. Valet. Reginald. in praxi fori penit. lib. 9. cap. 20. num. 313. Filiuc. tractat. 16. quas. 5. num. 240. Soar. tom. 5. de censur. disp. 21. sect. 2. num. 69. ad fin. Bonacin. dist. 9. 32. par. 2. n. 7. Gonzal. ad reg. & Cancell. gloss. 9. 5. 5. n. 27. Aloyf. Ricc. in praxi aurea resol. 136. n. 1. Anton. Riccial. de iure personarum excusa gremium Ecclesie existens. lib. 3. c. 7. n. 9. Ego ipse de officio. & potest. Episc. p. 3. alleg. 57. n. 237. secundum Lugd. impref. & de appellat. iur. verborum viri que iuri signis. appell. 89. num. 6.

A sendu in super, &c.] Vide Tiraq. in lfi vinqum, verbo remittatur n. 8. C. de remand. donat.

Civitas autem, qua promissa, &c.] Notatur ad hoc quod civitas, territorium, & loca illius, qui iniunctio, aut temere Episcopum percutit, capit, bannit, vel hoc fieri mandat, incidit in penam interdicti, vt per Henric. in sum. lib. 13. cap. 43. §. 5. lit. A. Clar. dist. 5. fin. 4. 76. n. 3. vbi intelligit hanc penam locum non habere, nisi fit suis proprius Episcopum illius civitatis, latē Bonac. de interdictis in particulari, disp. 4. quas. 3. puncto 4. Soar. tom. 5. de censur. disp. 37. sect. 1. n. 19. Alter. in simili tract. tom. 2. disp. 12. de interdictis, cap. 3. col. 6. Filiuc. tract. 18. c. 6. quas. 6. n. 136.

In gloss. Vel temere, ibi, ille igitur qui percuteret se defendendo, non ligabitur his penis. Notatur ad hoc quod offendens Episcopum, vel Cardinalem causa suae propriae defensionis non incidit in penam huius text. vt Fichar. tom. 1. commun. opinio. lib. 1. tit. 12. n. 28. pag. 199. Clar. §. fin. q. 77. n. 25.

In gloss. Rata habuerit. ibi, oportet ergo quod hac salta fuerit ipfius contemplatione, &c. Notatur ad hoc quod vt ratificatio delicti obliget ad penam, requiritur delictum fuisse commissum nomine proprio, vt per Clar. p. 5. §. fin. quas. 87. num. 5.

In gloss. Deservaverit. ibi, Hic tamen puto stricte facium sum pro agere qui aliquid cooperatur, &c. Notatur ad hoc quod socij ponuntur sicut delinquentes quando in ipso delicto cooperantur, vt per Farin. in praxi crim. part. 5. q. 132. num. 25. & 24.

In ead. gloss. ibi, Circa tertium de fauore, &c. Qui talis dicitur remissus Farin. d. q. 129. n. 45.

In ead. gloss. ibi, & quia littera hic, &c. Notatur ad hoc quod consilium praestans delinquenti post delictum non tenetur eadem poena, vt per Farin. d. par. 5. q. 132. num. 1.

In ead. gloss. prop. de fin. ibi, Est alius defensor, &c. Notatur ad hoc quod praestans auxilium post delictum percussori Cardinalis, vel Episcopi illum defendendo, & impediendo ne ad manus iudicis veniat, eadem poena puniatur, vt per Farin. d. p. 5. q. 132. n. 7.

In ead. gloss. in fine, ibi, de illo qui defendit in iudicio patrocinando, &c. Notatur ad hoc quod auxilium praestatum bannito per viam iudicialiam, videlicet advocando, & procurando pro illius remissione, & gratiam a Principe impetrando, licitum est, & non punibile, vt per Farin. d. p. 5. q. 132. n. 75.

In gloss. Obvienda. ibi, non prius obtentis, &c. Notatur ad hoc quod prius obtentis, & Officiis publicis obtentis non censetur prius ante habitis, vt per Coar. var. lib. 2. cap. 3. num. 4. Sanch. in precepta Decalogi, tom. 1. lib. 2. cap. 28. n. 28. D. Barbof. in l. cum prator, §. vit. n. 186. ff. de iudic.

In gloss. Bullium. ibi, vulgare Provincialium, &c. Notatur ad hoc quod Bullium vox vulgaris est apud Gallicos seu Provinciales, qua iustitiarum, seu locorum Receptorum significant, vt tradit Eymeric. in direct. Inquisit. part. 2. quas. 53. vbi Penia commento 58. pag. milio 372.

In gloss. Quam cito. ibi, sed index habebit hoc arbitrari, &c. Notatur ad hoc quod iudicis arbitrio relin-

quitur quando dicatur excommunicatum commode ire potuisse Romam, vt impetraret absolutionem, ita Menoch. de arbit. lib. 2. cent. 5. casu 400. num. 5.

In eadem gloss. ibi, fautor idcirco in foro penitentiali, &c. Notatur ad hoc quod in foro conscientie creditur assertioni, & iuramento asserentis aliquid adversus praesumptionem iuris, vt per Menochium de praesumpt. lib. 1. praef. 77. n. 16.

In ead. gloss. ibi, nisi prius eo vocato, &c. Notatur ad hoc quod in sententia declaratoria iuris requiritur eius citatio, de cuius praedictio agitur, vt per Tiraq. in tractat. res inter alios actas limitat. 24. cum aliis citatis supra ad glossam, verbo consisteri in Clement. praesenti, de censibus.

S Y M M A R I U M.

1. Procurator capere viros Ecclesiasticos, ut venientes beneficiis, vel vi citati non vadant ad Curiam, praeter penam excommunicationis, quam per Canones antiquos incurunt, si sunt Praelati, a perceptione fructuum per triennium sunt suspensi, inferiores vero beneficiis sunt privati, eandem penam incurunt ipsi citati, qui se capi procurant, & resignatio sic facta non tenet.
2. Metum inferentes ut sunt renunciantes beneficiis, sunt excommunicati, & priuantur beneficiis obtentis, vt n. 3.
3. Renunciatio facta de beneficiis a capto per dominum secularium, & de iure donec illud renunciaret, est nulla ipso iure.
4. Resignatio beneficiorum potest fieri coram Episcopo.

C L E M. Multorum. II.

Detinentes, seu procurantes capi personas Ecclesiasticas ut renunciant suis beneficiis, vel ne citati vadant ad Curiam, praeter penam excommunicationis, quam per Canones antiquos incurunt, si sunt Praelati, a perceptione fructuum per triennium sunt suspensi, inferiores vero beneficiis sunt privati. Eandem penam incurunt qui citati non veniunt ad Sedem Apostolicam, & procurant se capere potestate seculari. Resignationes autem modo praedicto extorae, licet sint receptae, & tunc habite a Praelato resignantibus, declarantur esse nullae, quas quidem poenas vbi primum locorum Ordinarii aliquem incurrisse sciuerint, statim illum publicare non differant, currentesque vt poena mandentur executioni provt ad eos pertinerit. Colligunt ex Ordinariis Anchar. 22. barell. Panorm. Paul. de Eleazar. Bonif. de Vitalin. Viarian. in ration. lib. 5. pag. 247. Alagon. in compend. pag. 741. remissioe Ximen. in concord. p. 1. & 2.

Hanc eandem conclusionem ex hoc text. desumunt Soar. tom. 5. de censur. disp. 31. sect. 5. num. 20. & 21. Alter. in simili tract. tom. 2. disp. 16. c. 3. col. 3. & 4. Filiuc. in q. moralib. tract. 17. c. 8. quas. 7. n. 155. Bonacin. de suspensionibus omnibus in particulari, disp. 3. q. 4. puncto 13. per tot. qui resoluunt procuracionem huiusmodi fieri debere apud dominum temporalem, & Praelatum, qui simul est dominus temporalis ligari censura, de qua in hoc text. si ipse non curat clericum capi ab alio domino temporali, sed ipse mittat suos ministros, & procuraret ab eis capi.

Vt prater sententiam Canonis, &c.] Notatur ad hoc quod inferentes metum ut sunt renunciantes beneficiis, sunt excommunicati, vt per Rebuff. in praxi beneficii. de resign. met. extor. n. 3. Flamin. Parif. de resignas. benef. lib. 3. q. 2. num. 38.

3 *Et ipso obitu beneficii sui privati.* Notatur ad hoc quod inferentes metum vt fiant renunciaciones beneficiorum priuantur beneficiis, vt per Rebuff. in *praxi tit. de mod. amittendi beneficii. num. 46.* Flamin. *Parif. circa loca.*

4 *Sane renunciaciones beneficiorum.* &c. Notatur ad hoc quod renunciatio facta de beneficio à capto per dominum secularē, & detentum donec illud renunciatio, est nulla ipso iure, vt per Bonifac. de Vitalin. *hic num. 27.* Ruin. *conf. 121. num. 14. vol. 4.* Flamin. *ad lib. 3. quest. 2. num. 18.*

5 *Licet à resignantium ipsorum Prælati.* &c. Ergo coram Episcopis fieri potest beneficiorum resignatio, vt per Flamin. *Parif. de resignat. beneficii. lib. 7. quest. 14.* cum aliis per me citatis de officio, & potestate Episcoporum p. 3. alleg. 69. per tot.

Ecclesiasticos capere, captoque donec. &c. Notatur ad hoc quod suspensio de qua in *presenti*, non incurritur nisi resignatio re ipsa facta, vel impediatur accessus ad Sedem Apostolicam. *Card. hic num. 13.* Soar. *d. 101. 5. disp. 31. sect. 5. num. 21.* Alter. *d. cap. 3. col. 4.* Filiuc. *d. 115. Bonacin. d. puncto. 13. num. 5.* vbi hinc inferri non ligari hac suspensione, qui clericum capi procurauit, sed resignatio sequuta non fuit, aut captus dimissus fuit, ita ut carceratio in causa non fuerit cur ad Sedem Apostolicam debito tempore non accederet, additque n. 9. Episcopos huic censum subiciquia in hoc text. fermo est de Prælati, & non solum Episcopos, verum etiam alios Ecclesiasticos iurisdictionem ordinariam habentes siue sint clerici seculares, & sine Regulares, quia istionnes proprie vocantur Prælati.

In glof. *Dominum.* Notatur ad hoc quod Prælati Ecclesiasticos procurans clericum capi apud alium Prælatum Ecclesiasticum habentem dominium temporale incidit in hanc censuram, & per Alter. *d. cap. 3. col. 3.* sed distinguunt Soar. *d. sect. 5. num. 19.* Bonacin. *puncto 3. num. 3.*

6 In glof. *Obtinui.* ibi, in obtinendis non videtur impedire. Vide supra cap. proximo ad glof. verbo *obtinenda.*

S Y M M A R I U M.

- 1 Religiosi Mendicantes, & Regulares Cōfessus Bonifac. in *con. de excess. Prælat. lib. 6.* excommunicantur, necnon Omnes Religiosi, qui in sermonibus, vel alibi præferunt aliqua, vt retrahant à solutione decimarum, quarum solutionem certis diebus in Confessionibus sub certis pauperibus fundere tenentur, nisi sine tales quorum monasteria, vel Ecclesie competat percipere decimas, & num. 2.
- 2 Confessores debent purgare Conscientiam conscientium in solutione decimarum.
- 3 Suspensio ad ingressum Ecclesie nihil aliud est quam suspensio à Diuina.
- 4 Suspensio alium prohibet omnium, quæ consistunt in exercitio alicuius functionis.
- 5 Suspensio ab officio aut quando censetur suspensus à beneficio, remissus.
- 6 Violatores cap. 1. de septu. lib. 6. excommunicantur, excommunicatione Pape reuocata, & num. 3.

C L E M. Cupientes. III. & ult.

1 **R**egulares Mendicantes, qui domos vel loca de nouo accipiunt, vel recepta mutant, vel ea alienant in alios, ultra penas cap. *unic. de excess. Prælat. lib. 6.* sunt etiam excommunicati ipso facto. Similiter, qui præsumunt proferre aliqua in suis sermonibus, vel alibi vt audientes retrahant à soluendis de-

imis, sunt excommunicati. Item si requirunt à Rectoribus Ecclesiarum in certis diebus audientibus quando prædicant, & in Confessionibus audientibus populum non instruunt, vel Conscientiam non faciunt, vt non omittant soluere decimas ultra peccatum mortale grauius argui debent à suis superioribus, & superiores eorum sub pena peccati mortalis faciant statuta pœnalis contra huiusmodi prædicantes, ita ut pena aeris sit in exemplum aliis. Item Religiosi, qui scienter postponunt conscientiam facere de soluendis decimis ipso facto ratiū sunt suspensi ab officio prædicandi, donec si commodè facultatem dicendi habuerint, fecerint conscientiam penitentibus, & si prædicta negligentia non purgata præsumptim prædicare sunt ipso facto excommunicati. Item hæc constitutio non extenditur ad Religiosos Monasteriorum, & Rectores Ecclesiarum percipientium decimas, sicut in suo robore constitutio Gregorij IX. sub hoc edita, vt habetur in cap. 1. de decimis in 6. Colligunt ex Ordinar. Anch. Imol. Zabarel. Panor. Paul. de Eleazar. Bonif. de Vitalin. *Vinian. in ration. lib. 5. pag. 148.* Alagon. in *compend. pag. 741.* remissus *Ximen. in concordant. p. 2.*

Hanc eandem conclus. quoad primam partem text. ex eo desumunt Siluest. in *sum. verbo Excommunicatio 9. casu 44. 45. & 46.* Ang. *ead. verbo 7. casu 44.* Nauar. in *ma. c. 27. num. 144.* Azor. in *sum. moral. part. 1. lib. 12. cap. 13. vers. decimo septimo, & vers. vicesimo primo.* Fr. Emman. *quest. Regul. tom. 2. quest. 49. art. 9.* Farin. de *heresi quest. 178. num. 67.* Lau. *laur. de indulgent. par. 2. cap. 13. num. 36.* Gambat. *de casibus reuera. cap. 11. num. 15.* Filiuc. *d. tract. 14. num. 145.* Ego ipse de officio, & potestate Episcoporum p. 3. alleg. 50. num. 230. & 231. in *ole. impress.*

Quoad secundam verò partem incip. à *vers. similiter*, eandem conclus. ex hoc text. desumunt Soar. de *censur. disp. 13. sect. 5. num. 36. & 37.* vbi in fine tenet hanc excommunicationem incurri etiam si non sequatur effectus, id est quamvis alij non persuadentur, seu retrahantur, Hieron. Rodet. in *compend. quest. Regul. resol. 50. num. 8.* vbi intelligit si fuerint requisiti à Parochis, nouissime Bonacin. de *censur. extra Bull. disp. 2. quest. 8. puncta 13.* vnde colligitur Religiosi non affici hac excommunicatione dum alicui mandatur, vt alteri, qui decimatum onere tenentur, suadeat ne soluat, hic enim non dicitur aliquid profere ipsis auditoribus, qui decimas soluere debent, vt per Soar. *d. disp. 23. sect. 5. num. 37.* Filiuc. *d. tract. 14. cap. 8. quest. 8. num. 146.* Bonacin. *d. puncta 13. num. 3.* vbi num. 12. Addit duo requirit ad incurrendam istam excommunicationem, primò vt Religiosi requisiti sint à Rectoribus Ecclesiarum, & scienter non admonuerint penitentes de solutione decimarum; secundò vt prædicare presumant non dum purgata negligentia.

Necnon et ibi, quorum Conscientie audient, conscientiam facere, &c. Notatur ad hoc quod Confessores debent purgare conscientiam conscientium in solutione decimarum, vt per Rebuff. in *tract. de decimis quest. 13. num. 109.* Fr. Emman. *d. tom. 2. quest. 44. art. 8.*

In glof. *Suspensi.* ibi, quandoque suspensus quis ab ingressu, &c. Notatur ad hoc quod suspensio ab ingressu Ecclesie nihil aliud est quam suspensio à Diuinis, vt per Fr. Emman. *quest. Regular. tom. 1. quest. 20. art. 14.* Suspensio enim vsum prohibet non omnium Diuinorum quæ talis sunt, sed eorum tantum, quæ consistunt in exercitio alicuius Ecclesiasticæ functionis, secundum Nauar. in *ma. c. 27. num. 251.* Hieron. *in sum. lib. 13. cap. 31.* Sayr. de *censur. lib. 4. cap. 1. & 2. 6. & num. 13. & 16.*

- 6 In ead. glos. ibi, *Et quia supra posui, &c.* Suspendus ab officio an & quando censetur suspendus à beneficio, vide quæ dixi in *tratt. de appell. verborum utriusque iuris semis. appell. 255. num. 2.*

J. Sanè.

- 7 Religiosi & clerici seculares, qui ad vouendum, iurandum, & promittendum inducunt homines, ut eligant sepulturam in eorum Ecclesiis, vel electam non mutant, ipso facto excommunicationis referuatæ Sedi Apostolicæ incurritur, priuilegiis, seu statutis quibuscunque non obstantibus, pena contenta in cap. 2. de sepultura in 6. in suo robore perdurante. Colligunt Doctores in princip. textus citati.

- 8 Hanc eandem conclusionem firmant Rainer. in *casualogo censurarum extra Bullam cap. 2. in princ. & cap. 3. exco. 1.* Gambar. de casibus referuat. cap. 7. num. 4. Iul. Laur. de indulgent. p. 2. cap. 11. num. 25. Filliuc. *tratt. 15. num. 170.* Ego ipse de officio, & potest. Episcopi p. 3. alleg. 50. num. 100. secundum Lugd. impressi.

DE PENITENTIA, ET REMISSIONIBUS.

De Penitentis, et Remissionibus.

TIT. IX.

SYMMARIUM.

- 1 Damnatu ad mortem hoc petentibus penitentia concedi debet, nec valet contraria consuetudo, & num. 2.
2 Damnatu ad mortem ministrandum est Sacramentum Eucharistiæ.
3 Extrema unctio non conceditur damnatu ad mortem, quia dicuntur infirmi.
4 Cadavera punitorum solent habita licentia à iudice tradi sepulture.

CLEM. CUM secundum. I.

- 1 **D**AMNATU ad mortem non est deneganda penitentia, si petant, & locum Ordinarij Iustitiaris omnes, & dominos temporales ad hoc, cum commode poterunt, diligenter monere, & si necesse fuerit, Ecclesiastica censura compellere non omittant. Colligunt ex Ordinarij. Anch. Imol. Zabarel. Panor. Paul. de Eleazar. Bonif. de Vital. Viulan. in *ration. lib. 5. pag. 261.* Alagon. in *compend. pag. 749.* Ximen. in *concordant. p. 1. & 2.*

- 2 Hanc eandem conclus. ex hoc text. desumunt Sayr. in *claus. Regia lib. 7. cap. 11. n. 7.* Bobadil. in *sua politica lib. 2. cap. 17. num. 59.* Cened. *præf. & canon. quest. lib. 1. quest. 9. in princip.*

- 3 In glos. penitentia libi, nec Eucharistiæ, &c. Notat ut ad hoc quod damnatu ad mortem ministrandum est sacramentum Eucharistiæ, ut per Cou. lib. 2. var. cap. 1. num. 11. Clar. lib. 5. §. fin. quest. 99. num. 3. Anton. Gom. var. tom. 3. cap. 14. num. 6. vers. item adde. Anton. Gam. in *speciali. tratt. de Sacramentis præstandis ultimo supplicio damnatu. Nauar. in max. cap. 25. num. 23. & conf. 16. sub hoc tit. in antiq. Flamin. Chartar. de exco. sentent. cap. 30. barto. cap. fin. num. 433. cum segg. Azcued. l. 2. num. 13. tit. 2. lib. 1. noua. Recopil. Cened. ad Decretum collect. 4. num. 1. Henric. in *sum. lib. 8. cap. 5. §. 4.* Fr. Emman. quest. Regul. lib. 2. quest. 109. art. 3. Azor. in *sum. moral. par. 1. lib. 2. cap. 10. in med. vers. an damnatu ad mortem, Sayr. d. cap. 11. num. 8.* Martin. Delri. *disquisit. magic. lib. 5. sect.**

18. pag. mibi. 413. Hortens. Cautelan. de Brachio Regio p. 4. num. 306. Non tamen illis conceditur Sacramentum extremæ Vnctionis, quia non dicuntur infirmi, sicut docent Couar. d. num. 11. vers. sicut nec eis, Viuald. in *candelabro aureo. tit. de Extrema vnctione num. 21.* Simanch. de Cathol. institut. cap. 57. n. 16. Carthar. d. cap. fin. num. 435. Hortens. Cautelan. d. p. 4. num. 307. Penia. in 3. par. direct. Inquisit. lib. 1. 46. ver. non tamen, Zetol. in *praxi Episcop. par. 1. verbo extrema vnctio vers. tertio, & id. de Coninch de Sacrament. tom. 2. disp. 19. à num. 22.* Valer. Reginald. in *praxi fori penitent. lib. 28. num. 68.*

- In ead. glos. ibi, & de sepultura patet, &c. Notatur ad hoc quod cadavera punitorum solent habita licentia à iudice tradi sepulture, ut per Couar. d. cap. 1. num. 11. Clar. d. §. fin. quest. 100. num. 1. Anton. Gom. tom. 3. cap. 14. num. 8. Chartar. d. cap. 5. fin. num. 437. cum segg.

CLEM. Abusionibus. II. & ult.

- 1 **R**epetit Concilium generale de quo in cap. cum ex eo, eodem, contra quæstiones non admittendos sine litteris Apostolicis, vel Diocesanis, & addit per Diocesanos litteras Apostolicas examinari debere, numeratque excessus quæstorum, & delinquentes quæstiones per Episcopos puniri præcipit non obstantibus priuilegiis. Colligunt ex Ordinarij. Lap. Abb. Anch. Imol. Zabarel. Panor. Paul. de Eleazar. Bonif. de Vital. Viulan. in *ration. lib. 5. pag. 261.* Alagona in *compend. pag. 749.* remissive Ximen. in *concordant. p. 1. & 2.*

- Multa de his quæstionibus elemosynarum, & eorum abusu tradunt Paul. Fulc. de visitat. lib. 1. cap. 307. num. 34. cum segg. Nauar. de Indulgent. not. 3. 1. num. 46. cum segg. Petz. l. 2. tit. 8. lib. 1. Ordin. pag. 162. col. 2. Petr. Bollo in *economia canon. 3. class. §. 4.* Zetol. in *praxi Episcop. par. 1. verbo quæstiones, Aloyf. Ricc. in praxi aurea resol. 190. Cened. ad Sextum & Clement. collect. 9. Iul. Laur. de Indulgent. par. 2. cap. 13. Flores de Mena var. lib. 3. quest. 24. num. 20. Ego ipse de officio, & potest. Episcopi p. 3. alleg. 109. per 10. & Concil. Trident. sess. 21. de reformat. cap. 9. Itaque ut in quibuscunque Christianæ Religionis locis quæstorum nomen, atque usus penitus aboleatur, nec ad officium huiusmodi exercendum villatenus admittantur.*

- Quomodo autem Ordinarij concedere valeant facultatem colligendi elemosynas in Parochia pro Confraternitate, seu in Vrbe & diocesi, formulas posui in meo formulario Episcopali post *tratt. de officio & potest. Episcopi, Lugduni impresso form. 39. cum duobus segg.*

DE SENTENTIA EXCOMMUNICATIONIS,

Suspensionis, et interdicti.

TIT. X.

SYMMARIUM.

- 1 Religiosi etiã exemplis violentans interdictum possum per Sedem Apostolicam, vel Ordinarium loci, vel generalem cessationem diuinorum factum per Provinciale Concilium, vel per eum qui hoc possit seruatum per Cathedralium, seu Matriorem Ecclesiam loci, excommunicati sunt ipso iure, non obstantibus, &c. & num. 2.

- 3 Verba, cuiusque Ordinis, & conditionis, comprehendunt tam laicos, quam clericos.
 4 Clerici seculares non tenentur interdictionem, quod nullum est, servare, etiamsi Matris Ecclesia illud servet.
 5 Matris Ecclesia quæ sit, & cur ita dicatur, remissum.

C L E M. Ex frequentibus. I.

RELIGIOSI etiam exempti violentes interdictionem, quod sciunt observari à Cathedrali, seu Matrice, aut Parochiali Ecclesia, & aliud, ac cessationem à Divinis à Concilio Provinciali præscriptam, necnon cessationem generale à Divinis Civitatum, Terrarum, & aliorum locorum, quas ponunt Conventus, vel Capitula ex consuetudine, seu alia via, excommunicati sunt ipso facto, non obstantibus privilegiis, conventionibus, & consuetudinibus, ac statutis in contrarium, & respectu pendentia. Colliguntur ex Ordin. Anch. Imol. Zabari. Panor. Paul. de Eleazar. Bonifac. de Vitalm. Viulan. in ration. lib. 5. pag. 323. Alagon. in compend. pag. 784. remissum Cafal. in annotat. & Ximen. in concordant. part. 1. & 2.

- 2 Hanc eandem conclus. ex hoc text. deducunt Fr. Emman. quest. Regular. lib. 1. quest. 60. art. 2. vers. secunda est, & quest. 108. art. 4. & 6. quest. 109. art. vlt. & in explicat. Bulla Cruciana in addit. ad §. 5. num. 34. Azor. iussit. moral. par. 1. lib. 12. c. 13. vers. de consuet. Nau. in man. cap. 27. num. 146. Sayr. de censur. lib. 3. cap. 33. num. 44. Gambax. de casibus refer. cap. 11. num. 17. Iul. Lauror. de Indulgent. p. 2. cap. 13. num. 38. & 44. Filliuc. d. tract. 14. num. 115. vers. duodecimo, & n. 148. Ego ipse de officio, & potest. Episcop. p. 3. alleg. 60. num. 232. leeuindum Lugdunen. impress. Henriq. in sum. lib. 13. cap. 46. §. 4. Aulæ de censur. p. 5. disput. 5. dub. 3. Paul. Layman in Theolog. moral. lib. 1. tract. 5. p. 5. cap. 5. vers. quarta. Iazè Bonacin. de censuris extra Bull. disput. 2. quest. 3. p. 1. num. 6. Quod procedit etiam illud interdictionem forte fit inualidum, glof. hic verbo appellationibus Sayr. d. cap. 31. num. 48. Mari. Alter. de censuris tom. 2. disput. 9. cap. 4. Bonacin. ubi supra num. 6. Vbi etiam resolutum non afficit hæc censura Religiosos non servantes interdictionem quoties in Ecclesia Cathedrali, vel Parochiali celebratur divina Officia.

- 3 Cuiusque Ordinis, & conditionis existant. Verba hæc comprehendunt tam laicos, quam clericos, ut per Rebuff. in tract. nominat. 98. num. 11.
 4 In glof. Religiosis. ibi, & per hoc patet quod clericos seculares, &c. Notatur ad hoc quod clerici seculares non tenentur interdictionem, quod nullum est, etiamsi Matris Ecclesia illud servet, ut per F. Emman. quest. Regular. tom. 2. quest. 108. art. 4. Bonacin. ubi supra num. 9.
 5 In glof. Matricem. Matris Ecclesia quæ sit, & cur ita dicatur, vide Rebuff. de decimis quest. 6. num. 6. & 7. Monet. in simili tract. cap. 7. num. 3. Bonacin. ubi supra num. 6.

S U M M A R I U M.

- 1 Domini temporales, qui cogunt alios in loco interdicto celebrare divina, vel qui per præcones faciunt tunc ad illa audientia populum evocari, vel prohibent ne publice excommunicati, vel interdicti super hoc per alios, qui Missas celebrant, moniti Ecclesias exeant, & ipsi nominati moniti qui non exeunt, excommunicati sunt, & per Papam absolventi, & n. 2.
 3 Missa Sacrificium non potest finiri si excommunicatus

ingredietur Ecclesiam, dummodo id contingat ante inchoationem Canonis.

- 4 Oculum excommunicatus non vitatur in publico.
 5 Prohibitio ne quis compellat quomodolibet clericum celebrare tempore interdicti, omnes modos compulsionis complectitur.
 6 Conflaginatus clericorum grauantem in personis, vel in rebus excommunicationem incurrit.
 7 Excommunicationem can. si quis suadente, incurrit percutiens conflaginatum clericum causa eiusdem clerici.

C L E M. Grauis. II.

Domini temporales, qui præsumperint quomodolibet cogere celebrari Divina Officia in locis interdictis, vel per præcones faciunt tunc ad illa audienda populum evocari, vel prohibent ne publice excommunicati vel interdicti super hoc per alios, qui Missas celebrant, moniti Ecclesias exeant, & ipsi nominati, qui non exeunt, excommunicationem incurrit Sedi Apost. referuatam. Colliguntur ex Ordinariis. Lap. Abb. Anch. Imol. Zabari. Panor. Paul. de Eleazar. Bonif. de Vitalm. Viulan. in ration. lib. 5. pag. 324. Alagon. in compend. pag. 785. remissum Ximen. in concord. par. 1. & 2.

Hanc eandem conclus. ex hoc text. deducunt Henriq. in sum. lib. 13. cap. 43. §. 3. lit. E. Fr. Emman. in sum. tom. 1. cap. 82. num. 10. ad fin. Sayr. tom. 5. disput. 22. sect. 4. num. 27. Nauar. in man. c. 27. num. 104. Sanchez de matrim. lib. 4. disput. 4. num. 8. Homobon. de Bonis de examine Ecclesiastic. tractat. 11. cap. 11. quest. 23. resol. 2. Iul. Lauror. de Indulgent. p. 2. cap. 21. num. 26. Filliuc. tract. 15. num. 72. vers. 1. & num. 73. & num. 202. Bonacin. de censur. extra Bullam disput. 2. quest. 3. punct. 20. Ego ipse de officio, & potest. Episcop. p. 3. alleg. 50. n. 101. secundum Lugdunen. impress.

De Ecclesiis dum in ipsis Missarum, &c. Notatur ad hoc quod Missæ Sacrificium non potest finiri si excommunicatus ingredietur Ecclesiam, dummodo id contingat ante inchoationem Canonis, ita Nauar. in tract. de oratione cap. 16. num. 39.

In glof. Publici. ibi, oculum enim excommunicatus non vitatur in publico, &c. Ita Coz. in cap. alma mater. p. 1. §. 2. num. 3. vers. quid autem, & num. 4.

In glof. Quomodolibet. ibi, omnes modos compulsionis, &c. Notatur ad hoc quod prohibitio ne quis compellat quomodolibet clericum celebrare tempore interdicti, omnes modos compulsionis amplectitur, ut per Mascard. de probat. concl. 1236. num. 39.

In eadem glof. ibi, conflaginatus grauantem in personis, &c. Notatur ad hoc quod conflaginatus clericorum grauantem in personis, vel in rebus excommunicationem incurrit, ut per Imol. hic num. 12. Bonifac. num. 27. Siluest. verbo excommunicatio 7. casu 19. in init. num. 51. Nauar. in man. cap. 27. num. 104. Sanchez. de matrim. lib. 4. disput. 5. num. 8. vers. quarto.

Vnde deducitur quod percutiens conflaginatum clericum causa eiusdem clerici incurrit excommunicationem can. si quis suadente 7. quest. 4. ut per Duen. reg. 99. vers. amplia undecimo.

S U M M A R I U M.

- 1 Fratres Minores si tempore interdicti recipiant in suis Ecclesiis ad Divina, Fratres, & fratres terti Ordinis, excommunicati sunt, nec privilegia inuant, & num. 2.
 3 Religio et approbata per Sedem Apostolicam, non

sufficit ut modus viuendi ab illa approbetur, nisi
tanquam vera Religio approbetur.

CLEM. CUM EX CO. III.

FRATRES Minores si tempore interdicti recipiant in
suis Ecclesiis ad Diuina Fratres, & sorores tertij
Ordinis, eo ipso excommunicationis sententiam, &
qua nisi per Romanum Pont. vel satisfactione pre-
missa per locorum Ordinarios absolutionis beneficium
nequeunt obtinere. Colligunt ex Ordin. Lap. Abb.
Anch. Imol. Zabar. Anch. Panorm. Paul. de Eleazar.
Bonif. de Vital. Viuian. in ration. lib. 5. pag. 325. Alagon.
in compend. pag. 785. remissus Ximen. in concordant.
p. 1. & 2. m. 1. quibusque

Hanc eandem conclusiōem hoc text. deducunt. Et
Emmā. quest. Regular. tom. 2. quest. 60. art. 2. vers. prima
est, & quest. 65. art. 5. §. 1. Lator. de Indulgent. p. 2. c. 21.
num. 27. late Bonacin. de excomm. in particulari extra
Bullam Cane. disp. 1. q. 3. puncto 6. Ego ipse de officio, &
potestate Episcop. p. 1. allegat. 30. num. 102. secundum
Logdunen. impressi.

In glof. Tertio. ibi, & potest esse modus viuendi quem
propterea dicitur regula. Ergo ut Religio approbata per
Sedem Apost. dicatur, non sufficit ut modus viuendi
ab illa approbetur, nisi tanquam vera religio appro-
betur, ut per Sanch. in precepta Decalogi. tom. 2. lib. 5.
cap. 1. num. 49. §. 1. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

S. V. M. M. A. R. I. V. M.

Papa si etiam sciens cum excommunicato partici-
pat, per solum per hoc non absoluit, nisi exprimat hoc
per os suum, & num. 2.

Papa si nominat quem sub titulo dignitatis, per ta-
lem nominationem non presumitur ipsum appro-
bare in illa dignitate.

**Communitatio cum excommunicatis etiam per episto-
lam, nisi nunciis prohibita est, & incommunicatio
Episcop. non potest licite communicare cum excom-
municato etiam a se ante formalem absolutionem
ab excommunicatione.**

**Papa, aut Episcopus, si videat irregulare celebrare,
vel habentes impedimentum contrahere matrimonio,
non in quo preest ipse Episcopus dispensare, non
per hoc inducitur tamen dispensatio sed contra-
dictio verba, & num. 7.**

**Papa, vel Imperator, si promoueat sciens inhabili-
tem, censetur contra se dispensare, & in illa
dispensatione, & dispensatione, n. 23. Azor. in inst. moral. p. 1. lib.
5. q. 15. §. 1. Sanch. de matrimon. disp. 4. n. 26.**

**Papa sciens Petrum excommunicatum si conferat ei
beneficium, absque praua absolutione, censetur
prius absoluerit, & quoniam conferre, & in illa
dispensatione, & dispensatione, n. 23. Azor. in inst. moral. p. 1. lib.
5. q. 15. §. 1. Sanch. de matrimon. disp. 4. n. 26.**

CLEM. Si SUMMUS PONT. IV. & ult.

Papa si sciens etiam communicat cum excom-
municato verbo, osculo, vel alio modo, per hoc
non censetur illum absoluerit, nisi hoc se velle, expri-
mat. Et si sciens quem sub titulo cuiusvis dignita-
tis ex certa scientia verbo, constitutione, vel titulo
nominat, honoret, aut traclat, per hoc non intelligit
illum in dignitate constituere, seu approbare, aut
quicquam ei concedere. Colligunt ex Ordin. Lap.
Abb. Anch. Imol. Zabar. Panor. Paul. de Eleazar. Bonif.
de Vital. Viuian. in ration. lib. 5. pag. 326. Alagon in
compend. pag. 785. remissus Casal. in annu. Ximen. in
concord. p. 1. & 2.

Hanc eandem conclusiōem quoad primam eius partem
ex hoc text. deducunt Couar. in c. alma mater p. 1. §. 1.

n. 1. in princ. Menoch. de presump. lib. 2. pres. 20. n. 38.
An autem, & quando Romanus Pont. possit licite abs-
que peccato communicare cum excommunicato? vi-
de Couar. p. 1. §. 1. n. 8. V. Golin. de censuris tab. 1. cap. 2.
§. 2. a. n. 2. & tab. 2. c. 2. §. 12. n. 3. Soar. tom. 5. cod. 1. tracl.
disp. 7. §. 1. 9. a. n. 12. Sayt. in simili tracl. lib. 2. c. 15. n. 13.
Aula etiam eod. tracl. p. 2. c. 6. disp. 9. dub. 1. concl. 3. cum
seq. Ricciol. de iure personarum extra gremium Eccles.
exist. lib. 4. cap. 1. ante num. 14.

Quoad secundam verò huius text. partem, quod
scilicet si Papa nomet quem sub titulo dignitatis,
per talem nominationem non presumatur ipsum ap-
probare in illa dignitate, id ipsum per hunc text. firmant
Tiraq. de nobilit. c. 6. num. 24. & seq. Malcard. de
probat. conclus. 260. num. 17.

In glof. Littera ibi, ergo quid sequens excommuni-
cato, &c. Notatur ad hoc quod communicatio cum
excommunicatis etiam per epistolam, aut nuncium
prohibita est, ut per Couar. in c. alma mater p. 1. §. 1. n. 1.

In glof. Velle ibi, in inferioribus à Papa non habet
hoc locum, &c. Notatur ad hoc quod communicatio cum
excommunicatis etiam per epistolam, aut nuncium
prohibita est, ut per Couar. in c. alma mater p. 1. §. 2. n. 1.

In glof. Velle ibi, in inferioribus à Papa non habet
hoc locum, &c. Notatur ad hoc quod Episcopus non
potest licite communicare cum excommunicato
etiam à se ante formalem absolutionem ab excom-
municatione, ut per Couar. in c. alma mater p. 1. §.
2. num. 2.

In glof. Approbare ibi, ubi tenet quod si Episcopus
Missam audiat, vel procuratorem recipiat à male ordina-
to, &c. Notatur ad hoc quod si Pontifex vel Episco-
pus videat irregulare celebrare, vel habentes impe-
dimentum contrahere matrimonium, in quo potest
ipse Episcopus dispensare, non per hoc inducitur ta-
cita dispensatio, sicuti docent in presenti Card. &
Anch. in sine, Imolanum. 9. Bonifac. num. 1. Seiu de be-
nefic. p. 3. q. 8. n. 49. & q. 10. n. 25. Maiol. de irregul. lib. 5.
c. 1. n. 8. Anton. Gabr. commun. ut de presump. concl. 8.
num. 18. Sayt. de censuris lib. 7. c. 14. num. 16. Menoch.
de presump. lib. 2. pres. 20. n. 32.

Verum probabilius existimo censeri tunc tacitam
dispensationem si Prelatus ille cum posset facile con-
tradictio, non contradicere, sed tacet ratio est, quia
cum Prelato ex officio incumbat delictis, subditorum
obuiare, cum ea videt, ac facile contradicere potest,
per sumeret grauiusimum Prelati delictum non con-
tradictio, nisi ipsum censeri dispensare dicamus, ut
melius tenent Emman. S. verbo votu. ubi de voti
ratione, & dispensatione, n. 23. Azor. in inst. moral. p. 1. lib.
5. q. 15. §. 1. Sanch. de matrimon. disp. 4. n. 26.

Vnde provenit ut si Papa, vel Imperator promo-
ueat sciens inhabilem, censetur cum eo dispensare,
prout tenent multi quos refert & sequitur Flamin.
de resignat. benefic. lib. 4. q. 3. n. 64. & Henric. in sum. lib. 3.4.
cap. 17. §. 4. in G. vbi lib. 13. cap. 13. §. 1. A. resoluti
quod dum Papa sciens Petrum excommunicatum,
censetur prius absoluerit, quam conferre.

De Verborum significatione.

TIT. XI.

S. V. M. M. A. R. I. V. M.

Summarium huius text. refertur.

Exceptio à regula cum dictione taxatiua ad similia
ratiatur.

Denote

- 3 Donare prohibetur ultra quantitatem prescriptam à lege vsque ad eam donare potest.
- 4 Regule Sancti Francisci professores non ita Deo obligantur, ut compellantur ad omnia Evangelica Christi consilia exequenda, sed solum ad vota emissia seruanda.
- 5 Tutor pars est tenenda in iis, que salutem animæ respiciunt ad vitandos graves Conscientie remorsus.
- 6 Fratres Minores sunt incapaces bonorum in particulari, & in communi.
- 7 Fratres Franciscani nec in communi, nec in particulari habent dominium rerum, quia unico consumuntur usu.
- 8 Fratres Minores nullatenus sunt capaces successi-
onũ, & hereditatũ, nec possunt capere ex testamẽto.
- 9 Heredes etiam per fidei commissum vniuersale insti-
tutus non possunt Fratres Minores.
- 10 Testamentum erit irritum si de factis Minorum monasterium, aut aliquis eorum heres instituitur nullo substituto, aut coherede assignato.
- 11 Successores ab intestato admittuntur quoad de factis Minorum monasteriũ, aut aliquis eorum heres instituitur nullo substituto, aut coherede assignato, & tuta conscientia hereditatẽ retinere poterunt, nulla soluta illius estimatione eiusdem Fratris.
- 12 Institutio non valet etiam ubi Fratris Minoribus hereditas instituitur adiecta est clausula, ut hereditas vendatur, & in necessaria illis pretiũ cedat.
- 13 Heredes possunt institui cũ eo onere, ut hereditatem vendant, ac pretium in Fratrum Minorum necessitatem convertant.
- 14 Ecclesia Fratrum Minorum non potest validdẽ heredes instituere.
- 15 Redditi anni inter immobilia computantur.
- 16 Fratres Minores sunt incapaces cuiuscunque redditus anni quantumvis exigui.
- 17 Redditi anni si legentur Fratribus Minoribus ad modicum tempus, nisi modici legati incapaces erunt, secus quando est ad longum tempus.
- 18 Tempus modici dicitur, quod est infra decennium, ut longum tempus quod est decennium & ultra.
- 19 Redditi perpetui deputati non ad Fratrum Minorum viciũ, sed ad certum diuini cultus usum non repugnant eorum paupertati, ac proinde illorum capaces sunt.
- 20 Anniversaria perpetua veliẽtia Minoribus repugnant eorum paupertati.
- 21 Legata annua pro studio Fratrum Minorum non repugnant eorum Mendicitati.
- 22 Legati anni quod heres, aut hospitale, vel quicunque alius gramatus à testatore est ipsi dare, adeo incapaces sunt Fratres Minores, ut nec in foro Conscientie teneantur heres implere voluntatem testatoris soluendo Fratribus Minoribus quotannis eam quantitatem.
- 23 Executores testamentorum esse nequeunt Fratres Minores de Observantia etiam obtema suorum Superiorum licentia.
- 24 Fratres Minores de Observantia possunt pauperum electionem facere.
- 25 Fratribus Minoribus potest testator committere nominationem executorum sui testamenti, ipsique nominare possunt.
- 26 Testatoribus integris est precipere executoribus sui testamenti ut in rebus exequendis, & distribuendis, quas exegerit, & distribuere precipiunt in suis testamentis, consilium à Fratribus Minoribus petat.
- 27 Fratres Minores non possunt esse in iudicio pro nulla re temporali.
- 28 Syndicus Fratrum Minorum potest petere, ut heres

velis nolis soluat illis legata modo licito eis restituenda, & quorum sunt capaces, quia ad hoc eis compellitur obligatio, & actio.

29 Fratres Minores non possunt habere Monasteria sumptuose edificata, nisi ad sit rationabiles, & debita Papa dispensatio.

30 Prouinciales Ministri Ordinis Minorum electio denoluitur ad Generalem si Capitulum ea die, quae ad id congregatum fuerit, non habuerit electum.

C L E M. Exiui.

ECLARATUR in aliquibus regula S. Francisci, & cap. xxiij. qui seminat hoc tit. in 6. & præcipue an Fratres Minores teneantur ad obseruantiam eorum omnium, quæ in regula sub verbis imperatiui modi ponuntur; deinde multa inferuntur ad quæ Fratres ipsi obligantur, & consequenter eorum no-
tem excelsibus prolixè discussis de electione Ministri ipsorum luculentissime tractatur. Colligitur ex Ordinationis Anchar. Imol. Zabarel. Panorm. Paul. de Eleaz. Bonifac. de Vital. Viuian. in ration. lib. 6. pag. 342. Alagon in compend. pag. 796. remissive Ximenes in concordant. par. 1. & 2.

Cum autem natura termini, &c. [Notatur ad hoc quod si quid excipiat] à regula apposita dictione taxatiua, eadem exceptio ad similia trahitur, vt per Cou. var. lib. 2. cap. 5. num. 6.

Notatur etiam ad hoc quod prohibetur donare ultra quantitatem prescriptam à lege vsque ad eam donare potest, vt per Cordub. de Lara in l. si quis à liberis, idem rescriptis, non. 65. ff. de liber. agnoscendis.

Item quia præter ea, &c. [Notatur ad hoc quod professores regulæ S. Francisci non ita Deo obligantur ad omnia Evangelica Christi consilia exequenda, sed solum ad vota emissia seruanda, & ad ea, quæ in regula tanquam præcepta, aut prohibita exprimentur, vt per Azor. in iust. moral. p. 1. lib. 12. c. 24. q. 1. Omnia enim, & singula verba præceptiva, & prohibitiua posita in lege Evangelica significant in dubio conditorem eius habere animum obligandi ad mortale, nisi de contraria legislatoris intentione aliunde constet, vt per Sayr. in clari Regia lib. 3. cap. 7. num. 12.

Ne, itaque, &c. [Notatur ad hoc quod in iis, quæ salutem animæ respiciunt, ad vitandos graves Conscientie remorsus tutor pars est tenenda, vt per Cass. in catalogo gloria mundi. part. 12. consil. 3. vers. quinto.

Proinde cum vir sanctus, &c. [Notatur ad hoc quod Fratres Minores sunt incapaces bonorum in particulari, & in communi, vt per Duen. reg. 381. a. princ. Nau. commento 2. de Regularib. num. 3. Mench. illust. cap. 32. num. 13. Peteg. de iure fisci. lib. 3. tit. 24. num. 1. Fr. Emm. quest. Regular. tom. 1. quest. 165. art. 3. & tom. 3. q. 29. art. 5. Azor. in iust. moral. part. 1. lib. 2. cap. 9.

Hinc etiam colligitur Fratres Franciscanos nec in communi, nec in particulari habere dominium rerum quæ unico consumuntur usu, sed solum vsum, per gloss. hic verbo proinde. Aluar. Pelag. de plantis Ecclesiæ. lib. 2. cap. 55. & 56. Nazari in apog. de rebus. quest. 1. tota non. 14. & 16. cõmento 1. de Regular. n. 13. & cõmento 2. n. 2. Mench. illust. lib. 1. cap. 17. num. 10. Quædam in suis quest. variat. cap. 14. n. 21. Bannes 2. quest. 62. in iusto tractat. de dominio. quest. 1. dub. 1. conclus. 3. & 4. & ibi Salom. quest. 1. art. 2. conclus. 1. Azor. d. part. 1. lib. 12. cap. 24. quest. 1. in fine. Molin. de iust. tom. 2. dist. 39. q. 6. col. 2. vers. his non obstantibus. Valen. 2. 2. dist. 39. q. 10. num. 1. q. 2. Fr. Emm. quest. Regular. tom. 3. q. 29. art. 4. Lesside in iust. lib. 2. cap. 3. dub. 8. n. 32. Rebelle. in iust. part. 1. lib. 1. q. 7. sect. 4. num. 33.

Cum

- 8 Cum enim, &c. ibi. Quia igitur in successionebus transit, &c.] Notatur ad hoc quod Frates Minores nullatenus sunt capaces successionis, & hereditationis, nec possunt capere ex testamento, vt per Nau. cap. 12. de testam. in antiq. Mich. Grassi. tom. 2. commun. opinio. lib. 6. tit. 14. num. 32. pag. 71. Fr. Emman. quest. 9. Reg. tom. 2. q. 7. art. 1. cum seqq. Quare nec per fideicommissum vniuersale possunt heredes institui Bart. in tract. Minoratum. lib. 1. dist. 2. c. 1. Anchar. hic n. 8. Duen. reg. 381. ampl. 1. n. 1. Fr. Emman. d. q. 7. art. 2.
- 10 Si verò de facto Minorum monasterium, aut aliquis eorum hæres instituitur, nullo substituto, aut coherede designato, erit itirum testamentum, eo quod hæres capax institutus non sit, ac hereditas pertinebit ad successores ab intestato, Bart. dist. lib. 1. dist. 1. cap. 2. Sorb. in compendio priuileg. Mendicant. verbo hereditas, in suis annot. in princ. Camil. Bortel. conf. 17. à num. 13. vel. 1. Spin. in speculo testam. glof. 12. princ. n. 15. & 16. Fr. Emman. d. q. 7. art. 3. & tom. 4. quest. 69. art. 10. Qui quidem successores ab intestato nullatenus tenebantur ad soluendum illius hereditatis estimationem Fratribus Minoribus, fed poterunt tutissima conscientia eam retinere, sicuti docent in presenti Card. num. 11. q. 2. & Anchar. num. 8. Duen. dist. reg. 381. ampl. 9. num. 5. Quesad. in question. variis. cap. 22. n. 16. Spin. vbi proxime, Fr. Emman. d. q. 7. art. 2.
- 12 Ex dictis inferitur primò institutionem prorsus non valere etiam vbi Fratribus Minoribus institutis adiecta est clausula vt hereditas vendatur, & in necessaria illius pretium cedat, quia dum text. in presenti Frates Minores omnino incapaces reddit, solum considerat ius hæreditis quocunque modo ex natura sua esse vniuersale, atque obligare heredem ad onera hereditatis annexa, & illius transferre dominium saltem breui tempore, quæ omnia in hac institutione repetiuntur, cum nullus alius hæres sit præter ipsos Frates Minores institutos. Quare ita sentiunt Duen. reg. 381. ampl. 8. num. 3. subdens, ius hereditas illa sit opulenta, siue modica, eo quod hic text. in 6. cupientes, vers. ne liceat, distinguens an magni valoris, an parui sit res Minoribus relicta, loquitur in legatis, Cordub. in regul. S. Francis, cap. 6. quest. 11. puncto 1. Cardin. hic num. 11. quest. 22. & Anchar. num. 4. q. 1. contra Bart. d. lib. 1. dist. 5. c. 2. n. 30. & 31. Guid. Pap. decif. 227. n. 1. Fr. Emman. d. tom. 2. q. 7. art. 4. Valeret tamen absque dubio si non ipsi Minores instituantur heredes, sed alius cum eo onere vt hereditatem vendat, ac pretium in Fratrum necessitatem conuertat, quia tunc Frates hi non succedunt in aliquid defuncti ius, nec sunt veri heredes, ac proinde nec in eos transiunt onera hereditatis annexa, vt resoluunt Sorb. in compend. priuileg. Mendicant. verbo hereditas, in suis annot. vers. si autem Frates, Cordub. d. puncto 1. Fr. Emman. d. q. 7. art. 4. in fine. Lessi. de iustit. lib. 2. cap. 19. dub. 5. num. 54.
- 14 Secundò inferitur Ecclesiis Fratrum Minorum non posse valide heredem institui, vt tenent Anchar. hic num. 6. & 7. Cordub. d. puncto 1. Azor lib. 12. c. 23. q. 15. Quesad. in suis quest. iuris, cap. 22. num. 19. Anton. Gabr. commun. opin. tom. 3. tit. de heredi institut. conclus. 2. num. 2. Contra Anton. Cuch. lib. 3. in fine, maior. tit. 1. n. 37. Fr. Emman. d. q. 7. art. puncta.
- 15 Cùmque annui redditus immobilium censentur à iure.] Ergo annui redditus inter immobilia computantur, sicuti docent Emman. Soar. tom. 2. commun. opinio. lib. 7. tit. 1. num. 278. pag. 274. Tiraq. de retratit. lib. 6. glof. 6. num. 4. & seq. Menoch. de arbit. casu 233. Valaf. de iure emphit. q. 12. num. 5. Valdesad. Xuar. part. 1. num. 28. pag. mihi 140. Gutier. pract. lib. 2. q. 146. num. 1. & lib. 3. quest. 83. Bernard. Graue. ad pract. Camera Imper.
- lib. 2. conclus. 10. Stephan. Gratian. disc. forens. cap. 19. n. 1. Aloy. Ricc. in collect. decif. p. 5. collect. 668. Cmed. ad Sextum collect. 24. num. 4.
- Nulla dubitatio est quod predicti Fratribus redditis quoscunque, &c.] Notatur ad hoc quod Frates Minores sunt incapaces cuiuscunque redditus annui quantumvis exigui, vt per Tiraquellum in tractat. de iudicio in rebus exig. num. 158. vers. 5. Quesad. in diuersis quest. iuris cap. 22. num. 29. Duen. reg. 381. vers. amplius primo, Nauar. conf. 13. de testam. in antiq. Cordub. in reg. S. Francis, cap. 6. q. 1. puncto 3.
- Si verò legentur Fratribus Minoribus annui redditus ad modicum tempus, huiusmodi legati capaces erunt, secus quando est ad longum tempus, ita Sorb. in compendio priuileg. Mendicant. verbo legata, in suis annot. vers. si verò aliquod annuum non perpetuum, Emman. Sa in suum. verbo Religio, num. 57. Cord. d. q. 11. puncto 3. Et iuxta hanc distinctionem intelligendi sunt Doctores aliqui absolute dicentes legatum annuum pro alimentis Fratrum Minorum valere, vt scilicet eorum dicta procedant, quando id legatum est ad modicum tempus, ex quorum numero sunt Duen. dist. reg. 381. limit. 1. Redoan. de sp. ois Ecclesiis, quest. 8. in princ. n. 17. Anton. Gomez varior. tom. 1. cap. 12. n. 46. Craff. de success. §. legatum, quest. 9. in fine. Dicitur autem modicum tempus quod est infra decennium, at longum tempus quod est decennium, & ultra, vt per Lap. allegat. 30. in noua edit. in fine, Mandos. ad eund. Lap. allegat. 80. Marth. de Afflict. in tractat. de iure protum, notabil. 8. num. 25. Cardin. hic num. 13. Boetius decif. 234. num. 4.
- Redditus perpetui deputati non ad Fratrum Minorum victum, sed ad certum diuini cultus vsum, vt ad frumentum, vel vinum, necessaria materie consecrationis, oleum pro lampadibus, ornamenta, Calices, &c. non repugnant eorum paupertati, ac proinde illorum capaces sunt iidem Minores, vt per Cardin. hic num. 13. & Anchar. num. 18. & 21. Cordub. dist. quest. 11. puncto 3. Nauar. conf. 13. num. 5. in antiq. alias conf. 9. num. 3. sub tit. de testam. Sorb. verbo legata in annotat. Menochius conf. 1014. num. 36. & 37. Fr. Emman. quest. Regular. tom. 2. quest. 126. art. 5. Ribadeneira de instituto Societatis Iesu, cap. 23. fol. 191. Contra Azor in iustit. moral. part. 1. lib. 12. c. 15. quest. 15.
- Annuitaria verò perpetua relicta Minoribus, veluti si hæres iubeatur ad testatore largiri quotannis Fratribus Minoribus certam quantitate vt sacra, vel alia Officia diuina fiant pro testatore, repugnant eorum paupertati, ac proinde incapaces sunt illorum, quia id legatum est verè annuorum reddituum & perpetuum, tollitque omnino Fratrum mendicantem, cum id in victu, & vestitu eorum expendendum sit, & ideo ita docent Anchar. hic num. 21. in fine, & num. 22. in princ. Nauar. conf. 14. & num. 3. in antiq. alias conf. 8. n. 3. in nouis, sub tit. de testam. Cord. d. q. 11. puncto 4. notab. 2. Surd. de aliment. tit. 3. q. 4. n. 15. Sorb. verbo legata in annot. vers. ex quibus colligit, Azor. dist. 1. leg. cap. 23. quest. vlt. Contra Anton. Cuch. lib. 3. in fine, maior. tit. 1. num. 36. cum seqq. & Fr. Emman. dist. tom. 2. q. 12. art. 4. existimantes legata hæc non repugnare paupertati Fratrum Minorum.
- Legata annua pro studio Fratrum Minorum non repugnant eorum mendicanti, vt per Rebouff. de priuileg. scol. priuileg. 135. Horat. Luti. in suis tractat. priuileg. 92. Redoan. de spoliis Ecclesiis, q. 8. in princip. num. 16. Menoch. conf. 1014. num. 38. vbi num. 34. limitat si administratione non sit penes Frates, sed penes seculares. Contra Quesad. in diuersis quest. iuris, cap. 22. num. 23. nisi cum intelligamus eo casu, quo annui redditus

reditus legentur ad alimenta necessaria studentibus, quia cum sit legatum pro alimentis, tollit mendicitatem, & poterit iure optimo communis opinio procedere ubi redditus illi annui legantur ad libros, & reliqua studio necessaria coemenda, vt explicat Anton. Cuch. lib. 3. in fin. maior. sit. 1. num. 39.

- 22 Legati annui, quod heres, aut hospitale, vel quicumque alius grauatus testatore est ipsis dare, adeo incapaces sunt Fratres Minores, vt nec in foro conscientie teneatur heres implere voluntatem testatoris, soluendo Fratres Minoribus quotannis eis quantitate, ita Nau. conf. 1.4. n. 8. in antiq. alias conf. 8. in nou. sub tit. de testam. ubi loquens de annuis redditibus cum onere faciendi Sacra, & alia diuina Officia, ait nec estimationem deberi, sed haberi legatum pro non scripto, Quodam, in diuersis quæst. inu. cap. 22. num. 9. dicens nec estimationem tunc deberi, Cordub. in regul. S. Francis. c. 6. q. 31. puncto 4. notab. 2. assert. ad hoc constitutiones in duobus Capitulis generalibus sui Ordinis factas, Surd. de aliment. sit. 3. q. 4. n. 13. ubi dicit esse illis interdictum ex suorum Patrum ordinationibus, nec posse recipere etiam si sint annuatimaria titulo legati illius, sed ab herede sponte sua dante. Contra Syluest. verbo legatum 2. quæst. 3. dist. 3. Tabien. eodem verbo 1. quæst. 4. num. 5. Fr. Emman. dist. tom. 2. quæst. 126. art. 4.

- 23 Verum etiam, &c. ibi, pradiis Fratibus non licet, &c. [Notatur ad hoc quod Fratres Minores de Obsequia etiam obenta suorum Superiorum licentia executores testamentorum esse nequeunt, vt per Duem. reg. 381. ampl. 6. Gregor. Lop. l. 2. verbo frailes, tit. 10. part. 6. Petre. tit. 2. lib. 5. Ordin. pag. 139. Mench. in iur. cap. 98. Stephan. discept. forens. cap. 123. num. 1. cum seqq. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glof. 46. n. 20. & 21. late Sanch. in precepta Decalogi tom. 2. lib. 6. c. 11. num. 24. cum seqq. ubi n. 27. ampliat etiam si distributio debeat fieri inter ipsos Fratres, vel Moniales S. Claræ ipsis subiectas.

- 24 Licet autem Fratibus Minoribus interdictum sit manus executorum testamenti obire, illis tamen permittum est pauperum electionem facere, vt dixi ad glof. verbo Religiosus in cap. sol. in princ. de testam. lib. 6. & late tradit Sanch. in precepta Decalogi tom. 2. lib. 6. c. 11. n. 31. cum seqq. ubi n. 33. subdit quod si testator disponeret vt Fratres Minoribus eligant pauperes, inter ipsosque distribuunt, possent vtique Minores eligere, sed non distribuere, quia cum sint hæc duo separabilia, non vitiat prior pars vtilis per posteriorem inutilem, & n. 34. subiungit quod ad hanc pauperum electionem faciendam exigitur licentia Superioris, quia quamuis ea non sit totum executoris testamenti officium, est tamen quedam eius pars.

- 25 Poterit etiam testator committere Fratribus Minoribus nominationem executorum sui testamenti, ipsique nominare possunt, quia solum interdictum eis esse executores, hoc autem longe diuersum est ab executoris munere, & ita docent Conar. in c. sua nos, num. 1. in fine. de testam. Matien. l. 14. glof. 1. n. 3. tit. 4. lib. 5. noue. Recopil. Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 3. quæst. 70. art. 2. & in summ. tom. 2. cap. 70. num. vlt. Contra Molinam de iust. tom. 1. disputat. 247. vers. illud est obseruandum.

- 26 Verumtamen in his exequendis dare consilium, &c. [Notatur ad hoc quod integrum est testatoribus præcipere sui testamenti executoribus vt in rebus exequendis, & distribuendis, quas exequi & distribuere præcipiunt in suis testamentis, consilium à Fratribus Minoribus petant, vt per Sanch. ad tom. 2. lib. 6. c. 11. n. 28. ubi subdit quod consilio petito non tenentur illud sequi, & n. 35. subiungit quod si executor iussus aliquid

cum consilio, vel consensu Fratrum Minorum exequi omittat id consilium, vel consensum petere, irrita erit executio.

Cumque dicti Ordinis professores, &c. [Notatur ad hoc quod Fratres Minores non possunt esse in iudicio pro nulla re temporali, vt per Surd. de aliment. tit. 8. priuileg. 7. n. 4. Fr. Emman. quæst. Regular. tom. 3. q. 39. art. 3. & q. 41. art. 2.

Aliquis tamen mediis consili potest Fratribus Minoribus, vt heres velit nolit soluat illis legata modo licito eis relicta, & quorum sunt capaces, primum medium est vt ciuitas, seu Syndicus eius petat hoc, quia ei competit obligatio, & actio, ita Bart. in tract. Minoritarum, lib. 2. dist. 7. c. 3. n. 41. Collect. compend. Mendic. verbo heredes, num. 6. Fr. Emman. dist. tom. 2. q. 78. art. 1. qui subiungunt hoc culibet de populo posse competere; adduntque alterum medium esse vt iudex ex suo mero officio nemine petente. compellere possit heredem vt adimpleat, quia interest Reip. ne quis sua re male vtatur, atque vt voluntas testatoris impleatur; vltimum denique medium adiungit Fr. Emman. citato art. 1. vt scilicet Syndicus Minorum petat nomine Ecclesie Romanæ, quippe quod possunt Fratres vt Syndico ad hoc, dummodo alie debite circumstantie concurrant.

Hinc est etiam, &c. [Notatur ad hoc quod Fratres Minores non possunt habere monasteria sumptuose edificata nisi adit rationalis & debita Papæ dispensatio, vt per Fr. Emman. quæst. Regular. tom. 3. quæst. 5. art. 1.

Denum quia ex eo, &c. [Notatur ad hoc quod in electione Provincialis Ministri Ordinis Minorum, si Capitulum Prouinciale ad quod pertinet electio ea die, qua ad id congregatum fuerit, non habuerit electum, ex tunc electio supradicti Prouincialis Ministri ad Generalem deuoluitur, vt per Fr. Ludouic. Miranda in manual. Prælat. tom. 2. quæst. 23. art. 33. conclus. 3. ubi declarat.

Confirmetur, vel etiam infirmetur, &c. [Notatur ad hoc quod confirmatio electionis committitur conscientie & prudentie Superioris per actum etiam extraiudicalem, seu quodcumque dictum, vel factum, quo declarat suam voluntatem, ita Banez de iust. q. 67. art. 2. vers. ad secundum pag. 420. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. glof. 9. in annot. n. 45. Franc. Salgado de Regia proteci. part. 2. c. 13. num. 16. Lauot. var. lucubr. tom. 1. tit. 4. cap. 25. num. 63. ego ipse de iure eccles. lib. 1. cap. 19. num. 251.

SVMMARIVM.

- 1 Clausula, simpliciter, & de plano, & sine strepitu, & figura iudicij, quam vim & effectum habet ostenditur.
- 2 Claus. simpliciter, & de plano, &c. operatur vt libellus non requiratur, sed solum quedam simplex petitio facti narrationem continet.
- 3 Claus. simpliciter, & de plano, &c. operatur vt litis contestatio non sit necessaria.
- 4 Claus. simpliciter, & de plano, &c. tollit dilationes, & exceptiones, ac alia, que processum retardare consueverunt.
- 5 Probationes necessarias non tollit claus. simpliciter, & de plano, &c.
- 6 Citationem non tollit claus. simpliciter, & de plano, &c.
- 7 Iuramentum calumnie non tollit claus. simpliciter, & de plano, &c.
- 8 Iuramentum calumnie præstat etiam in causis summarijs.

- 9 Sententia debet esse conformis libello.
 10 Index in criminalibus potest condemnare in plus, quam sit petiitum.
 11 Sententia in causis summariis lata est merè diffinitiva.
 12 Citatio ad sententiam debet necessaria, & omisso illius inducit nullitatem ipso iure.
 13 Claus. simpliciter, & de plano, &c. operatur ut non sit necesse quod index sedens proferat sententiam, dummodo ferat in scriptis.
 14 Legatus de Latere non potest causam appellatione remota committere.
 15 Tempus alicui præfixum ad probandum non currit illi quamdiu adversarius differt respondere eius positionibus.
 16 Instrumenta usque ad conciliationem in causa produci possunt.
 17 Notarius non potest conficere instrumentum de eo, quod ipse facit.
 18 Notarium non potest constituere procuratorem in sua causa propria per instrumentum publicum a se confectum.
 19 Instrumento fides adhibetur contra notarium scribentem.
 20 Notarius potest in proprio instrumento se obligare.
 21 Iudicium qui diu mouere distulit, presumitur socrere malam causam.
 22 Interrogationes semper recipiuntur in summariis iudiciis.
 23 Claus. simpliciter, & de plano, &c. operatur ut index etiam ad instantiam partis possit interrogare principalem, & testes post conclusionem in causa.
 24 Citatio specialis requiritur ad audiendum sententiam diffinitiuam, nec sufficit generalis.
 25 Citatio ad sententiam debet esse specifica ad sententiam, ita ut non sufficiant æquipollentia verba.
 26 Citatio ad sententiam debet esse peremptoria nisi in causis beneficialibus, & aliis summariis.
 27 Index partis inuiti, vel altera tantum parte inuita potest in causa concludere.
 28 Consensus expressus dicitur, qui verbis exprimitur, tacitus vero qui ex factis resultat.
 29 Consensus tacitus, vel expressus in aliquibus actibus contrariis, in aliis vero diuersis minime sibi præiudicat.
 30 Consensus tacitus nunquam extenditur ultra actum in quo interuenit, bene tamen expressus.
 31 Consensus in uno actu iudicii non censetur consentire in reliquis.
 32 Citatio partis desideratur ad testium receptionem in summariis causis.
 33 Dicitio, irritus, simplex & per se, ac sine adiectione alterius, lata in sententiam significat.

CLEM. Sapè contingit. II. & vlt.

1 CLAUSULA in iudicialibus commissionibus inserta quod procedatur simpliciter, & de plano, & sine strepitu, & figura iudicii, operatur, ut non exigatur necessarius libellus, non possitur litis contestatio, non possit procedi tempore feriatarum, amputat materiam dilationum, facit licet breuiorem repellendo exceptiones, appellationes, dilatorias, & frustratorias, restringit contentiones & iurgia partium, & Advocatorum, & superfluos testes: admittit verò probationes, & defensiones legitimas, & necessarias, citationem, iuramentum de calumnia, vel de veritate dicenda, operaturque ut index stans, vel sedens proferat sententiam, si tamen seruabit ordinem iudicium suum in toto sue in parte non contradicendum partibus processum erit validus, & non irritandus. Colligunt ex Ordinar. Lap.

Abb. Ancharr. Imol. Zab. Panorm. Paul. de Eleazar. Bonifac. de Vital. Viuian. in ration. l. 5. pag. 343. Alagon. in compen. pag. 797. xemiffius Cafal. in annot. & Ximen. in concordant. part. 1. & 2.

Necessario libellum non exigit.] Notatur ad hoc quod clausula, simpliciter, & de plano, &c. operatur ut libellus non requiritur, sed solum quædam simplex petitio facti narrationem continens, vt per Marant. de ordine iud. p. 4. tit. & an index sit competens n. 8. Grauat. ad Vestr. lib. 5. c. 1. n. 7. Marchesan. de commission. p. 2. pag. 419. n. 82. in 2. edit. Cabed. Lusitan. decis. 72. n. 2. p. 1. Surd. de aliment. tit. 8. q. 2. n. 3. Honded. conf. 94. n. 52. tom. 1. plures refero ego ipse in tract. d. clausulis vsusque clausul. 176. num. 11. secundum Lugdun. impress.

Litis contestationem non postulat.] Notatur ad hoc quod clausula simpliciter, de plano, &c. operatur ut litis contestatio non sit necessaria, secundum Cardin. Tufch. tom. 1. lit. C. concl. 366. num. 4.

Amputet dilationum materiam.] Notatur ad hoc quod clausula simpliciter, & de plano, &c. dilationes tollit, vt per Ludou. Rodolphin. var. quest. lib. 2. q. 39. n. 7. & ita sublatæ censentur exceptiones, & alia, quæ processum retardare consueuerunt, vt tradunt Oldr. conf. 115. vers. Frustratoria verò, Card. Tufch. d. concl. 366. n. 3. ego ipse d. clausul. 176. num. 16.

Probationes necessaria, & defensiones legitime, &c.] Notatur ad hoc, quod clausula simpliciter, & de plano, &c. non tollit probationes necessarias, vt per Marant. de ordine iud. p. 4. tit. & an index sit cõpetens n. 10. Mart. de clausulis p. 1. clausul. 160. n. 1. edit. aliis clausul. 80. n. 10. in 2. edit. quos refero ego ipse d. clausul. 176. num. 21.

Citationem verò, &c.] Notatur ad hoc quod clausula simpliciter, & de plano, &c. non tollit citationem, vt per Calder. conf. 130 circa med. vers. nec illa verba, aliis conf. fin. de iudic. quod duplicatur conf. 136. aliis conf. 4. de dilation. Marant. de ordine iudic. part. 4. tit. & an index sit competens num. 9. Cardinal. Tufchus dict. concl. 366. num. 2. quos refero ego ipse dict. clausul. 176. num. 19. Vnde in iudicio summario debent partes citari resolu. uit Bellacambi. tom. 1. comm. opinio. lib. 3. tit. 1. num. 8. pag. 361.

Ac præstationem iuramenti de calumnia, &c.] Notatur ad hoc quod clausula simpliciter, & de plano, &c. iuramentum calumnie non tollit, fecit tradit Seraph. de priuileg. iuram. priuileg. 22. num. 67. Illud enim præstat etiam in causis summariis, secundum Surd. decis. 18. n. 6. Aloyf. Ricc. in decis. Curia Archiep. Neapolit. decis. 56. num. 9. part. 2.

Iuxta petitionis formam pronunciari sequi debet.] Notatur ad hoc quod sententia debet esse conformis libello, vt per Cardosin praxi iudicium, verbo sententia. n. 6. & 7. Garc. Girona de priuilegiis, & exemption. explicat. n. 803. Rot. decis. 56. n. 3. apud. Farin. in 1. collectione nouiss. sue p. 4. diuers. Limita tamen in criminalibus in quibus potest index cõdemnare in plus quam sit petiitum, Anton. Gom. tom. 3. variar. cap. 1. num. 39. col. 3. vers. & confirmatur, Bonacof. Comm. crim. p. 2. verbo sententia. fol. 68. verso, Menoch. conf. 80. n. 44. Camill. Bortell. in summa omniū decis. tit. 49. n. 127. latè Buccaron. de different. inter iudicia civilia, & crim. differ. 7. per tota.

Sententiam verò diffinitiuam, &c.] Ergo sententia in causis summariis lata est merè diffinitiva, vt per Menoch. vsusque cap. 35. a princ.

Citatio ad id, &c.] Notatur ad hoc quod citatio ad sententiam est necessaria, & omisso illius inducit nullitatem sententiae ipso iure, vt per Vant. de nullis. ex defectu citationis, num. 10. Roman. conf. 366. num. 8. Alexand. conf. 105. 5. lib. 5. Felin. in cap. consulti, num. 16. de off. deleg. Rot. in Tolitana, seu Almerien. decimarum. 15. Nouembrii 1613. coram R. P. D. meo Pirouano

Pitouano impetit per Farinas, *decis. 486. n. 2. part. 2. rec. 1. c. 6. decis. 184. n. 1. ad p. 2. Gregor. decis. 46. n. 6. Aloys. Ricca in collect. decis. collect. 1470. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 9. 5. in annot. ad num. 177. Bernard. Graue. ad pract. Camera Imper. conclus. 109. Viuian. in praxi iurisdiction. lib. 11. cap. 4. & num. 71. in vltim. impress.*

Stans, vel sedens proferat. 1. Notatur ad hoc quod claus simpliciter, & de plano, & operatur vt non sit necesse quod iudex sedens proferat sententiam, dummodo fecit in scriptis, vt per Steph. Gratian. *discept. forens. cap. 522. n. 4.* quem refero ego ipse d. claus. 176. num. 14.

In gloss. *Mandamus ibi*, quod alius non possit etiam Legatus de latere. Notatur ad hoc quod Legatus de latere non potest causam appellationis remota committere, vt per Bernard. reg. 418. Sigism. Scac. de appellation. q. 16. limit. 1. n. 106. & 109. metipsum d. tract. de clausulis vsu frequ. claus. 9. num. 3.

In gloss. *Post dilationem ibi*, illud ergo tempus, &c. Notatur ad hoc quod tempus alius praxium ad probandum non currit illi, quando aduersarius differt respondere eius positionibus, vt per Tiraquel. de reuerat. lib. 9. 12. gloss. 2. num. 3. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 27. num. 48.

In gloss. *Non obstante ibi*, si que ad conclusionem. &c. Notatur ad hoc quod instrumenta vsque ad conclusionem in causa produci possunt, vt per Grass. rom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 1. n. 169. pag. 577. Petre. l. 6. tit. 1. lib. 3. Ordan. pag. 671. Amat. Roderic. in pract. de modo & forma videndi, seu examinandi processum cap. 8. num. 16.

Illud aduertere oportet, quod notarius non potest conficere instrumentum de eo, quod ipse facit, l. *exempla. C. de probat. inter cetera ubi d. C. de conven. fidei. lib. 10. Tiraquel. de consuet. p. 3. limit. 10. num. 39. Chald. Petreia de empr. cap. 34. num. 17. & ita non potest constituere procuratorem in sua causa propria per instrumentum publicum a se confectum, Cabed. Lusit. decis. part. 1. decis. 128. num. 3. Camill. Borrell. in summi. decis. tit. 66. de procurator. num. 83. Nec potest se rogare de mandato procurat in personam suam, vt ex Bart. resolu. Flamin. Paris. de resig. benefic. lib. 9. q. 1. num. 1. & 2. Et ex quavis ex supradictis notarius non*

possit conficere instrumentum in sui fauorem, contra se tamen potest, & fides adhibetur instrumentum contra notarium scribentem, ex Bart. in l. seruus contra. sub num. 1. ff. de stipul. seru. Angel. in rep. l. sciendum, num. 1. vbi Alex. num. 5. ff. de verbor. oblig. Crauet. de antiq. temp. part. 1. limit. 4. num. 67. & potest notarius in proprio instrumento se obligare. Bart. in l. ex sententia, q. fin. ff. ad leg. Cornet. de fals. Bald. cons. 43. sub num. 1. & conf. 476. n. 7. lib. 1. Alex. cons. 184. sub num. 8. lib. 7. Rot. in Ferrarino. bonorum 21. Aprilis 1627. coram R. P. D. Merlin.

In ead. gloss. ibi, *Tertio distinguuntur*, &c. Notatur ad hoc quod qui diuulsit mouere iudicium, ptesumitur facere malam causam, vt per Menoch. de presump. lib. 2. pres. 91. num. 7.

In gloss. *Interrogabit ibi, nisi dicat in his speciale*, &c. 22. Notatur ad hoc quod interrogations semper recipiuntur in summariis iudiciis, vt per Menoch. de arbitrar. casu 52. num. 40. Clausula enim, *simpliciter, & de plano*, operatur vt iudex etiam ad instantiam partis possit interrogare principalem, & testes post conclusionem in causa, sicuti per hanc gloss. resolu. Marant. de ordine iudic. tit. 1. rit. & an iudex sit competeri, n. 28. vbi num. 36. subdit in causis summariis posse iudicem post conclusionem interrogare partes, & testes non solum ex officio, verum etiam ad partis instantiam.

In gloss. *Ad id ibi*, non sufficit ergo citari nisi exprimat, &c. Notatur ad hoc quod citatio specialis requiritur ad audiendam sententiam diffinitiuam, nec generalis sufficit, vt per Menoch. conf. 345. num. 14. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 9. 5. in annot. num. 118. Rot. decis. 140. n. 3. apud Farin. p. 2. recent. Et quod citatio ad sententiam debet esse specifica ad sententiam, ita vt non sufficiat equipollentia verba, tenuit eadem Rot. decis. 18. n. 2. p. 1. recent.

In gloss. *Non peremptoria ibi*, arg. quod in alius causis, &c. Notatur ad hoc quod citatio ad sententiam debet esse peremptoria, nisi in causis beneficiabilibus, & aliis summatibus, vt per Gonzal. vbi supra, num. 131.

In gloss. *Conclusionem ibi*, item ipsi, & el altera ipsarum 27. inuita. Notatur ad hoc quod iudex partibus inuitis, vel altera parte inuita potest in causa concludere, vt per Mich. Grass. tom. 2. commun. opinion. lib. 7. tit. 4. num. 80. pag. 263. vbi Bellacomb. n. 114. resolu. quod conclusio in causa non est de substantia iudicii in causis beneficiabilibus, & summariis.

In gloss. *Non contradicentibus ibi*, secundum nota causam, &c. Notatur ad hoc quod consensus expressus dicitur, qui verbis exprimitur, tacitus vero consensus, qui ex factis resultat, vt per Gonzal. ad reg. dist. Cancell. gloss. 47. num. 23. Viuian. in praxi iurisdiction. lib. 12. c. 5. num. 39. in vlt. impress.

In gloss. *Partibus ibi*, puto quod in occurrentibus postea, &c. Notatur ad hoc quod tacite, vel expresse in aliquibus actibus contrariis consentiens, in aliis vero diuersis minime sibi preiudicat, & ideo in actibus postea sequitur in iudicio contradicere poterit, vt per D. Barbof. in l. si de vi, num. 100. ff. de iudic. Vnde colligit Tiraquell. de iure maris gloss. 7. numer. 10. & seq. quod tacitus consensus nunquam extenditur ultra actum in quo interuenit, expressum autem extenditur. Et dicit per hanc gloss. Surd. de alim. tit. 4. q. 16. n. 32. quod consentiens in vno actu iudicii, non censetur consentire in reliquis.

In gloss. *Defensiones ibi*, non tamen illa, que instrunt & decidunt causam, &c. Colligi videtur ex hac gloss. in summariis causis ad testium receptionem partis citationem desiderari, vt per Felin. n. 4. Myning. n. 13. & alios in cap. 2. de testib. Bart. num. 4. in l. filiusfam. in princ. ff. de donat. Bald. in l. misit, C. de testament. mil. Vant. de nullis. tit. ex defectu processu, n. 5. Mascard. de probat. concl. 683. n. 9. & concl. 1372. n. 4.

FINIS CLEMENTINARVM.

Barbof. Collect. Tom. IV.

Ss

COLLE

COLLECTANEA DOCTORVM

Tam veterum, quàm recentiorum, qui super singulos Textus,
& Glossas Extravagantium Ioannis XXI. ex
professo, vel incidenter scripserunt.

De Electione, & electi potestate.

TIT. I.

SUMMARIVM.

- 1 Compendium huius text. refertur.
- 2 Papa quare se vocet servum servorum Dei, remissus.
- 3 Claus. De plenitudine potestatis, quam vim, & effectum habeat, remissus.
- 4 Distio, quibusunque, comprehendit omnes, & quascunque personas etiam exemptas, & privilegiatas.

EXTRAVAG. Ad onus. I.

LECTI, qui pro suorum electionum negotio ad Curiam venire, vel mittere tenentur, si personaliter se presentant, & fecerunt quod de iure debebant, etiam Sella vacante, non tenentur in ipsa curia moram trahere, & licet alibi morentur, nullum eis iudicium generatur. Colligitur ex Ordinariis. Zenzil. Viuian in ration. lib. 1. pag. 240. Alagona in compend. pag. 87.

In gloss. Servitutis. ibi. & hoc respectu Papa se vocat servum servorum, &c. De hoc divi late in collect. ad proximum Decretal. num. 13. cum seqq.

In gloss. Plenitudine. De vi & effectu clausule, de plenitudine potestatis, &c. an, & quando Papa, & quilibet alius Princeps ea vi possit, dixi late in tract. de clausulis vsus frequent. claus. ult. 1. secundum Lugd. impress.

In gloss. Quibusunque. ibi. nota verbum universale, &c. Collige ex hac gloss. dict. illam comprehendere omnes, & quascunque personas etiam exemptas, & privilegiatas, vt per Octan. Vulpel. de preposit. & adverbis. signific. sub dict. quicunque pag. 93. Farin. in praxi crimin. part. 3. q. 108. num. 60. Chald. Pereira quest. forens. conf. 30. num. 16. cum aliis citatis per me in tract. de dictis gloss. vsus frequent. dist. 3. 17. n. 1. secundum Lugdun. impress.

SUMMARIVM.

- 1 Compendium huius text. refertur.
- 2 Consectudo valet vt mortuus seu eius heredibus dentur fructus beneficiales primi anni.

- 3 Ecclesie verbum multipliciter sumitur.
- 4 Privilegium modificare & minuire non est ipsum tollere.
- 5 Verbum statuis, ius novum inducit.
- 6 Distio integre, importat idem, quod in totum.
- 7 Distio, nihil, de sui natura nihil includit.
- 8 Distio, duntaxat, taxationem, & limitationem denotat.
- 9 Distio, omnino, idem importat, quod in totum.
- 10 Terminus decem dierum ad appellandum non potest augeri, nec diminui etiam de partium consensu.
- 11 Distio, ex tunc, temporis extremitatem denotat.
- 12 Copula, & coniunctio ea, que de sui natura diversa sunt.
- 13 Mensis computatur vt in Calendario.
- 14 Decima Papalis non soluitur ex distributionibus quotidianis.

EXTRAVAG. Suscepti. II. & ult.

Consectudo, privilegium, vel statutum quando est in aliqua Ecclesia, vt beneficio vacante debeantur fructus alicui, puta fabricæ, vel persone habenti annalia per aliquod tempus, si conseruerunt taxari decimæ, illas solum accipere debent, & motus beneficiarius reliquum, vel vice versa, cuius rei optio annuorum collectori datur, & si infra decem dies non elegerint, optio deferretur ad beneficiatum, si non conseruet fructus per dimidiam partem diuidendi sunt, & si aliquis non est contentus, qui acquiescit, accipere potest totum cum opere expensarum. Qui vetò prædictis non fuerit contentus, sed voluerit ultra debitam sibi partem accipere, si infra mensem non resistuerit, si est superior, aut Episcopus ipso facto à Pontificalibus & ingressu Ecclesie est suspensus, si Capitulum, vniuersitas, vel Collegium eo ipso interdicto, donec plenè satisfaciatur, subiacer, si sit particularis persona excommunicationis sententiam Pape reuerentiam ipso facto incurrit. Colligitur ex Ordinariis. Zenzil. Viuian in ration. lib. 1. pag. 240. Alagona in compend. pag. 82.

Quid fructus primi, vel secundi, &c. Notatur ad hoc quod valet consectudo vt mortuus, seu eius hereditibus dentur fructus beneficiales primi anni, vt per Ioan. Andr. num. 3. Anchar. num. 2. in fine, & Gemin. in 5. qui verò, n. 7. in cap. unic. de clericis non residentibus. lib. 6. Monet. de distrib. quoad part. 2. q. 12. num. 63. vbi n. 65. post Azor. in fin. moral. p. 2. lib. 7. c. 7. q. 5. vers. quærit applicita sit, subdit huiusmodi conseruetudinem non esse admittere tam quoad quotidianas distributiones.

In gloss. Ecclesijs. ibi. verbum Ecclesia multipliciter sumitur, &c. De hoc late Anton. Riccioli. in tractat. de

de iure personarum lib. 1. cap. 1. & Masfobr. in praxi habendi concursus pralud. 1. ad Parochiales Ecclesias vacantes.

4 In gloss. Volentes. in addit. marginali. ibi. not. quod modificare. & minuire privilegium non est ipsam tollere. Ita colligitur ex Sylvest. in summ. verbo privilegium. q. 30. Soar. de legib. lib. 8. c. 39. n. 7. Bonacin. in similib. tract. disp. 1. q. 3. puncto 8. §. 3. n. 17. vers. ex dictis. Monet. de commutat. ult. volum. cap. 8. num. 529.

5 In gloss. Statuimus. ibi. per hoc videtur constitutio fore noui iuris editina. Probant Doctores. quos citauit in meo tract. de dictionib. v. usfreq. d. 3. §. 84. n. 1. secundum Lugd. impressionem.

6 In gloss. Integre. ibi. id est. in totum. & sic nulla parte saltem modica beneficiatus reservata. Ad quod vide per me dicta in d. tract. de dictionib. v. usfreq. dist. 167.

7 In gloss. Nihil. ibi. quod verbum. nihil. de sui natura nihil includit. Vide Doctores. quos citauit d. tract. dist. 214.

8 In gloss. Dimittat. ibi. hoc enim verbum taxationem. & limitationem denotat. Idem tradunt per me citati dist. tract. dist. 97. num. 2.

9 In gloss. Omnino. ibi. id est. in totum. Sic interpretantur Doctores per me citati d. tract. dist. 240. a. num. 2.

10 In gloss. Decem dies. ibi. Si etiam quæres a me. &c. Notatur ad hoc quod terminus decem dierum ad appellandum non potest augeri. nec diminui etiam de partium consensu. sicut docent Doctores citati in collecta c. cum sit Romana. n. 16. & 17. de appellat. in decretalibus.

11 In gloss. Extremum. ibi. hoc verbum temporis extremitatem denotat. See. Ita Doctores per me citati dist. tract. dist. 118. num. 1.

12 In gloss. Frustrum. ibi. cum per copulam. & coniungatur. que de sui natura diuersa copulat. Ita Doctores per me citati d. tract. dist. 10. num. 3.

13 In gloss. Infra mensem. ibi. intelligit in Kalendario computandum. De hoc late dixi in tract. de appellat. verborum utriusque iuris signat. appell. 147. n. 2.

14 In gloss. Saluare consuetudinem. ibi. de decima. quæ debetur Papa. &c. Notatur ad hoc quod decima Papalis non soluitur ex distributionibus quotidianis. vt per Rebuff. in tract. nominat. q. 9. num. 40.

De Maioritate, & obedientia.

TIT. II.

SVM MARIVM.

- 1 Compendium huius text. refertur.
- 2 Subditorum interest non plures dominos habere.
- 3 Iudex Ordinarius constituitur a domino terrarum non expirat per eius mortem quamvis fuerit electus per populum. & ab ipso confirmatus.
- 4 Princeps lex est animata in terris.

EXTRA VAG. Ecclesiæ. Vnic.

IN Tuscia. Sabina comitatu. & terra Arnolphorum. quæ sunt de patrimonio Ecclesiæ. cum plures affluerent dominum. & se creari facerent potestates. & capitaneos. inhiibetur hic ne tales de cætero assumantur. neque illis tanquam talibus obediatur. & quod nullus huiusmodi præeminentiam sibi audeat adscribere sine speciali licentia Sedis Apost. Et si sint aliquæ ciuitates. vel persone

Barbof. Collect. Tom. IV.

particulares. quæ habeant ius eligendi tales Capitaneos per Sedem Apostolicam confirmandos. ptoibetur Papa quod ante confirmationem debent nulla eis tanquam talibus præstetur obediencia. Colligitur ex Ordinariis Zenzil. Visian. in ration. lib. 1. pag. 462. Alagona in compend. pag. 169.

In gloss. Suorum. ibi. quod eorum interest dominum suum alteri non subici. &c. Notatur ad hoc quod subditorum interest ne plures dominos habeant. vt per Tiraq. de iure primog. q. 4. num. 30.

In gloss. Debeat. ibi. non est autem absonum. &c. Notatur ad hoc quod index Ordinarius constituitur a domino terrarum non expirat per eius mortem. quamvis fuerit electus per populum. & ab ipso confirmatus. vt per D. Barbof. in l. quia tale. n. 54. ff. soluto matrimonio.

In gloss. Dearentes. ibi. Princeps qui lex est animata in terris. Ita Menoch. conf. 425. n. 5. Octau. Glocit. resp. 7. num. 31. in fine.

De Prabendis, & dignitatibus.

TIT. III.

SVM MARIVM.

- 1 Compendium text. refertur. & n. 2. Doctores de eius materia agentes citantur.
- 3 Sedes Apost. pauperibus clericis. & aliis benemeritis personis providere desiderat.
- 4 Pluribus dignitatibus ad incurrendum penam huius text. quomodo consideranda. ostenditur.
- 5 Dispensatum ad plura etiam non canonice non incurrit penam huius text.
- 6 Inhabilis renunciatur ad quancunque beneficia obtinenda. non extenditur ad obtenta.
- 7 Beneficium primū Curatū seu dignitatem. &c. cuiusque possessionem si quis dimittit realiter. ac cum effectū. & sine fraude. evitat penas huius text.
- 8 Dimissio primi beneficii. quæ hic inebetur fieri corā Ordinario. faciēda est intra mēse. sed quod statim. & incuncti fieri debet. resoluti Doctores citat. n. 9.
- 10 Beneficia priora. quæ per adoptionē posteriorum vacant virtute cap. de multa. de prob. non reservantur. sed solum posteriora. quæ propter indebitam retentionem prioris vacant virtute huius text.
- 11 Beneficia quancunque vacant per affectionem quancunque dignitatū personatum. officiorū. Canonizarum. & aliorū beneficiarū per Papam collatorum. seu auctoritate litterarum ipsius reservantur in Extra vag. ad regimen de prebend.
- 12 Vacationis per incompatibilitatem plura vbi tractentur ostenditur.
- 13 Distio. semper. denotat omnimodam temporis continuationem.
- 14 Beneficij appellatione quæ comprehenduntur. remissū.
- 15 Distio. Imund. quā vim. & effectū habeat. remissū.
- 16 Dispensatio dicitur esse iuris rigorosi relaxatio.
- 17 Dispensatio super retentione plurium beneficiorum a quo obtineri possit. remissū.
- 18 Distio. vix. quā vim & effectum habeat. remissū.
- 19 Litteratis viris Ecclesiæ Dei permāximē nascitur indigere.
- 20 Pagabundus reputatur ille. qui a loco in quo assidue habet esse. aberrat.
- 21 Beneficia illa dicuntur curam animarum habere. quæ cum habent actū. non verò habitū.
- 22 Distio. quicunque. comprehendit omne generi personarum etiam privilegatarum.

- 23 *Persona appellatio secundum propriam significationem non venit civitas, collegium, vel universitas seu quilibet alius locus.*
- 24 *Cardinales sic dicuntur quia Sede Apost. qua axis est, & cardo aliarum Ecclesiarum, servantur.*
- 25 *Sedes Apost. an de iure dimisso debeat residere Roma, remissio.*
- 26 *Curia Romana ibi est, ubi est Papa.*
- 27 *Filius heretici propter delictum patris non amittit beneficia iam obtenta.*
- 28 *Vidua Regis retinet dignitatem & titulum Regium.*
- 29 *Filiorum appellatio an & quando contingatur nepotes, remissio.*
- 30 *Nobiles ignobilibus sunt preferendi in sessionibus, salutationibus, & aliis id genus preferentiis.*
- 31 *Distio, ex tunc, extremum tempus significat.*
- 32 *Distio, absque, privationem denotat.*
- 33 *Verba, ipso iure, denotant latam sententiam.*
- 35 *Vicaria temporales non veniunt sub nomine beneficii.*
- 36 *Beneficium habens iurisdictionem visitandi, excommunicandi, absolvens, & alia faciendi ad morum correctionem pertinentia dicitur habere curam animarum.*
- 37 *Suspensus ab officio an intelligatur suspensus a beneficio, remissio.*
- 38 *Locus contractus appendens est in instrumentis contractuum, vel procuracionum.*

EXTRAVAG. Execrabilis. Vnic.

DISPENSATIONE legitima ante hanc Extravagantem obtinentes plures dignitates, Personatum, Officia, Prioratus, seu beneficia incompatibilia, unum tantum ex Ecclesiis, vel beneficiis huiusmodi, quibus cura imminet animarum, cum dignitate Prioratu, vel beneficio sine cura, que habere maluerit, intra mensem numerandum a tempore notitie huius Extravagantis digere, & retinere teneantur, & possint. Cetera vero beneficia cum cura, vel sine cura, que ipsius dispensationis preterit tenebant, verbaliter, realiter, ac in effecum dimittere teneantur coram Ordinario cum testimonio publico, nec ad ea redire, aut eorum administrationi sine nova collatione se immiscere presumant, aliter sunt ipso iure privati illis, & aliis duobus, que virtute huius Extravagantis retinere poterant, & inhabiles fiunt ad similia beneficia, Cardinalibus tantum S.R.E. & Regum filiis exceptis. Illi autem, qui duo beneficia iuxta moderationem huius Extravagantis iam per electionem a se factam obtinent, si ex dispensatione habeant expectatum similitum cum vacatur, debent cum vacabunt infra dicti temporis spatium duo eligere, & dimissis aliis recipere in forma precripta, ac licite retinere. Beneficia plura huiusmodi qui sine canonica dispensatione retinere presumunt, vitio tantum retento, si in eo ex collatione Canonica sine eisdem competat, intra dictum tempus verbo, & facto, ac sine fraude coram Ordinario, sub testimonio publico dimittere teneantur, quod si non fecerint, etiam illo sunt ipso iure privati, in quo ius eis aliis competeat, & inhabiles penitus ad quæcunque obtinenda Ecclesiastica beneficia censentur. Deinde habes dignitatem, Personatum, Officium, vel aliud beneficium cum cura animarum, si obtinuerit aliud simile, post pacificam secundam possessionem, vel si per ipsum steterit quoniam illam habeat, statim ipso iure est priuatus primo, & debet illud pariter dimittere in manibus Ordinarii, si secus fecerit est ipso iure priuatus secundo, & inhabilis reputatur ad sacros Ordines, & ad quæcunque Ecclesiastica beneficia obtinenda.

Quæ omnia, & singula beneficia vacatura, seu virtute huius Extravagantis dimissa Papæ, & Sedis Apost. dispositioni referuntur, & si fecus fiat a quocumque quavis auctoritate merito irritum est, & inane. Ordinarii, vel sunt Episcopi, in quorum diocesi beneficia huiusmodi, seu eorum aliqua existunt, que debent secundum premissa dimittere, vel sedibus vacantibus eorum Capitula, quamprimum commode poterunt, certificare debent Sedem Apostolicam de beneficiis dimissis, seu perditis, ut disponat. Beneficium cum cura, ut possit retinere, cum alia dignitate sine cura, ut dicimus est, illud intelligitur, quod Parochiam habet, in qua est animarum cura, non per Vicarium perpetuum, sed per Rectores, aut ministros beneficiorum ipsorum, vel illorum temporales Vicarios excedens, sicut etiam illud tale dicitur, cuius ministro ratione illius compellitur visitare, inquirere, procuraciones recipere, suspendere, excommunicare, absolute a censuris de consuetudine, vel de iure remanentibus aliis iuribus quoad cetera in suo robore, quæ de cura animarum loquuntur. Colligitur Tenzil. Violan. in rationibus. 3. pag. 103. Alag. in compend. pag. 400.

De execrabilitate, & materia huius text. vide Caput. decisi. 323. p. ut. decisi. 74. & seqq. in antiq. alias 70. & 94. in correctis lib. 1. & decisi. 293. n. 3. alias 297. lib. 3. Mandol. in reg. 1. Cancel. 1. 6. in fine, & q. 7. 8. & 9. Simon. de reseruat. q. 9. 2. Crescent. decisi. 6. de reseruat. spolia. Hoied. de incompet. beneficii. p. 1. c. 1. n. 79. cum seqq. Navar. conf. 12. de prob. Menoch. remed. 3. recaper. q. 37. n. 273. cum seqq. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 15. in priuac. 9. cum seqq. & gloss. 51. n. 38. late Nicol. Gate. de beneficii. p. 1. c. 5. n. 17. cum seqq.

Que multis litteratis viris, &c. Merito dolet Pontifex de inæquali beneficiorum distributione, eo quod interdum unus, qui vnicum quamvis modicum vix officium implere potest, plurimorum sibi vendicis stipendia, quæ multis litteratis viris, qui mendicant, possent æqua distributione collata abunde sufficere, optima est S. Sedis Apost. intentio, caput enim pauperibus clericis, & aliis benemeritis, & idoneis personis prouidere, & grane 29. de prob. c. ex par. in fin. de conscri. c. nihil est, & canonem que de elect. ad decet. de insti. cap. de multa, in fine de prob. c. in c. 1. c. 1. lib. 6. Extravag. ad regimen, de prob. cum aliis multis elegantibus adductis per Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloss. 4. per tot. At ob varias, & diuersas nationes in hanc Romanam Curiam de toto Orbe confluentes, qualis idoneitas sit ipso persona multoties sciri non potest, sed et aliorum relationibus interdum, prohi dolor, indignus indebitè commendatur, & idèd ignoranter digniori postponitur, optimè hac de re Pius II. in opusculo de moribus Germanorum, in eius opere charia mihi 1045. in hæc verba, *Fatemur in Romana Curia, quæ regis homines, non omnia esse vitia, & plurima fieri digna correctione, nec ambigimus ipsos prima viribus Antistites cum Christi Dei nostri Vicarium assumunt, homines remanere, ac propterea falli, errare, labi, & decipi posse. Sedes pp. Patres in italiam suos, veniunt ad eos nunc Cardinales, nunc Episcopi, rane sortis alterius homines, & modo hanc, modo illi laudibus cumulati, dignumque gravi regimine adscribunt, ad præf. credunt Apostolica pietas, bisq. beneficia madat, quos comendatos accipit, atque ita fit ut aliquando virtus pecunia cedat, non quia Pontifex prohiberi præferat auris, sed quia interitum, sue res aini, mediatores, arguo, aut amicitia vitis indigni digna præparant. Hacenus Pius II. Audi quos Francisco Zipseum in analytica postremi iuris. Ecclesiastici enarratione, ad tit. de insti. ita dicentem, Itaque reservationes Romanæ vitiata sunt Ecclesie offensæ vitæ, quam augent splendorem illius Aula: & quamvis ed astrabat insignes sapè ingenuis, & virtute viris, nihil*

nihilominus tamen non semper non periculose sunt, dum ignota dantur, quod nota auferunt, non men, nec huius temporis est hac querela, est Concilii Basiliensis, aliorumque sunt hac verba, non ante S. Bernardi lib. 1. de considerat. cap. 3. inquit ad eum de reo Orbe consuebant, &c. ut ipsum A. postolica auctoritate vel obtraherent honores Ecclesiasticos, vel retinerent, &c.

Pluralitatem huiusmodi dignitatum, &c. Ergo non habet locum in Canonicis, vt censuit Rot. in Giennen. Canonicatus 18. Aprilis 1617. coram bonæ mem. Buratto. Hinc notari solet hanc Extranag. & eius penam locum habere etiam dignitas, Personatur, aut Officium sine cura, ita quod ad incurrendam eius penam non sit necessarium retinere duo Curatæ, aut beneficium Curatum cum dignitate, Personatu, vel officio habentibus curam animarum saltem fœi contentiosos, sed fufficit retinere beneficium Curatum, siue strictè, siue largè cum dignitate, Personatu, vel Officio sine villa cura, vel duas dignitates, Personatus, aut alia Officia sine cura, aut dignitatem cum Personatu, vel Officio, siue cura, &c. ita Staphil. de literis Gratia tit. de var. mediis vacat. §. tertium vacationis modus, n. 1. & tit. de qualis, & stat. benef. huiusmodi num. 7. alius 41. Callad. dec. 1. de consuet. m. 1. Mandos. ad reg. 1. Cancel. quest. 14. Natus in cap. si quando, de rescriptis, excepti. 6. num. 5. & in c. accepta, de rescriptis, folia. opposit. 10. in solut. n. 16. Azor. de iust. mor. p. 2. lib. 6. cap. 13. n. 1. Nicol. Garc. de benef. p. 1. c. 5. n. 24. quod dicit Hoiad. de incompatib. benef. cap. 16. n. 5. & 6.

Ab hac dispensatione canonica, &c. Ergo hæc Extravag. non habet locum in legitimè dispensato ad plura, quod ampliatur ad eum, qui illa recipit non canonice, nam licet peccet, & contra eum procedi possit, quia male tenet, & sine titulo canonico, non tamen quia plura tenet ex quo habet dispensationem, ita Mil. in reperi. verbo dispensat. vt possit plures, Callad. dec. 36. super reg. num. 3. Hoiad. de incompatib. benef. p. 1. cap. 17. num. 29. & p. 2. cap. 16. num. 80. Nicol. Garc. d. p. 1. cap. 5. num. 18. & n. 22. post. Gom. in reg. de annali quest. 14. subdit penam huius Extravag. non habere locum in habente dispensationem quamvis subreptitiam, & insufficientem, quæ nihilominus excusat assequentem secundum Curatum à pœna illius, & num. 2. post Nau. conf. 12. à n. 12. de rescriptis. subiicit nec etiam habere locum in retinente plures Parochiales obertas cum dispensatione Papæ, quæ ipso iure perdidit ob non promotionem infra annum, vel alios.

Et inhabiles penitus ad quancunque obinenda, &c. Ergo non expenditur ad alia, pura ad obenta, vt per Callad. ad dec. 1. de consuet. Hoiad. d. cap. 23. num. 101. Nicol. Garc. d. p. 1. cap. 5. num. 17.

Qui verò deinceps, &c. ibi, in Ordinariis, &c. Ad curandas igitur pœnas huius Extravag. in hoc vers. fufficit quod quis diſputat primum beneficium Curatum, seu dignitatem, &c. realiter, & cum effectu, ac sine fraude, & eius possessionem, licet coram Ordinario sub publico testimonio illud verbo tenus non dimittat, vt docent Staphil. d. §. tertium vacationis modus num. 6. 7. & 8. Hoiad. cap. 9. num. 6. & cap. 13. num. 80. vers. sexto declaratur, Zecol. in praxi Episcop. p. 1. verbo beneficium §. 3. circa fin. vbi subdit quod quamvis in rigore non sit vera hæc sententia, quia repugnant verò de huius Extravag. quæ sunt clara, tamen ex Bellam. dec. 734. n. 6. vers. tamen, adiungit quod de facto videtur consuetudine recepta, & approbata, quia nunquam, aut raro fit talis verbalis dimissio coram Ordinario, refert Nicol. Garc. d. cap. 5. num. 41. & 42.

Dimittere debeant pari modo. Ex his verbis colligit glof. Guilielmi in presenti verbo, pari modo, dimissio Barbof. Collect. Tom. I. V.

honem primi beneficii, quæ hic iubetur fieri coram Ordinario, faciendam esse intra mensem, & sequentur Rebuffian. praxi benef. in forma Signaturæ, verbo aut per constitut. execrabilis, & tit. de dispensatione ratione aratur, verbo quoad vixerit num. 12. Zecol. d. §. 3. circa fin.

Contrarium tamen, videlicet quod dicta dimissio, debeat fieri statim & incontinenti, videtur tenere glof. Zenzil. hic verbo abſque mora dispensatio, & verbo pari modo, Gambat. de offic. Legati lib. 5. tit. an Legatus possit plura beneficia sibi conferre n. 1. ibi, nisi statim, Flores de Menz. vari. q. 1. 3. num. 2. & 4. Nicol. Garc. d. p. 1. c. 5. num. 36. & 37. vbi probat ex illis verbis, abſque mora dispensatio, & quod illa verba, pari modo, solum significant quod fiat dimissio verbo, & facto, & sine fraude, cum effectu, ac sub testimonio publico, vt dicitur in vers. precedent.

Quæ omnia & singula, &c. Notandum est maxime hic non referantur beneficia priora, quæ per ademptionem posteriorum vacant virtute cap. de multa, de prebend. sed solum posteriora, quæ propter indebitam retentionem prioris vacant virtute huius Extravag. vt rectè dicit hic glof. Zenzil. verbo vt pramittitur. & verbo vel dimissio, sequuntur Nauas. d. cap. accepta opposit. 10. in solut. num. 3. & conf. 12. num. 12. & 14. vers. quanto de rescriptis, & conf. 8. n. 3. de prebend. vbi obſeruat prudenter agere beneficiarios, qui promouentur ad Ecclesias Parochiales expectantes quantum iure possunt ademptionem possessionis pacificam vsque ad mensem Ordinationum, collatorum vt beneficia vacantia ipsimet conferant viris idoneis, Zecol. d. verbo beneficium §. 3. circa fin. dicens sic vidisse feruari in praxi, & in facto non vidisse adiri Sedem Ap. pro collatione Parochialis, quæ vacabat per collationem alterius, & p. 2. eod. verbo §. 2. Flores de Menz. var. q. 23. num. 38. qui licet indistinctè crediderit beneficia incompatibilia vacantia per affectualem aliorum reservari in hoc text. dicit tamen istam reservationem esse iam antiquam, & illum, qui adipiscitur beneficium incompatibile ipso iure priuatum esse primo, & Ordinarium illud conferre siue illic dimittat, siue non, iuxta text. in cap. licet Episcop. de prebend. in 6. & ita semper vidisse praticari, & nunquam de tali reservatione vidisse mentionem, aut extinctionem fieri, & in Regno Gallie pariter esse antiquam asserti Rebuff. in praxi benef. in forma Signaturæ, verbo aut constitut. execrabilis, & iuxta supradicta accipienda est referuatio Reg. 1. Cancel. in qua referuantur beneficia, quæ per Constitut. Execrabilis vacant, vel vacare contigerint.

Beneficia verò quæcunque vacantia per affectualem quantumcunque dignitatum, Personatum, Officiorum per Papam collatorum, seu auctoritate litterarum ipsius, referuantur in Extravag. ad regim. de preb. quæ semper renouatur per omnes summos Pontif. in regul. 1. Cancel. vt referunt Gonzal. ad regul. 8. Cancel. glof. 1. §. 2. num. 13. & glof. 51. n. 36. Nicol. Garc. d. p. 1. cap. 5. num. 52.

Plura de vacatione per incompatibilitatem dixi collect. ad d. cap. de multa, de prebend. in Decretalib. & ad cap. 4. sess. 7. de reform. in Conc. Trid. & de offic. & potest. Episcop. part. 2. alleg. 62.

Ibi glof. Semper ibi, hoc aduerbium denotat omnimodam temporis consumptionem, ita Doctores per me citati in tract. de diſtinctionib. vsus freq. d. 361. n. 6. secundum Lugdun. impressionem.

In glof. Beneficium Ecclesiasticum, ibi, verbum istud comprehendit ne dum Canoniam, prebendam, &c. ita latè per me citati in tract. de appellaturæ verborum vsus quo iuris signific. verbo beneficium.

- 15 In glof. *Immo ibi, hoc dicitur potest esse, &c.* Multa de hac dict. dicitur *durante dict. diffon. vsufreq. dict. 151.*
- 16 In glof. *Diffenfatib. ibi, diffonatio dicitur effi iuris rigorosi relaxatio, &c.* Ita Sanch. de matrim. lib. 8. di. p. 1. munda. Sayr. in clau. Regia lib. 5. cap. 1. in princip. Soar. de legib. lib. 6. cap. 10. num. 7. & alij plures per me citati de offi. & potest. *Episcopi p. 2. alleg. 3. num. 30.*
- 17 In ead. glof. *ibi, sed per quem iur. talibus beneficiis pluribus retinendis diffenfatij possint, &c.* De hoc dict. late d. tract. de offi. & potest. *Episcopi p. 2. alleg. 32. num. 7.*
- 18 In glof. *Vix.* Plura de hac particula dixi d. tract. de diffon. vsufreq. dict. 427. secundum Lugundum. in pref.
- 19 In glof. *Litterate vixit.* ibi, quibus Ecclesia Dei permixto nequit indigere, &c. Vide quæ dixi d. tract. de offi. *Episcopi p. 2. alleg. 36. num. 1.*
- 20 In glof. *Pagandi materia.* ibi, & per hoc videtur illæ vagabundis reputari, quæ à locis quæ assiduum debet esse, aberrant. Vide de offi. & potest. *Episcopi p. 2. alleg. 32. num. 7.*
- 21 In glof. *Habentia* ibi, salafilla, quæ in alia, non autem habita, &c. Notatur ad hoc quod illa beneficia dicuntur curam animarum habere, quæ eam habent acta, non verò habitū, vt per Bonif. de Vitalin. in Clem. 1. nam 4. de offi. Vicarij Cap. conel. 90. n. 6.
- 22 In glof. *Cumqueque* ibi, ad cuiusque qualitate personas extenditur, &c. Notatur ad hoc quod dict. quicunque comprehendit omne genus personarum etiam priuilegiatarum, vt tradunt plenè per me citati d. tract. de diffonib. vsufreq. dict. 377. num. 7. & 8.
- 23 In glof. *Persona.* ibi, & comprehendat diffenfationes personas, non loci concessas. Notatur ad hoc quod persone appellatio secundum propriam significationem, non venit communis, Collegium, vel vniuersitas, seu quilibet alius locus, vt per Card. Tusch. tom. 6. lib. P. conel. 318. late Gonzal. ad reg. 8. Cancel. glof. 37. num. 1. cum seqq. & plures, quos citavi in tract. de appellatis verborum vtriusque iuris significat. appell. 197. a princip.
- 24 In glof. *Cardinalibus* ibi, sic dictis, quia Sedi Apof. quæ axis est & cardo aliarum Ecclesiarum, seruunt. Hanc Cardinalis ezymologiam desumit Fr. Hieron. Roman. lib. 3. de Republ. Christiana cap. 1. in princip. pag. 184.
- 25 In glof. *Romana Ecclesia.* ibi, certum est enim quod Deus non in locis, sed in persona S. Petri sum Ecclesiam fundauit, &c. Vtrum autem Sedes Apof. de iure diuino debeat residere Romæ? Vide Mich. Aninon. de vnic. aut. & pafcor. cap. 18. num. 1. cum seqq. & cap. 21. n. 2. vers. & ita Anacletus, Petr. Magdalen. de num. testiu. par. 1. cap. 3. num. 83. cum seqq. Aluar. Pelag. de planitu Eccles. lib. 1. cap. 2. Cordub. lib. 1. quest. 9. l. propof. 8. vers. sed vtrum sedes ista, late Alphons. Mendoza in quodlibet. quest. 4. scholastica per tot. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 4. cap. 11. quest. 2. vers. his testimoniis, Cardin. Gal. Baron. in addit. Ad martyrol. Roman. die 18. Januarij pag. mibi 30. plures alios refert Cened. ad Decretum collect. 11. num. 4.
- 26 In ead. glof. ibi, ubi est Papa, ibi est Romana Curia. Ita Gonzal. ad reg. 8. Cancel. glof. 13. §. 1. num. 2. cum seq. Nicol. Gate. de benefi. p. 1. cap. 1. num. 387. D. Barbof. in l. 3. de legatis num. 36 ff. de indic. late Lotter. de re benefi. lib. 2. que. 27. a princip.
- 27 In glof. *Regum.* ibi, post hæresim parentum prohibetur filiis beneficiarum acquisitio non tollitur aste factam. Notatur ad hoc quod filius hæretici propter delictum patris non amittit beneficia iam obtena, vt per D. Barbof. in l. cum prator. §. fin. num. 185. ff. de iudic.
- 28 In ead. glof. ibi, illaque mortuo retinet dignitatem Re-
- gina. Notatur ad hoc quod videri Regis retinet dignitatem, & titulum Regium, vt per Tiraq. de nobilit. cap. 18. num. 7.
- In glof. *Filiis.* ibi, sed quid dices an bis appellatio filiorum continetur nepotes saltem nati ex filiis. De hoc dixi late in d. tract. de appellatis verborum vtriusque iuris signific. verbo filij.
- In glof. *Genus claritatem.* ibi, mor. habendam rationem nobilitatis, &c. Notatur ad hoc quod nobiles ignobilibus sunt præferendi in fessionibus, salutationibus, & alijs id genus præferentis vt per Tiraq. de nobilit. cap. 20. num. 51.
- In glof. *Ex tunc.* ibi, tunc extremum tempus significat. Ita Doctores per me citati d. tract. de diffonib. vsufreq. dict. 117.
- In glof. *Abfque.* ibi, hoc præpositio, abfque, priuationem denotat. Ita Doctores per me adducti d. tract. de diffonib. vsufreq. dict. 2. num. 2.
- In glof. *Ipsa iure.* ibi, & sic effi canon lata sententia. Ita sententiæ plures Doctores, quos plena manu refero d. tract. de diffonib. vsufreq. dict. 178.
- In glof. *Vicarij perpetuis.* De materia huius glof. vide quæ dixi in collect. ad cap. vlt. de officio Vicarij in Decretalib.
- In glof. *Temporales Vicarij.* Notatur ad hoc quod Vicarij temporales non veniunt sub nomine beneficij, vt censuit Rot. in lacen. Vicaria 25. May 1615, coram bonæ memor. Butatto.
- In glof. *Vifitare.* ibi, ista quæ sequuntur reddunt beneficium Curatum, &c. Notatur ad hoc quod beneficium habens iurisdictionem vifitandi, excommunicandi, absolendi, & alia facienda ad mortum correctionem pertinentia, dicitur habere curam animarum, vt per Iacob. de Grassi in aureis decifion. p. 1. lib. 2. cap. 97. num. 4. Rebuff. in repes. cap. exstirpanda §. qui vult. num. 130. de p. bendis. Vifit. in repet. cap. de multa num. 76. eod. tit. Paul. Fulc. de quist. lib. 2. cap. 7. num. 5. Malcard. de probat. conel. 438. num. 20. cum seqq. Rot. decif. 52 p. 2. diuersor.
- In glof. *Superdende.* ibi, si quis effi suffensus ab Officio, an intelligatur suffensus a beneficio, &c. De hoc dixi late in tract. de appellatis verborum vtriusque iuris significat. appellat. 255. num. 2.
- In glof. *Datum Auenione* ibi, arg. instrumentalium contrarium vel procuratorem fore appendendum locū contrarium. Ita Stephan. Gratian. Marchie decif. 28. Chald. Percira de empi. cap. 5. num. 9. Bernard. Graux. ad præf. Camera Imper. lib. 2. conel. 13. in coronide num. 9.
- De Concessione prabendæ, & Ecclesiæ non vacantis.**
- TIT. IV.**
- SVMMARIVM.**
- 1 Litteræ Apof. continentes gratiam, vel iustitiam quando dantur alicui pro aliqua diocesi, si illa dimittatur in plures illa litteræ habebunt in omnibus illis plaribus executionem.
- 2 Papa solus Ecclesiam erigit, & constituit in Cathedralum.
- 3 Cuius dicitur antequam ibi fua Seder Episcopalis.
- EXTRA V. Sedes Apof. I.**
- Litteræ Apostolicæ continentes gratiam, vel iustitiam quando dantur alicui pro aliqua diocesi, si illa

illa dividatur in plures, illæ litteræ habebunt in omnibus illis pluribus executionem. Colligunt Zenzil. Viuian. in ration. lib. 3. pag. 139. Alagon. in compend. pag. 415.

1. *Et Ecclesiæ ereximus Cathedrali.* Ergo solus Papa Ecclesiæ erigit, & constituit in Cathedrali, vt per Rebuff. in praxi benefic. de erect. in Ecclesiæ. Cathed. num. 1. & 5. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 5. cap. 29. ques. 25. in princip. & lib. 6. cap. 30. ques. 2. & 4. Nicol. Garc. de benef. p. 12. cap. 5. num. 1. Moner. de commut. vltim. volum. cap. 11. num. 251.

2. In gloss. Cimitas. ibi. *nos. ciuitatem dicit antequam ibi sit Sedes Episcopalis.* Ita Bart. in extr. aug. qui sunt rebelles, verbo Lombard. lat. Dec. in cap. 1. de priuileg. Rebuff. in concord. tit. de collat. 5. volumus, verbo in ciuitatibus. Epigle de officio, & potest. Episc. p. 1. tit. 1. cap. 7. n. 17. plures refert Cened. ad Decretal. collect. 101. num. 1.

SYMMARIUM.

1. Papa quando diuidit Episcopatum, non præiudicat iuribus Ecclesiæ, vel personarum Ecclesiasticarum, seu Officialium, nisi quatenus in litteris exprimitur.
2. Papa solus potest diocesim diuidere, & separare.
3. Principi per suum iurisdictionem aliter derogare non intendit.
4. Papa de expressa dispositione qualitercunque constituit nihil amplius est de illa querendum.
5. Principis de potestate non est disputandum, quia effectus sacrilegionis.

EXTRAVAG. Ad Apostolicos. II. & vlt.

1. *P*apa quando diuidit Episcopatum non præiudicat iuribus Ecclesiæ, vel personarum Ecclesiasticarum, seu Officialium, nisi quatenus in litteris exprimitur, & ideo Capitulum, Archidiaconus, & alij Officialis possunt exercere sua officia, vt prius. Colligunt Zenzil. Viuian. in ration. lib. 3. pag. 139. Alagon. in compend. pag. 415.

2. *Autoritatem Apostolicam diuisuram, &c.* Ergo solus Papa potest diocesim diuidere, & separare, vt per Palcoth. de sacr. Confess. consil. p. 1. ques. 3. in resp. ad 3. arg. Lotter de re benefic. lib. 1. ques. 11. a princip. iunctis pluribus alijs, quos refert de officio, & potestate Episcopi par. 3. alleg. 50. num. 5. secund. Lugdunens. impress.

3. In gloss. aliquatenus. ibi, quia Principi per suum iurisdictionem aliter derogare non intendit. Ita Dec. conf. 11. num. 4. & conf. 27. 1. & conf. 606. num. 17. Curt. idem conf. 88. num. 8. Marfil. sing. 480. Alciat. de presumpt. reg. 3. pref. 11. Rimin. iun. conf. 6. num. 68. vol. 1. Menochi. de arbitrat. lib. 1. ques. 9. num. 11. a Pont. conf. 59. num. 35. Odoau. Glor. resp. 2. num. 8. & resp. 6. num. 65.

4. In gloss. Cōtinuatur expressis. ibi, nec est qui audeat dicere, Domine cur tua facis Notatur ad hoc quod qualitercunque constituit de expressa Papæ dispositione, nihil amplius est de illa querendum, vt per Archid. in cap. si eo tempore iun. 1. de elect. quem refert Dionys. Paul. de vera quatuor Patriarchal. Sedium erectione cap. 5. num. 21.

5. De potestate enim Principis non est disputandum, secundum Gozadin conf. 91. num. 17. Curt. iun. in l. venia. num. 5. C. de in ius vocando. Dupe. reg. 43. fallent. 5. Bet. conf. 367. num. 2. & conf. 393. num. 1. Bec. conf. 56. num. 55. vol. 1. quia sacrilegium hoc esse affirmant Doctores, vt tradunt Dec. conf. 588. num. 2. Iaf. conf. 101. vol. 4. Cephal. conf. 87. num. 3. vol. 1. Socin iun. conf. 91. num. 16. vol. 2. Roland. conf. 100. num. 47. cum seq. vol. 4. Menoch. consil. 103. num. 38.

Ne Sede vacante aliquid innouetur.

TIT. V.

EXTRAVAG. Si Fratrum Vnic.

Imperatore mormo qui tenent, vel de noto assumunt nomen Vicarij, seu alterius Imperialis officij in aliqua parte Orbis, vel eo vtuntur sine licentia Sedis Apostolicæ, & qui eisdem sub hoc titulo recipiunt, vel eis obediunt, aut alios obedire permittunt, seu in hoc eis præstant auxilium consensum, aut fauorem, excommunicationis poenam incurrunt, & eorum terræ, & loca subiciuntur interdicto, & alijs arbitrarijs penis, ac in hoc illorum subditi iuramento soluantur, si quid præstiterunt, omniaque iuramenta, & fœdera tanquam iniquitatis dissoluta pronunciantur. Colligunt Zenzil. Viuian. in ration. lib. 3. pag. 143. Alagon. in compend. pag. 417.

In gloss. Multo fortius. ibi, nam prima charitas incipit a se ipso. De hoc vide plures Doctores, quos citauit Axiom. 42. num. 1.

In gloss. Commis. ibi, an etiam super non Catholicos, & infideles, &c. An & quando Papa potestatem habeat super infideles dixi de officio, & potest. Episcopi p. 2. tit. 3. cap. 2. num. 32. cum seqq.

De Voto, & voti redemptione.

TIT. VI.

SYMMARIUM.

1. *Votum per suspensionem Ordinis sacri solemnizatum licet impediat, & annullet matrimonium sequens, non dissoluit tamen præcedens, etiam si nondum esset per carnis copulam consummatum.*
2. *Matrimonium ratum non dissoluitur per ascensum ad Ordinem sacrum.*
3. *Vxoratus an & quando possit promoueri ad primatum, Tonsuram, & Ordines minores, ostenditur, & n. q.*
4. *Declaratur text. in presenti.*
5. *Coniugatus si etiam nondum consummato matrimonio ad Ordinem sacrum absque vxoris licentia transiit, nequit constante matrimonio, aut eo soluto in suscepto Ordine ministrare, aut ad superiorem promoueri, nec potest ad officium aliquod, aut beneficium promoueri.*
6. *Coniugatus si ad Ordinem sacrum etiam non consummato matrimonio absque vxoris licentia transiit, non potest promoueri ad quantumvis medicum beneficium, aut officium Ecclesiæ, etiam minoribus Ordinibus deputatum.*
7. *Coniugatus si post matrimonium ratum iniungitur Sacris, non incurrit suspensionem illam si sciam introit & proficiatur Religionem.*
8. *Coniugatus absque licentia expressa ac spontanea vxoris matrimonio non dum consummato ad Ordines sacros promotus, non tenetur ingredi Religionem.*
9. *Coniugatus ut de licentia vxoris ad Ordines promouetur an desideretur ingressus vxoris in Religionem, vel sufficiat vt castitatem voveat in saculo, ostenditur, & num. 11.*
10. *Coniugatus Sacris iniungitur absque vxoris licentia si*

- ab ipsa revocatur ad consortium conjugale non potest valde transire ad alias nuptias ea desinitia.
- 13 Coniugatus si Sacra initiatur absque vxoris licentia ab ipsa revocatur obligatur ad abstinentiam a peccatis debet quantitas lex matrimonij permittit.

EXTRA VAG. Antiqua. Vnic.

OTUM per susceptionem Ordinis sacri solemnizatur licet impediat, & annullat matrimonium sequens, non dissolvit tamen præcedens, etiam si nondum esset per carnis copulam consummatum. Nullus igitur in matrimonio rato præsumat accipere aliquem de sacris Ordinibus, quod si fecerit dissoluto etiam matrimonio, nec in illo ministrare, nec ad superiores ascendere poterit, nisi aliquam de Religionibus approbatus ingrediatur, & eius regulam expresse vel tacite proficiatur. Est autem talis coniugatus sic ordinatus per Diocesatum monendus ut Religionem ingrediatur si matrimonium nondum est consummatum, quod si renuerit, & vxor infirmiter, compellitur per excommunicationem ad matrimonij consummationem. Colligitur Zenzil. Viuiam. in ration. lib. 3. pug. 327. Alagon. in compend. pag. 494.

Ad dissolvendum tamen prius contractum, &c. Notatur ad hoc quod matrimonium ratum non dissolvitur per ascensum ad Ordinem sacrum, ut per Couar. de sponsalib. par. 2. cap. 7. §. 4. n. 9. D. Barbol. in rub. ff. soluto matrim. p. 2. num. 87. cum segg. Sanch. de matrimonio lib. 7. disp. 18. a princip. & lib. 1. disp. 18. n. 9. ubi rationem differentie reddens quare matrimonium ratum dirimat solemnitas in Religione professio, non autem ascensus ad Ordinem sacrum, dicit hoc ex eo procedere, quia ius de sola solemnitate professione hoc statuit, votum autem Ordini sacro annexum est per accedens sollempne, Bonacin. de matrim. quest. 3. puncto 9. num. 12.

Aliquem de sacris Ordinibus, &c. Quid de minoribus? Videbatur nullatenus viro prohiberi promotionem ad primam Tonsum & Ordines minores etiam absque vxoris licentia, quia Ordinibus minoribus non est annexa continentia, tum quia in cap. 2. de cleric. coniug. solum interdictum ne coniugatus ad Ordines sacros promoveretur, item in hac Extravag. ubi similiter prohibetur promotio viri ad Ordines, sermo est de Ordinibus sacris, ergo quod de vno negatur, de alio concessum esse videtur, cap. qualis 25. dist. & saltem existente iusta causa posse vxoratum ad Ordines minores promoveri tradunt in d. c. coniugatus, de consens. coniug. Innoc. statim in princip. Hol. num. 1. & Henric. num. 6. observantes non esse petendum votum continentie ab hoc coniugato ad Ordines minores ascendenti.

Verum contrarium, imo vxoratum ad primam etiam Tonsum & Ordines minores promoveri non posse absque vxoris licentia, & servatis iis, de quibus in d. cap. coniugatus, probatur in c. fin. de tempor. ordin. lib. 6. & docet gloss. ibi, verbo diffinitum, & Dominic. n. 6. gloss. etiam verbo ad sacros in d. cap. coniugatus, ubi Ioann. Andr. num. 3. Butr. etiam num. 3. Abb. n. 1. Cardin. quest. 1. & Anch. num. 2. Maiol. de irregulari. lib. 1. cap. 34. num. 1. Lancel. in instit. iuris Canonici lib. 2. tit. de duar. s. his exceptis verbo ad sacros. Ant. Cuch. in instit. moral. lib. 4. tit. 1. cap. 197. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 13. cap. 34. quest. 1. quos refert, & sequitur Sanch. d. lib. 7. disp. 38. num. 6. ubi num. 7. intelligit etiam si nondum consummatum sit matrimonium, quia quoad promotionem ad Ordines nihil refert an solum ratum, an

etiam matrimonium consummatum sit, & num. 9. subdit non posse etiam huiusmodi coniugatum ad primam Tonsum promoveri, nisi velit quoque ad sacros Ordines ascendere, promittitque continentie votum, quia quamvis Ordinibus minoribus non sit illa annexa, ac proinde ex hac parte non repugnet eis assumi post coniugium, repugnat tamen propter specialem iuris prohibitionem.

Non obstat text. in presenti, nam reiecto Abbatis ubi supra responsio, credentes illum, & similem in d. cap. coniugatus, de solis Ordinibus sacris mentionem facientes, intellexisse Ordines sacros ample, iracundiores, & primam Tonsum sub se habeant, melior solutio est iura illa solum promotionem ad sacros Ordines intellexisse, ac verò d. cap. fin. de tempor. ordin. lib. 6. prohibuisse quoque promotionem ad Ordines minores, & primam Tonsum, & nec argumentum a contrario sensu quod ex text. in presenti, & in d. cap. coniugatus deducitur, alicuius est momenti, cum id argumentum nil probet quando inde alterius iuris correctio refutatur, ut tenent plures, quos plena manu citavi in locis communibus argum. iuris loco 27. n. 19.

Quod nec matrimonio soluto in susceptione Ordinis ministrare, &c. Notatur ad hoc quod si coniugatus nondum etiam consummato matrimonio ad Ordinem sacrum absque vxoris licentia transiret, nequit constanter matrimonio, aut eo soluto in susceptione Ordinis ministrare, aut ad superiores promoveri, nec potest ad officium aliquod, aut beneficium promoveri, & ut per Palac. in repet. cap. per vestras, de donat. inter vxor. §. 18. n. 27. latè Bonacin. de suspensionibus omnibus in particulari disp. 3. quest. 1. puncto 7. Sanch. de matrim. lib. 7. dist. 25. n. 2. quod quidem procedere ait gloss. hic verbo nec matrimonio, siue solutur matrimonium morte, siue ingressu alterutrius coniugis in Religionem ante consummationem, quia indistinctè loquitur text. iste, & verbo officium, iuncto verbo nec ad aliud, ait non posse promoveri hunc ad quantumvis modicum beneficium, aut officium Ecclesiæ etiam minoribus Ordinibus deputatum, propter generalitatem, qua vitatur text. in presenti, quare hunc ita promotum ad Ordinem sacrum effici irregularem sustinent Maiol. de irregul. lib. 1. cap. 4. n. 10. Couar. de sponsalib. p. 2. cap. 6. §. 3. num. 2. Petr. Ledesma de matrim. quest. 53. art. 4. puncto post princip. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 13. cap. 34. quest. 3. Henric. in summa lib. 13. c. 39. §. 1. & Rebell. de obligation. iusti. p. 2. lib. 3. q. 12. num. 13. Sayr. de consur. lib. 4. c. 14. n. 28. Bonacin. de matrim. q. 3. puncto 9. in fine num. 10.

Nisi aliquam de Religionibus approbatus, &c. Ergo qui post matrimonium ratum initiator Sacris non incurrit suspensionem vllam si statim iniret, & proficetur Religionem, ut per Palac. citato loco, Henric. in sum. lib. 14. cap. 4. §. 1. sit. Q.

Ad ingressum huiusmodi sic ordinatum, &c. Notatur ad hoc quod vis absque licentia expressa ac spontanea vxoris matrimonio nondum consummato ad Ordines sacros promotus, non tenetur ingredi Religionem, cum ad id tantum horretur, & non præcipitur hic text. ut expresse tenet gloss. hic verbo precipimus, dum ait Episcopum teneri admonere ut ingrediatur, & verbo renueris, ait supponere expresse eum textum posse sic initiari renuere, sequitur Sanch. d. lib. 7. disp. 38. n. 18. dicit esse probabile Petr. de Ledesma de matrim. quest. 53. art. 4. dub. 2. quod mouet circa primum statum coniugati concl. unica, & videtur tenere Henric. in sum. lib. 11. de matrim. cap. 3. num. 10. ubi dicit huc hortandum esse ad Religionis ingressum, Quamvis illum teneri ingredi, ut sic possit votum Ordini sacro annexum implere minus bene sustineant Azor. d. lib. 13. cap. 34. §. 2. Archid. & Bellam. vtique, n. 4. in c. de susp. a sac. 27. §. 2. in

De Religiosis domibus. Tit. VII. &c. 489

10 In gloss. Nouerit conuenire. ibi, putat de licentia coniugis, &c. Notatur ad hoc quod ut de licentia vxoris ad Ordines promouetur non desideratur ingressus vxoris in Religionem, siue senex, siue iunior sit, sed satis esse in utroque euentu, vt castitatem in seculo vocat, similis gloss. verb. sequitur in cap. Episc. 77. dist. 6. & verbo nec religiosam in e. quia sunt 28. dist. & verbo castitatem in e. d. de clerice coniug. sequitur Maior. de irregul. lib. 1. c. 34. n. 3. vers. in alius autem, Franc. Marc. decr. 734. n. 2. p. 2. Gaet. in repet. c. ad limina 309. n. 54. q. 195. num. 467.

11 Verum communis sic distingat, si vxor est senex non suspecta de incontinentia, sufficit votum continentie ipsius in seculo, locus si iuuenis, quia tunc desideratur ingressus ipsius in Religionem, ita Greg. Lop. l. 3. verbo may vieja. tit. 6. p. 1. Nau. in man. c. 22. n. 52. Cons. de sponsal. lib. 2. c. 6. §. 3. n. 3. Ant. Cuch. insit. maior. lib. 5. tit. 12. n. 223. Sanch. d. lib. 7. dist. 39. n. 6.

12 In gloss. Nec ad aliquod. Nota quod si vir Saceris initiatus absque vxoris licentia ab ipsa reuocetur ad confortium coniugale, non potest valide transire ad alias nuptias, ea defuncta, ita ut si de facto contrahas, tale matrimonium erit irritum, sicut docent Gaet. d. q. 195. n. 467. Lancel. in insit. iuri Canon. lib. 2. tit. de diuor. §. his exceptis verbo ad saceris. Ant. Gom. in expos. Bull. Cruciat. claus. 10. n. 69. Henric. lib. 11. de matrim. c. 14. §. 9. in fine, D. Barbo. in rubric. ff. soluto matr. p. 1. n. 89. q. 101. Sanch. d. lib. 7. dist. 38. num. 23.

13 In gloss. Consummare, vlt. ibi, sed licet iste cogatur muliere instanti matrimonii consummare, nunquid ipse poterit ab illa debitum exigere? dicas quod non. Ratio est, quia obligatur voto castitatis annexo Ordini assumpto ad abstinentiam in quantum lex matrimonij permittit, ac proinde visus est omnino, & plene iuri suo exigendi cedere, teneatur tamen reddere, quia non potuit per Ordinem superuenientem preiudicare iuri exigendi acquisito ab vxore, ita docent Nanar. in marital. c. 22. n. 52. Cour. de sponsal. lib. 2. cap. 6. §. 3. n. 2. Maior. de irregul. lib. 1. cap. 4. num. 9. & cap. 34. num. 9. Anton. Cuch. d. lib. 4. tit. 12. num. 196. Hentici. d. lib. 1. c. 15. §. 9. & lib. 12. c. 5. §. 10. Azor. insit. moral. part. 1. lib. 13. cap. 14. quæst. 1. plures alij, quos refert, & sequitur Sanch. d. lib. 7. dist. 38. n. 21. vbi n. 22. subdit veritas esse vxorem non teneri debitum reddere vito absque eius spontanea licentia ordinato, & sibi restituro.

De Religiosis domibus.

TIT. VII.

SUMMARIVM.

- 1 Excommunicationis penam ipso iure incurrunt assumptæ sectam, & ritum fratricellorum, seu fratrum de paupere vita, Bizochorum, seu Beguinorum, & num. 2.
- 3 Conuenticula ad malum facere per iura prohibita est.
- 4 Diffusio, quasi pro tanquam, exponitur, & tunc non est expressiva veritatis.

EXTRAVAG. Sancta Romana. Vnic.

1 **S**ECTANTES statum, siue sectam, & ritum assumptum, vel de nouo assumptum presumentes eorum, qui vulgariter vocantur fratricelli, seu fratres de paupere vita, Bizochi, seu Beguini, vel alij nominibus, & Episcopi, quicumque Prælati prædi-

ctum ritum viuendi, & habitum permittentes excommunicationis penam iure incurrunt. Colligunt Zenzil. Viuiam. in ration. lib. 4. pag. 160. Alagona in compend. pag. 304.

Hanc eandem conclusionem ex hoc text. desumunt Card. Tolet. in insit. Sacra. d. lib. 1. c. 38. num. 12. Sayr. de censur. lib. 3. c. 32. n. 24. Ioll. Laor. de censur. p. 1. c. 13. n. 47. ego ipse de offic. & potest. Episc. p. 3. alleg. 50. num. 239. secundum Lagd. impress. nouissime Bonacin. de censur. extra Bullam dist. 2. q. 2. puncto 27.

Minimè excommunicationi huius text. subiacet qui nouum habitum hoc tempore assumeret, & nouam religionem, seu nouum vitæ genus sine Summi Pontif. facultate institueret, ita Sox. de censur. dist. 23. sect. 6. n. 4. Filliuc. tract. 14. c. 5. §. 8. num. 79.

In gloss. Conuenticula facere, ibi, ius ad malum fieri per iura prohibita est, &c. Vide Guid. Pancirol. in thes. sauro variarum l. 1. lib. 2. c. 168. Dec. in tract. crim. lib. 7. c. 20. n. 7. Mart. de iuris d. p. 4. cent. 1. casu 23. a princ.

In gloss. Quasi ibi, pro tanquam exponit, non est hic expressum veritatis, &c. Ita Doctores per me citati in tract. de distinction. vsu frequenter, d. 3. i. n. 2. & 3. secundum Lugd. impress.

De Judeis, & Sarracenis.

TIT. VIII.

SUMMARIVM.

- 1 Arma, ferrum, signamina, & virtualia deferentes ad Sarracenos Regni Granatæ, quas penas incurrant, & offendunt.
- 2 Armorum appellatione que comprehendatur, remissum.
- 3 Virtualium nomine quid veniat, remissum.
- 4 Argumentum a contrario sensu cessat ubi iura alia obuiarent.
- 5 Verba, ipso facto, denotant latam sententiam.

EXTRAVAG. Copiosus. Vnic.

RETRVS filius Regis Castellæ, vtriusque populi Facilius Agarenos infideles à Regno Granatæ expelleret, districtius inhibuit ne quis arma, equos ferrum, signamina, virtualia, & alia, quecumque prohibita ad Alexandriam, & terras Egypti deferri in cap. iia quorundam, & in cap. ad liberandam, supra eod. quomodolibet intra triennium ad Sarracenos dicti Regni Granatæ deferre præsumat sub penis in illis iuribus contentis, nequeon excommunicationis sententia contra præstantes auxilium, consilium, vel fauorem prædictis Sarracenis, aut persecutionem dicti negotij directè, vel indirectè impediunt, aut turbantes, Colligunt Zenzil. Viuiam. in ration. lib. 5. pag. 68. Alagona in compend. pag. 642.

In gloss. Arma. ibi, appellatione armorum comprehenduntur ne dum arma offensiu, &c. De hoc vide latè quæ dixi in tract. de appell. Verborum vtriusque iuris signifi. verbo Arma.

In gloss. Virtualia. ibi, quod ipsorum appellatione continentur, &c. Vide quæ dixi in d. tract. verbo Virtualia.

In gloss. intra triennium. ibi, cessat enim argumentum a contrario sensu ubi iura alia obuiarent. Ita Hippol. Rim. conf. 419. num. 8. vol. 4. & conf. 182. n. 8. vol. 5. Cephal. conf. 299. n. 28. rem. 2. & conf. 422. num. 54. tom. 3. Fachin. conf. 32. num. 19. lib. 3. Simon. de Practis conf. 118. n. 53. lib. 1. Peregr. conf. 144. n. 4. vol. 5. Maltril. Sicilæ decr. 166. num.

num. 101. Rustic. in l. cum aut ff. de condit. & demonstr. lib. 2. cap. 18. num. 5. & lib. 5. cap. 8. num. 6. Cardinal. Tufchus tom. 1. lit. A. conclus. 498. num. 86. & 87. Gregor. decis. 197. num. 3. Rot. decis. 491. numer. 9. apud Farinacium part. 1. recent. nisi dispositio reddetur inutilis, quia tunc argumentum à contrario sensu valet etiam ubi iura obstant, & ad illorum correctionem, Pichard. in disput. de morat. p. 32. Fectet. in consil. Catalonien. gloss. 5. n. 44. Cardip. Tufch. decis. conclus. 498. num. 98.

De Torneamentis.

TIT. IX.

SVM MARIVM.

- 1 Torneamenta consensu Clementis V. inhibens in quibuscunque Regnis sub pena excommunicationis, reuocatur, & n. 2.
- 3 Sapientia est mutare consilium in melius.
- 4 Ius Canonicum in omnibus causis ubi vertitur periculum animae seruandum est.
- 5 Peccati ratione subicitur laicus Ecclesiastico iudicio.
- 6 Papa in ordine ad finem supernaturalis potest abbreviare leges civiles scriptas, & non scriptas approbantes peccata subditorum, & pro illis premia concedentes.

EXTRAVAG. Quia in futurorum. Vnic.

CONSILIVM Clementis V. in quibusdam Regnis torneamenta inhibens sub pena excommunicationis, & interdicti, reuocatur hic, & illi qui huius occasione sententias incurrunt, absoluntur. Colligunt Zenzil. Viuiam. in ration. lib. 5. pag. 130. Alagon. in compend. pag. 677.

Hanc eandem conclus. ex hoc text. desumit Nau. in cap. contrarium n. 15. & 16. de pœnit. dist. 5.

In gloss. Conclusus ibi sapienter est enim mutare consilium in melius. Sequuntur Rebuff. in tract. nomin. q. 17. n. 4. Sigismund. Scac. de appell. q. 17. limit. 47. memb. 3. n. 33. Bertazol. in repet. l. si quis maior C. de transactio. n. 182. Surd. consil. 167. n. 10. Card. Tufch. pract. concl. tom. 5. lit. M. concl. 435.

In gloss. Torneamenta in fine ibi, ergo eadem ratione in quocunque alio casu, ubi subest peccatum, & Notatur ad hoc quod ius Canonicum in omnibus causis ubi vertitur periculum animae seruandum est, ut per Doctores, quos retuli in collecti. ad cap. clerici S. num. 3. de iudic. Ratione enim peccati subicitur laicus Ecclesiastico iudicio, ut dixi de officio, & potestate Episcoporum p. 3. alleg. 82. n. 17. & in collecti. ad cap. nouit. 13. n. 9. ead. tit. de iudic.

In ead. gloss. ibi, sed supposito, & Notatur ad hoc quod summus Pont. in ordine ad finem supernaturalem potest abbreviare leges civiles scriptas, & non scriptas approbantes peccata subditorum, & pro illis premia concedentes, aut quomodolibet eadem fini, & bono spirituali aduersantes, si earum conditores à summo Pont. moniti & requisiti noluerint reuocare, ut per Menoch. de success. creat. 5. tom. 6. 9. Padil. in l. 2. p. 78. C. de seruit. Molin. de iustit. tom. 1. dist. 29. vers. ex dictis. Soar. de leg. lib. 3. c. 6. num. 6. cum seqq. & de defens. Ead. lib. 3. cap. 12. n. 10. quos refero de officio Episcoporum p. 2. tit. 3. cap. 2. num. 24.

De Crimine falsi.

TIT. X.

SVM MARIVM.

- 1 Moneta in Regno Francia & locis circumuicinis falsificans in aere, vel figura, vel pondere, seu falsis introducens scienter excommunicationis sententiam incurrit Sedi Apost. reservatam.
- 2 Moneta eudere, approbare, & reprobare est de regalibus maioribus scilicet spectantibus ad ius supremi domini, ut n. 3.
- 4 Moneta eudere non licet priuato, etiam si ab eo bona lige, & iusti ponderis fiat, ut num. 5.
- 6 Moneta falsam expendentes qua pena puniuntur & remissionē.

EXTRAVAG. Prodiens. Vnic.

MONETA in Regno Francia, & locis circumuicinis falsificans in aere, vel figura, vel pondere, seu falsis introducens scienter, excommunicationis sententiam Sedi Apost. reservatam incurrit. Colligunt Zenzil. Viuiam. in ration. lib. 5. pag. 161. Alagon. in compend. pag. 694.

Hanc eandem conclus. ex hoc text. desumit Bonacin. de censuris extra Bullam Cane dist. 2. q. 3. puniō 50.

Cum de Regalibus sit formare monetas, illaque eudere, approbare, & reprobare, ac etiam eis valorem tribuere, ut tradunt communiter Fendit per illum text. in c. 1. in verbo moneta, qua sunt Regalia t. 1. & 2. C. de falsa moneta, Canonice in cap. quanto, de iurici. Franc. Curt. de monet. cap. 1. Martin. lauden. ead. tract. l. 1. num. 1. Fabian. de Monte de emp. & vendit. quest. 5. in princip. Franc. Marc. decis. 186. volum. 1. & decis. 614. & 648. vol. 1. Myning. cent. 4. obseru. 24. Capry. in sua sententia in verbo Regalia, vers. moneta fol. 182. Cou. de numism. cap. 8. num. 1. Peregr. de iure fisci lib. 1. tit. 1. num. 25. Decian. in tract. crimin. lib. 7. cap. 26. num. 1. Cardof. in praxi iudicium & advocat. verbo Moneta n. 2. Cabed. Lusit. decis. 45. à princip. p. 2. Mort. in impo. iuris p. 1. tit. 2. q. 1. 2. 4. A. Maftril. de magistrat. lib. 3. c. 10. n. 139. Bernardin. Muscatel. in pract. crimin. tit. de falsa moneta num. 2.

Ac proinde sit de Regalibus maioribus spectantibus ad ius supremi domini, secundum Peregrin. d. lib. 1. tit. 2. sub n. 97. Peguera decis. 46. in princip. Claud. Seyssel. in speculo summorum rub. de his, qui sententiam dare possunt. fol. 114. à Rolenth. de feudis c. 5. concl. 48. Mafcard. de probat. concl. 1066. sub n. 2. Decian. d. lib. 7. cap. 23. n. 1. Camill. Borrell. in tract. de praesentia Regis Carolici cap. 12.

Quapropter non licet priuato monetas eudere, ut 4 tradunt Barr. Bald. Salicet. & alij in l. fin. C. de falsa moneta, Hoff. Abb. Felin. Imol. & ceteri Canonice in d. cap. quanto, Camill. Borrell. d. cap. 12. n. 6. Maftril. d. cap. 10. num. 142.

Etiam si ab eo bona lige, & iusti ponderis fiant, sicut tenent gloss. in l. sacrilegi, ff. de leg. pecul. Barr. in l. qui falsam 3. num. 2. ubi Martil. num. 54. ff. de falsis, Alexand. in l. singularia, num. 36. ff. si certum per. Boss. tit. de falsa moneta, num. 2. Peguera d. decis. 46. num. 6. à Rolenth. d. cap. 5. conclus. 48. num. 2. Mafcard. d. concl. 1066. num. 3. Bajard ad Clar. §. falsum, num. 309. Menoch. de arbitrar. cap. 316. numer. 78. Farinae. in praxi

praxi crimin. quest. 115. in spec. 1. num. 18. Ioan. Aquila de potest. moneta, pars. 1. cap. 9. versic. unde colligitur.

- 6 In gloss. Expendunt ibi tales crimine falsi, &c. Expendentes falsam monetam qua pœna puniuntur, differant Hippol. conf. 47 lib. 1. Menoch. de arbitrar. casu 376. num. 13. cum segg. Vincent. de Franch. decisi. 401. Decian lib. 7. cap. 23. num. 3. cum segg. Aloyf. Ricciol. in collect. decisi. pars. 1. collect. 172. ampl. 4. Farin. in praxi crimin. q. 115. n. 81. & n. 230. cum segg. qui ampliant, limitant, & declarant variis modis.

De Priuilegijs.

TIT. XI.

EXTRAVAG. Ad nostri. Vnic.

- 1 **P**RIVILEGIA omnia aliquorum nobilium, Principum, & Communitatum Campanie, & maritime Ecclesiasticæ receptandi banitos imponere hæc constitutio propter causas hic insertas reuocat, & annullat. Colligitur Zenzil. Viuian. in ratioc. lib. 5. pag. 220. Alagona in compend. pag. 728.
- 2 In gloss. Commendis. Faciunt quæ de pace dixi rubr. de treuga & pace, num. 3. in decretal. in ratioc. lib. 5. pag. 220.

De Pœnis.

TIT. XII.

SYMMARIUM.

- 1 Compendium text. referitur.
- 2 Leges, & statuta imponentia pœnas temporales filiis ob parentum delicta an & quando valida sint, remissæ.
- 3 Filij ob delictum paternum puniuntur, vt hac ratione etiam parentes puniantur, & dolore cruciuntur.
- 4 Pater & filij si simul torquendi sunt, prius torquentur filij.
- 5 Amor paternus omnem alium vincit.
- 6 Filius censetur vna eademque persona cū ipso patre.
- 7 Pater & filio æqualiter indigente, pater filio plus succurrere tenetur.

EXTRAVAG. Dicrum. Vnic.

- 1 **D**ICTORES, vel Officiales provincie Marchie offendentes secundum XVII. modos offensus totidem pœnas incurrunt, & horum filij propter patrum iniquitatem à quibuscunque honoribus & beneficiis itaque indigni repelluntur, ac deinde sine delinquentes excommunicationis reformatæ sententiæ, vniuersitas verò, seu Communitas, quæ deliquerit in prædictis, eiusque territorium, & districtus interdictio Ecclesiastico subiaceat ipso facto. Concordant cap. ad aures, cap. in quibusdam, eod. tit. in Decretal. cap. felici, eod. tit. lib. 6. sancta Clem. si quis suadente, etiam eod. tit. Colligitur Zenzil. Viuian. in ratio lib. 5. pag. 340. Alagona in compend. pag. 472.
- 2 In gloss. Quomodo liber. Circa validitatem legum, vel statutorum imponentium pœnas temporales fi-

liis ad parentum delicta, vide Simanch. de Casul. inf. tit. 19. num. 1. cum segg. Couar. lib. 2. var. cap. 8. per tot. Cratuer. de antiquit. temp. part. 4. §. transa. num. 157. Rojas sing. 66. Clar. §. fin. q. 86. Reppert. Inquit. verbo filij heret. versum queritur, Hojed. de incompatib. benef. p. 1. c. 23. n. 97. Menoch. conf. 99. n. 220. & conf. 226. Gutier. lib. 2. canon. cap. 30.

In ead. gloss. ibi sed cum pater iteratior ob affectum paternum pœna filij magis quàm in sua, &c. Notatur ad hoc quod puniuntur filij ob delictum paternum, vt hac ratione etiam parentes puniuntur, & dolore cruciuntur, & hanc ob causam magis arceantur ab huiusmodi enormibus delictis committendis, vt per Sanctarel. de heresi, cap. 34. dub. 3. num. 23. vers. 8. Vnde Doctores fiantant quod si pater & filij simul torquendi sint, prius torqueatur filius, quia pater conspectu filij facilius veritatem manifestabit, vt per Hippol. in l. 1. in princ. ff. de questionib. Matan. de ordine iudic. in proem. num. 74. cum paternus amor omnem alium vincat, l. col. C. de curat. furiosi, l. isti quidem, §. fin. ff. quod metus causa, cum adductis per Mexi. in tract. iuss. panis. concl. 2. num. 58. cum seg. Malcard. de probat. conclus. 570. num. 3. Gutier. de iust. part. 2. cap. 8. num. 9. Card. Mantica de tacitis & ambig. comment. tom. 2. lib. 21. tit. 10. num. 21. tanti amoris rationem ponit Iureconsul. in l. liberorum, in fin. ff. de nob. significat. quia scilicet, per filios paternum memoria conseruatur, vel etiam quia pars corporis ipsius patris censetur esse. l. cum simar, C. de agricol. lib. 11. l. i. potius vna eademque persona cum ipso patre, l. vltim. in fin. ff. de impub. multis rationibus, & insignibus exemplis extant tam notis, quàm Physici, Aristot. 8. ethic. cap. 12. Plutarch. per integrum tract. de amore parentum in liberis, plenè Titac. in præfat. l. si vnaquam, num. 9. cum segg. Costa. lib. 1. select. cap. 15. Ioan. de Salozano in patricid. lib. 2. c. 10. 7 Ex quibus infertur patrem plus diligere filium, quàm filius patrem, ac subinde ordinem nature postulare, vt patre & filio æqualiter indigente pater filio potius succurrere teneatur, vt tradunt Anchar. in cap. cum haberet, num. 12. de eo qui duxit in matrimon. Lara in l. si quis à liberis in princ. num. 35. ff. de liber. agnosc. Contra Sord. de aliment. tit. 1. q. 94. n. 6. & Azor. in sit. moral. p. 3. lib. 2. cap. 24. 16. existimantes potius parenti succurrere debere.

De Sententia Excommunicationis, Suspensionis, & Interdicti.

TIT. XIII.

SYMMARIUM.

- 1 Compendium huius text. referitur.
- 2 Mercenarius dignus est mercede sua.
- 3 Monetam esse mutandam qui sciuit, si soluat, minuet, vel det illam ante legem, an teneatur ad restitutionem remissus.
- 4 Paupertatis priuilegia, & laude, remissæ.

EXTRAVAG. Dum ad sacrosanctæ. Vnic.

ITEM gratia cum clausulis consuetis super Canonici, præbenda, vel alio beneficio cum cura & sine cura vacante, vel vacaturo, etiam dignitatis, officium, vel personatus, in Curia Sedis Apostol. taxatur decem Turonen. grossis, & non vltra.

utrumque idem quoque in similibus literis beneficiis gratiosis ut iuper Prioratu, administratione, sic & in executoriis eundem servari debet. Si verò existimant literis gratiis, & executoriis eundem aliquam clausulam non communes, vel insolite apponantur, & scripturæ clausula non faciant lineam, tunc nec propter hanc clausulam augmentabitur taxatio. Si verò per se, vel aliis clausulis addita faciat lineam, quæ linea debet contrahere 110. litteras, seu 25. dictiones, pro qualibet linea solutorum quanta pars Tutorum, grossi, & quod linea superfluerit, minus tamen littera non mutat taxationem. Eadem taxatio servietur cum suo moderamine quando litteræ gratiæ sunt servandæ in registro Apostoli tandem erunt Abbreviatores etiam in executoriis. Litteræ autem datæ in forma pauperum solvantur tantum octo Tutorum grossos, & hoc ut deferatur pauperatui. In litteris de iustitia nihil taxatur, sed tunc laudabilis mos solvendi. Dum Curia erat ultra montes solvebantur dicti Tutorum grossi quæ quando est circa Montes, sine Romanæ olucentur Romanini pro Tutoribus in eadem taxatione. Si Abbreviator formavit inepte notam ex qua grossi littera procedit, & esset retinenda, ipse Abbreviator solvet scriptori. Omnes, & singuli scriptores, & Abbreviatores si ultra taxam accipiunt, eo ipso sunt suspensi ab officio per sex menses, prima vice, secunda in perpetuum, Abbreviatoribus verò imponitur poena excommunicationis. Colligunt Zenzil. Viuian in ration. lib. 5. pag. 326. Alagon in compen. pag. 786.

2 In gloss. Satisfiat. ibi, dignus est enim mercenarius mercede sua. Vide quæ dixi in collect. ad cap. cum secundum Apostolum. r. 1. de pæbend.

3 In gloss. Taxatio. ibi, quia forte defuisset cursum publicum habere, &c. An autem sciens monetam esse mutandam si soluat, mutet, vel det illam ante legem, teneatur ad restitutionem? Vide Afflicti dec. 599. n. 9. Pinel. in l. 2. C. de rebus vendit. part. 3. cap. 2. num. 12. Anton. Gom. var. tom. 1. cap. 1. num. 3. in fin. Menoch. in tract. de arbitrar. casu 185. n. 20. & 21. Mex. in tract. de iust. pæb. conel. 6. n. 6. Zetoli in praxi Episc. p. 1. verbo pragmatica. pag. miles 275. Sayr. in clau. Regia. lib. 3. c. 5. num. 1. Paul. Comitoli. resp. moral. lib. 3. q. 32. Valer. Reginald. in praxi jori pæb. lib. 25. num. 188. Ioan. de Salas de contrah. tract. de emp. dub. 12. in fin.

4 In gloss. asperit. ibi, nota rationem pauperatis haberi, &c. De privilegiis, & laudibus pauperatis, de quæ ipso dampnis latè agunt Lud. de Pechia in l. fin. C. de bis, qui num. liber. lib. 10. Ioan. de Indagine in speciali. tract. quem scripsit de laude pauperatis, Cornel. Benincal. de privileg. pauper. Aluar. Pelag. de planctu Ecclesiæ. lib. 2. cap. 65. col. 10. cum seqq. Rebuff. de privileg. schol. prin. 90. Paul. Montan. de intel. cap. 36. gloss. 1. n. 4. Stephan. Gratian. discept. foren. cap. 7. num. 9. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 1. plures, quos refert Cened. ad Decretum. collect. 27. num. 2.

DE VERBORUM SIGNIFICATIONE.

De Verborum significatione.

TIT. XIV.

EXTRAVAG. Quorundam. I.

RATRES Minores cum indu vestimentis visibilibus debeant, secundum eorum regulam, & de qua veritate hoc sit intelligendum posset ab aliquibus in dubium reuocari, ideo superioris iudicio relinquunt quanta debeat esse longitudo, latitudo,

grossities, subtilitas, forma, figura, & similia habitus, caputis, & tunice interioris, sicut de colore & grossities illi imposuit Nicol. cap. exiit qui seminat, & Clem. cap. exiit de paradiso, sup. hoc. tit. præcipiens sub penam excommunicationis illis obediri, & reprehendens Fratres, qui pro arbitrio suo habitus curiosos, strictos, & novitatis plenos portabant, qui transgressores regulam non dicebant. Si in hoc Superioribus obsequuntur. Superiores etiam arbitrari poterunt an habenda sint gramæ, & cellaria pro necessariis ad victum colligendis. Tandem Fratres ipsos hortantur ad obedientiam, quam dicunt pauperatui, & castitati esse præferendam. Colligunt ex Ordin. Zenzil. Viuian in ration. lib. 5. pag. 344. Alagon in compen. pag. 798.

Maxima autem obedientia, &c. Ergo obedientia a votum præcipuum est inter tria essentialia, & substantialia Religionis vota, sicut optime docent Fr. Ludovic. Miranda in man. Prælat. tom. 1. q. 26. art. 1. conel. unica, Barthol. à S. Paulis in thesaur. Religiosorum lib. 6. de voto q. 41.

EXTRAVAG. Quia nonnunquam. II.

Uspendit ad beneplacitum Sedis Apost. excommunicationem contra glossantes Decretalem exiit qui seminat, hoc tit. lib. 6. per quam quidem suspensio non nequaquam licentia cuiquam intenditur impetiri quod contra Fratrum Minorum regulam dogmatizare, scribere, seu determinare, prædicare, seu prædicare loqui liceat publicè, vel occultè. Colligunt ex Ordin. Zenzil. Viuian in ration. lib. 5. pag. 345. Alagon in compen. pag. 798.

SUMMARY.

- 1 Compendium huius text. refertur, n. 2. & 3.
- 2 Doctores citantur de materia huius text. agentes.
- 3 Franciscani habent tantum facti usum in rebus unico usu consumptibilibus.
- 4 Dominum rerum Fratrum Minorum licet Ioannes X XII abdicaverit a se, & Sede Apostol. postea Alex. VI. & alij Summi Pont. idem dominium recepere.
- 5 Immobilem nomine an comprehendantur nomina & actiones, remissum.
- 6 Experientia magistra rerum dicitur.
- 7 Abusu quare vocetur consumptio rerum que unico usu consumuntur, ostenditur.

EXTRAVAG. Ad conditorem. III.

Dominium rerum, quæ pertinebant ad Fratres Minores retentum ab Ecclesiâ Romana simpliciter facti ipsi Fratribus reservato in cap. exiit qui seminat, hoc tit. lib. 6. Summus Pont. in præfati reseruat, multiplici ratione probans eos non posse habere in re aliqua simplicem usum facti & statuit quod de cætero nullum ius, nullamque dominium habeat Ecclesiâ Romana in huiusmodi rebus, quæ in posterum conferentur, vel offerentur ipsi Fratribus. Excipit tamen Ecclesias, oratorias, officinas, habitationes, vasa, libros vestimenta divinis officiis dedicata, circa quæ servari iubet Constitutionem Nicolai IV. Exiit.

Iterum præcipit ut in posterum nemo nominetur, aut constituatur procurator S. R. Ecclesiæ pro recipiendis, petendis, extorquendis, defendendis, seu administrandis bonis, oblati, vel collatis Ordinibus vel

vel Fratribus, nec in iudicio agatur nomine S. Romanæ Ecclesiæ nisi de speciali licentia eiusdem, secus quicquid sit est irritum.

Item tollit vsum facti in rebus, quæ vfu consumuntur, quia est nocivum Fratribus, & Ecclesiæ, Fratribus quia adhuc remanent solliciti de bonis temporalibus, quæ sollicitudo distrahit mentem ab actu charitatis, & ab vnione cum Deo in quo consistit perfectio, tum quia vsum facti esset Ecclesiæ, cuius est dominium, & non Fratrum, & tamen Fratres possunt permutare, vendere, donare, & sic non sunt simplices vsuarij, cum quia rerum, quæ vfu consumuntur, non possunt habere vsum facti, seu esse simplices vsuarij, cum in iis dominium non distinguatur ab vfu, proprietates enim quam habet Ecclesiæ, esset inutilis, & otiosa. Papa ergo intellexit de his, quæ vfu non consumuntur, ac proinde Fratres habebunt vsum rerum, quæ non consumuntur vfu, abusus enim significat consumptionem rei quasi contra naturam vti, id est, non remanent substantia, immo quando datur vsum rei consumptibilis, datur solum ius ad vsum, & non vsum, vsum enim est actio operantis, sicut in re consumptibilis datur ius vt exerceat actum, v. g. equitandum in equo, deinde iste vsum non potest dari, quia nec ante actum, nec post actum, nec in ipso actu; tum quia iste vsum esset inutilis, quia qui non habet ius vendendi, iniuste vitur; ergo quando conceditur vsum facti, intelligitur de illis rebus in quibus Fratres habent ius vendendi, & non in alijs; tum etiam quia dicta determinatio non expedit honori Ecclesiæ Romanæ, & dignitati cum quotidie vi illius esset litigandum pro rebus parvis & minimis, tum de iure quia esset gravis, & molesta Praelatis & Rectoribus Ecclesiarum, quia sæpe oporteret litigare, & se opponere Ecclesiæ Romanæ. Colligitur ex Ord. Zenzil. Via. in ration lib. 5. pag. 346. Alagona in compend. pag. 798.

Citea materiam huius text. latè agunt Azor. *instit. moral.* p. 1. lib. 12. cap. 24. q. 12. Sayr. in claus. Regiæ, lib. 9. cap. 7. n. 15. cum seqq. Sanchez in precepta Decalogi, tom. 2. lib. 7. c. 18. ad princ.

Quod autem quo ad res, quæ vfu consumuntur, &c.] Verum autem Franciscani habeant vsum iuris in rebus vnico vfu consumptibilibus, quæstio est in hac materia à Doctores disputata, in qua reiecta sententia Ban. 2.2. q. 62. tractat. de dominio quest. 1. dub. 1. in corollario ex 4. conclus. sextimantis eos habere vsum iuris & facti, communis tamen resolutio illos tantum habere facti vsum, sicut docent Mench. *instr.* lib. 1. cap. 17. num. 10. Quæsd. in suis quest. var. cap. 14. n. 22. Navar. *commento* 1. de Regularib. num. 13. & *commento* 2. Azor. *instit. moral.* part. 1. lib. 12. cap. 24. quest. ult. in fine. Fr. Etman. *quest. Regular.* tom. 3. q. 29. artic. 4. Rebell. de obligat. *instit.* part. 1. lib. 1. quest. 7. sect. 4. num. 33. Molin. de *instit.* tom. 2. disp. 6. vers. *bus non obstantibus*, qui pariter resoluunt posse in his rebus separati verum dominium ab vfu, ac proinde Fratres Franciscanos nec in communi, nec in particulari habere dominium harum rerum, sed solum vsum, & hæc est communis sententia præcipue Theologorum modernorum. Quamvis alij adhaerendo litteræ huius text. teneant in his rebus minime distinguere posse vtu à dominio, sed habentem vsum illarum habere quoque dominium, ex quorum numero sunt Bart. in *tratt. Misericordiarum*, lib. 2. disp. 4. cap. 2. ad fin. Sylvest. in *summ. verbo dominium* q. 2. vers. *vsu autem*, Turrecrem. in *summ. Ecclesiæ* lib. 2. cap. 112. ad fin. Sarmien. in *reduktionibus Ecclesiæ* p. 1. c. 1. n. 11. cum seq. & in *defensor* p. 1. tota monit. 12. & 14. Aragon. d. 101. de dominio dub. 3.

Barbof. Collect. Tom. IV.

Illud aduertere oportet quodd licet Ioannes X. XII. 6. in præsent. abdicauerit se & à Sede Apostol. totum dominium verum Fratrum Minorum, postea tamen Alexand. VII. & alij Summi Pont. idem dominium receperunt, vt habetur in priuilegijs Fratrum Minorum verbo *pauperatis*, quæ refert Sanchez. in præcepta Decalogi, tom. 2. lib. 7. cap. 8. n. 15. in fine.

In gloss. *Mobilium* ibi, *nomina & actiones nomine immobilium comprehenduntur*, &c. De hoc latè dixi in *tratt. de appellatibus verborum vtriusque iuris* sic uti, verbo *Mobilium*.

In gloss. *Experientia* ibi, *quæ magistra verum dicitur*, Ita Sord. *conf.* 61. n. 26. & *conf.* 132. num. 23. Ludouicus Rodolph. *var. quest.* lib. 2. q. 33. num. 24. Cardin. Teseht. tom. 3. lat. 2. *concl.* 648. Mar. Anton. *var. resolut.* lib. 2. res. sol. 33. num. 10.

In gloss. *Nel abutium*. Notatur ad hoc quod consumptio rerum, quæ vnico vfu consumuntur, vocatur abusus, non quod sit illicitus vsum; sed quia vsum illarum est assumptio, & consumptio illarum, vt per Conan. *comment. iuris Civilis* lib. 4. q. 4. num. 1. Sanchez. lib. 7. c. 18. n. 4. in med. Unde suprà inuenimus p. 1. l. 107. 26. *ordo obsequij* inuenit in *mentibus* inuenit in *mentibus*.

SVM MARI VM.

- 1 Opinio, quæ asserit Christum & eius Discipulos nihil habuisse in particulari, & in communi, erronea est, & heretica.
- 2 Declaratur text. in cap. exiit. de verbor. signif. lib. 6. & concordatur cum hac Extravag.

EXTRA VAG. Cùm inter. IV.

Opinio, quæ asserit Christum & eius Discipulos nihil habuisse in particulari, nec in communi, & in his quæ habuerunt nullum ius eis fuisse vendendi illis, vendendi, aut donandi, seu ex ipsis aliqua acquirendi, erronea est & heretica, cum sacre Scripturæ contradicat. Colligitur ex Ordinar. Zenzil. Viñian. in *ration* lib. 5. pag. 346. Alagona in *compendio* pag. 799. Vidè latè de materia huius text. Penam in *comment. ad direct. Inquisit.* p. 2. *comen.* 42. vers. *ad istud respondet*.

Obstat tamen maxime text. in cap. exiit. de verbor. signif. lib. 6. dum docet Christum Dominum abdicationem proprietatis tam in particulari, quam in communi verbo docuisse pariter & exemplo. Sed omisiss multis, quæ pro concordia adducunt Turrec. in *summ.* lib. 2. cap. 112. vers. ad 10. Canon. de locis Theolog. lib. 6. cap. 8. vers. ad sextum, Cardin. Bellarm. tom. 1. de Ecclesiæ milit. lib. 4. de Romano Pont. cap. 14. vers. 34. Azor. *instit. moral.* part. 1. lib. 12. cap. 24. q. 8. facile responderetur præmissi duplici pauperatis grada, quem pro diuersis temporibus Christus Dominus verbo & exemplo docuit; aliquando enim tigidam illam pauperatem verbo, & exemplo approbauit, vt neque in communi, neque in particulari licitum fuerit aliquid proprium habere: verbo, cum mittens Apostolos ad prædicandum dixit Matth. 10. nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zonis vestris, nec peram; exemplo, cùm Matth. 8. inquit, filius hominis non habet vbi reclinet caput, & cùm Lucæ 8. sciamina deuote ipsum sequentes eidem, & Apostolis nihil in communi, vel particulari habentibus necessaria tantum ministrabant. Aliquando tanquā communis parens alteram pauperatem minus rigatam docuit infirmitatibus hominum condescendens, hoc est, pro illis, qui vitam illam perfectiorem sectari non auderent, sic locales, & propter in communi habuisse

T t

buiffe

huic legimus Ioan. 34. iuncto cap. habebat, & cap. exemplum 12. quæst. 1. & quæ de consuetudine Apostolorum refert text. in cap. dilectissimis, eadem causa, & quæst. Hoc supposito iam apparet facili sensus recti. in d. cap. exuit, ut enim concluderet licitam esse stricte illam pauperatatem in particulari, & in communi, asserit Christum Dominum eam aliquando verbo & exemplo docuisse, minime autem negat aliquando etiam loculos, & alias res habuisse in communi, immò id expresse facit in vers. nec his. Vel secundum alios potest dici Nicolaum non asserere Christum nihil simpliciter habuisse, sed aliquando nihil habuisse, quod verum esse potuit saltem dum vestibus spoliatus in Croce pendeat, & illarum vestium dominium militibus cesserat, ut per Cardin. Bellarm. lib. 4. de Summo Pont. cap. 14. Sozt. in 3. part. tom. 2. dispur. 28. scilicet 2. Tanner. tom. 4. dispur. 1. quæst. 7. dub. 4. n. 70. Bonac. de Incarnat. disp. 2. q. 22. puncto 2. num. 2. pag. 370. Per contrarium verò Ioannes XXII. in hac Extravag. solum, inquit, hæreticum esse negare Christum Dominum, cuiusque Apostolos in speciali, vel in communi aliqua habuisse, non verò damnat eorum sententiam, qui asserunt aliquando verbo, & exemplo Christum docuisse pauperatatem illam perfectam & abdicationem proprietatis in communi & particulari, arque ita secundum diversa tempora fa-

cile conciliantur Pontifices, ut scilicet Nicolaus in d. cap. exuit, velit aliquando Christum docuisse pauperatatem in particulari, & in communi, aliquando etiam loculos habuisse: ar verò Ioannes XXII. in presenti, solum decernat hæreticam eorum sententiam, qui absolute negant Christum & Apostolos loculos, vel alias res in communi, vel particulari unquam habuisse.

EXTRAVAG. Quia quorundam. V.

Reprobat opinionem illorum detractorum, qui præsumunt impugnare Constitutiones *Ad conditorem*, & *Cum inter nonnullos*, supra immediate præcedentes, & proximiis responsionibus ad omnes eorum obiectiones, tandem declarat tanquam hæreticos & Romane Ecclesie rebelles ab omnibus evitandos, si deinceps scienter verbo, vel scripto aliquid defendere, vel approbare contra illos præsumperint. Hinc habetur sub parte secunda, & tertia de Clauum materia prolixa, & villis disputatio, Colligitur ex Ordin. Zenzil. Viu. in ration. lib. 5. pag. 347. Alagona in compend. pag. 799.

In gloss. *De suis discipulis*. Suorum appellatione qui veniant latè dixi in tract. de appellat. verborum virisque iuris signific. verbo sui.

COLLE

COLLECTANEA

DOCTORVM

Tam veterum, quàm recentiorum, qui super singulos Textus,
& Glosas Extravagantium communium ex
professo, vel incidenter scripserunt.

IN LIBRVM PRIMVM.

De Consuetudine.

TIT. I.

EXTRA VAG. Supergentes. Vnic.

Ioan. XXII.

CONSuetudo impediens ne Legati Sedis Apostol. recipiantur, non valet, & illa non obstante Legati ipsi sunt ab omnibus recipiendi, & eos impediens ipso facto excommunicationem incurrunt, & eorum tertæ Ecclesiastico subiciuntur interdictio. Colligunt ex Ord. Ioan. Monach. Vian. in ration. lib. 1. pag. 91. Alagon. in compend. pag. 36.

Hanc eandem conclus. ex hoc text. delumunt Natus in man. cap. 27. num. 149. vers. quinquagesima prima, ubi subdit quod licet excommunicatio de qua in hoc text. non sit reservata virtute illius, est tamen quatenus includitur in Bulla Cenzæ, Gambar. de casibus reservat. cap. 12. num. 2. Bonacin. de censuris in Bulla Cenzæ Domini contentis disp. 1. q. 12. puncto 1. n. 8. Iul. La. uor. de indulgenti p. 2. cap. 13. num. 48. Ego ipse de offic. & potest. Episc. p. 3. alleg. 50. n. 234. secundum Lugdunens. impress.

Ecclesiastico supposito interdictio. Notatur ad hec quoddam loca impedire præsumendum Legatum seu Nuncium Summi Pontif. ne terras sibi subiectas ingrediatur, tandiu interdictio subiecta remanent, quandiu impediens non desistunt impedire, ut per Bonacin. de interdictio in particulari disp. 4. q. 3. puncto 5. num. 1. ubi id ait procedere etiam si Principes impediunt prætextu consuetudinis, contra Soar. tom. 5. de censuris disp. 37. sect. 1. n. 22. & Alec. cod. tract. tom. 2. disputat. 12. de interdicto cap. 3. prope fin. existimantes excommunicationem, & interdictum, de quo

in hoc text. esse latam contra eos, qui idem Legatos Summi Pontif. prætextu consuetudinis terras aliquas ingredi non permittunt.

Barbof. Collect. Tom. IV.

De Postulatione Pralatorum.

TIT. II.

EXTRA VAG. Dispendij. Vnic. Idem.

Nemo postulari potest, si sit secularis, ad Cathedralē, si sit Regularis ad quamcunque Ecclesiam, ante 27. annum, sub pena quod ita scienter postulantes ea vice postulandi, & eligendi facultate carcant, & per triennium suspensi sint ab omnibus beneficiis, quæ obtinent in illa Ecclesia ad quam huiusmodi postulationem fecerint. Postulati verò, qui in Romana Curia suam postulationem fuerint prosequuti, seculares vsque ad 35. annum, Regulares verò in perpetuum ad administrationes suorum Ordinum, & omnia beneficia sint inhabiles. Colligunt Ioan. Monach. Vitian. in ration. lib. 3. pag. 97. Alagon. in compend. pag. 39.

De Electione.

TIT. III.

SVM MARI VM.

1. Episcopi, & alij Pralati Superiores, Abbates, & ceteri monasteriorum regimina exercere à Sede Apostol. promissi absque litteris Apost. ad commissis eis Ecclesiis, & monasteria accedere, vel bonorum ecclesiasticorum administrationem accipere non debent, & n. 7.
2. Limita ex non procedat quoad panas in foro Conscientie.
3. Commendatarius ad tempus non comprehenditur sub dispositione huius text.
4. Cardinales possunt coferre, & iurisdictione exercere ante capta possessionem, & ostensionem litterarum.
5. Episcopi, alique Pralati recipientes administrationem suarum Ecclesiarum non prestito solito fidelitatis, & obedientie iuramento, seu à Curia decedentes non accepto Pallio incidunt in panas in hoc text. comminatas.
6. Delegatam fuisse sibi causam à Sede Apost. non creditur alicui nisi in citatorio inseri faciat rescripti, seu commissionis tenorem.
7. Cardinalibus attestantibus sibi à Sede Apost. causam fuisse delegatam creditur.

TIT. 2

EXTRA

EXTRAVAG. Injuncta. I.

Bonifac. VIII.

PISCOPUS, & alij Prælati Superiores, necnon Abbates, Priores, & ceteri Monasteriorum regimina exercentes, qui à Sede Apostol. promouentur, aut consecrantur, seu benedicuntur, ad commissas eis Ecclesias, & monasteria absque litteris Apostolicis accedere, vel bonorum Ecclesiasticorum administrationem accipere non præsumant, quicquid autem secus actum fuerit, interitum est irritum, & non possunt percipere fructus, Capitulares vero ipsos recipientes, vel eis obediens sine prædictis litteris sunt suspensi à suis beneficiis. Idem dicendum de Episcopis, & aliis Prælati, qui non præstant solum iuramentum fidelitatis, & obediencie. Idem quoque de iis, qui accepto pallio sine litteris discedunt. Colligunt Viuiam, in ration. lib. 1. pag. 241. Alagon. in compend. d. pag. 82.

Hanc eandem conclus. quoad primam partem ex hoc text. desumunt D. Barbo. in l. dimortio, in princip. p. 2. num. 50. ff. soluto matrim. Flamin. Paris. de resignat. benefic. lib. 8. q. 5. num. 33. Azor. in institut. moral. part. 2. lib. 3. cap. 29. §. 9. vers. ceterum, & lib. 7. cap. 1. §. 2. Rot. in Burgen. Canonizatus 3. Iunij 1583. coram Card. Lancelotto, & Aloy. Ricc. in collect. decis. p. 4. collect. 1325. vers. quia hodie, Iul. Lator. var. lucubr. tom. 1. tit. 4. c. 25. num. 9. in fine. Ego ipse de officio, & potest. Episcoporum p. 3. alleg. 14. num. 161.

Limita primò non procedere decisionem huius text. quoad penas in foro Conscientie, vt per Nau. in cap. accepti, de resistit. spoliari. opposit. 8. n. 35. vers. 11. quem refert, & sequitur Ioan. Valer. de differentiis inter cerumque forum, verbo obediencie differ. 4.

Limita secundò in Commendatario ad tempus, quia loquitur tantum de titolari, prout tenuisse Rotam, refert Flamin. Paris. de resignat. benefic. lib. 7. §. 21. n. 20.

Limita tertio in Cardinalibus, qui non obstante dispositione huius text. possunt conferre, & iurisdictionem exercere ante captam possessionem, & ostensionem litterarum, vt per Bellencin. in tract. de charitativis subsidio q. 66. Solu. de benefic. lib. 2. q. 3. num. 46. vers. solutum privilegium, Lodon. Gom. in proam. Regularum Cancellaria q. 4. n. 9. Gonz. ad reg. 7. Cancell. gloss. 21. n. 7. nouissimè Iul. Lator. var. lucubr. tom. 1. tit. 4. de elect. c. 25. n. 10. metipsum de officio, & potest. Episcoporum p. 3. alleg. 11. n. 35. Rot. in Burgen. Canonizatus 3. Iunij 1583. coram Card. Lancelotto.

Similiter quoque Episcopi, &c. [Notatur ad hoc quòd Episcopi, & alij Prælati recipientes administrationem suarum Ecclesiarum non præstato solito fidelitatis, & obediencie iuramento, seu à Curia discedentes non accepto pallio incurrunt in penas hoc text. contentas, vt per Mar. Alter. in tract. de censur. tom. 2. vbi de suspens. d. p. 16. cap. 3. vers. undecima, Azor. institut. moral. p. 2. lib. 2. c. 1. §. 2. Iul. Lator. ad 15. n. 12. vbi n. 13. ponit formam talis iuramenti.

Afferunt namque, &c. [Notatur ad hoc quòd non creditur alicui assentiens nisi à Sede Apostolica causam fuisse delegatam nisi in citatorio inseri faciat rescripti, seu commissionis tenorem, vt per Boët. de potest. Leg. ori. prælud. §. Guid. Papæ q. 286. in fin. & q. 445. n. 2. & q. 445. n. 2. Granar. ad Vestr. in præl. lib. 7. cap. ult. n. 19. Gambard. de potest. Legati, p. 9. a. 1. Ioan. Valer. de differ. inter verumque forum, verbo iuris differ. 4. n. 1. vers. hinc praxi.

Limita in Legatis Cardinalibus per text. in cap. nouissimè 97. dist. 2. de benefic. part. 2. q. 3. num. 46.

vers. solutum privilegium, Ioan. Valer. d. differ. 4. n. 1. vers. limita, vbi in vers. adde, subicit aliam limitationem, videlicet in præceptis Superioris maxime Religiosorum, subdens textum in presenti procedere in rebus forum contentiosis concurrentibus, vt in delegationibus causarum, in visitationibus, & similibus.

EXTRAVAG. Si Religiosus. II.

Benedict. XI.

Religiosus electus si intra tempus moderandum pro præsentia, vel absentia Superioris ipse, vel eius electores licentiam consentiendi non petierint, est eo ipso priuatus iure sibi ex electione quesito, & possunt electores alium eligere. Colligunt Ioan. Monach. Viuiam in ration. lib. 1. pag. 242. Alagona in compend. pag. 83.

EXTRAVAG. Sancta Romana. III. Idem.

Quatuor Patriarchalibus Ecclesiis vacantibus, Constantinopolitana scilicet, Alexandrina, Antiochena, & Hierosolymitana, quamdiu ciuitates ipsæ schismaticorum, aut infidelium subsunt, aut subeunt ditioni, aut detinebuntur per eos, canonici didam Patriarchalium Sedem de præbendo sibi Patriarcha, vel Pastore nullo modo procedere possunt quousque ad Apostolicæ Sedis notitiam deducatur, aliter autem facta electio irrita est. Colligunt Ioan. Monach. Viuiam, in ration. lib. 1. pag. 243. Alagona in compend. pag. 83.

De his quatuor Patriarchis latè dixi de officio, & potestate Episcoporum p. 1. tit. 3. c. 1. & 3. cum seqq. & in collect. ad cap. antiqua, de privilegio.

SYMMARIVM.

1. Compendium huius text. refertur.
2. Extravag. hæc fuit temporalis, & cum condicione expirauit.
3. Vacatio in Curia, & apud Sedem in quo differat remissio.
4. Beneficiorum appellatio an, & quando veniant personæ remissio.

EXTRAVAG. Ex debito. IV.

Joan. XXII.

Episcopales, & earum Superiores Sedes, monasteria, & Regulares Ecclesie, Prioratus, officia, administrationes, dignitates, personatus, præbende, & aliaque Ecclesiastica beneficia cum cura, vel sine cura apud Sedem Apost. vacantia prouisioni Summi Pont. reuerentia sunt. Hoc autem intelligitur, siue prædicta beneficia vacauerint per mortem, siue per depositionem, priuationem, electionem, cassationem, postulationem, repulsionem, renunciationem, prouisionem, translationem, siue quocunque alio modo. Ecclesie quoque, monasteria, & beneficia Cardinalium, etiam si alibi moriantur, intelliguntur apud Curiam vacare. Idem etiam procedit in dignitatibus, siue beneficiis officialium Papæ, puta Vicecancellarij, Camerarij, Notarij, Auditoris contradictorij, Correctorum, Scriptorum litterarum, & Penitentiarij, Abbatiorum, Capellanorum, commensalium, & similibus qui decedant extra Curiam in aliqua legatione, vel negotio Sedis Apost. Nomine autem beneficiorum non

non comprehendantur pensiones, illar enim libere reuerti debent illis, ad quos eorum dispositio pertinet, nisi vel Canonico impedimento obstitit, vel aliter Papa disposuerit. Colligunt Viuiam in rationib. lib. 1. pag. 144. Alagona in compend. pag. 183.

Bene Christi dignatio. &c. Ex his verbis colligitur hanc Extrauag. fuisse temporalem, & cum conditore expressisse, vt per Mandos. reg. 1. Cancel. q. 1. sub num. 1. Zedol. in praxi Episc. part. 3. verbo beneficium. §. 2. fallit. §. quos refert Nicol. Garc. de benef. part. 5. cap. 1. n. 85. D. Lotter. de re benef. lib. 2. q. 27. num. 90. vbi ait reservationem huius Extrauag. esse inducam ratione loci, non autem personarum, quod subdit esse bene obseruandum respectu eius partis, quae innouata est. per Extrauag. Ad regimen. §. ac etiam per obitum, quia, quia parte non est expressis innouata, expirat cum Ioanne X. XII. illius conditore.

Apud dictam Sedem per eorum obitum, &c. Ergo non datur differentia inter vacationem in Curia, & apud Sedem, de quo tamen vide quae dixi de off. & potest. Episc. part. 3. allegat. §. 7. sub num. 24. secundum Lugdunensem impressi. latē D. Lotter. de re benef. lib. 2. quest. 27. num. 14. cum seqq.

Personas in super annuas. &c. An & quando nomine beneficiorum veniant pensiones, dixi in tract. de appellatua verborum vtriusque iuris significat. verbo beneficium.

De Officio Custodis.

Tit. V.

EXTRA V. Quia cunctos Vnic.

Idem.

MENDICANTES absque licentia Papae in suis Conuentibus habere non possunt nisi vnam campanam pro populo, sed ad vsus proprios multas campanulas. Colligunt Viuiam, in rationib. lib. 1. pag. 351. Alagona in compend. pag. 127.

Vide Oldrad. consil. 2. 8. Dec. a num. 21. Socin. a num. 12. & Abb. in fine cap. patentibus 10. de priuileg. Alciat. lib. 8. Poreg. cap. 11. & de campanis plura dixi in tract. de off. & potest. Episc. part. 2. alleg. 27. num. 46. cum seqq.

De Officio Delegati.

Tit. VI.

EXTRA V. Sedes Apost. Vnic. Idem.

LITTEAE Apostolicae impetratae ad gratias, seu beneficia vacatura, vel ad lites pro aliqua diocesi, si contingit ante illarum effectum diocesim illam de mandato Papae propter diuini cultus augmentum, & populi incrementum diuidi in plures dioceses, habebunt eandem vim & sub eisdem modo, & forma illum vigorem in singulis diuissis, sicut habebant quando erat vna diocesis, & executores ac iudices deputati illas executioni mandare debent. Colligunt Ioan. Monach. Guillel. de Monte Lauduno, Viuiam in rationib. lib. 1. pag. 411. Alagona in compend. pag. 149.

Barbol. Collect. Tom. IV.

In gloss. Lucem amari ibi, bene agentes hanc dispen-

Ita Surt. conf. 1. 32. num. 24.
In gloss. Dioces. ibi, prescribi non possunt. De hac materia dixi latē de off. & potest. Episc. part. 3. alleg. 131. per tot. secundum Lugdun. impressi.

De Officio Iudicis Ordinary.

Tit. VII.

S. V. M. M. A. R. I. V. M.

1. Episcopus quando sistat monasterium Regularium in visitationis actu, duas vel tres personas clericali charactere insignitas, quarum vnam ad minus sit Religiosa illius Ordinis, & notarium clericum secum habeat, & non plures.
2. Monachi an & quando officium tabellionis exercere possint, remissim.
3. Officio duplici quando quis fungi possit, remissim.
4. Inhabilis ad testificandum, quod perituri aut futuri damnatus sit, efficitur quis per professionem apur.
5. Visitatio & procuratio an praescribi possint, remissim.

EXTRA V. Debent. I. Bonifac. VIII.

VISITATOR quando visitat Monasterium Regularium, in visitationis actu, duas, vel tres honestas personas clericali charactere insignitas, quarum vna ad minus sit Religiosa illius Ordinis, & vnum notarium clericum secum habeat, & non plures. Consuetudine aliqua obtenta, & compositione qualibet inter partes ipsas super hoc in contrarium hactenus facta non obstante. Colligunt Ioan. Monach. Viuiam in rationib. lib. 1. p. 467. Alagona in compend. pag. 163.

In gloss. Compellatur. An & quando monachi officium tabellionis exercere possint latē tradit Sanch. in praecepta Decalogi. tom. 2. lib. 6. cap. 13. num. 46. cum seqq.

In ead. gloss. ibi, & fungi duplici officio, &c. Vide gloss. verbo admitti in cap. super 6. de testib. vbi num. 6. citauit ad hoc Petrus super legem Ordinum.

In gloss. Suspendi. Illud maxime aduertendum est circa monachos in testes adhibendos, quod ineptus ad testificandum eo quod perituri aut futuri damnatus sit, efficitur per professionem aptus ad testimonium ferendum, sicut docet Sanch. a. tom. 2. lib. 5. c. 5. n. 27.

In gloss. Non obstante. ibi, quia licet visitationi non praescribatur nec procuratori, quae debetur ratione visitationis, &c. An & quando visitationi, & procuratori praescribi possit, vide quae latē dixi de off. & potestate Episcopi, part. 3. alleg. 129. & 130. secundum Lugdun. impressi.

EXTRA V. Vt quos. II. & vlt.

Joan. XXI.

DIGNITATEM, aut personarum, seu beneficium Curatum obtinens si aliud simile per dictis acquirit, habita possessione secundi, vel si per ipsum omnino dolo & fraude cessantibus, quominus habeat steterit, priuatur primo beneficio ipso iure, & teneatur illud in manibus Ordinarii intra duos menses dimittere, de quo disponent illi ad quos pertinent tanquam vacante, quod si non fecerit, est ipso iure secundo priuatus, & inhabilis fit ad Ordines, & ad quaecumque beneficia ob-

T r 3 nenda.

nenda. Et debet Ordinarius sub pœna sanctæ obedientie, & suspensionis ab ingressu Ecclesiæ tales plura beneficia obtinentes compellere ad ostendendam dispensationem; & de processibus super his exhibitis Sedem Apostol. per scripta publica certiorum facere. Colligunt Gulicm. de Monte Laudano, Viuiam, in *ration. lib. 1. pag. 468. Alagona in compend. pag. 163.*

De incompatibilitate beneficiorum dixi latè ad cap. de multa, de prebend. hodie per Concil. Trident. sess. 7. de reform. cap. 4. in requiribus residentiam, aut alias quomodocunque incompatibilibus beneficiis, etiam si Canonici sint & portiones, inducitur vacatio primi ipso iure per ademptionem secundi pacificè possessi, juxta c. de multa, de prebend. sicuti decisum refertur à sacra Cong. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloss. 15. §. 16. Nicol. Garc. de benef. 1.1. cap. 5. §. 2. num. 84. in 6. declarat. Aloy. Ric. in praxi fori Ecclesiæ decis. 393. in 2. edit. alias resolut. 332. in 2. edit. Armenat. in addit. ad recopil. legum Navarra, lib. 4. tit. 7. de pluralitate benefic. num. 17. Ego ipse de offic. & potestate Episcopi, part. 3. alleg. 62. num. 28.

DE MAIORITATE, ET OBEDIENTIA.

De Maioritate, et obedientia.

TIT. VIII.

EXTRAVAG. Vnam sanctam. I.

Bonifac. VIII.

ECCLËSIA sancta Catholica & Apostolica est vna, quæ vnum corpus mysticum representat, cuius caput Christus, Christi verò Deus, & Christi Vicarius solus Petrus, & Petri successor, sub cuius cura qui non sunt, non sunt de grege Christi. In hac Ecclesia, seu in potestate illius est duplex gladius, primus spiritualis in manu Sacerdotis existens, qui ab Ecclesia exercetur, secundus temporalis in manu Regum & militum, sed ad nutum & parientiam Sacerdotis, qui exercetur pro Ecclesia, sub primo tamen, cum oportet gladium esse sub gladio, & temporalem auctoritatem spirituali subiaci potestati, vnde secundus iudicatur à primo, & qui exercet primum iudicatur à Papa, sed Papa à nemine nisi à Deo, quia prima potestas est à Deo de iure diuino, & ideo subesse Romano Pont. omnem humanam creaturam est omnino de necessitate salutis. Colligunt Ioan. Monach. Petrus. Bertrand. Viu. in *ration. lib. 1. pag. 483. Alagona in compend. pag. 169.*

De materia huius text. latè egi de offic. & potestate Episcopi, part. 1. tit. 3. cap. 2. num. 19. cum multis seqq. & de eius intellectu agunt Christoph. Anguian. in tract. de legibus lib. 2. controu. 17. n. 67. Diana. resolut. moral. part. 1. tract. 2. resolut. 122.

¶ Vtque ergo est in potestate Ecclesiæ, &c. Collige ex rext. Summum Pont. quia talem ex vi Pontificalis officij habere sufficientem potestatem super omnia negotia secularia etiam inter seculares, vt de illis iudicet & disponat quando id expedierit ad quietem, & conseruationem ac Ecclesiæ defensionem, & ad bonum spirituale, & ad finem ecclesiasticæ potestatis assignandum, sicuti docent Couat. in reg. peccatum, part. 2. §. 9. num. 7. Nauar. in repet. cap. nouis notab. 3. de iudic. Molin. de iustit. tract. 2. dispus. 29. versic. tertia conclusio, Rebell. de obligat. iustitiae, pag. 2. lib. 1. q. 23. sess. 1. n. 2. & 3. & sess. 5. num. 29. Soar. de defensione Fidei Catholice, l. 3. c. 22. Card. Bellarm. de Romano Pont. controu. 3.

generali, lib. 5. cap. 6. & plures alij, quos retuli d. cap. 2. num. 31. vbi tamen aduerto Summum Pont. directè potestatem non habere in temporalibus, & procedere cap. cum ad verum 96. dist. 1. & cap. nouis, tam tamen habere casualiter, & indirectè in ordine ad spiritualia, & procedere text. in presenti, & cap. per venerabiles, qui filij sunt legitimi.

EXTRAVAG. Vt Prælatorum. II.

Ioan. XXII.

EPISCOPI & Superiores Prælati sine causa rationabili extra suam dioccesim mutato habitu non discurrant indifferetè, qui si ad Curiam venerint, inde recedere non debent sine Papæ licentia, alijs ipsi & receptantes ipsos si Papæ non manifestant, excommunicati sunt. Colligunt Viuiam. in *ration. lib. 1. p. 485. Alagona in compend. pag. 170.*

Vide Bonacin. de censuris extra Bull. dist. 2. q. 6. pñtio 4.

EXTRAV. Etsi debeat. III. Idem.

NVLLUS Præfatus sine sui Superioris licentia nisi pro negotijs Ecclesiæ sibi commissis extra suam dioccesim pernoctare audeat. Quicumque Episcopus Romanæ venerit, primum Palatium visitet Papæ, exhibiturus reuerentiam Papæ si deur oportunitas, nec recedat à Curia nisi super hoc petita & obtenta licentia à Papa, qui secus fecerint sunt excommunicati, & habentur vt infideles tam ipsi quam receptores si illorum aduentum non significauerint. Colligunt Viuiam. in *ration. lib. 1. pag. 486. Alagona in compend. pag. 170.*

Vide Bonacin. de censur. extra Bull. dist. 2. q. 6. pñtio 4.

DE TRENGA, ET PACE.

De Trenga, et Pace.

TIT. IX.

EXTRAVAG. Ad Vniuersalis. I.

Sixt. IV.

IN TEX. IV. volens discordiam ex pragmatica sanctione subortam tedare Ordinarijs Regni Franciæ ad conferenda beneficia sex menses concedit, Februarium scilicet, Aprilen, Iulium, Augustum, Octobrem, Decembrem. nisi iure, vel per Benedictum VIII. & Ioannem XXII. vel per suas regulas Cancellariæ aliqua clausula generali fuerint Papæ reservata; & excipit tamen aliquas personas particulares, quæ habebant expectatibus. Beneficia Cardinalium, & eorum, qui Cardinalibus sunt familiares, in Regno Franciæ existentia suæ dispositioni vique ad certum tempus, reservat. De beneficiis promouendorum quid fieri debeat ostendit. Beneficia Notariorum Sedis Apostol. qui habitum per eiusdem Sedis notarios gestari solum publicè & continuè gestant, suæ dispositioni reservat. Causas beneficiales in prima instantia vult in paribus terminari vique ad diffinitum inclusivè, ante quam appellari verat, nisi à grauamine, & interlocutoria extra negotium principale, quod non possit reparari per appellationem à diffinitiva. Quid de causis in Curia pendentibus faciendum sit narrat; Si autem eadem causa in diuersis Curijs